

BIBLIOTECA NAZIONALE
VITTORIO EMANUELE
6
7 K
38

Su per Petrā
S. Petrus
S. Crescens
Maternus

SERIES EPISCOPORUM ARCHIEPISCOPORUM ET ELECTORUM MOGUNTINORUM, TREVIRENSIUM ET COLONIENSIUM,

Unà cum

REFLEXIONIBUS HISTORICIS

Contra

Ioannem Hübnerum & alios Scriptores Heterodoxos &c.

Sub

AUSPICIO & PATROCINIO

REVERENDISSIMI, PERILLUSTRIS AC GENEROSI

DOMINI DOMINI

CASIMIRI ANTONII

Liberi Baronis à Sickingen &c. Ecclesiarum Metropolitanæ Moguntinensis & Cathedralis Constantiensis, nec non Equestrium ad S. Albanum Moguntiæ & Brusaliæ Canonico Capitulari &c. Domini Patroni sui perquam Gratiosi.

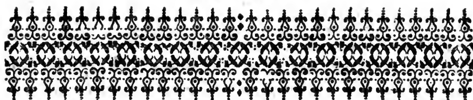
ROTTWILÆ IN LUCEM EDIDIT MDCCXXV.

P. GREGORIUS KOLB S. J.
Historiæ quondam Prof. Ordinarius.

Sumptibus GEORGII SCHLüTER & MARTINI HAPPACH,
TYPIS IOANNIS GEORGII KENNERKNECHT.

REVERENDISSIME AC PERILLUSTRIS DOMINE PATRONE

Perquam Gratiose,

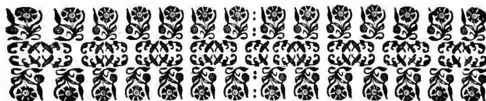
NEc parva, nec pauca sunt, quæ Superi concesserunt tibi munera; virtus nimirum, doctrina & eximiæ naturæ dotes, quibus emines, te Cathedralis Ecclesiæ non unius tantùm favoribus, & plurimorum affectu, ac veneratione dignum faciunt. Quidquid illi in alios dispersum vident, in te uno collectum prædicant, vel ipso etiam corpore tuo animi majoris magno teste; ut adeò spei publicæ pars magna quiescat in te, in cujus virtute, prudentia & singulari humanitate Magnates exemplum suspiciunt; inferiores verò fortunarum suarum ac necessitatum meritò Tutorem agnoscunt. Dum in Ecclesia Canonicus versaris, ita te geris, ut natus factus Ecclesiæ videaris; quamvis te Sæculum longo tempore sit visum invidere, seriùs quàm par est, liberum tibi ex foro in chorum concedens tran-

ſitum. Pluribus non audeo onerare modeſtiam tuam, quæ ſilentii præceptum ita meo impoſuit calamo, ut nec de tuis virtutibus, nec de avitæ Familiæ Sickingianæ dotibus plura liceat ſcribere: mavis nimirum ex norma virtutis vivere, atque adeò laudes mereri, quàm laudari. At hoc ipſum inter multa alia novo eſt argumento, ut non verear te Synopſis Hiſtoricæ meæ Patronum appellare: modeſtiam enim hanc tuam ſingularem cum pluribus perſpectam habeam, & Hiſtoriæ, præſertim Sacræ, cùm æſtimatorem eximium te eſſe abundè intelligam, à Reverendiſsimo nomine tuo aliquam illi commendationem obtineri poſſe confido: judicabunt namque periti, eſſe aliquid in hoc tenui compendio, quod legi mereatur, cùm tuum ſua in fronte nomen præſeferat. Privata mea nomina, quibus jam à pluribus annis me tibi, univerſæque, verè Perilluſtri Familiæ tuæ devinctum profiteor, tacitus prætereo; cùm dignè me illis reſpondere non poſſe lubens confitear. Deus Optimus Maximus, Pientiſsimus votis meis id tribuat, ut diuturna cum incolumitate in te eximia hæc decora tua pluribus incrementis augeat, & ad tuam pariter totiúſque Eccleſiæ felicitatem conſummet. Ita cum omnibus bonis ardentſsimè exoptat

REVERENDISSIMÆ AC PERILLUSTRIS
DOMINATIONIS TUÆ

Servorum infimus

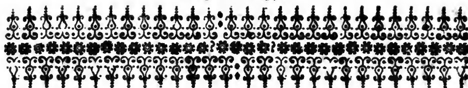
Gregorius Kolb, S. J.

FACULTAS R. P. PROVINCIALIS.

Cùm D. Georgius Schlüter & D. Martinus Happach, Bibliopolæ Auguſtani prima editione vulgare deſiderent Seriem Archiepiſcoporum ſimul ac Electorum Moguntiæ, Trevirorum & Coloniæ, à P. Gregorio Kolb Societatis IESV Sacerdote conſcriptam; Ego Franciſcus Xaverius Hallauer, Societatis IESV per Germaniam Superiorem Præpoſitus Provincialis, poteſtate ab Adm. R. Patre Noſtro Michaele Tamburino, Societatis noſtræ Præpoſito Generali, mihi conceſſa, eisdem ad hanc Editionem primam, facultatem impertio. In cujus Confirmationem has literas chirographo meo, & conſueto Officii ſigillo munitas dedi. Rottvvilæ 25. Iulii 1725.

FRANCISCUS XAVERIUS HALLAUER.

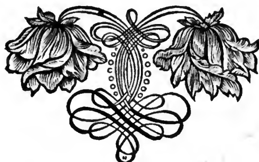
PRÆFATIO AD LECTOREM.

Tu es Petrus & ſuper hanc Petram ædificabo Eccleſiam meam, & portæ inferi non prævalebunt adverſùs eam. Matth. 16. v. 18.

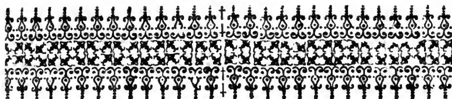
EST hoc verbi divini oraculum; eſt Chriſti Sponſi diviniſſimi Eccleſiam ſibi ſponſam amoris vinculo devincientis promiſſum fideliſſimum; eſt Supremi quondam in ſe ipſo, nunc verò in Vicario ſuo viſibilis Paſtoris & Epiſcopi dictum datúmque Agnis atque Ovibus ſolatium ad ſpem firmam excitandam efficaciſſimum; eſt omnia prævidentis, & providentiſſimi donum Dei ædificantis Architecti præſagium adversùs quaſvis rimas & ruinas potentiſſimum. Præſagium & promiſſum hoc cœleſte meritò videri poteſt datum atque ſervatum eſſe non Romanæ duntaxat Eccleſiæ, ſed & aliis Eccleſiis cum Romana penitus unitis & adunatis, quarum cùm plurimæ numerentur, inter primas numeranda venit Eccleſia Germanica, pluribus iiſque principibus innixa columnis. Columnam unam Prin-

Principem jure dicimus Moguntinam, alteram Trevirenſem, huic proximam Colonienſem. Eſt Romana Eccleſia Mater; Romanæ Matris Eccleſiæ ſunt eædem Eccleſiæ Filiæ Germanæ. Eſt Romana Eccleſia Mons Dei; illæ ſupra Montem Dei arces poſitæ. Eſt Romana Eccleſia navigium Petri maximum; illæ ſunt petrinæ naves minores. Dum perſecutiones maximas perpeſſa eſt Mater fortiſſima; in perſecutionibus fuerunt & Filiæ invictiſſimæ. Dum Mons Dei obſidiones ſuſtinuit graviſſimas ipſe immotus & immobilis; impetus quoque vehementiſſimos repulerunt arces inexpugnabiles. Dum Petri navigium inter tempeſtates, fluctus & procellas jactatum fuit abſque naufragio, non unus duntaxat Neptunus adversùs Triremes Germaniæ iratum caput incaſſum extulit, vocatis licèt in ſuppetias orcinis copiis, quas inter claſſem inimicam adornârunt tyrannis, hæreſis, ſchiſma, & ſcelera alia maxima vitiorum duces. Neque has leves aut breves velitationes, ſed pugnas graviſsimas fuiſſe experientia docuit. Et quidem jam primis à Nativitate Domini ſeculis pugnas ſimiles pugnare cœperunt etiam Moguntiæ, Treviris, Coloniæ, & temporis ſucceſſu Salisburgi, Viſuntii & Epiſcopatibus minoribus, tyranni veriùs quàm Principis nomine digni Duces. Tyrannis ſucceſſerunt & acceſſerunt Simoniaci, Ariani, Eutychiani, Iconomachi, & his noſtris ſeculis abſque ſuo nomine notiſsimi, quos inter & ſibi non ultimum pugnandi locum vendicavit Hübnerus cum ſociis Scriptoribus & Lectoribus haud paucis, quorum arma quàm ſint fortia adversùs Pontifices Romanos & Cæſares, cùm abſque noſtro vulnere exceperimus; ordo præliorum jam exigit, ut experiamur, quàm acuta ſint tela aut jacula præſentia, quæ in Germaniæ Archipræſules & horum Suffraganeos contorſerunt. Si victi fuerimus, victas dabimus manus: ſi vicerimus, devictos manu tenebimus, & propiùs in Eccleſiam Germanam, ac inde in Romanam reductos ſervabimus. Primo cujuſcunque loco geſta Archipræſulum, Moguntini nimirum, Trevi-

renſis & Colonienſis pauca compendiô dabimus: tum verò Reflexiones addere liceat, in quibus peramicè cum hoſte pugnabimus. Cæterùm Lectorum commonitum volo, Hübneri tomulos diverſa Editione typis impreſſos, continere paginas diverſis omnino numeris notatas: unde ſi paginarum numeri hoc in opuſculo expreſsi non conveniant cum Editione poſteriori, conveniunt tamen cum priori, & certè cum ſubſtantia utriuſque Editionis. Denique defectus typi, typographi & correctoris excuſabunt facilè Lectorum peritia & patientia.

SE-

SERIES EPISCOPORUM MOGUNTIÆ.

PERIODUS I.

SECVLVM PRIMVM.

I. D. CRESCENS.

PEtro Apoſtolorum Principi, & Paulo gentium Doctori non abſimiles dedit Diſcipulos gratia Servatoris noſtri in omnes abundantiſſima. Hac eadem gratia & vocatione prorſus ſingulari excitati, quot regna & provincias tum in Aſia, tum in Europa peragraverint ijdem Apoſtolorum Principes, ritè credentibus teſtatur locupletiſſimè Sacer Codex non magìs humanâ manu exaratus, aut à ſpiritu privato, quàm divino conſilio probatus &

Dei ſcriptus digito. Inter utriuſque Doctoris Diſcipulos numeratus jam abhinc ſeculis ferè XVII. D. Creſcens, à D. Paulo Præceptore principijs imbutus Apoſtolicis, à D. Petro autem omnium Pontificum primipilo Epiſcopus probatus & confirmatus, non unius tantùm regni provincias giganteis quaſi paſſibus eſt emenſus, ut ad optatam metam pertingeret. Non deſunt fortè Scriptores, qui in Aſiæ provincias, præſertim verò in Galatiam abiiſſe autumârunt. In Italia hauſiſſe præcepta â Magiſtris, rerum ordinem ritè arbitrantibus, non eſt dubium. Viennæ in Gallia tempore aliquanto ſediſſe Epiſcopum contendunt Galli maximè. Omnium Epiſcoporum Moguntiæ primum Evangelij ſemen ſeminâſſe, zizania eradicâſſe, virtutes plantâſſe, idolorum delubra deſtruxiſſe, ut Sedes prima cederetur Deo, & altera Epiſcopo, non tantùm Orthodoxi concedunt, ſed toto capite annuunt etiam Recentiores Heterodoxi non pauci. Annis 22. Moguntiæ Supremum Antiſtitem ſediſſe ſcribit Trithemius D. Creſcentis obſervator ſedulus. Trithemio in enumeratis annis conformes ſunt annales Moguntini. Inter Martyres eminuiſſe imperante Trajano an. Chriſti 102. aut 103. concordi ſententia tradiderunt Authores Itali, Galli, Germani &c, à quibus diſſentit neutiquam Martyrologium Latinum. Exuvias tanti Martyris Moguntiæ in æde S. Hilarij ſepultas primò, & inde in in S. Albani templum translatas eſſe, exhibent monumenta antiquiſſima, quibus acceſſit novum hoc ornamentum Poeticum in baſilica arcis Moguntinæ ſcriptum:

Bis Moguntinis undenos præfuit annos,
Et vitâ clarus, clarus & eloquiô,
Martyriúmque tulit Trajano Principe, Chriſti
Dum Decades denas auxerat una trias.

Reflexio

REFLEXIO
supra Seriem Moguntinam Singularis.

TAmetsi multis in rebus necesse non sit Historico, Historiam suam nimiùm anxiè stabilire probatissimorum authorum firmitate, aut Argumentorum aliorum gravissimo pondere, ut tamen id faciat, suadet persæpe efficacius necessitate consilium. Ea sunt insuper tempora & hominum mores hac nostra ætate, ut quamvis passim Heterodoxorum viri plurimi Historiam scribant, nec tamen probata authoritate, nec ratione ipsi communiant, aliorum nihilominus Historias non Historias, sed fabulas continuò aut calumnias dicant, nisi testimoniis omni exceptione majoribus obruantur, & velut torrente rationum ad assensum rapiantur: quamvis sic etiam frons & oculi sæpe mentiuntur, oratio verò sæpissimè; ut nimirum celetur inimica victoria, & qua semel est imbuta recens odorem servet testa diu. Vel ut apertiùs dicam, ne deseri à suis videatur malè fundata super fabulas doctrina etiam dogmatica. Quamvis igitur hoc loco fortè nec Hübnerum, nec Hübnero similem nactus sim adversarium, illum de D. Crescente Moguntiæ Episcopo primo cœpi dicere; consultissimum tamen mihi fore prævideo, si ferè singula gestorum capita majora authoritate communivero:

Quæritur itaque I. An in Galatiam missus venerit D. Crescens?

Q. II. An Viennam Galliæ pervenerit?

Q. III. Si eò pervenerit, an nihilominus annis 22. Moguntiæ Episcopus sederit?

Q. IV. An ab Apostolis Episcopus missus venerit?

Respondetur ad I. Etsi epistolam Doctoris gentium ad Timotheum datam perfunctoriè tantùm legenti possit apparere, D. Crescentem tetendisse in Asiæ Galatiam, minimè verò in Gal-

liam, aut adſitas Rheno provincias, hæc tamen duo poſteriora membra, minimè verò membrum anterius teſtantur authoritate ſua maxima DD. Epiphanius, Hieronymus, Sophronius, Theodoretus, Ado, Beda, Uſuardus, aliíque authores magno numero à P. Serario lib. 2. de rebus Mogunt. relati, quâ unanimi ſententia tradunt, Galatiæ nomine appellatas fuiſſe ſeculis antiquiſſimis Galliam aliáſque Rheno propinquas Provincias.

R. ad II. & III. Viennam Galliæ adveniſſe D. Creſcentem, & multo fortaſſis tempore populum Orthodoxâ doctrinâ & Chriſtianis moribus inſtruxiſſe, produnt nobis Ado, Beda, Uſuardus, & Petrus Cluniacenſis, nec non Martyrologium Romanum die 27. Junij; nemo tamen authorum horum aut aliorum inficias ibit, D. Creſcentem Moguntinis præfuiſſe Epiſcopum. Quin ſi fingamus etiam, hunc ipſum D. Pauli diſcipulum aliquo tempore divina explicâſſe præcepta in Aſiæ Galatia, in Italia, Gallia & quibuſdam Germaniæ provinciis; Moguntiæ perinde tamen nec pilus adimitur: ſuperavit enim ætate ſua annos omnino 80. ex communi hac de re Scribentium mente. Quippe in Galatiam ſi miſſus abiît, abiîſſe eo tempore certum eſt, quo Magiſter Paulus alteram dedit ad Timotheum epiſtolam: annis verò novem ante D. Pauli Martyrium ſcriptam fuiſſe, argumentis probat Baronius, quamvis nonnihil refragentur D. Hieronymus, & Euſebius, ſeriùs eam conſcriptam eſſe affirmantes. Si igitur horum opinionem amplecti & dicere fas ſit, anno Pauli poſtremo epiſtolam hanc ſcriptam, & Creſcentem in Galatiam miſſum veniſſe, haud adverſabimur dictis his noſtris: namque D. Paulus an. poſt natum Servatorem 96. capite plexus ſub Nerone, D. Creſcens verò, an. 102. aut 103. ſub Trajano paſſus eſt: annorum igitur 33. intervallum inter D. Pauli & huius diſcipuli Creſcentis fata interceſſit: cui ſi demantur 22. anni Moguntiæ numerati; annos omnes reliquos vendicant ſibi Galatia & Galliæ

Vienna

ienna, nimirum annos 11. Quod si tot annorum spatium non sufficiat aut Gallis aut Galatis, quis jure affirmare poterit, D. Crescentem eo, quo Moguntinis leges explicavit tempore, nunquam excurrisse in provincias alias nunc propinquas, nunc remotas? abhorruerunt certè ab hac sedendi more & mora antiquissimorum Episcoporum plerique, dum oves pascebant, & nova pascua nunquam non inquirebant.

R. ad IV. Inter D. Pauli discipulos floruisse Crescentem jam, consensu maximo tradidêre Patres & Historici tum antiqui, tum medij, tum recentiores, quorum omnium recenset nomina Serarius lib. sui cap. 11. pag. 226. An verò á Paulo, an à Apostolorum Principe Petro Episcopus missus venerit in Galliam, aut si mavis, in Germaniam, tam parùm dissentire videntur authores gravissimi, ut qui in ea missione partem Petro, & partem Paulo tribuerit, omne punctum tulerit: misit nimirum Petrus, misit & Paulus; hic discipulum ille Episcopum. Quin misisse suo modo Crescentem Apostoli omnes censendi sunt juxta illud, quod habet lib. 1. Constitut. Apostol. cap. 47. *Crescentem Episcopum Ecclesiarum Galatiæ Ordinavimus.*

Fallitur nimirum maximopere, qui in Apostolorum Collegio dissensionibus multis aut discordiis locum fuisse existimat: caput unum & membra plura concordes servabant animos; quam concordiam procul dubio à Divino Spiritu datam cùm negare non sustinerent Heterodoxorum multi, finxêre duo humana capita, Petrum & Paulum Ecclesiæ præesse jussos ab uno supremo capite Christo Deo.

Verùm inani huic sententiæ caput pridem amputavit unà cum C. Bellarmino authorum plurimorum phalanx, argumentis veluti gladiis ex S. Codice petitis potentissima, Cæterùm à D. Pe-

 tro

tro Româ dimissum esse Crescentem, clarissimè docuère D. Innocentius in ep. ad Januar. Item Rupertus Abbas offic. c. 27. Genebrardus lib. 3. Accedit testimonium Moguntiæ antiquissimum hac Methodo scriptum:

Petrus Apostolici Coryphæus Culminis illum
Jussit apud Belgas Præsulis esse loco.

SECULUM II.

II. D. MARINUS.

PRimus à D. Crescente Moguntiæ Episcopus docuit D. Marinus Martyr, quem alij dixerunt Martinum, cuiusmodi vel error, vel nominis varietas sæpe irrepsit in Seriem Romanorum etiam Pontificum, & aliorum in Historia notissimorum Præsulum. Plura de hoc & aliis Episcopis sanè plurimis non sinunt scribere secula antiquissima, quibus libros suos & testimonia sacra abstulit tyrranorum plurimorum non modò in homines, sed & in quævis Orthodoxæ Ecclesiæ monumenta igne & ferro sævientium crudelitas: unde tam in hac, quàm sequenti Episcoporum & Archiepiscoporum Serie duplici Virorum nominibus potiùs, quàm gestis & meritis maximis Lectores oportebit esse contentos. Sedit D. Marinus an. 6.

III.	D. Crescentius.	,	18.
IV.	Cyriacus.	,	14.
V.	D. Hilarius.	Sed. an.	20.
VI.	D. Martinus. II.	,	14.
VII.	D. Celsus.	,	22.
VIII.	D. Lucius.	,	10.

Seculum

SECULUM III.

IX. S. GOTHARDVS,

Dictus ab aliis Godeardus & Bodardus, Trithemio teste multa gentilium millia Christo lucrari studuit, dum firmiter statuit vir esse laboris & doloris patientissimus. Ions geminus etiam hodie prope Moguntiam suspicitur, qui ·æbuit Gothardo amplum agendi & patiendi campum: supra terum enim, montem Martis appellatum, vicini populi statu tempore convenêre, ut Drusi Romanorum Ducis memorin renovarent & Dijs litarent. Montem hunc posteri jure me-ori D. Jacobo dicatum novo dixerunt nomine Jacobinum. ons alter, postea mons Martyrum & D. Albani appellatus, cus erat, in quo Christianorum plurimi catenîs ligari, suppli-s subjici, & morte crudelissima necari multo tempore consue-runt. supra montem utrumque pugnare, victoriam adversùs annos referre, & trophæi instar gloriosa Christi insignia fige-gavisus est victor Episcopus: aras enim idololatricas impug-rit; idololatras unum Deum adorare docuit: captivos in vin-is solari, ad constantiam hortari, ad mortem fortissimè sub-idam animare Christi athletas nunquam destitit. Ut verò tamen non tam verbis, quam factis perficeretur in dies am-is, in vicina montibus planitie ædem erexit Christi unius Dei ioribus dedicatam. S. Nicomedis aream dixerunt denique ·istiani posteri. Cæterùm quo maximè fato D. Gothardus vis excesserit, haud constat: in sacra valle, Dalhemium nunc a, sepultum primò, inde verò ad S. Albani locum translatum ab Hildeberto Archiepiscopo memorant, Pluribus annu-

nume-

meratum circa annum 221. Etiam scriptores Lutherani scribunt: Annis 15. Moguntiæ Episcopus pugnavit. *Vide Cochlæum, & Sueton, de monte Martis,*

X.	S. Saphronius.	,	8.
XI.	S. Herigerus M.	,	4.
XII.	S. Rutherus M.	*Sed. an.*	20.
XIII.	S. Avitus.	,	22.
XIV.	S. Ignatius M.	,	13.
XV.	S. Dionysius.	,	26.

SECULUM IV.

XVI.	S. Ruthbertus.	,	12.
XVII.	S. Adelhardus.	,	10.

XVIII. S. LVCIVS.

S. Lucius II. cognomento Annæus natione Romanus, Arianis in Catholico orbe propemodum universo jam tum invalescentibus non unum tantum posuit obicem & statuit aggerem; quare ab eorundem armatis partibus ligatus, & mox in exilium ejectus, mortem oppetiit gloriosam, in Phrygia unà cum duobus sociis Sacerdotibus Paulo & Crescentio fune suffocatus. Igitur tum inter vivos, tum mortuos iis promeritus est extolli encomiis, quibus Lucium prosecutus est *Trithemius* in gestis S. Maximi vocans eundem *Virum Apostolicæ atque Sanctissimæ vitæ.* Sedit an. 18. *vide Surium in vita S. Maximi.*

XIX. S. Ma-

XIX. S. MAXIMVS.

S. Maximus Moguntiæ ſub initium Seculi IV. ex honeſtis iiſq; Chriſtiano Dogmate imbutis parentibus natus & educatus, inter æquales ſuos quà literis, quà probatis moribus eminuit. Scientiis dein exornatus & virtutibus; ac inter Sacerdotes adſcriptus D. Adelhardo ſe reddidit gratiſſimum. D. Annæo adverſus Arianos pugil acceſſit ore, calamo, & opere potentiſſimus: unde cùm in exilium pulſo Annæo ægrè adverſus violentas hoſtium manus & inſidias ab amicis fuiſſet ſervatus Maximus, nemo præ ipſo Epiſcopus Moguntiæ placuit. Non humano magis quàm divino conſilio conſtitutum Supremum Moguntinorum Præſulem fuiſſe eventus rerum comprobavit multiplex; Conſtantius enim ex Conſtantini M. filiis ſuperſtes ſolus, Arij errores adverſus manifeſta etiam miracula pertinaciter tueri perrexit: unde non niſi re & nomine maximis opus erat adverſariis, qualem ſe contra Cæſarem oſtendit in Oriente D. Athanaſius, in Occidente D. Maximus cum ſociis Epiſcopis. Lubeat hanc in rem ex Surij & Trithemij multis verbis non pauca decerpere, quæ ita habent: *Non eſt eo tempore inventus apud Germanos Pontifex doctior ſanctiorque Præſule Maximo, qui tanta ſub innocentia & eruditione ſcripturarum legem ſervaret excelſi, quoniam & hæreticorum errores verbis & ſcriptis conſtantiſſimè redarguit, & fundatus ſupra firmum Petrum divini amoris nullas eorum perſecutiones formidavit. Septies tempore ſui Pontificatus ab impiis Arianis urbe Moguntina pulſus eſt: ſepties quoque divinâ providentiâ reſtitutus, nunquam dejectus animo, nunquam victus aut ſuperatus.* Multa alia in laudem Clericorum ejus temporis maximam deſcripſit *Serarius* ex *Surio & Trithemio*; horum prioris vide pag. 241. & *ſeqq.*

XX. Sidonius I. ſed. an 19. ſub D. Felice, Liber. & Damaſ.
XXI. Sigiſmundus, 6. ſub D. Siricio & D. Anaſtaſio.

SECULUM V.

XXII. Lupoldus. 17. ſub D. Innocentio I.
XXIII. Nicetius. ſed. an. 8. D. Bonifac. I. & D. Cœleſtin.
XXIV. Marianus. 10. D. Cœleſt. & D. Sixto III.

XXV. D. AVREVS.

D. Aureus Moguntinorum Epiſcopus, ad Clavum Romanum ſedente D. Leone I. Pont. electus, qua patria, aut unde domo venerit, haud patet. Librorum nempe partem mximam optimámque tyrrannorum & hæreticorum violentiâ ereptam ſibi, queritur etiam hoc quintum Chriſti ſeculum, quo Attila Hunnorum Rex Occidentis Imperium ferè totum peſſumdedit, & Arianorum machinatio Eccleſiam Romanam ſimúlque Germanam plurimùm vexavit. Utriuſque rabiem ac furorem nimiùm quantùm expertus D. Aureus, ut ſeſe ſervaret paſtorem ovibus, Moguntiam tantiſper reliquit, partim flammis, partim ruinis ab Attila everſam, more urbium aliarum maximè in littore Rheni poſitarum, inter quales numera ſis Spiram, Wormatiam, Argentoratum &c. Victo denique & pene ad internecionem deleto in campis galliæ Catalaunicis Hunnorum exercitu, & horum Rege in Pannoniam reduce, redux & ipſe Moguntiam D. Præſul non cunctando, ſed properando reſtituit rem. Odium idcirco incurrit Arianorum maximum paſtor vigilantiſſimus; unde cùm fortè in Sacello prope Dalkemium extructo ad aram faceret, ab Arianorum armata cohorte ſubitò occupatur, multis confoditur vulneribus, & unà cum paris ſanctitatis ſorore Juſtina præceps in profundum datur. Annis trecentis & pluribus latuêre hæc DD. Martyrum cadavera, nulla ſui parte corrupta, & ſanguinis rubore aſperſa, quæ tandem Richolphus Carolo M. gratiſſimus

Ar-

archiepiscopus solatio suo maximo reperta in D. Albani templum transtulit, translationem hanc clarissimis miraculis ratam habentibus Superis. Annis 16. præfuit Ecclesiæ Moguntinæ D. Aureus, quem sacra in sede sunt secuti Episcopi complures, non nisi nominibus denuo & ferè communibus encomiis celebres, dicti omnes *Episcopi laude dignissimi, pastores boni &c.*

XXVI	Eutropius	sed. an. 23.	sub D. Leon. I. D. Hilar. &. D. Simplicio.
XXVII.	S. Adelbertus	de an. sedis	D. Felice III.
XXVIII.	Ratherius	non constat.	D. Gelasio.
XXIX.	Adelbaldus		D. Anastasio II.

SECULUM VI.

XXX.	Landfridus.	de sedis an.	sub D. Symacho.
XXXI.	Rudhardus.	non constat.	D. Hormista.

XXXII. SIDONIUS II.

Sidonius II. sub D. felice IV. & aliis hujus Seculi V. Pontificibus floruit: quamvis enim de Sidonij annis in sede Episcopali numeratis non clarè constet, posteris nihilominus eundem annorum numero & meritis excelluisse, diversæ prodiderunt undè rerum circumstantiæ: siquidem non nisi sex aut septem numeravit Moguntiæ Episcopos hoc VI. Seculum, inter præstantissimos numerans Sidonium: Moguntiam quippe hactenus sub ruinis sepultam suscitavit denuo quà consiliis, quà auxiliis Sidonius. rigorem pristinum reddidit sacris officiis, eum in finem erectis templis & ædificiis aliis ad fovendam religionem maximè idoneis. Doctrinâ, eloquentiâ & virtutibus aliis cùm esset in Ecclesia, præsertim Germana celeberrimus, hæreticorum sui temporis malleus ex merito suo est appellatus. In egenos præsertim liberalissimum

mum fuisse ferunt adeò, ut pauperum, exulum & captivorum passim appellârint refugium. Venantio Fortunato hujus ipsius Seculi VI. Pictaviensium Episcopo, auctori sanè laudatissimo, plurimùm obstricta est posteritas, quòd hujus ipsius Sidonij encomia eleganti carmine fuerit prosecutus in hunc modum à Petro Serario descriptum:

Reddita ne doleas, felix Moguntia, casus,
Antistes rediit, qui tibi ferret opem.
Ne mœrori gravi lachrimans orbata jaceres,
Te meruisse time. - - -
Porrigit ecce manum genitor Sidonius urbi,
Quo renovante locum, prisca ruina perit.
Jura Sacerdotum sacro moderamine servans,
Per cuius studium crevit & ipse gradus.
Parturit assiduè gravidos Ecclesia fructus,
Quam vir Apostolico vinctus amore regis.
Suscipit hæredes cœlesti germine natus,
Tali nupta viro quando marita placet.
Te vigili custode lupus non diripit agnos:
Te pascente gregem, non ovis ulla perit.
Cautiùs in tuto per mitia pascua ducit:
Toxica ne noceant, florea rura paras.
Sis cibus ut populi, placidè jejunia servas,
Et satias alios, subtrahis unde tibi.
Nudos veste tegis, captivis vincula solvis;
Deposito reddis libera colla jugo.
Exulibus domus es, simul esurientibus esca.
Felix, cui Christus debitor inde manet.
Te doctrina probum, providentia sacra modestum
Fecit, & eloquio vincere mella tuo.
Templa vetusta novans, specioso fulta decore:
Inseris hinc populis plus in amore Deum.
Ut plebem foveas, Rheni bene construis amnes.
Quid terris referet, qui bona præbet aquis?
Hic quòd fana micant, àc instaurata quòd extant,
Vivis in æternum laude fluente tibi.
Hac cresces longos meritorum fruge per annos,
Et crescente diu de grege vota feres,

Car-

Carmen hoc, tametsi vel seculorum multorum injuriâ vitia-
im, vel delicatis hisce seculis vix bene probatum, apponere ta-
ıen libuit, ut quantus fuerit Episcopus Sidonius, ex testimonio
mul Historici & Poetæ antiquissimi colligere liceat.

XXXIII. Wilbertus, de an. Sedis non constat. sub Benedicto I. & Pelagio II.

XXXIV. LVDEGASTVS.

Ludegastus, aliis dictus Lindegasius, sub Gregorio M. Moguntiæ mitrâ est exornatus. Eadem ferè ætate Theodoricus & Theodebertus in Austrasia fratres regij, armis sese utuis aggressi, in Tullensibus denique campis pugnam conseċre: ea enim ex pugna victum ac fugitivum fratrem Theode-:rtum persecuturus Theodoricus ad Ludegastum Episcopum :rvenit, ubi nova consilia intellexit, quibus ad constantiam aniatus Theodoricus fratrem ampliùs est persecutus. Brevissimo)c compendio laudat Ludegastum Trithemius, vocans eundem *gnarum virtutum in Christo virum.* Sedit an 8.

Reflexio Supra Seculum VI.

HActenus Hübnerum Seriem Antistitum Moguntinorum unà mecum scribentem in majoris momenti capite refragari mihi vix inveni, quod magni beneficij loco handum censeo. Id solùm encomio dignum haud judico factum, o DD. Maximi & Aurei insignes virtutes angusto admodum mpendio constrinxit, cùm res alias levissimas multis ambagis non cessavit prosequi. Id etiam captu difficillimum hoc Secuvisum est in Hübueriano tomulo VII. pag. 15. ubi author hunc modum scripsit: an; 525. *Moguntia magna sui parte est restituta, cui restiidæ Dagobertus Francorum Rex primus huius nominis operam suam contribuit.* im vero huic VII. multùm adversatur tomul. II. & tabula ex Gealogicis 49. quibus in paginis Dagobertus I. Clotarij filius vix

 anno

anno 600. natus, & an. 631. regnare, & tamen jam an. 525. operam reſtituendæ Moguntiæ tribuiſſe refertur. Profectò rarum prorſus naturæ beneficium, centum annis priùs jam regnare, aut operari, antequam naſci. Verùm levior hic inter plures Hübneri defectus facilè illi condonatur.

SECULUM VII.

XXXV. Rudelinus, aliis Rudhelmus, ſedit an. 10. ſub Bonifacio III. & IV.

XXXVI. Luthvvaldus, an. 11.

XXXVII. Leovvaldus an. 12. ſedit.

A Trithemio communibus laudantur laudibus, alter *Chriſtianiſſimus*, alter *Vir Sanctiſſimus* vocatus. Floruerunt ſub Pontificibus Theodoro I. D. Martino I. D. Eugenio I. & horum ſucceſſoribus.

XXXVIII. RICHBERTVS.

RIchbertus, quem alij dixerunt Rigbertum & Sigebertum &c. Sed an. 13. ſi tamen turbata tempora ſtatuere annorum ſinunt numerum, profectò hoc ſeculo incertiſſimum.

SECULUM VIII.

XXXIX. GEROLDVS.

GEroldus Richberti ſucceſſor foris, quàm domi illuſtrior, plùs Martem promovendo, quàm mortem meditando ſeſe conſecravit totum, factus denique Martis in prælio & mortis victima. Geminis nimirum bellis Carolus Martellus, Franciæ Major Domus appellatus, tunc temporis implicitus, Burgundos ab obſeſſa Moguntia repulit, & inde in Thuringiam adver-

ſùs

ȧs Saxones cum exercitu profectus, hostes provocavit. Gerol- 'us Martello obstrictus gemino beneficio, utpote cujus potenti ıffragio in Sedem Episcopalem ascendit, & urbem ab eadem bsidione liberatam novit, se Duci junxit futurum deinceps in rmis socium. Etsi verò arma converterentur in hostem Chri- ianis Aris infensissimum, & Geroldus Sacræ meliorique causæ lurimùm confideret, cecidit tamen unà cum multis commilito- ibus Episcopus: unde epitaphij loco hoc dysthichon mortuo dica- ȇre vel æqui rerum æstimatores, vel quorumvis Episcoporum oili & observatores seduli;

> Ense Geroldus obit Præsul, dum dimicat ense;
> Perplacet ergo chorum, non adiisse forum.

XL. GERVILIVS.

GErvilius, aliis dictus Gebiliebus, si ritè *Hübnerus* scripsit, fuit *Geroldi ex legitimo thoro natus filius.* Non multùm diversa de Gervilio reliquit nobis etiam *Bruschius*: quo autem pacto m Episcopatu constare possit legitimum matrimonium, mini- ȇ ostendunt. Qualem Episcopum genitor sese gesserit, intel- :imus: de filio nunc pauca intelligemus. A Carolo Martello Moguntiæ solium promotus, parùm anxius de ovibus, pastor mine tenus, in sylvis aves & feras venator cœpit, in campis ırtiis miles pugnavit haud æquo Marte: audito enim de geni- 'is morte nuntio, clam misit gregarium, ut occisorem patris ami- verbis ad se perduceret. Vix ad se perductum gladio, quem longa veste occulerat, percussit hostem Episcopus, nemine sce- hoc publicè detestari, aut condemnare auso, eò quòd Gervili- Martello percharum esse cognoscerent universi. Ita ferè ptores citati referunt. Eadem ætate D. Gregorius II. per an- : 16. & hujus Successor D. Gregorius III. annis 10. Pontificis Ro- ni munus arduum summa laude obibant: ab his D. Bonifacius .d semel duntaxat missus, improbis Sacerdotibus tristis nuntius

in

in Germaniam advenerat. Non latere potuit hunc Germanorum Apostolum, & simillimum Argo Ecclesiæ custodem nonnullorum Episcoporum, & multorum Sacerdotum negligentia; qua de causa celebratis tum Moguntiæ, tum in aliis Germaniæ urbibus Episcoporum conciliis, auditâ etiam Gervilij audaciâ, latâ in illum Pontificis nomine sententiâ, monasterio inclusit, in quo annis 14. delituit, & vitæ partem ultimam inter optimos pœnitentiæ fructus absolvit. Pœnitentiam Gervilij epithaphij loco posteris legendam reliquit Poeta hunc in modum canens:

Patrius affectus me movit ad arma cruenta:
Pœnam quam merui, digniùs ergo tuli.
In claustro latui pro crimine tempore vitæ:
At licet hic lateam, spero salutis opem.

PERIODUS II.

DE ARCHIEPISCOPIS MOGVNTIÆ,

SECULI VIII.

Continuatio.

I. D. BONIFACIVS.

D. Bonifacius in Anglia si non ex regio, saltem ex illustrissimo genere natus, illustrioribus longè virtutibus genus suum exornavit, in D. Benedicti monasteriis ab anno ætatis suæ 13. educatus, & optimis moribus literísque formatus. Inter Magistros Bonifacij eminuit Ven. Beda vir sua ætate nulli secundus. Post annum ætatis 30. Christi 718. missus Sacerdos dotibus raris instructus venit ad Germanos, qualem & ipsum origine fuisse tradunt. Frisia erat, quæ provinciis cæteris præripuit

ıuit primum honorem, ubi collectis animarum ritè credentium nanipulis copiosissimis Romam petiît; & ibidem à D. Gregorio 'ontifice Episcopus consecratus, positóque *VVunefridi* nomine ve- :ri, nomen Bonifacij accepit, ac Germaniam repetiît, impetràta riùs facultate disponendi de rebus plurimis inEcclesia Germanica. mœnoburgi non usque adeò procul remota à Moguntinis urbe, rimò cathedram suam erexit & aram instruxit. Tum verò Mo- ıntiæ, & mox in Thuringa, Hassia aliísque provinciis ad confer- 'simum dixit populum fructu constanter maximo, bene cœpta omoventibus Superis. Romam denuo, imò jam tertiò profe- ıs, & à D. Gregorio III. Pont. amplissimis privilegiis munitus, Germaniam redux Episcopatus varios partim instituit, partim 'tauravit. Inter Episcopatus institutos venerunt Herbipolen- , Eustadianus & Erfordensis. Inter instauratos jure censetur iscopatus Moguntinus: anno enim 745. cùm Gervilius, utì :moratum, pœnitentiæ ergo monasterium petere jussus, sedem m reliquisset viduam, eadem occasione Archiepiscopatus Wor- ıtiâ Moguntiam translatus, & Bonifacio à D. Zacharia Ponti- :, ita rem disponente potissimùm Pipino Gallorum Rege, est ıcessus, imò maximè invito impositus totius populi Christia- ni applausu prorsus singulari. Bonifacius itaque primus Mo- ıtiæ Archiepiscopus septem annorum intercapedine rem præ- 't humanis viribus longè superiorem. Novo demum, quin :ri denuo accensus animarum Zelo id à Pontifice impetravit ltis precibus, & regio Pipni suffragio, ut pluribus Sacerdotibus ıto licuerit secundo Rheno descendere ad Frisones in dies ma- convertendos & confirmandos: verùm ibidem post exantla- labores plurimos, & conductos ad Christi aras sanè diversos tósque, unà cum sociorum electa cohorte à latronibus est oc- ; an. 755. Exuviæ sacræ Divi Martyris primò Ultrajectum, verò Moguntiam, & demum Moguntiâ Fuldam translatæ , nunqam non miraculis insignibus conspicuæ, fidem non ne-

gantibus ipsis Scriptoribus Heterodoxis, è quibus vid. *Hübnerum, Lexicon Lipsiense.* &c.

II. D. LVLLVS.

D. Lullus inter populares D. Bonifacij in Britannia natus, antecessorem suum vel sanguinis propinquitate, vel certè morum, studiorum & religionis affinitate contingebat. Conjunctio profectò animorum tanta inter utrumque fuit, ut eadem successorem ad imitationem antecessoris potentissimè pertraxerit. Lullus namque ut Bonifacij Germanorum Apostoli audiret verba & sequeretur exempla ampliùs, in Germaniam venit eo secundissimo rerum eventu, ut Bonifacius ipse ad Frisones Orthodoxo dogmate in dies magìs instruendos, toto pectore incumbens, abdicata omni dignitate neminem Lullo idoneum magìs judicaverit, ut sibi succederet: cuius sententiæ pariter fuerunt Stephanus III. Rom. Pont. & Pipinus Rex, commoti facilè multis viri præstantissimi meritis, præsertim postquam pervenit Romam inter Concilij Romani Patres maximi æstimatus. Permagni faciendum esse existimavit etiam Wittekindus Saxonum Rex & Dux M. ab Archipræsule Lullo dogmate Romano instructus, & Baptismatis salutari aqua ablutus. Annis 32. partim servandæ, partim plantandæ consecravit Ecclesiæ Moguntinæ, in qua extructis ædibus sacris, et cœnobiis compluribus, singularis zeli, vigilantiæ, prudentiæ, doctrinæ & sapientiæ reliquit argumenta, monumentîs etiam hodie variîs posteritati comprobata: inter quæ æstimemus non parvi & illud, quo D. Archipræsul ab anno obitus sui 60. restituit subitò vigorem pedi, cui paulò antè Sepulchralis ejusdem B. Archiepiscopi lapis è tumulo levatus, atque in pedem adstantis fortè delapsus, omnem ademerat usum. Non omittendum illud etiam, quo Archipræsul sanum atque incolumem Alboinum Buriburgensem Præsulem brevì moriturum prædixit, & sibimet mortis articulum propinquissimum adesse cognovit an. 787. Caput B. Lul-

ꝫ. Lulli Hermannus ad S. Gothardum Ord. D. Benedicti Abbas Collegio Soc. JEsu Moguntiæ inter reliquias sacras servandum donavit, Hildesiâ translatum an. 1603.

III. RICHOLPHUS.

RIcholphi post D. Bonifacium Moguntiæ Archipræsulis secundi, quamvis natales & acta prima lateant, minimè latent tamen gesta & fata ultima. Regi & demum Imperatori Carolo M. à consiliis constanter, id bene meritis suis impetravit haud difficulter, ut Cæsaris interventu Pontifici placuerit Archiepiscopus, cuius difficile munus ea methodo obiît, ut à quo reprehensus sit, non invenias, à quo laudatus fuerit, etiam hodie nullo labore reperias. Ad amussim verò ut fierent omnia à subjectis Richolpho Episcopis & Sacerdotibus, nec deesse passus est monita, nec præcepta Ecclesiæ Romanæ authoritate præmunita: unde ex Hispania Moguntiam usque transferri curavit Canones Pontificios Isidori Mercatoris operâ eleganti ordine donatos. Quò magìs verò constaret omnibus ritè de Ecclesiæ legibus, an. 813. Moguntiæ Synodum celebravit, & alteri Synodo Wormatiæ celebratæ interfuit. Circa eadem tempora DD. Aurei & Justinæ sacras reliquias populo visendas & honorandas proposuit, simúlque D. Albani honoribus dicatum templum magnificentissimè extruxit: cum verò quocum consilia vivus conferebat, cum eodem Imperatore mortis sententiam sustinuit an. 814. cum Carolo M. mortuus post annos Sed. 27.

SECULUM IX.

IV. AISTULPHUS.

AIstulphus B. Lulli discipulus, in qualem quantúmque deniq; Magistrum evaserit, multorum loco sit testis Rabanus, fortè etiam Aistulphi discipulus doctissimus, & in Sede Mo-

guntina successor dignissimus, qui librum de Institutione Clericorum præter libros alios plurimos, scitissimè conscriptum, cùm Aistulphi consecraret honoribus, hæc libro præfigere verba non dubitavit, instar prototypi posteris relicta: *Te, Sancte Pater, pro merito summæ pietatis plurimi venerantur, & omnibus fidelibus, causa magnæ fidei & sanæ doctrinæ, honorabilis atque amabilis existis. Te benignissimum atque æquissimum esse scio.* &c. his addidit epitaphium hoc maximè modo scriptum:

Præsulis Haistulphi sita sunt hoc membra sepulchro,
Pontificale sacrum qui bene gessit onus.
Bis senis urbem hanc Pastor qui rexerat annis,
Dogma & Apostolicum protulit ore sacro.
Justitiæ Custos, rectus, patiénsque, benignus,
Fidus in eloquiis & pietate placens.
Lulli discipulus, Successor ritè Richolphi,
Ambobus meritis, non minor iste fuit.
Quis te sancte Pater cum Christo nesciat esse,
Splendida quem tecum vita fuisse probat.

Sedit an. 12. sub Stephano V. & Paschali I. Pont. an. 826. mort.

V. OTGARIUS.

Otgarius, aliis Odogarius appellatus, Wione teste nobili loco in Germania natus, & D. Benedicti Regulâ instructus, Principi Monasterio Campidunensi Antistes præfuit omnium primus, haud dubiè D. Hildegardi Augustæ gratissimus. His tamen dictis multùm refragantur Serarius, Bruschius & authores alij, Otgarium hunc nostrum à priori fuisse loco & tempore diversum longè, testati. Archipræsul verò hic noster eorundem authorum testimonio D. Ansgarium unà cum aliis inunxit Episcopum. Danorum Regi Haraldo affudit salutares Baptismatis undas, & Ludovico Pio Cæsari animam agenti adstitit. Obortis dein inter Ludovici filios litibus denuo & bellis gravissimis, nolens volens in Lotharij denique partes consensit, nec seriò refragatus Ludovico

dovico, nec Carolo: unde effatum poeticum à Nidhardo Angelberto relictum ita habet:

Scilicet arma minùs, quàm Sacra Otgarie noras.

Concilium an. 834. præsentibus Archiepiscopis Trevirensi & Coloniensi unà cum Suffraganeis celebravit. In Italiam annis Archiepiscopatus sui ultimis, ut lites regias Pontificis authoritate juvaret componere, profectus, D. Severi reliquias Ticinô in Germaniam secum retulit, postquam Moguntiam illustravit annis 22. sub Pontificibus Paschale I. Eugenio II. Valentino & Gregorio IV. quin & Sergio II. an. 847. vitâ defunctus.

VI. RABANVS.

Rabanus Magnentius Maurus Fuldæ in Hassia natus, educatus, optimis moribus & literis in monasterio antiquissimo juxtà ac celeberrimo imbutus, ibidémque supremus artium ac scientiarum Magister, Rector & demum etiam Princeps Abbas jure optimo electus, ornamentum suo præsertim seculo fuit Ecclesiæ & Imperij maximum. Nemo nimirum Imperatori Ludovico Pio & hujus filiis pretiosior erat Rabano, qui ea moderatione animi inter publica dissidia se noverat gerere, ut tametsi literis solaretur Augustum parentem variis, Augusti tamen filij suas partes offendi haud fuerint conquesti, non minùs epistolis & foliis palàm in lucem editis instructi & animati, ut genitori cederent filij, & Imperatori promptam exhiberent obedientiam subditi universi. Annis & meritis jam gravi, communi omnium Canonicorum & populi applausu oblatum est pedum Moguntinum, ea nimirum Præsulis ætate, qua baculo senectus ipsius opus habebat & Respublica novo Scipione. Ut verò solitudinis amantissimus Antistes tantum onus in se susciperet, necesse fuit, ut Pontifex, Imperator & vox populi id ipsum consiliis suaderent, & precibus urgerent. Tot igitur vocatus suffragiis venit, & 9. annorum compendio plu-

ra egit, quàm agere solent multi alij plurimorum annorum longo spatio: habito namque Moguntiæ Concilio Godeschalcum condemnavit cum sectatoribus, simúlque Moguntinam cum Ecclesiis præsertim Germanis omnibus doctrinâ & morum emendatione illustravit, haud ipse gravatus senex ad concionem dicere, in urbes, oppida & villas Apostoli instar excurrere, atque in subjectorum sibi antistitum simúlque parochorum vitam sedulò inquirere: quæ omnia eò magìs sunt admiranda, quòd simul ingentem librorum copiam ingenij sui partum fœcundissimi posteritati potuerit relinquere; quæ aliáq; multa cum partim à Wione & Trithemio, partim à C. Bellarmino, Sigeberto, Brovvero aliísque multis authoribus copiosè fuerint descripta, ego pluribus hìc referre nolui. Brevitatis causâ id solùm silentio haud prætereundum duxi: grassante pestilentiæ & famis publicæ malo Rabanus diebus singulis pro tribus pauperum millibus alimenta subministravit, non annumeratis iis mendicabulis, quæ domi alere non est gravatus, jure *Pauperum Pater* dictus. Multis vixisse annis ex eo colliget Lector, quòd an. 810. jam Rector Fuldæ promulgatus, an 822. Abbas electus, & demum Archiepiscopus creatus sit, mortuis annumeratus an. 859.

VII. CAROLVS.

ABsit procul à nobis, ut vitam damnemus Monasticam, quam aulis regiis præhabuerunt Imperatores & Reges, & Regum filij, terrestres Dij. Carolus Pipini Aquitaniæ Regis filius, Ludovici Pij Imperatoris nepos, relictis aulæ deliciis, Corbejense monasterium ad Visurgim situm petiit, in quo tantùm profecit, ut virtutibus longè excellentior, quàm genere clarior, promeritus sit inter Archiepiscopos Ecclesiæ Germanicæ primus honorari & celebrari. Hoc in celsissimo munere quanti æstimare perrexerit Monachorum Regulam, ex eo collegêre etiam gnavi rerum observatores, quòd Caroli Archipræsulis hortatu aut consilio persuasus Imperator

peratorLotharius, Imperij fasces reliquerit, Augusto pede Prumiense coenobium ingressus, dato posteris documento, satiùs esse obedire, quàm imperare. Hujus Archipræsulis laudes eximias commendârunt etiam epistolæ non paucæ Pontificiæ, quibus Pontifex D. Nicolaus cognomento Magnus eundem animavit, ut Ecclesiæ & Imperio pro viribus prodesse pergeret; quò minùs tamen pergere potuerit, impediît mors coronis & mitris major post annum Sed. 7. Leg. *Gratianum, VVionem, Cochlæum, Serar.*

VIII. LINDBERTVS.

Lindbertus à variis authoribus vario scriptus nomine, id ab universis & singulis obtinuit encomium singulare, ut à nemine reprehensus, ab omnibus laudatus fuerit multis modis. Et sanè difficillimum fuit laudem mereri hominum ferè omnium eo tempore, quo in partes divisi nepotes Ludovici Imperatoris inter sese pugnârunt, & Lotharius Austrasiæ Rex repudiata conjuge Theutberta, Walradam obmururante Germaniâ ferè universâ, Italiâ & Galliâ, thalami consortem deperibat. In multiplici eóque difficili rerum articulo opus fuit Lindberti arte & consilio, melle & felle, vino & absinthio, ac tandem gladio & fulmine, ut Supremi Pontificis sententiâ resecarentur ab Ecclesiæ corpore membra pertinaci lue infecta Rex Lotharius & adulatores duo etiam Archiepiscopi cum appendice, ùt fit, longissima. Hinc coactum est Concilium Suessionense, in quo Lindbertus contra Regem, Trevirensem simul & Coloniensem Archiepiscopum dixit mentem suam, ac demum Pontificis nomine anathemate armatam sententiam, in utriusque sedem vocatis Archiepiscopis novis. Virtutem constantiæ tum maximi fieri meritò, nôrunt universi, cùm instar auri igne, hoc est difficultatibus examinantur maximis. Ita profectò Archipræsulis Moguntini opera instar probati auri examinârunt & laudârunt tempora difficillima, nec latum

un-

guem à suo proposito hunc Archipræsulem dimoventia. Argumento probatissimæ virtutis erat etiam Carolus Crassus postea Imperator, cùm juvenis adhuc à dæmone arreptus tristissimum in modum est divexatus, nec alio adversùs orci mala adhibito remedio, quàm solius Lindberti precibus liberatus. Idem Carolus successu temporis ob varia rerum capita, communi totius Imperij calculo exauthoratus, inter homines ferè neminem, nisi solum Lindbertum habuit solatorem reliquum, qui plenus meritis an. 889. diem obiît suum publica populi voce inter Beatos jam tum relatus. Sedit Moguntiæ annis 26. sub Pontificibus sex, nimirum Nicolao I. Hadriano II. Joanne VIII. Mariano I. Hadriano III. & Stephano VI. *Vide Reginonem, Annales Pithæanos,* &c.

IX. SVNDEROLDVS.

Sunderoldus ex Principe Monasterio Fuldensi in Moguntiæ Ecclesiam evocatus, trium annorum compendio absolvit partem vitæ reliquam: Normannis enim barbaris in Germaniam irrumpentibus, & ad Mosam fluvium maximè clades inferentibus, cecidit inter Christianos Duces Dux ipse & gregarius miles Archiepiscopus, qui accensus zelo Apostolico pro re Orthodoxa pugnavit, more Martyrum occisus ab hostibus Christo infensissimis: Unde inter Martyres Archipræsulem hunc à literis & virtutibus laudatissimum apertè numerârunt *Sigebertus & Trithemius.*

X. HATTO I.

Hatto aliis *Otto* dictus, obscuro genere (*an in Suevia, an alibi incertum*) natus, naturæ tamen dotibus clarissimis instructus, in *Augia divite & Monasterio Elvacensi Præsul,* multis præclaris inclaruit facinoribus, reprehensus ob id demum maximè, quòd claram nominis sui suorúmque famam solis aut syderis instar ful-

gen-

gentem iniquissimo facinore veluti densissima nube aut eclypsi obscuraverit. Rei seriem pictores depinxerunt & authores descripserunt *Marianus Scotus, Lambertus & Otto Frisingensis*, cujus ultimi verba referre lubet, ne quid demptum, aut additum videatur à novo calamo. *Circa annum 907. Albertus nobilissimus Francorum Comes. Ottonis Saxonum Ducis ex filia nepos Conradum, qui à quibusdam Ludovici Regis frater fuisse creditur, occidit. Ob ea Rex prædictum Heroa in castro Babenberg, ubi nunc nobilis Episcopatus cernitur fundatus, bello petiit. Cùmque viribus se proficere posse non videret, Hattonis Moguntini Archiepiscopi consilio ad dolum se contulit. Itaque ut non solùm in Regum gestis invenitur, sed etiam in vulgari traditione in compitis & curiis hactenus auditur, præfatus Hatto Albertum in castro suo Babenberg adiit, eùmque Dei pietatis obtentu, de gratia Regis adipiscenda convenit. Ille devotè monitis ejus obtemperans, humiliter conductum de personæ propriæ incolumitate petiit. At ne multis morer, interposita Sacerdotis præfati fide iter carpunt. Vix castro exierant, jam proximè vico, qui Theurstatt dicitur, appropinquabant, & Episcopus, grave, inquit, erit nobis jejunium sustinere: si placet, antequam Regi præsentemur, ad prandium divertamus. Tum ille, simplices aures more antiquorum habens, dolúmque minimè præsentiens, gratanter eum ad prandendum in castro, unde digressi fuerant, reduxit. At postquam refecti sunt, ad curiam veniunt: in causa Princeps ponitur, ac tanquam reus Majestatis, capite plectendus adjudicatur Monet ille Episcopum de fide data; quam è contra ille se bene in hoc, quòd sanum & incolumem eum in castrum reduxerit, servâsse respondit. Sic præfatus Albertus capite plectitur possessionéque ejus, è quibus postmodum Babenbergensis Ecclesia locupletata dicitur, in fiscum redactæ sunt Judicent de hoc sacerdotis facto alij (nimirum excusant varij variè) quod velint, & tanquam pro regni utilitate commissum tueantur: ego omnino nullius emolumenti gratiâ non solùm quemlibet Christianum fraude circumvenire, sed etiam in corde in causa capitali loqui non debuisse arbitror Episcopum.* De mortis genere post varias omnino Historicorum relationes hodie non satis constat: sunt enim qui fulmine percussum, alij in prælio cæsum, alij demum mœrore confectum dicunt. Annis 21. veriùs instar militis egisse, quàm Episcoporum more vixisse dicunt, dum sederunt Pontifices Formosus, Stephanus XII. Romanus, Theodorus II. Joannes IX. Benedictus IV. Leo V. & Sergius III.

SECULUM X.

XI. HERIGERUS.

HErigerus ex Fuldenſi Eccleſia in Moguntinam translatus, Pij Epiſcopi nomen inſigne eximiis ſuis virtutibus obtinuit, Henrico Aucupi Imperatori conſtanter acceptiſſimus. Virtutibus probè inſtructum fuiſſe, finis demum, rerum laude digniſſimarum corona, monſtravit: poſtquam enim an. 12. Archipræſul paſtorale pedum geſſiſſet, id ſucceſſori conſignavit, ut annos vitæ reliquos morti feliciſſimæ conſecraret. An. 930. ſepultus multa poſteris de ſe encomia reliquit, quæ tamen tantillo compendio hodie conſtringere jubet rerum plurimarum ignoratio.

XII. HILDEBERTUS.

HIldebertus natione Francus Orientalis in Fuldenſi Monaſterio Præſul primò electus, & mox à Moguntia Archipræſul poſtulatus, permultos nactus eſt laudatores ſuîs librîs hodie etiam clariſſimos. Multis profectò laudibus Hildebertum proſecuti ſunt *Trithemius, VVitikindus, Otto Friſingenſis, Serarius aliique*, quorum calamo teſte Superi virtutes Hildeberti prophetiæ dono amplùs illuſtrârunt. Magni proinde jure æquiſſimo æſtimârunt Moguntiæ Antiſtitem Otto M. & Archipræſules Trivirenſis ac Colonienſis, inter quos ortam de corona Regi imponenda litem authoritate ac prudentiâ facilè diſcuſſit Hildebertus, qui an. 936. Aquisgrani coronavit Ottonem I. Imperatorem. De anno obitûs haud convenêre Scriptores, dum alij annum ſeculi X. 36. alij 38. alij demum 39. expreſſerunt: ſedit itaque circiter an. 12. ſub Pontificibus Joanne X. Leone VI. Stephano VIII. Joanne XI. obſcuris ſanè temporibus.

XIII.

XIII. FRIDERICVS.

FRidericus Lotharingæ Dux Giselberti Ducis frater non minùs, quàm Antecessores Archipræsules ex Fuldensi Episcoporum multorum seminario fertilissimo evocatus, suis præclaris facinoribus Moguntinum solium exornavit, hoc uno ferè ex capite à multis reprehensus, ab aliis nequaquam inventus reus, quòd Ottonis Imperatoris & affinis sui partes, cuius tamen beneficio Moguntiæ Præsul electus fuisset, unà cum aliis Viris Principibus oppugnâsset, præsertim cum Brisaci per magnam anni partem præsidiarios inter milites sedisset, animô Cæsari vim inferendi. Fridericum hunc nempe adversùs Imperatorem irritavit primò Giselbertus frater, Ottonis M. sororius, Gerbertæ Henrici Aucupis filiæ conjux, qui Rheni fluctibus an. 939. haustus, ingentem animi mœrorem fratri Archipræsuli reliquit. Inde simultatatem in Archiepiscopi animo fovebant Henricus frater Imperatoris, Bojorum Dux, cui consilia & auxilia junxit Ludolphus filius Suevorum Dux, secundas Augusti genitoris cum Adelhaide nuptias detestatus. Imperator itaque, fortassis haud immeritò, etiam Friderico iratus maximè, hunc Moguntiâ Fuldam redire compulit, sed & sedi pristinæ restitui curavit teste *Rheginone, Rotgero, Trithemio, Serario,* Annis sedit 15.

XIV. GVILIELMVS.

GUilielmus Ottonis M. filius an ætatis suæ 24. in Moguntiæ Antistitem annitente plurimùm Augusto genitore, & annuente Pontifice electus, à S. Brunone Coloniensi Archipræsule patruo suo fuit consecratus. Annis dein tribus elapsis Ludolphum in Italia defunctum luxit, & huius exuvias in Germaniam relatas, in D. Albani templo sepelivit. Fratrem alterum Ottonem ex Adelhaide noverca natum, & an. 961. in Imperij Regem electum, atque à magno parente sibi creditum, Wil-

helmus virtutibus exornavit, ipse virtutibus multis maximè illustris, & conspicuus omnibúsque charissimus. Virtutes profectò eximias suspexerunt in Wilhemo etiam Adelbertus & Dithmarus, quos ambos consecravit Episcopos, & horum priorem Russis misit Apostolum, posteriorem verò Bohemis, aut utrisque. Multis dein lacrymîs prosecutus est ad tumulum usque populus copiosissimus Wilhelmum añorum 37. ùt ajebant, *iuvenem*, cui D. Mathildis Augusta avia adstanti sibi prædixit fata ultima, & mox absentis intellexit an. 967. eodem mense etiam ipsa mortua, ingenti Ottonis M. mœrore, simul & matrem & filium lugentis. Annis sedit 13. *Rhegino, Rotgerus, Serarius.*

XV. HATTO II.

HAtto II. Hademarij Præsulis Fuldensis nepos, avunculo suo vitâ functo successit in officio, par eidem, ùt ajebant, in virtutibus. Ab Ottone M. etiam permagni æstimatus, & consiliis adhibitus, inter eos fuit, qui Cæsarem Romam petentem præcucurrerunt nuntij. Romam venisse & vidisse profuit plurimùm Hattoni: Imperator enim audita Moguntini Archipræsulis morte, cùm successorem alium, quàm Hattonem non exoptaret, ad vota paratissimum habuit Joannem XIII. Pontificem, qui pallium concessit. At verò non nisi tribus aut duobus Moguntiæ solium occupavit an. 970. jam extinctus fato admodum tristi, si habenda sit fides Heterodoxis Scriptoribus, qui à prodigioso murium agmine consumptum esse finxerunt, quòd multorum pauperum catervam famis tempore sibi oppidò molestam horreo suo includi, & tyrannorum more Vulcano immolari jusserit. *Vide hac super re Serarium*, cui libuit multîs aperire mentem suam & dicere sententiam. Nos verò compendio contenti dicamus: *Si contigit Hattoni ita mori, Deus scelerum vindex ostendit signum, quo absterriti divites amore prosequerentur deinceps pauperes. Quid tum postea? quid lucri inde haurient vel Scriptores, vel Lectores Heterodoxi? profectò nihil capio, nihil video, nisi argumentum etiam Heterodoxis relictum, ut nimirum & ipsi credant, istis etiam seculis patrata esse miracula.*

vacula nunc miserentis, nunc punientis Dei testimonia. Lucrum capiant Heterodoxi alterum, quo discant deinceps credere miraculis, at non tantùm sibi, sed & mihi faventibus.

XVI. RVPERTVS.

Rupertus Hattonis successor, cuius originis aut stemmatis foret, inquisiverunt cum Serario authores varij; aliud tamen non invenerunt, quàm obscura & dubia omnia, inter quæ numerandi sunt etiam anni sedis, quorum alij 4. alij 7. computârunt. An. 977. diem obiisse suum verior habet opinio, dum nimirum Romæ sedit Benedictus VII.

PERIODUS III.

DE ARCHIEPISCOPIS SIMVLQVE ELECTORIBUS MOGUNTINIS.

XVII. WILLIGISIVS. ELECTOR I.

Willigisius Stromingæ in Saxonia seculo X. circa añum 40. ex parentibus tenuis fortunæ natus, literarum studiis & morum probitate, quæ sæpe pauperibus ad ardua viam sternunt, eò sensim ascendit, ut ex Parocho aulæ Inperatoriæ Archisacellanus, ùt vocant, & Ottoni III. à teneris annis supremus moderator constitutus, ob insignia sua merita sit denique promotus in geminum Moguntiæ thronum, an. 977. electus Archipræsul & an 998. Imperij Elector primus, ita disponenre Gregorio V. Pontifice & Ottone III. Cæsare, quòd hic hærede se destitutum, & Imperium ex hæredum defectu prioribus seculis fuisse turbatum probè intelligeret, & admodum doleret. Antequam verò hunc ultimum dignitatis apicem conscendit, D. Bervvardum Hildesiæ consecravit Episcopum, & paulò pòst S. Adelbertum Pragensem Archiepiscopum. Monasterio Hersfeldensi Præsulem dedit Gothardum: sorores verò Augustas Ottonis III, Sophiam & Adelhai-

dem in Parthenone Gandershemiensi & Quedlinburgensi sacro velamine exornavit. Multa eidem necessitudo fuit cum D. Burchardo Wormatiensi Episcopo, Conradi Imperatoris II. præceptore quondam celeberrimo, qui Willigisium suum dixit parentem & magistrum. Quantùm hic ipse multorum Magister & Doctor, nec non ædificiorum sacrorum conditor vel restaurator profuerit sacris ædibus & monasteriis, recensere nimis prolixum foret. Mansuetudo Willigisij & animi demissio quanta fuerit, duo duntaxat hoc loco ex multis prodant capita. Cùm assentatores verborum lenociniis instarent, clam & palam sibi occinebat Elector: *VVilligis, VVilligis, recole unde veneris,* quo dicto obscuros suos sibi natales & memori menti & oculis proposuit: unde insignibus etiam suis rotam inseri præcepit, posteritati dicturus, Willigisij Electoris Moguntini parentem in tribu fabrorum lignariorum numeratum fuisse, qui conficiendis rotis dedisset operam. Rerum caput alterum erat: D. Bervvardus præsente D. Imperatore Henrico II. jura sua ab Electore Moguntino violari conquestus, tantum à Willigisio impetravit, ut hic admissi erroris veniam palam precatus, omniem deinceps favorem & amorem promiserit, & promissum servârit Bervvardo: unde lætissimus D. Henricus, nupèr electus Imperator, Willigisij manibus coronam Imperij sibi imponi tantò lubentiùs admisit, quantò majorem animi demissionem & æquitatem hoc in Antistite deprehendit, qui Ecclesiam suam annis 34. illustravit sub octo Pontificibus, nimirum Benedicto VII. Joanne XIV. Joanne XIV. Gregorio V. Sylvestro II. Joan. XVI. Sergio IV.

SECULUM XI.

XVIII. ERCKEMBALDUS ELECTOR II.

ERckembaldus Comes Summersenburgicus sanguinis propinquitate junctus erat D. Bervvardo Hildesiensi Episcopo, à quo

à quo inunctus & consecratus est Moguntiæ Archipræsul. In sede sua à Pontifice Sergio IV. confirmatus, monasterium extra Moguntiæ mœnia extruxit à S. Cruce hodie nuncupatum. Dedicationi principis templi Bambergæ præsentibus Pontifice Benedicto VIII. & Henrico Cæsare adfuit unà cum aliis 71. Episcopis. Inter beneficia à Cæsare impetrata venit illud, quo populationibus Comitis Ottonis ob illicitas nuptias sacro fulmine percussi, Henrici Cæsaris authoritate facilè est liberatus. Ecclesiæ suæ præfuit annis 9. sub prædictis duobus Pontificibus.

XIX, ARIBO ELECTOR III.

ARibo natus comes Palatinus doctrinâ sacrâ simul & profanâ instructissimus, epistolis omnino variis diversos ad illustrandam eruditionem viros invitavit. Inter monumenta Aribonis clarissima jure celebratur liber in Psalmos ab eodem elaboratus. Synodum unam Seligenstadij, alteram Moguntiæ, tertiam Francofurti instituit, quarum ultimæ 23. Episcopi interfuerunt, præsente Conrado II. Imperatore. Decreta saluberrima iisdem Synodis sunt firmata, præsertim verò, quæ jejunium vernum & quatuor temporum, à Germanorum plurimis neglectum, spectabant, & hodie supersunt. Modestiam ac prudentiam Archipræsulis singularem ex eo collegerunt æqui rerum Arbitri. Dum nimirum litem inter Willigisium & D. Bervvardum jam finitam Aribo denuo suscitavit, ea re grave negotium & fastidium facessivit D. Gothardi monasterio. At demum causâ penitiùs discussâ, errorem suum publicè detestatus, veniam rogavit, veniâ donans ipse quosvis suos adversarios. Annis 11. decoravit Moguntinam Ecclesiam; annorum ultimo die D. Conrado sacra Paderbornæ præsente Cæsare dixit ad concionem, ubi pariter Romam petendi copiam Imperatorem rogavit, & simul omnium suffragia imploravit, ut errores suos salutari pœnitentia inter vivos posset eluere. Eluisse

verò Aribonem suas qualescunque labes censuit ipse Pontifex Joannes XVIII. an. 1031. quo Aribonem brevì fatis concessurum ex Italia in Germaniam remisit, ut corpus morbis confectum Germanica tellus reciperet, animam verò virtutibus pretiosam Cœlum susciperet.

XX. D. BARDO ELECTOR IV.

D. Bardo ex perillustri Wetteraviæ familia natus, atque in Hassiæ monasterio Hirsfeldensi Abbas electus, pedo minore prælusit longè majori, quod dedit Moguntia longè dignissimo. Moguntiam ubi pervenit, nihil antiquius habuit, quàm ut ædem à Willigisio cœptam, & D. Martini honoribus consecrandam, daret absolutam. quod utrumque evenit præsente Conrado Cæsare & XVII. Episcopis. Inunxit idem deinde Moguntiæ Archipræsul Henrici III. post Conradum II. Imperatoris conjugem alteram Agnetem Pictaviensem, & Ingelhemij Augustis adstitit nuptiis. Propter eloquentiam sacram, qua in templis & apertis campis ad confertissimum auditorem in viam virtutis reducendum maximopere usus est, D. Præsuli Chrysostomo fuit comparatus parique nomine cum eodem appellatus. An. 1051. sedis 20. cum die Pentecostes sacra Paderbornæ ingentem populi multitudinem, audiente etiam Cæsare Henrico, ad divini Pnevmatis honorem augendum fuisset hortatus, mortem sibi brevì adfuturam prædixit vates, oracula dictante eodem divino Spiritu, cuius beneficio D. Bardoni concessa esse alia dona maxima monstravit D. Anno Coloniensis Elector, qui hominem membris omnibus captum, Moguntiæ ad tumulum S. Bardonis in pedes erexit testimonio totius populi publico. Sedit sub Pontificibus Benedicto IX. Gregorio VI. Clemente II. Damaso II. & Leone IX.

XXI. LEOPOLDUS II. ELECTOR V.

Leopoldus aliis Luipoldus dictus, inter Fuldenses & Bambergenses aut Canonicus, aut Abbas celeberrimus celebrari

ri ampliùs Moguntiæ eſt promeritus. Quampiam ejuſdem notitiam nobis reliquerunt D. Leo Pontifex & Henricus III. Imperator: Wormatiæ enim coram Leone IX. ritu ſoleñiſſimo ad aram fecit primus poſt Pontificem Sacerdos. Anno dein 1054. cùm in Romanorum Regem inauguratus fuiſſet Aquisgrani, Henricus IV. Augufti filius, idque ſingulare honoris munus Hermanno Coloniæ Archipræſuli committi Imperator cuperet, nata eſt exinde anſa diuturnis inter utrumque Archipræſulem litibus. Cæterùm inter Luitpoldi monumenta permagni æſtimatum eſt monaſterium in monte Venuſto Moguntiam propè poſitum, & D. Benedicti filiis ab eodem conceſſum. Annis ſedit 8. ſub Pontificibus Leone IX. Victore II. & Stephano X.

XXII. GIGFRIDVS ELECTOR VI.

O Felicem Germanam Eccleſiam, quæ, dum pene jam concidit in ruinas Imperium, tamen ſtetit firmiſſima, non cedentibus, non cadentibus Germaniæ Epiſcopis. Sigfridus ex illuſtri Eppenſteiniorum ſtemmate oriundus, in principe Fuldenſium cœnobio optimè formatus literis & moribus, primò Fuldæ Præſul, inde Moguntiæ Archipræſul, & Elector Imperij, peridonea virtutibus ſuis multis nactus eſt tempora per annos 24. non niſi Superûm ſingulari beneficio conſervatus Antiſtes conſtantiſſimus. Anno Archiepiſcopatûs ſui 4. Palæſtinam adire, & quaſvis tanti itineris moleſtias ac pericula ſubire non dubitavit. Comites tanto Duci acceſſerunt Epiſcopi complures, Güntherus nimirum Bambergenſis, Otto Ratisbonenſis, & Wilhelmus Ultrajectenſis cum Præſulibus minoris notæ pluribus. Teſte Mariano Scoto univerſorum capitum numerus ſeptem implevit millia, quorum quinque partim viæ longioris difficultatibus, partim barbarorum prædæ inhiantium inſidiis & apertis vulneribus ſuccubuerunt. Reverſus verò ad oves ſuas Sigfridus, lupum invenit Henricum IV. Cæſarem, qui dum Bertham Marchionis Itali filiam, conjugem ſu-

am legitimam cœpit reſpuere, multorum malorum prodromum egit, Sigfrido conſtanter meliora ſuadente, & tandem Pontificis nomine pro Republica Chriſtiana imperante. Difficultati jam multiplici an. 1070. acceſſit illa non minima, qua literis Româ datis juſſus eſt Moguntiæ Antiſtes pœnis ſimoniæ crimini jam ſtatutis excipere Carolum Conſtantiæ Epiſcopum, inter Simoniacos Romæ, & inde an. 1071. Moguntiæ condemnatum. Anno huic proximo prætextu ſacræ peregrinationis profectus in Galliam, in Cluniacenſi monaſterio inter Novitios adſcribi petiît; cui propoſito ne diutiùs inhæreret, ab univerſo ſubdito populo cruentis propemodum lacrymîs repetitus, comuni denique omnium ceſſit calculo & ſuſpiriis, ut privatum commodum poſtponeret Reipublicæ damnis eo tempore graviſſimis, quæ nec tollere, nec impedire penitus cum ſociis Epiſcopis & Viris Principibus ſat ſeriò nec ſerò volebat, denique tamen non valebat. Ea nimirum Eccleſiæ & Imperij tempeſtate turbatiſſima à Gregorio VII. Pontifice, & potiſſimorum in Imperio Principum parte, Henrico Cæſari in ſupremo ſolio ſubrogatus eſt Rudolphus, Comes Rheinfeldenſis dictus, Imperatoris affinis, cuius partes ut nunquam non fortiſſimè deinceps propugnaret, Sigfridus ipſe Rudolphi commilitones ad pugnam ſtrenuè capeſſendam eſt hortatus, ſed & captum in prælio, captivum in furcam, aut vicinam arborem agere jamjam parantes milites ſuperveniens abſterruit Henricus, ſervaturus Sigfridum annos 4. in cuſtodia cum Adelberto Wormatienſi Epiſcopo, poſtquam lethali vulnere proſtratus cecidit Wernerus Archiepiſcopus Magdeburgicus. Tandem anno 1082. libertati reſtitutus, ut curas effugeret publicas, mortis certa victima biennium vitæ reliquum in monaſterio Haſungenſi tranſegit ab omni culpa, haudquaquam etiam ipſe immunis, quam inter publicas Eccleſiæ & Imperij difficultates ſummas non niſi virtute magni, imò maximi evitare conſueverunt. Sederunt Romæ Nicolaus II. Alexander II. Gregorius VII.

XXIII.

XXIII. WEZILO ELECTOR VII.

WEzilo Sigfridi Succeſſor ubi natus, aut educatus, & ſummis muneribus ſeſe reddiderit idoneum, non meminerunt Hiſtorici, contenti memorâſſe ſolùm, quòd ab exordio dignitatis ſuæ Henrico IV. & Pſeudopontifici Clementi veriùs pertinaciter, quàm conſtanter animum ſuum devoverit, Gebhardo Salisburgenſi Archipræſule & Epiſcopis ferè univerſis in Concilio Moguntino refragantibus, & Deum rectè factoruu remuneratorem ſcelerúmque vindicem teſtantibus. Torrenti demum cedendum ratus pro Pontifice contra Cæſarem ferre ſuffragia, & dicere ſententias cœpit: unde damnato errore ſuo Archipræſul & Elector Imperij intentata & inflicta ab Henrico vulnera magno tulit animo, ut diſceret pati & mori: mortuus namque eſt, poſtquam an. 4. potiùs ſedere deſideravit, quàm ſedit ſub Gregorio VII. & Victore III.

SECULUM XII.

XXIV. RUTHARDUS, ELECTOR VIII.

RUthardus ex Erfurdiæ ad D. Petrum Abbate electus Moguntiæ Elector, ſtatim in Archiepiſcopatus ſui exordio refragari pro viribus Henrico IV. conſtituit, contempto quovis corporis & fluxarum rerum periculo. Atque conceptam animo conſtantiam non magìs verbo, quàm opere exhibuit: ab Henrico enim ſede Moguntina in Thuringiam exul pulſus, annis ferè 9. in caſtello Hartesbergenſi gravem rerum inopiam pertulit, proventus interea Moguntinos rapiente Henrico proſcripto Cæſare. Tandem an. 1105. Henrici V. contra patrem pro Eccleſia & Imperio pugnantis poteſtate unà cum Epiſcopis aliis reſtitutus Ruthardus, anno proximo Ingelhemij Henricum genitorem inſignibus Imperij exuit, ut filium iiſdem indueret, gratulante Germania

universa. Pontifice dein Paschale II. Gallias petente, & concilium Trecis celebrante, cùm non comparuisset Ruthardus, ab officio suo ut tantisper abstineret jussus, literas singularis demissionis, prudentiæ & obedientiæ testes ad Pontificem dedit, quibus senectutem & sinistram corporis valetudinem, atque vicinam mortem non suscepti in se itineris testimonia attulit, & veniam facilè impetravit, dignissimus divinis prœmiis Antistes, qui contempsit humana. Mortuus est an. 1109. sedis 22. quo tempore sederunt Victor III. Urbanus II. & Paschalis II.

XXV. ADELBERTVS I. ELECTOR IX.

ADelbertus I. aliis Albertus, ex virorum Principum prosapia natus, Henrico V. Cæsari à consiliis fuit arcanissimis, & ferè unus maximi æstimatus, cùm urgerent res summi momenti Imperatorem: quare hujus potissimum auxiliis in Moguntiæ sedem evectus, egit & tulit fortiter plurima amicus Cæsaris usq; ad aram: Henricus enim V. cùm parentis exemplo in Ecclesiæ jura aditum sibi negatum animo ferret ægerrimo, & ferro vim jam minitaretur, quin vim jam inferret, Adelbertus constantissimè stetit, pro Pontifice contra Cæsarem. Verùm ob hoc ipsum in furias acto Henrico in custodiam datus, trieñio toto ferè ad necem usque est fame maceratus. Qualis quantúsque Adelbertus fuerit, ex civium Moguntinorum fide licuit etiam metiri; cùm enim Imperator an. 1112. Moguntiæ aliquamdiu commoratus fuisset, ab ejusdem urbis confertis iisque armatis civibus tanto tempore & constantiâ est obsessus, ut nisi Archiprætulem suis restituisset Cæsar, seditionem publicam experturus quamprimum fuisset. Conciliato demum Imperatore cum Romano Pontifice Calixto II. rediit equidem Adelbertus in gratiam Henrici, ut nihilominus procul à Jove minùs timenda prævideret & vitaret fulmina, Aschaffenburgum ædificavit futurum sibi suisque asylum; cives verò Mogun-

tiæ

tiæ ob fidem ſibi conſtanter præſtitam privilegiis variis donavit, Princeps civium amantiſſimus, & Paſtor ovium vigilantiſſimus per annos ſedis 28. ſub Pontificibus Paſchale II. Gelaſio II. Caliſto II. Honorio II. & Innocentio II.

XXVI. ADELBERTVS II. ELECTOR X.

ADelbertus II. Adelberti I. ex fratre nepos, patrui potiſſimùm meritis adſcripſit haud immeritò ſui in Archipræſulem Moguntiæ electionem. Ab Innocentio II. Romam evocatus venit hoſpes Italis perquam gratus. Conrado III. Cæſari modico tempore contrarius, tantùm deinde placuit, ut Adelberti conſiliis perſuaſus Palæſtinam cum exercitu petere decreverit; quam expeditionem dum adornare pro viribus cœpit, conatus mors omnes eluſit, rapiens annorum 3. Archipræſulem, ſedente etiam tum & dolente mortem Adelberti Innocentio II. Pont.

XXVII. MARCOLPHVS ELECTOR XI.

MArcolphus Aſchaffenburgenſis Eccleſiæ Præpoſitus meritis ſuis id conſecutus eſt, ut in Moguntiæ ſolium evocatus tutò ſedere potuiſſet, niſi mors quamprimum feciſſet periculum, quæ nimirum citiùs præcipitavit in tumulum Marcolphum, quàm Româ miſſum impetravit pallium, vix unius anni Elector an. 1142. ſub Innocentio II. jam mortuus.

XXVIII. HENRICVS I. ELECTOR XII.

HEnricus I. ex Præpoſito, utì perſæpe vocant, majoris Eccleſiæ Moguntinæ propter inſignem virtutem magìs, quàm natales haud illuſtres, in Electorem delectus, diſplicuit multis ob rem, ob quam meritò placere potuiſſet: vitia nimirum dum in ſeſe & ſubditis præſertim Canonicis deteſtatus eſt ardentiùs, ſceleris ipſe per ſummum nefas inſimulatus, & à duo-

bus S. R. E. Purpuratris Patribus perperam rem edoctis, ad ipſum ſupremum in terris judicem eſt delatus: cuius proin imperio tantiſper ſedem relinquere juſſus, ſeceſſit in Saxoniam, ubi poſt aliquot menſes diſtributis in pauperes opibus ſuis reliquis pauperem Chriſtum eſt imitatus. Tempore vitæ ultimo auditus eſt dicere non rarò: *Dives fui Canonicus, pauper Præpoſitus, mendicus Epiſcopus.* D. Abbas Bernardus, cuius conſilia perſæpe rogare ſolebat, Henrici abundè perſpectam habebat Innocentiam: unde epiſtolis ſuis id impetrâſſet facilè, ut reſtitueretur ſedi ſuæ, niſi viam omnem & aditum literis mors intercepiſſet poſt annum Electoratûs 11. an. Chriſti 1153. Sederunt eodem tempore Lucius II. & Eugenius III.

XXIX. ARNOLDVS ELECTOR XIII.

ARnoldum Electorem authorum alij natione Moguntinum ſanguine haud quaquam illuſtrem, alij Rhenanum nobilem ex nobili Selenhofienſium familia natum ſcripſerunt. Nemini verò dubium fuit, quin præſtantis corporis, præſtantioríſque animi fuerit Decanus Aquiſgrani, & ad D. Petrum Moguntiæ Præſes. A conſiliis etiam maximè ſecretis Friderico Cæſari fuiſſe non dubitant. Henrico Archipræſuli ſuo conſiliis & auxiliis adſtitiſſe ex eo metimur, quòd ejuſdem reſtituendi cauſâ Romam contenderit. Interea verò temporis, dum Romæ agebat alienæ intentus cauſæ, ſuam promovit maximè; Henricus enim innocentiæ ſuæ immortuus, ſedem reliquit viduam illi, qui Henrico invidebat minimè, nimirum Arnoldo; quo ſedente bellum adversùs Inſubres gerebat Fridericus ſtatutis jam antea pœnis in tranſgreſſores gravibus, ſi fortè armis abſente Cæſare ſeſe Imperij Proceres laceſſerent. Haud verò Cæſaris minis abſterritus Hermannus Comes Palatinus cum ſociis, Arnoldi ditiones depopulari non deſtitit. Vim vi repellere, aut plùs juſto inferre haud ceſſabat etiam Arnoldus. Quare in Germaniam redux Fridericus *pœnam*, utì dixerunt,

xerunt, *caninam* jussit subire Hermannum cum sociis nobilibus, quorum nomina *Dodechinus* & *Radevvicus* attulerunt. Parcitum est equidem Arnoldo, quò minùs & ipsi stadiis pluribus portandus supra humeros fuerit canis, quemadmodum portârunt iisdem testibus Comites decem; justa nihilominus reprehensio, & fortè æris mulcta non defuit. Seditione deinde orta civium ob imposita nova tributa & privilegia eorundem diminuta, ab iisdem suis civibus occisus, vestibus exutus, & in fimetum fuit abjectus. D. Hildegardis Deo sacrata virgo Antistitem de fatis suis præmonuisse his verbis fertur: *Cave charissime Pater; canes enim jam dimissi sunt, qui te persequuntur.* Ignominiosissimum hoc facinus pœnis severissimis ultus est Fridericus; seditionis enim authoribus post tormenta prævia abscissa sunt capita, Moguntiæ mœnia diruta, privilegia extincta, & urbis pars magna solo est æquata. An. 1160. sacrilegis succubuit manibus, postquam annis 7. potiùs pugnavit, quàm sedit sub Pont. Anastasio IV. Hadriano IV. & Alexandro III.

XXX. CONRADVS I. ELECTOR XIV.

VEtus habet parœmia: ignis probat aurum, adversitas virum, Conradus I. Comes Wittelspachius contra æmulos Rudolphum Zeringensem Ducem, & Christianum Comitem Thuringum denique confirmatus Archipræsul, quanti virtutem faceret, inter sacrum & saxum medius demonstravit: suas enim in partes dum pertrahere conatus est Fridericus Cæsar, Conradi æstimator & promotor, nihilominus Conradus aurum igne, & virtutem ferro probandam esse ratus, sprevit intrusum à Cæsare Pseudopontificem, ut jus suum non negaret Alexandro III. Romano Pontifici. Quare biennio vix bene elapso sede sua pulsus advenit exul in Italiam, ubi Sabinensis Antistes à Pontifice creatus, annis 16. Italos virtutum radiis adeò illustravit, ut ægrè Germanis suum Electorem restituerint, Germani verò ardenter repetiêrint: año namque 1180.

à Mo-

á Moguntinis inter publicos plauſus in ſedem ſuam reductus ad annum 1200. mirè profuit Eccleſiæ & Imperio, nimirum & à Pontifice & à Cæſare conſiliis atque negotiis publicis crebrò adhibitus, legationes ſuſcepit in Aſiam ad Leonem Armeniæ Regem, & in Hungariam ad Emericum ſimúlque Andream regios fratres de ſceptro & corona dimicantes. His verò amicitiæ & fraternæ concordiæ vinculo denuo conjunctis, dum rediît in Germaniam, Paſſavij lethali morbo ſuccubuit, eodem nimirum anno 1200. poſtquam ab exordio ſui Electoratûs, aut veriùs à morte Arnoldi an. 4. inde verò pulſus & reſtitutus annis 20. ſedit unà cum Pontificibus Alexandro III. Lucio III. Urbano III. Gregorio VIII. Clemente III. & Cœleſtino III. *Vide de hoc & omnibus aliis ſeculorum horum Electoribus Kranzium, Trithemium, Serarium, & authores ab horum ultimo citt.*

SECULUM XIII.

XXXI. CHRISTIANVS I. ELECTOR XV.

PUlſo è ſede ſua Conrado Chriſtianus I. in ejuſdem locum imperante Friderico Cæſare intruſus annis 16. Moguntiæ præfuit, & profuit, gratiâ Imperatoris valens plurimùm, imò donis & dotibus ſuis propriis, quibus ars & natura ritè Electorem inſtruxerunt; quinqne enim aut ſex linguarum peritiâ imbutus, & in aula Cæſaris corpore animóque magnus, dixit & ſcripſit multa in legationibus publicis, mirantibus Electoris Chriſtiani eloquentiam & ampliſſimam rerum notitiam Germanis, Latinis, Græcis, Italis, Gallis, Belgis &c. Duo rerum capita cenſoriâ virgulâ perſtringere non ſunt veriti authores in hoc Archipræſule, nimirum quòd relicto Alexandro Pontifice, & fugato Conrado Moguntino Electore res multas aggreſſus fuerit longè audaciùs: quam prudentiùs! qnòd item imperij res pluris æſtimaverit, quàm Eccleſiæ, haud veritus in Italiam copias Cæſareas ducere, & Ducis

inſtar

inſtar dimicare. Mortem igitur veriùs inter milites in Italia, quàm inter Sacerdotes in Germania oppetiît an. 1280. poſtquam an. 13 potiùs inter Cæſaris negotia, quàm ſacra paſcua conſumpſit, invitis maximè Pontificibus Alexandro III. & Succeſſoribus.

XXXII. SIGFRIDUS II. ELECTOR XVI.

Sigfridum II. ex Eppenſteiniorum perilluſtri familia prognatum, pars altera Canonicorum Bingæ elegit, pars altera Lupoldum Wormatienſem Epiſcopum poſtulavit, & Philippus Cæſar exoptavit Moguntiæ Archipræſulem: unde nata diſcordia & bella; Sigfridum namqne Innocentius III. Pontifex, Lupoldum verò Philippus Imperator propugnavit in pugnis, quin in velitationibus ſocium ferè perpetuum. Percuſſo demum año 1208. Philippo, Otto Imperator Lupoldum procul aris & focis Moguntinis removit exulem, ut rem gratam præſtaret Pontifici. Profuit exulâſſe Lupoldo: poſt edita enim pœnitentiæ ſigna, & exauthoratum Ottonem Cæſarem, Wormatienſi Eccleſiæ eſt reſtitutus, fortè ut pœnitentiam probè cœptam proſequeretur, horâ mortis exoptatiſſimam, quam jam anno 1212. obiît. Annis 13. ſuperavit Lupoldum Sigfridus, qui Moguntinis præcipuè gratiſſimus, multa & magna geſſit, ſua authoritate haud mediocri, & Pontificis ſuprema poteſtate ſuffultus. Dolendum ſanè, quòd Authores ſeculi XIII. multorum geſta ſummatim celebrent, nullum tamen facinus, laudandum etiam poſteris, deſcripſerint. Talis nimirum mos erat iſtius & aliorum ſeculorum: pugnare gladio plùs juſto in deliciis erat; certare calamo curas fuit inter poſtremas. Annus vitæ ultimus Sigfridi inter años Chriſti numerabatur 1225. Pontifices imperârunt Innocentius III. & Honorius III.

XXXIII. SIGFRIDUS ELECTOR XVII.

Sigfridus III. Sigfridi II. ex fratre nepos difficillima tulit tempora, Friderico II. Imperatore Ecclesiam simul & Imperium turmîs & turbîs implente. Electoratus sui initio adeò celebrem instituit Moguntiæ Synodum, ut eandem multi *Synodum Germanicam* per Antonomasiam appellârint. Multa in eadem sunt acta, & arbitris multis transacta in emolumentum Ecclesiæ simul & Reipublicæ Politicæ. Erat nimirum Sigfridus Imperatoris Friderici primò in bellis socius, sed eodem Imperatore Romano Pontifici obedientiam negante, & transversum omnia demum agente adversarius, promulgavit anathematis sententiam per Germaniam, multorum ab hoc odiis expositus, & Germanorum simúlque Italorum tumultibus implicitus, quibus tamen omnibus insuper habitis, Henricum Thuringiæ Ducem unà cum Electoribus reliquis elegit Cæsarem. Aequalem dein honorem exhibuerunt Wilhelmo Hollandiæ Duci, Henrico mortuo subrogantes Successorem. D.Elisabetham Thuringiæ Principem honori publico ampliùs commendaturus, ejusdem reliquias altiorem ædis sacræ in locum Marpurgi extulit, miraculis non paucis Dei annutum attestantibus, quibus permotus Gregorius IX. Rom. Pont. eandem Beatorum numero adscripsit. Annis 24. Ecclesiæ & Imperio prodesse, & Elector & Archipræsul studuit, multis factis, multis votis & lacrymis multis; quare honorificis statuis post mortem est honoratus & exornatus, quæ solent esse inter Romanos & Germanos vitæ & mortis ritè peractæ viva testimonia. Privilegium à Bohemiæ Regibus impetrâsse scribitur, quo inter Bohemos coronæ regiæ impositio non nisi Moguntinis Archiepiscopis fuit asserta in annos perpetuos, cui tamen privilegio sua sponte nuntium remisisse Successores vel verè creduntur, vel finguntur. Sedit annis 24. vitâ functus 1249. Romæ imperârunt Gregorius IX. Cælestinus IV. Innocentius IV.

XXXIV.

XXXIV. CHRISTIANVS II. ELECTOR XVIII.

CUm bellantibus bellandum eſt, aut ſuccumbendum. Ita clamârunt, qui hoc ſeculo in Germania pugnârunt, in partes varias diviſi Principes Imperij. Chriſtianus II. in Eccleſia Moguntina à teneris annis enutritus, & poſt varias ſuffragiorum viciſſitudines Archiepiſcopus electus, non niſi annis 3. pedum Moguntinum conſervavit: cùm enim copias Wilhelmo Imperatori mittere vel tardaret, vel penitùs recuſaret armorum & omnis ſtrepitûs pertæſus Elector, ipſius unáque multorum Virorum Principum incurrit odium tantum, ut multis criminationibus denigratum, & tanquam arduis muneribus minùs habilem etiam Hugo Pontificius Legatus ab officio ſuo & dignitate removendum judicaverit an. 1251. cùm Romanus Pontifex eſſet Innocentius IV. Cæterùm credunt Moguntini, Chriſtianum hunc fuiſſe illum Authorem, qui rei Hiſtoricæ apprimè peritus, elucubravit depoſitionem Henrici IV. Imperatoris; item geſta Arnoldi Epiſcopi Moguntini, aliorúmque Anteceſſorum ſuorum.

XXXV. GERARDVS I. ELECTOR XIX.

GErardus I. Comes, paſſim Waldgravius appellatus, & ſi ritè ſcripſit Bruſchius, inter D. Franciſci filios virtutibus & literis inſtructus, tametſi annis fortaſſis & meritis non admodum valeret, tamen mirabili fato in ſublimem Moguntiæ Sedem evectus, gratiſſimum ſeſe exhibuit Ebredunenſi Archiepiſcopo, obſcuris artibus Gerardum promoventi, & Chriſtianum II. removenti. An. 1256. Friderico Comiti de Eberſtein adversùs Albertum M. Brunſuicenſium Ducem ſuum & Dominum pugnanti ſuppetias allaturus, in prælio captus, & annua captivitate detentus cum Phrygibus ſapuit, haud facilè reſtituendus, niſi Richardus Anglorum Rex, cuius partes ſequi decreverat, graviſſimâ auri

ſummâ redemiſſet. Fridericus etiam inter captivos ductus, in præaltam furcam eſt actus, nova tormenti methodo: alligatis namque ſupremæ trabi pedibus, corpore inverſo pependit longo tempore, ut ſpectatores & ſceleris conſcii multi diſcerent Principi ſuo promiſſam fidem ſervare. Annis 9. tempore interregni Gerardus fuit Elector, mortuus an. 1260. Vixit ſub Innocentio IV. & Alexandro IV.

XXXVI. WERNERVS ELECTOR XX.

WErnerus ex illuſtriſſima Comitum Falckenſteiniorum familia natus, poſt electionem ſui Canonicam Romam petiit, coram rogaturus Pontificem Alexandrum IV. Archiepiſcopale pallium. In itinere per Helvetiæ montes & valles viæ ſocium nactus eſt Comitem Rudolphum Habſpurgicum, cuius jam tum virtutes multas maximi fecit, & ſolio Imperij dignas judicavit, prudentiſſimus & arbiter & augur: elapſis namque eo ex tempore añis 12. cùm Supremi in Romano Imperio convenêre Principes Cæſarem electuri, Wernerus ſuo calculo Rudolphum nominavit perpotenti exemplo ad imitationem ſui trahens Electores alios, præſertim verò Ludovicum Severum, cuius authoritas tum temporis plurimùm eminuit. Poſt publicas Eccleſiæ Romanæ & Imperij curas, curam Archiepiſcopatus ſui in ſe ſuſcepit ſingularem, dum an. 1261. provincialem Synodum Moguntiæ celebravit, periculoſis temporibus ſuccurrendum, & præveniendum ratus. Ditionibus Electoralibus inhiantes Comitem Sponhemienſem Joannem, & Philippum Hohenfelſium armis partim ſacris, partim profanis profligavit, prioris nimirum copias ſuperando, poſterioris verò ſacrîs interdicendo. Sententiam æquiſſimam, licèt ſeveram, tulit in Hebræos quoque, qua ſublatis ſcelerum authoribus aditum in urbem Moguntiam eis deinceps conſtanter negandum eſſe ſtatuit, triplicem maximè ob cauſam & cul-

pam

pam, quarum primam comiserunt abutendo per summum nefas dape Evcharistica clam ablata: alteram fundendo Christianorum parvulorum sanguinem, & præstigiis adhibendo: tertiam denique puteos inficiendo. An. Salutis 1284. multorum lacrymis parentatum est, postquam 24. annis Moguntiam Archipræsul illustravit sub novem Pontificibns Romanis, nimirum Alexandro IV. Urbano IV. Clemente IV. Gregorio X. Innocentio V. Hadriano V. Joanne XIX. Nicolao III. & Martino II. Sepulto Wernero Canonicorum partes geminæ paribus suffragiis in Electorem suum delegerunt Gerardum Comitem Eppensteinium Trevirensem Archidiaconum, & Petrum Reichensteinium Basileensem Canonicum, majoris Ecclesiæ inter Moguntinos Præpositum, quondam Rudolphi Habspurgici Medicum. Annis tribus discordia pertinax Sedem reliquit viduam: denique inter duos litigantes gaudere tertium jussit Honorius IV. Pontifex, ea tamen moderatione, ut Petrum Reichensteinium Basileensibus Episcopum dederit, Gerhardo autem spem promotionis fecerit maximam. Cæterùm inter duos litigantes ille tertius fuit

XXXVII. HENRICVS II. ELECTOR XXI.

HEnricus II. inter Episcopos Basileenses hujus nominis IV. Isenæ in Suevia ex parentibus tenuis fortunæ natus: præclaris tamen animi dotibus & virtutibus viam ad lauros & mitras sternere sibi didicit: inter Monachos enim D. Francisci cooptatus, Doctoris Theologiæ insignia capessivit, discipulorum haud paucorum Magister, & paulò post Lucernæ Basileæque Guardianus, ùt vocant, ubi simul Rudolpho Comiti, & mox Imperatori à sacris confessionibus, consiliis & legationibus fuit. An. 1274. inter diffidentes Canonicos, nemine tamen diffidente lectus Episcopus, munus suum obivit magno totius Diœcesis emolumento. An. 1285. Legatum mittere Romam constituit ad Hono-

rium IV. Pontificem Imperator Rudolphus. Committitur Henrico legationis munus & graviſſimarum juxtà tractandarum cum Pontifice rerum. Hujus porro legationis optatiſſimus Pontifici fuit ſucceſſus, quando Rudolphus ſacræ Sedi confirmavit Bononiam, Romaniolam, & ſimul Exarchatu Ravennate ceſſit. Officio legati præclarè functus Henricus, Pontificis ſummam erga ſe gratiam ita promeritus eſt, ut pinguem bene navatæ operæ remunerationem exſpectare poſſet; & bene expectâſſe eventus probavit: creatus enim ob id maximè Elector Moguntinus, tribus annis placuit multis, & multis diſplicuit; hos inter Canonici ægro animo ſuſtinuerunt Electorem & Archipræſulem obſcuro loco natum, & invitis obtruſum. Annus vitæ ultimus erat Henrico 1288. Ferè cum Honorio IV. in Sedem promotus & morte remotus.

XXXVIII. GERARDUS II. ELECTOR XXII.

GErardus II. Comes Eppenſteininus jam non unius tantùm partis, ſed ferè omnium calculis electus Archipræſul, audita ſui electione ac promulgatione lætus, contendit Romam quamprimum, ubi à Nicolao IV. Pontifice Archiepiſcopus conſecratus, & pallio eſt exornatus. In Germaniam redux Hanoviæ Comitem procaciùs multa dicentem & facientem coercuit, ſimúlque Fuldenſes ſubditos contra Principem ſuum ſeditioſos in ordinem redegit. Anno 1291. Rudolpho Cæſari juſtis perſolutis Adolphum Naſſovium bellica laude dotibúſque aliis multis inſignem Ducem ad Imperatoriam dignitatem pene ſolus evexit, eundémque ad Imperij coronam ſuſcipiendam Aquisgranum deduxit. At qui tantopere placuit Imperator, paulò pòſt maximopere Gerardo diſplicuit: Adolphum enim fortunam ſuam non capientem, & in ſcelera effuſum denique, idem qui creandi, fuit etiam author exauthorandi Cæſaris, vocato in Imperij thronum Al-

berto Habſpurgico Rudolphi filio, cuius virtutem magni æſtimare, ſed & potentiam tandem timere didicit, jam non imperare, ſed obedire Imperatori doctus, præſertim ubi Bingio à Cæſareanis occupato circumfuſas Moguntiæ copias aſpexit. An. 1292. Aſchaffenburgi Synodum celebravit, cui aderant Epiſcopi Bambergenſis, Herbipolenſis, Auguſtanus, Euſtadianus, Hildeſienſis, Wormatienſis, Spirenſis aliique: ejuſdem Synodi acta in compendium conſcripta legerunt & laudârunt plurimi. An. 1298. Pragæ Wenceſlao Regi & hujus regiæ conjugi Jutæ impoſuit coronam: Infulam verò ſuam amiſit morte ereptam an. 1304. annorum 16. Præſul. Sub Pontificibus Nicolao IV. Cœleſtino V. Bonifacio VIII.

SECULUM XIV.

XXXIX. PETRVS ELECTOR XXIII.

PEtrus in Archiepiſcopatu Trevirenſi ex pauperibus natus parentibus, in juventute medicinæ, & una ſcientiis pluribus ſtrenuam navavit operam, Theologiæ etiam non parùm peritus. Henrico Lücelburgico futuro Cæſari exoptatus Medicus, in rebus cunctis ſuam plurimùm commmendavit induſtriam, arcanorum ferè omnium in aula arbiter. Igitur Henricus ut Balduinum fratrem ſuum 18. annorum juvenem in Moguntiæ Sedem Archiepiſcopalem promoveret, miſit Petrum Legatum ad Clementem V. Pontificem in Gallia tum commorantem. Præter alia in Balduino diſplicuit Clementi juvenilis ætas. Re itaque infecta dum Medicus ſimúlque Legatus ſeſe accingit ad reditum, ſubitò Pontifex morbo corripitur; quem cùm Petrus porrectis pharmacis tridui ſpatio diſpuliſſet, in grati animi teſtimonium à Clemente nominatus & confirmatus eſt Moguntinus Archiepiſcopus his dictis: *Cùm noveris tam peritè curare corpora, noveris etiam deinceps curare animas.* Idem hic Petrus vel author, vel adjutor fuit maximus, cur

cur Balduinus an. 1307. Trevirensis Elector, & Henricus Lüzelburgicus an. 1308. Imperator, atque alter ejusdem filius Joannes an. 1311. Bohemorum Rex fuerit electus. Mortem Henrici Imperatoris adeò doluit, ut dicere auditus fuerit, intra quinque secula mortuum non fuisse vel Imperatorem, vel Regem, cuius mors ansa fuisset tot malorum, quot erat mors Henrici. Vera dixisse Petrum, rei eventus monstravit: cùm enim in electione Imperatoria Ludovico Bavaro faveret Petrus unà cum aliis, Electores verò diversi Fridericum Austriacum Ludovico præferrent, innummeris in Imperio malis datum est initium. Nunquam tamen cessavit Petrus strenuè suo fungi munere: omnium enim subditarum animarum curam habuit sedulam, & inter primas suæ: cùm per integras ferè noctes adgeniculatus aris domesticis Deo loqueretur, & Evchavistiæ dape, si ad aram facere per vires non licuit, saltem alternis diebus refici desideraret, ad iter æternitatis nunquam non bene paratus, quod adiit inter communes luctus an. 1320. Annorum 15. Elector sub Pontificibus Clemente V. Joanne XX.

XL. MATHIAS ELECTOR XXIV.

Mathias Comes Burgundus in Principi Monasterio Murbacensi Ord. S. Benedicti solidis omnino virtutibus adversùs quasvis dæmonis & pravorum hominum insidias præmunitus, & hac de causa Joanni XX. Pontifici non ignotus, potentissimis æmulis ab eodem est antehabitus. Inter æmulos Princeps Balduinus Trevirensium Archipræsul, perspectis Mathiæ dotibus eximiis, eidem in rebus adversis adjutor esse cœpit damnato errore suo: unde hujus & aliorum potentissimo adjutorio fretus Hassiæ Landgravium, uti vocamus, rapinis & incendiis grassantem subjugavit; Wirtenbergensem etiam ejus temporis Comitem Marchioni Badensi perinfestum compressit: ad hæc Bingenses,

Er-

Erfordenses & Nordhusianos sacratis Deo ædibus & monasteriis permolestos coercuit. Tot hostibus minimè superatum insidiis suis vincere *teste VVione* non desperârunt malè morati Medici, qui cum morbis conflictanti tanto Præsuli non veriti sunt Venereos amores suadere, subornatâ jam eum in finem sacrilegum impudicâ fœminâ, quam tamen sibi præsentissimus & constantissimus Antistes continuò rejecit cum pejoribus Medicis. Eadem tempestate inter Ludovicum Bavarum, & Fridericum Austriacum summopere fervebant Martis classica. Gravissimis itaque difficultatibus occurrendum ratus Moguntinus Elector, Concilium an. 1327. convocavit. *Imminentibus dein*, uti ait *Trithemius*, in dies magis periculis & turbis est ereptus Vir omni honore perpetuáque memoriâ dignus an. 1328. Sedis 8. aut 9. sub Joanne XX.

XLI. HENRICUS III. ELECTOR. XXV.

HEnricus III. Comes de Virneburg à Joanne XX. Pontifice invitis Canonicis Archipræsul oblatus, aut veriùs obtrusus, per annos tres continuos est repulsus, multis, ut edoceretur ritè Sedes Romana, rogantibus & clamantibus. Tempori cedendum ratus Joannes Pont. Balduinum Trevirorum Archipræsulem, à Moguntiæ Clericis licèt invitum in suum Electorem quoque electum, Henrico dedit Adjutorem, qui utriusque Ecclesiæ solertem curam gessit, procul pulsis hostibus externis & domesticis. Finito inter lites triennio, Henricus Elector confirmatus, Moguntiámque introductus, paratum expeditúmque ad rerum omnium cessionem expertus & miratus est Balduinum. Malè cessisse docuit Henrici in malo pertinacia: Pontificum enim & Clericorum hostibus adstitit, contemptis minis & quibusve pœnis Ecclesiasticis. Quare ejus in locum suffectus Comes Nossoviæ, octo annis continuis infensissimum sibi hostem pertulit Henricum, Ecclesiæ Moguntinæ summo detrimento. E Sede Mogun-

tiæ rejectus est Henricus post annum 14. Christi 1346. Sederunt eodem tempore Joan. XX. dictus XXII. & Benedictus XI.

XLII. GERLACHVS ELECTOR, XXVI.

GErlachus is ipse Comes Nassoviæ post annorum octo curriculum tandem quieta Sede potitus, Carolóque IV. Jmperatori peracceptus, Bullam Auream Romani Jmperij Regulam unà cum Electoribus & Viris Principibus reliquis conscriptam probavit. Mox verò ad reformationem morum, præsertim verò Ecclesiasticorum virorum conversus, hortante Carolo Jmperatore, Pontificij Juris Regulas gnaviter observavit. Hoc sedente Archipræsule Pragæ omnium primus creatus Archiepiscopus copiam impetravit coronandi deinceps Bohemorũ Reges: at ne injuriam irrogari sibi conquererentur Moguntini Antistites, quibus coronandi Reges Bohemos privilegium hactenus concessum favebat, hanc ob causam Hœchstium urbem eorundem ditionibus adjecit Jmperator. Annis 18. post sepultum Henricum floruit ad annum Christi usque 1371. sub Pontificibus Clemente VI. Innocentio VI. & Urbano V. Gerlachus, de quo tamen pauca meminêre Historici rerum compendiis contenti.

XLIII. IOANNES I. ELECTOR XXVII.

JOannes I. Dux Lüzelburgicus, Caroli IV. Jmperatoris precibus à Gregorio XI. auditis, confirmatus est Moguntiæ Elector, Cunone Falckensteinio Trevirensium Archiepiscopo alteram dignitatem non optante, & Comite Nassovio Adolpho non consequente. Annis 2. solùm Pastorale Moguntiæ Pedum tenuit, quo tamen tenente an. 1372. frequentissimus Ecclesiasticorum juxtáque Politicorum Principum conventus, ipso etiam præsente Jmperatore, Comitia celebravit, ut Pontifici Ecclesiasticorum redituum decimas poscenti responderet Jmperium. Mox dein vivis ereptum

ereptum Joannem desideriis multis desiderârunt multi paucorum verborum synopsi encomia Archipræsulis sui comprehensuri, dum dixerunt: *amisimus Episcopum, ovem, & agnum.* Quæ verba in deteriorem partem interpretatus *Vimphelingius* ait, fuisse pinguem & bonum, officij verò minùs, quàm conviviorum æstimatorem. *Vide Guilmannum de Episcopis Argentoratensibus.*

XLIV. ADOLPHVS I. ELECTOR. XXVIII.

ADolphus I. Gerlachi patrui nepos, in Archipræsulem Moguntinum cooptatus, annis compluribus Ludovicum Misniæ Marchionem Bambergæ Episcopum expertus est hostem, Carolo Jmperatore Ludovici partibus favente, & suam in sententiam Pontificem Gregorium XI. pertrahente. Arbitrio tandem mortis, quæ crebrò nemine hominum opinante, lites dirimit gravissimas, causâ cecidit Ludovicus, post lautas epulas subitò correptus morbo & obrutus morte, utì narrat *Kranzius* aliique. Annis dein reliquis fracto Hassiæ Landgravio Hartmanno repetitis victoriis, pacis fructibus frui licuit Adolpho, cujus tempora Superi raro miraculo illustrârunt, blasphemam lusoris linguam & manum Moguntiæ ulti. *Vide Serarium,* qui ligata & soluta oratione manantem è sacris imaginibus sanguinem, & multa alia copiosè descripsit. Sedit Adolphus an. 16. mortuus est an. 1388. Floruerunt eodem tempore Gregorius XI. & Urbanus VI.

XLV. CONRADVS II. ELECTOR XXIX.

COnradus II. Comes Weinspergius Adolpho in Sede Moguntina subrogatus, pacem desideravit, haud impetravit: anno enim Conradi primo Moguntia, Spira, Wormatia & Francofurtum icto fœdere contra Rupertum Ducem Palatinum invito Archipræsule in aciem egressæ, maléque mulctatæ pedem retulerunt saucium: multis namque trucidatis è captivo-

rum numero, sexaginta partim viros, partim juvenes in ardentem fornacem præcipitari mandavit Rupertus, quòd concubia nocte oppidis & villis flammas subdidissent. Eadem fermè ætate deprehensa Waldensium hæresis, multis Moguntiæ saluti, authoribus verò suis exitio fuit: sex enim & triginta viros ea ex lue plurimùm jam infectos infamis sustulit Bingii ignis, ne ossa quidem superessent hæresis testes, aut fortè zizaniorum novorum semina. Hæc de Moguntiâ potiùs, quàm Moguntino Electore Conrado scripsêre *Trithemius & Serarius*, quem *tranquillum & pacificum* fuisse contenti sunt dixisse; qualis scribendi methodus multis in locis nobis ut sufficiat, necesse est. Annis 7. Moguntiam rexit, mortuus 1395. sub Bonifacio IX.

XLVI IOANNES II. ELECTOR. XXX.

NOn semper lentè festinandum esse, exemplo suo docuit Joannes II. Comes Nassoviæ Conradi II. Archipræsulis Moguntini frater, qui ut Pedum Archiepiscopale Godefrido Comiti Leiningensi æmulorum maximo præriperet, properè Romam contendit, pedibus velocior, non meritis felicior. Corpore parvum, ingenio magnum dixerunt Joannem, qui propiùs observârunt. Anno Domini 1398. Herbipoli Erfordiam transtulit Academiam, quòd Musæ pacis filiæ, aut minimùm amicæ inter seditiosos cives vix sperarent locum sibi reliquum. In Jmperij damnum maximum aut ruinam penitus natus factus videri poterat Jmperator Wenceslaus Caroli IV. filius, in omne vitiorum genus effusissimus, cùm interea Hussitarum hæresis omni pestilentia gravior per Germaniam universam grassaretur. Quare inter authores eligendi novi Cæsaris Joannes ferè author maximus, unà cum Electoribus aliis deposito Wenceslao, Fridericum Brunsuicensem elegit, post paucos dies è medio sublatum ex insidiis à Waldekiano Comite structis, quarum authorem, uti fieri amat, multi dixe-

dixerunt Joanem Moguntæ Electorem, inter communia mala zoilis passim obviis sententiam malignam dicentibus. In verticem Friderici vocatus Jodocus Moraviæ Marchio, multorum annorum senex, & hoc brevì mortuo Rupertus inter Palatinos Electores Ruperti II. filius, post annos Jmperii 10. bellum movit Joanni Electori, cui soli maximè mors profuit, dum Cæsarem Jmperii columnam stravit. Inde omnium Electorum suffragiis electus Jmperator Sigismundus in Germaniam venit, cujus præsidio fretus Elector Moguntinus Hermannum Hassiæ Landgravium oppugnavit. Concilio post breve tempus Constantiæ indicto, cùm Joannis XXI. dicti XXIII. Pontificis partes Joannes Elector sibi propugnandas existimaret, ex datis à Concilio epistolis intellexit, satiùs esse communi Patrum sententiæ aquiescere, turbas in Germania tollere, & hæresi Hussianæ pro viribus occurrere, quæ omnia strenuè peregit, usquedum egit animam an. 1419. Sedis 22. sub Pontificibus Bonifacio IX. Innocentio VII. Gregorio XII. Alexandro V. Joanne XXI. & Martino V.

SECULUM XV.

XLVII. CONRADVS III. ELECTOR. XXXI.

Conradus III. Comes Rhenanus vestigiis Joannis mortui insistens, continuò dedit literas ad Episcopos & Abbates sibi subditos, ut seriò incumberent ad emendandos Clericorum juxtàque Monachorum mores. Operam ea ex parte strenuam navavit Conrado Cardinalis Placentinus à Martino V. Pontifice Germaniæ magnam partem lustrare & emendare jussus. Annis dein decem continuis ferè pugnante adversùs seditiosos Bohemos Rege & Jmperatore Sigismundo, vicariam Jmperio adhibuit manum, multorum Principum ob id expositus odiis, tanta munera, magna onera esse nescientibus. Cæterùm Archipræsulem

lem hunc præstantissimum fuisse corpore, hujus tamen illecebris nempe conviviis aliquantò indulgentiùs, quàm par erat, obsecutum esse, ferunt. Annos Elector numeravit 15. sub Martino V. & Eugenio IV. an. 1434., extinctus.

XLVIII. THEODORICVS, ELECTOR XXXII.

Theodoricus ex nobilissimo Erbachensium sanguine ortus, publicos tumultus inter statum Ecclesiasticum & civilem Moguntiæ enatos, non nisi Concilii Basileensis authoritate sedare valuit. Bellum hoc domesticum excepit alterum externum, adversùs Ludovicum Electorem Palatinum comuni multorum suffragio susceptum, ubi auxiliares copias Theodorico miserunt Marchiones Badensis & Brandeburgicus. Data tandem & impetrata pace Synodum indixit Cleri mores emendaturus, cui opem suâ præsentiâ tulit Cardinalis Legatus Pontificius. Ut verò universis ipse exemplo præluceret, aulam suam virtutibus exornare non cessavit, quam passim paradisum dixerunt propinqui rerum arbitri. An. 1459. Sedis 25. mortem oppetiit Aschaffenburgi, quod ædificiis exornavit. Pontifices eo tempore fuerunt Eugenins IV. Nicolaus V. Calixtus III.

XLIX. THEODORICVS ELECTOR XXXIII. ET L. ADOLPHVS II. ELECTOR XXXIV.

Theodoricus Comes Isenburgicus, aliis Budingensis dictus, licèt à Canonicis ritè electus, à Pio II. tamen Pontifice haud confirmatus, quin an. 1461. ob causas graves à Sede Moguntina remotus, omnem movit lapidem, ut invitâ etiam Curiâ Romanâ Elector deinceps honoraretur: unde Adolphus Comes Nassovius Wisbadensis in Sedem Theodorici vocatus, non nisi

nisi gladio aditum invenit ad Electorale Solium. Dolore & damno suo irreparabili vidit Moguntia in Adolphi & Theodorici partes abire Viros illustrissimos in Jmperio quam plurimos, quibus ut satisfieret pro belli sumptibus, oppignerârunt ditiones fermè omnes Moguntinas Adolphus & Theodoricus. Inter Adolphi partes eminuerunt Jmperator Fridericus, Marchio Badensis, & Comes ejus temporis Wirtenbergicus: inter partes verò Theodorici Duces Palatinus, & demum etiam Bavarus. Propè Seckenhemium an. 1462. commissa fuit pugna decretoria, in qua Friderici Palatini operâ adjutus Theodoricus victor triumphavit, in captivitatem Palatinam abstractis Viris Principibus non paucis. At eodem anno Adolphus conscensis Moguntiæ clam mœnibus, & fugato Theodorico victoriâ potitus, urbem, ad illud usque tempus inter Jmperii liberas urbes numeratam, suis privilegiis privavit, tum demum in Sedem suam promotus. Anno namque altero adhibitis arbitris lis finita, Adolphus Archipræsul denuo promulgatus, Theodoricus verò quatuor oppida cum vectigalium jure in annos vitæ reliquos impetravit. Captæ, & privilegiis suis orbatæ Moguntiæ relictum est testimonii loco Chronologon:

ECCe LVIt fato MogVntIa Capta seCreto.

Anno nimirum 1462. Moguntia fata sustinuit tristissima: anno autem 1475. mortuo Adolpho Canonicorum communibus calculis denuo selectus Theodoricus eam maximè ob causam fuit, ut Moguntinæ Ecclesiæ ablata restitueret, quod multis suis encomiis magna ex parte præstitit; quin urbem suam principem arce à S. Martino nomen habente, & Academiâ recens extructâ, exornavit. Simul ad emendationem morum & scelerum extirpationem intentus, diversa Clericorum & Monachorum scandala sustulit, & Jonnem de Wasalia hætericum condemnavit, Virorum Doctorum, sed non nisi Orthodoxorum insignis æstimator. An.

1482. Sedis 7. Aschaffenburgi dissenteriæ morbo est extinctus, cùm interea sederent Pontifices Pius II. Paulus II. & Sixtus IV.

LI. ALBERTVS I. ELECTOR XXXV.

ALbertus Ernesti Saxoniæ ac Misniæ Ducis filius Canonicus Moguntinus, annorum 17. juvenis à Theodorico annuente Canonicorum plurium parte in Adjutorem cooptatus, à Sixto IV. Pontifice confirmatus, spem maximam de se conceptam brevì elusit anno Sedis altero, ætatis 19. mense Majo inter crescentes, sed simul etiam emarcescentes flores, flos & ipse mortis falce demessus eodem anno 1404. quo Sixtus IV. ad plures abiît.

LII. BERTHOLDVS ELECTOR XXXVI.

BErtholdus Comes Hennebergicus Romheldensis à corporis præstantia, prudentia, doctrina & virtutibus plurimùm laudatus Ecclesiæ Moguntinæ Decanus, omnium Electorum vocibus in primam Germanicæ Ecclesiæ Sedem est vocatus 20. mensis Maij, inter publicos populi amores & timores. Fuit hic subditorum amor simul & timor prudentissimo Principi ansa, cur deinceps mansuetudinis nunquam non memor, pacem publicam & privatam conservare laborârit, meritò *Procurator Pacis* appellatus. Maximilianum I. Francofurti unà cum Electoribus reliquis in Romani Jmperii Regem electum, & inde Imperatorem Aquisgrani coronatum, constanter suis adjuvit consiliis; unde hujus Electoris operâ & industriâ erectum est Tribunal Spirense *Iudicium Camerale* dictum. Fœderis etiam Suevici suasorem fuisse perhibent & adjutorem. Cùm Bingii & Moguntiæ cives ob violata jura, mutuò diffiderent maximè, & jam vicinus Elector Palatinus Philippus cognomento Ingenuus armîs instaret, singularis prudentiæ, ac in Superos conceptæ spei posteris reliquit testimonium: ad pacis

cis enim consilia conversus Bertholdus diebus, ùt vocat Ecclesia, Rogationum, publicis ipse Elector precibus constanter præsens, vicinos hostes ad communia vota invitavit, quo orandi exemplo pacem facillimè impetravit, mirantibus universis, præsertim verò Electore Palatino, Bertholdi constanter æstimatione dignissimi fiduciam: unde dixisse traditur: *en iste presbyter nobis strenuè irridet, armis territare ipsum conamur: & ecce quasi rerum omniam securus deambulatum vadit.* Postremum hoc notatu dignissimum: ob corruptos populi, & præsertim Sacerdotum mores, imminere nova etiam in religione placita, & pœnas justissimo Dei judicio infligendas præsagiens an. 1499. Synodum collegit, ad quam post Episcoporum cœtum viros quosvis doctrinâ & virtutibus insignes convocavit, ut inveterato malo inveniretur idoneum remedium. Adhibita adversùs morbos remedia in Bertholdo elusit mors an. 1504. postquam an. 20. universam Germaniam præclaris suis radiis illustravit sub Pont. Julio II.

SECULUM XVI.

LIII. IACOBVS ELECTOR XXXVII.

JAcobus è Liebensteiniana Suevorum stirpe natus, avitis natalibus triplex decus adjecit nobilissimum, nimirum excellentem morum probitatem, doctrinam, & præsertim, Serario teste, Virginitatis florem. Relictum ab eodem hoc authore Jacobi compendium ad verbum huc transferre lubet, quod ita habet: *Iacobus, Liebensteinia Suevorum stirpe satus, ad Metropolitani Collegij Decanatum pervenerat, excellente Vir probitate, doctrina, & virginitatis laude. Fuit die 30. Decembris an. 1504. ad Archiepiscopale gubernaculum admotus: neque est, quod in eo à quoquam culpetur, nisi quòd ad taxillorum ludum fuisse putetur aliquando propensior.*

Si nisi non esset, perfectus quilibet esset,
Sed pauci visi, qui caruère nisi.

Interfuit celebribus an. 1505. Coloniæ Comitiis, ad eúmque Limpurgensis Abbatis contra Comitem de Le.ningen, cuius ministri Cœnobium illius incenderant, causa relata

fuit, prout à Tritbemio Epist. 31, proditum. Interfuit & Comitiis aliis. Iterum an. 1507. Constantiæ Comitiis, ubi deGermaniæ pace Belloque adversus Venetos faciendo multa. Invaletudine, præsertim lumbagine ferè semper conflictabatur. Obiisse ait Bruschius an. 1508. mense Septembri, & diem indicat M. S. L 17. Calend. Octob. Epitaphium verò sic habet in summo templo: Iacobo de Liebenstein optimo & clementissimo Præsuli, qui anno, ex quo Pontificatum inierat, secundo, mense Iulio die XVI. bonis omnibus Ecclesiæ vicem dolentibus decessit, posteri bene merenti posuerunt. Videntur autem hic ejus anni non ab Electione, sed à consecratione putari. Hucusque ferè ad literam *Serarius.*

LIV. VRIEL ELECTOR XXXVIII.

URiel è Nobilium Suevorum de Gemmingen prosapia prodiît in lucem, luce majori illustratus, dum legum Doctor, eodem tempore inter Nobiles rara avis, dein ædis majoris Moguntinæ Decanus, & tandem Ecclesiæ maximæ Elector est confirmatus. Ne inter Urielem & Erfordenses cives grave nasceretur bellum, authoritate sua impedivit Maximilianus Imperator Urieli clementissimus, dum misit litis arbitrum Laurentium Bibræum Herbipolensium Episcopum laudatissimum. Conventui idem Elector interfuit Imperij publico Treviris præsente Cæsare, ubi inconsutilem Christi Servatoris nostri vestem denuo viderunt, & eâdem Deum Hominem nostri causâ ornatum venerati sunt. *Frugi Virum & parcum* dixerunt non pauci Urielem: unde asserunt, cùm fortè incidisset in furem cellæ vinariæ insidiantem, irâ adeò incensum fuisse, ut arrepto ligno obvio furis caput aut cervicem infregerit: quo inexspectato mortis eventu usque adeò mutatum, aut veriùs ad agendam pœnitentiam conversum esse, meminerunt etiam, ut clam relicta Electorali dignitate Carthusianorum solitudinem sibi elegerit toti mundo mortuus an. 1514 Sedis 6. sub Julio II. Vide Serarium, qui partem hanc ultimam vocavit admodum dubiam, haud immeritò: nam crebrò fabula huic non absimilis in cellis vinariis, aut inter pocula nascitur, & dum bis térve repetitur, instar historiæ venditur, emitur, amatur & confirmatur.

LV.

LV. ALBERTVS II. ELECTOR XXXIX.

ALbertus II. Marchio Brandeburgicus filius Joannis & frater Joachimi, utriusque Electoris Brandeburgici, an. Domini 1513. electus Magdeburgensium Archiepiscopus, & Ecclesiæ Halberstatensis Administrator, concordi omnium Canonicorum calculo vocatus est in Thronum Moguntinum an. 1514. mense Martio. Legitimæ electioni continuò accessit Pontificia confirmatio Leonis X. & an. 1518. Romana Purpura, qua Augustæ Vindelicorum à Cardinalibus Thoma Cajetano & Mathia Gurcensi pariter Episcopo, Pontificis Leonis X. nomine est exornatus. Hujus Archipræsulis plurimis naturæ, artis & gratiæ donis fulgentissimi ætate, à suis asseclis maximi æstimatus Doctor Lutherus nova placita in lucem edidit, ob id iratus maximè Alberto, quòd Joannem Tezelium, è D. Dominici sacra familia insignem Virum, neglecto Luthero antehabuisset, sacrarum Indulgentiarum & pœnitentiæ promulgatorem. Parvi pendendum tantillum virum primò existimavit tantus in Ecclesia & in Imperio Cardinalis & Elector. postquam verò vili pretiosum accedere, & cucullum Electorali Saxonum scuto vidit protegi, tunc enimvero totus adversariis novis contrarius, novo ardore dilexit decorem domus Dei, sacrarum præsertim reliquiarum insignis æstimator & exornator factus: nam Magdeburgo Moguntiam, Saxonum furori in sacras reliquias grassantium cedendum ratus, permulta Divorum ossa transtulit, in quorum honorem post D. Bartholomæi diem festum, diem alterum statuit selenniorem. Verni pariter jejunij observationem longè strictiorem & ipse observavit, & observari præcepit, in cuius parte ultima Dominicæ Passionis memoriam exhibitis publicè ejusdem insignibus, instaurari ritè mandavit, insuper habitis quibusvis illiciis ad defectionem á Fide Romana invitantibus, sequiorum exemplis, bellis & tumultibus in Germanico præsertim Imperio gravissimis, laudatus

ob hoc à multis illâ S. Codicis ſententiâ notiſſima: *potuit tranſgredi & non eſt tranſgreſſus, facere mala & non fecit.* Quin & ipſius Lutheri teſtimonio hunc in modum eſt aliquando dilaudatus: *rectè inſtitutus eſt Romæ Albertus, ideóque Lutheranam doctrinam noſtram flocci facit* Contra hanc ipſam doctrinam in Germania præſertim noviſſimam, Albertus Moguntiam evocavit Societatis JEſu Patres eodem tempoe adhuc pauciſſimos: è prima quidem decade venit Petrus Faber, Vir nemini non Catholicorum pretioſus in Germania, præcipuè verò Cardinali & Electori Alberto. Qualis quantúſque hic fuerit, prodat carmine ſuo Poeta Lutheranus Georgius Sabinus Melancktonis gener ita canens:

Albertus jacet hoc loco ſepultus,
Qui de ſanguine regio creatus
Lumen cardinei fuit Senatus,
Qui virtute potentiâque rexit
Magni Saxonicas Ottonis urbes,
Et Moguntiaci fluenta Rheni.
Nil Germania majus hoc habebat;
Nam de litibus arduiſque rebus
Conventus ubi Principes agebant,
Verbis promptus & elegante lingua,
Ceu Laertiades regebat alter
Tutum conſilio ſuo Senatum:
Ac tot diſſidiis ubique motis
Terrarum bene conſulebat orbi.
Pacis Suaſor erat, quieta pacis
Sævis ocia præferebat armis:
Quin & juſtitiæ tenax & æqui
Dignas ſontibus irrogare pœnas,
Complectique bonos, & innocentes
Mitis non ſecus ac parens ſolebat.
Nec fulvum ſibi congregabat aurum,
Doctos munera conferens in omnes:
Diſpenſabat opes, manúque larga
Sacras Pieridum fovebat artes.

hunc

Hunc lugubria tectus ora velo,
Albis, Rhenus, Havelus, hunc peremptum,
Fontis Pegasei cohors, & omnis
Est respublica prosecuta fletu.

Mortuus est Elector Albertus an. 1545. sedit an. 31. sub Pontificibus Leone X. Hadriano VI. Clemente VII. Paulo III.

LVI. SEBASTIANVS ELECTOR XL.

Sebastianum nobilis Heusenstammiorum gens in Hassia edidit in lucem, cui nato splendorem insignem addiderunt Doctoris insignia è Pontificio simul & Cæsareo Jure collata, & eo tempore inter nobiles pretiosa. Decus tertium exornavit priora maximè, quod Elector hic à virtutibus multis, præsertim verò ab avita in religione constantia sibi hausit, & tanquam scuto adversùs quasvis bellorum tempestates firmissimo sese defendit, post extinctum Cardinalem Albertum in Comitiis Imperij suam testatus constantiam, periculo solis hostibus tunc formidando. Certè si ullus Germanorum Electorum, aut aliorum Virorum Principum post initum fœdus Schmalkadicum succurrit periclitanti Cæsari Carolo V. is fuit Sebastianus, qui Buranum Comitem Maximilianum ex Belgio per Moguntiæ ditiones in Germaniam copias Cæsari adducentem strenuè adjuvit, & majori victoriæ sua minori prælusit, ubi nimirum Christophorus Oldeburgicus, & Risebergus Protestantium, utì appellantur, Duces propè Moguntiam fusi fugatíque sunt. Conventibus dein pluribus Augustæ Vindelicorum & alibi celebratis interfuit constanter Elector, qui quemadmodum loco & dignitate, ita etiam industriâ, sapientiâ & zelo eminuit, & Concilium Tridentinum de rebus cunctis scitu necessariis ac utilibus edocuit. Nec interea destitit indicere Synodos Diœcesanos & Provinciales, in quibus & Episcopos, & horum Sacerdotes subditos singulari eloquentia, ardore & animarum zelo fuit adhortatus ad munus suum strenuè

obeundum. Atque ut abſque longiori mora quiſque data ſequeretur monita, injunctáque obſervaret præcepta, exemplo in rebus omnibus præluxit, nunc iter difficile ac periculoſum in ſeſe ſuſcipiendo, nunc Suffraganeos ſuos, nunc Oratores ſacros aut Legatos mittendo, ut ſuccurreret eminus atque cominus: peragratis nempe pluribus Germaniæ provinciis tandem an. 1551. menſe Septembri cum Archiepiſcopo Trevirenſi Tridentum petiît, magna ſuſceptus omnium Patrum lætitiâ & gratulatione, quòd ſpem conciperent, fore ut tantis è Germaniæ Præſulibus & Viris Principibus intellecturi eſſent conſilia & ſententias reſtituendæ Germanicæ Eccleſiæ ſalluberrimas. Sed dum Sebaſtianus cum Electoribus Trevirenſi & Colonienſi, qui brevì ſecutus jam advenerat, Tridenti Concilio ſolertiſſimam dant operam, interea hoſtes in ditiones maximè Moguntinas graſſati menſe Martio an. 1552. Archipræſulem Moguntinum ad propria redire compulerunt. Albertus præcipuè Brandeburgicus Elector in Moguntiæ ruinam intentus, nec ulla vi repelli, nec auro copioſiſſimo potuit ſatiari; unde Elector ſuam Moguntiam relinquere coactus, Argentoratum aſcendit; ſed inde etiam fugatus in Briſgoiam pervenit per ſylvam Hercyniam & Sueviam ad Cæſarem profectus Auguſtam, tandem abſoluto admodum difficili viæ circulo Moguntiam rediît, obortis lacrymis inter cineres ſuas ditiones contemplans, & latentibus ſub ruina multorum ſubditorum cadaveribus parentans. Dedit tamen etiam Deo more ſeditioſorum Ducum multorum pœnas juſtiſſimas Albertus: à Mauritio enim Electore Saxoniæ relictus, & mox ſuperatus, à Sebaſtiano Archipræſule aliiſque Heilbrunnæ Viris Principibus banno Imperij ſubjectus, paulóque pòſt à Cæſare ipſe proſcriptus, in Galliam auffugit. Elector verò Sebaſtianus curis & laboribus fractus, dum an. 1555. ad Comitia Auguſtæ rurſum celebranda eſt evocatus, mortis accepit nuntium poſt annum Sedis 11. acceptiſſimus Paulo III. & Julio II. Romanis Pontificibus.

LVII.

LVII. DANIEL ELECTOR XLI.

Danielis Electoris Moguntini præstantissimi gesta brevi compendio conscripta qui desiderat, is monumentum à Danielis Successore scriptum legat, quod ita habet: *Daniel Dei gratiâ Archiepiscopus Moguntinensis S. R. I. per Germaniam Archicancellarius, Princeps Elector, & è nobili familia Brendel ab Homperg an 1555. ætatis 33. electus, Ecclesiam annis 27. optimè pacificéque rexit, haud paucis emolumentis auxit atque ampliavit: justititiam coluit, religionem promovit. charus omnibus extitit. Duos Imperatores Maximilianum II. & Rudolphum II. coronavit. Inculpatè vixit, Sacramentis Catholicè perceptis, piè placidéque quievit, desiderium sui luctúmque cunctis reliquit. Obiit Aschaffenburgi an 1582. 22. Martij. C. A. R. I. P Successor Prædecessori bene merito posuit.* His adde Roberti Turneri natione Angli Oratoris dissertissimi & eruditssimi brevem synopsin, qua Moguntiæ transiens depinxit Archiepiscopi Danielis mores: *Homo est Archiepiscopus iis moribus, quibus deberes fingere Principem. Princeps est ea facilitate, qua cuperes formare hominem, ut possit dici & homo Platonis, qualem solum antiquitas putabat Socratem; & princeps Aristotelis, qualem semper omnis Respublica optabat Rectorem. Cani loquuntur senem, firmæ vires juvenem. Hujus speciei nonne vides laudem? & cano colore maiestatem Archiepiscopi. & firma vi onus Principis sustinet egregiè. Religionis suffulciendæ, confirmandæ quo studio teneatur, abundè satis indicat templum à fundamento non ita pridem erectum, & eleganti opere, vario labore, imagine rara peregregiè expolitum. Ambrosii videor majestatem exprimere. atque adeò Ambrosij jam tonantis in Theodosium. Magis crederes, si his addas ejus humanitatem, amorem. quippe sic excepit Bavaros, sic amavit Catholicos, ut quòd tanta suavitate exceperit hospitalis; quòd tanto studio amârit, Pij non solùm meritus sit nomen, sed etiam vicerit notionem.*

Singulos ferè apices hoc compendio contentos multîs paginîs prosecutus est Serarius. Compendium etiam hoc loco sufficiat: addere simul sit satìs verba Danielis precatorio libello, & tabulæ constanter oculis patenti inserta:

1. *Vita brevis.*	6. *Victoria anceps.*
2. *Forma decipiens.*	7. *Concordia fallax.*
3. *Pecuniæ fluxæ.*	8. *Senectus misera.*
4. *Imperium invisum.*	9. *Mors felicitas.*
5. *Bellum perniciosum.*	10. *Sapientiæ fama perennis.*

Summa

Summa Moguntinæ Eccleſiæ felicitate ſedit an. 27. mortuus an. 1582. Eccleſiam gubernârunt ea ætate Pontifices Marcellus II. Paulus IV. Pius IV. D. Pius V. & Gregorius XIII.

LVIII. WOLFGANGUS ELECTOR XLII.

WOLfgangus in Vangionibus & Nemetibus antiquo Camerariorum, aliis Dalbergorum, ſtemmate ortus, in Spirenſi ſimul & Moguntina æde principe eminuit Canonicus, ac lapſo tempore utrobique Præpoſitus. Lectus denique Archipræſul, dum Canonicorum alij Julium Herpipolenſem Epiſcobum judicârunt poſtulandum, inſigne tulit enconium, Julium & ipſe ſibi longè anteferendum clamitans. Mox dein Auguſtam ad Comitia Imperij publica vocatus, cauſam geminam eámque perdifficilem juvit diſcutere, quarum altera Heterodoxorum querelas, altera Gebhardi Archiepiſcopi quondam Colonienſis ad Luteranorum connubia veriùs, quàm religionem transfugium ſpectabat. Sebaſtiani & Danielis Anteceſſorum ſuorum veſtigiis gnaviter inſiſtendum ratus, infectos novitatibus libros procul Catholicorum oculis removeri mandavit, non alia de re locutus jucundiùs, quàm de reductione in errores lapſorum, quibus & ipſe ſuccurrit conſiliis & auxiliis potentiſſimus. Præbuit ea res anſam Calvini & Lutheri aſſeclis, rumore & libellis infamibus proſcindendi Societatem JEſu, à Sebaſtiano, Daniele & Wolfgango maximi habitam, quod horum ultimus oſtendit maximopere, teſtimoniis publicis adverſariorum commenta refellens, & Virorum Principum auxilia ea ſuper re implorans. Unde ad Regem Poloniæ etiam dedit literas ob commentum Provinciæ Societatis Polonicæ irrogatum à Germanis Calvinianis. Inter maximi nominis principes, quos eo tempore Moguntia fuit venerata, fuerunt Philippus & Ferdinandus Guilielmi Ducis Bavari filius uterque, magna Wolfgangi voluptate in Atheneo Societatis publico

virtutibus

virtutibus & literis navans operam: quibus acceſſit Carolus Sereniſſimi Lotharingiæ Ducis filius Metenſis Epiſcopus in Canonicorum Moguntinorum Album tum temporis relatus. Compendio dicantur multa. Quod belli & pacis tempore deſiderari ultra poterat in Wolfgango, non erat: hoſtis enim cùm nunc inſtaret cominus à Romana Eccleſia fugitivus, aut eminus in Hungaria Mahometanus, muneri ſuo Elector examuſſim ſatisfecit. Interea prægravi ſenectute domi detentus in ſua provincia, nihil non egit, ut Eccleſiæ, Imperii & ſuam cauſam ageret. Serarius Wolfgangi geſta clauſit hac coronide: *Funebrem habuit concionem R. D. Ioan. Elgardus SS. Theologiæ Doctor ejuſdemque Principis Sacellanus. Multa de illo dixit, oculatus ipſe teſtis, præclara. I. quòd in ægritudine illa ſua, cùm quadrageſimale ageretur jejunium, nulli aut Medico aut alteri carnium eſum ſuadenti cedere voluerit. II. Quòd quotidianas Canonicáſque precationes omni omnino die, ne in lethali quidem morbo eas intermittendo diligenter precatus. Et hic memini Oratorem, juſto quodam dolore commotum, in eorum teporem ac deſidiam Clericorum invectum, qui nulla ſæpe aut levi certè cauſa domi vel foris, Officii ſtatúſque ſui prorſus immemores, Sancto illi Sacrarum precum debito non ſatisfaciunt. III. quòd admodum demiſſè, magnóque cum animi dolore de peccatis confeſſus ſit, idque audio, illum etiam ſolitum antea obſervare & à Confeſſario Patre, ut ſeſe moneret, ac reprehenderet liberè, petere: peccatorem enim ſe eſſe, Dei vices illum ſuſtinere. IV. Cùm damni aliquid ſegetibus à feris inferri querelæ ad eum veniſſent: malo, dixit, ferinis perpetuò carere carnibus, quàm detrimento affici ſubditos.* Diem ſuum obiît an. 1601. poſtquam ſedit an. 19. ſub Pont. Gregorio XIII. Sixto V. Urbano VII. Gregorio XIV. Innocentio IX. & Clemente VIII.

SECULUM XVII.

LIX. IOANNES ELECTOR XLIII.

JOannes Adamus ex illuſtriſſima Bikiorum ſtirpe germen nobiliſſimum Herbipoli & Moguntiæ manſuetioribus & ſeverioribus inſtructus literis, Franciam & Italiam petiît, ubi ob corporis venuſtatem & præclaram indolem uno alteróve in hoſpitio

tentatus, vicit & triumphavit lacrymis etiam deteſtatus laſcivorum inſidias. Moguntiam reverſus, & an. 1595. Scholaſtici, ut appellant, officio honoratus,, à perpetuis conſiliis fuit Wolffgango Electori; ubi jam tum rem in Eychfeldia Catholicam promovit, & Heiligenſtadienſe Societatis JESV Collegium auxiliis firmavit eò loci Legatus miſſus. An. 1601. ætatis ſuæ 36. electus Archipræſul, quà verbis, quà factis ſeſe præſtitit cunctis pretioſiſſimum. Commodè an. 1602. promulgatum Jubilæum Electoris hnjus monſtravit exempla inſignia: in æde enim ſacra exhomologeſi luſtratâ conſcientiâ, Deum Eychariſticum è ſui Suffraganei manibus accepit, id facientibus Canonicis & civitatis primoribus, ac demum populo numeroſiſſimo. Aliàs verò ſolenniori modo ad Aram ipſe operatus, aut Proceſſionum publicarum Ducem aut Comitem ſe exhibens, poſt ſe attraxit latè circumfuſos populos; & quidem etiam Heterodoxos. In hos qualis fuerit Adamus, palàm oſtendit diſceptatio publica præſente Chriſtianiſſimo Rege & Electore hoc ab Ebroicenſi Præſule ſimúlque Calvinianorum coryphæo Pleſſio inſtituta: ejuſdem enim diſceptationis ſynopſin è Gallico in latinum idioma tranſlatam, ac nomini ſuo dedicatam tam magni fecit, ut detracto è digitis annulô pretioſiſſimo offerentem ſibi devinxerit, palàm teſtatus, placere ſibi maximopere argumenta adversùs novatores propoſita Libros è contrario novis placitis infectos Vulcano conſecrari, vel ſaltem removeri mandavit, & plurimos, niſi communia eáque ſacra Romana præplacerent, à Catholicorum menſis excluſos voluit. Zelum Electoris ſui ardentiſſimum laudârunt maximè Comitatus Königſteinianus & Reineggenſis, in quibus Catholicæ Religionis præclara jecit fundamenta, & Electorali ſua præſentia, quò minùs ſe opponerent, abſterruit Heterodoxos; excitavit verò ad conſtantiam Orthodoxos. Igitur nihil magis, quàm longè majorem inter vivos ætatem deſiderârunt omnes boni in Electo-

re

re hoc, de quo dicebant, consumatus in brevi explevit tempora multa, 3. nempe annorum compendio vivis est ereptus an. 1604. sub Leone XI. Pont.

LX. IOANNES ELECTOR XLIV.

JOannes Schvvicardus perquam nobilis & antiquæ familiæ de Cronenberg decus, in Germanico Romæ Collegio virtutibus & literis juventutem exornavit. In patiam reversus ab Archipræsule Wolfgango constitutus est in spiritualibus Vicarius, à Metropolitanis verò delectus Scholasticus, dehinc Decanus, ac demum Archiepiscopus an. 1604. Inter Electores Moguntinos postremus fuit omnium, quos aliorum authorum potiùs, quàm suo testimonio celebratos nobis reliquit Serarius. Paucissima cur de eodem scripserit, causa fuit, quòd scribentem absterruerint & viventis Antistitis modestia, & Historicorum multorum regula, qua cautum sibi dicunt, ut non nisi mortuorum gesta scribant, ne adulationis incurrant notam. In compendiis etiam *ex ungue Leones* oportet cognoscere: tantus verò fuit Schvvicardus *Leo*, ut supremas in orbe *Aquilas* Rudolpbum II. & Mathiam Augustos fratres sua potissimùm authoritate denique conciliaverit. Eminus & cominus contra *Pseudoleones* in Bohemia indutus armis, inter Victores Principes meritò potuit numerari: eapropter â Christiano Brunsuicensi Duce post Pragensem cladem bello vexatus durissimè, Joannem Tillium suum laudavit liberatorem. Genuinos dein æstimare & promovere doctus *Leones* Schvvicardus, rejecto suâ etiam sententiâ Friderico Bohemorum seditiosorum antesignano, *Leonem Bavarum*, Maximilianum I. suo calculo elegit Imperii Dapiferum. Amicis igitur *& Aquilis & Leonibus* tutus atque securus, nec latum unguem cessit Acatholicis, difficilia sanè passus tempora, ubi nimirum per annos 30. continuos bellum pro aris & focis à nonnullis Pseudo-Christianis, Heterodoxis, & Mahometa-

nis in id unum conſpirantibus ſuſceptum eſt, ut ſi non penitus ſolo æquare, ſaltem multis modis & machinis concuſſam intueri liceret Romanam Eccleſiam, aut Romanum Imperium. Annus Schvvicardo fuit ultimus 1626. Sedit itaque annis 22, unà cum Pont. Paulo V. Gregorio XV. & Urbano VIII.

LXI. GEORGIVS FRIDERICVS ELECTOR XLV.

GEorgius Fridericus de Greiffenclau ad Rhenum ex antiquo & perilluſtri ſanguine natus, ſuis laude digniſſimis geſtis eundem maximopere exornavit,: veſtigiis enim Richardi avunculi ſui prioris ſeculi inter Trevirenſes Archiepiſcopi præclarè inſtitit ab ineunte ætate, cùm primùm Moguntiæ Canonicus, mox verò Præpoſitus, dein Wormatiæ Epiſcopus, & demum Moguntiæ Archiepiſcopus eſt promulgatus. Inter præclara opera Friderici numerandum venit Imperatoris mandatum, vulgo *Edictum Reſtitutorium* nuncupatum, quo Heterodoxi in Imperio Viri Principes reſtituere ſunt juſſi adempta Eccleſiæ jura & bona: unde natus eſt tumultus inter malæ fidei poſſeſſores maximus, jure belli ea ſibi debere vociferantes, & ampliora deſiderantes. Annis non niſi 3. Moguntinam rexit Eccleſiam Fridericus ſub Pontifice Urbano VIII. an. 1629. jam mortuus, cui longius ævum optârunt non modò Viri clariſſimi ex Greiffenclauienſium genere oriundi, atque inter Moguntinos celeberrimi, ſed in Eccleſia & in Imperio omnes boni.

LXII. ANSELMVS CASIMIRVS ELECTOR XLVI.

ANſelmus Caſimirus Perilluſtrium Equitum cognomento Wambold de Umſtatt dictorum inſigne decus, inter totius Germaniæ hoſtiles ſtrepitus eſt promulgatus, omine nequa-

quaquam fauſto: patiendum namque & agendum fortiter eo ipſo armorum ſtrepitu dici ritè exiſtimavit ſibi, tanto tempore eris Antiſtes, quanto tempore ignis Martius Romanum turbabit Imperium. An. 1631. à Suecis Moguntiâ Coloniam auffugere compulſus, ex triſtibus nuntiis intellexit Aſchaffenburgum, Höchſtium, Bingium, & Germershemium ab hoſtibus eſſe expugnata & occupata. Mox ſecutus nuntius prioribus triſtior, cedentibus Hiſpanis Moguntiam etiam Suecis eſſe traditam, cives graviſſimis tributis onerari, agreſtem plebem Moguntino Archipræſuli ſubditam duriſſimè haberi: paucis multa, Heterodoxorum hoſtium arbitrio univerſas Moguntini Electoris ditiones eſſe relictas, referebat. Auno 1635. Moguntiam ſtratagemate liberaturi Duces Cæſarei & cives, incaſſum laborârunt triſtiſſimo rei eventu: agreſtium enim non nemo Secreti hujus conſcius, & à Suecis interceptus, dum dolum aperuit, civium plurimis exitium peperit. Eodem tamen anno reſtituta Moguntia, anno tandem 1636. reducem ab exilio recepit Archipræſulem, qui eo ex tempore variam tulit belli aleam, nunc his nunc illis preſſus hoſtibus, quos ſuis etiam intervallis diſtinxit Mars amicus, ſiqua tamen poſſit eſſe Marti ſincera amicitia. *Nulla ſalus bello pacem depoſcimus omnes*, creberrimè exclamavit Anſelmus, inter bella tamen mortuus an. 1647. Francofurti dum de pace Weſtphalica inter Imperii arbitros etiam ipſe deliberavit an. Sedis 18. ſub Pontificibus Urbano VIII. & Innocentio X.

LXIII. IOANNES PHILIPPVS ELECTOR XLVII.

JOannes Pphilippus perantiqui, & hodie per Europam univerſam clariſſimi Stemmatis de Schönborn Lucifer, à primis ſuis incunabilis inſignia dedit documenta, qua ſit origine natus, & cui bono, nimirum per Eccleſiam & Imperium maximo ſit educatus.

Pa-

Pacis Westphalicæ invito Pontifice unà cum viris Principibus multis subscribere coactus, ex malis plurimis elicuit etiam illud bonum, quo provinciam, Viam Montanam nuncupatam, & jam seculis duobus Palatino Electori elocatam, solutâ auri summâ gravissimâ redemit. Annis ab inita pace proximis pacis fructus ubique collegit, ut ditiones Moguntinas, quin in Imperio universas ab hostibus convulsas consiliis & auxiliis restitueret. An. 1658. Ferdinando III. Cæsari justis persolutis, Leopoldum Imperatorem Francofurti coronavit, ubi simul lis inter Electorem Moguntinum & Coloniensem pridem de coronatione Cæsaris exorta, ea tandem lege est composita, ut si seculis venturis coronaretur Imperator in urbe Electoris Moguntini jurisdictioni subjecta, coronam Augusto imponeret Moguntiæ Elector; si verò urbs alia Coloniensi Archipræsuli subdita similem consequeretur honorem, coronâ Imperii Imperatorem exornaret Antistes Coloniensis. Si tandem urbs neutrius potestati mancipata coronando Imperatori idonea deligeretur, honore alterno gauderet nunc Elector Moguntinus, nunc Coloniensis. Discordias etiam Erfurdiæ ab añis multis permolestas eo tandem sustulit fructu, ut privilegio libertatis Imperialis privatam penitus fecerit ditionis suæ, sola religionis libertate civibus relicta. Desidium dein inter Electorem Moguntinum & Palatinum de jure venationis motum facilè discussit Philippus. Plurimis aliis tum Ecclesiæ, tum Imperij causis ritè componendis est adhibitus, Pontifici & Imperatori pretiosus Antistes, qui nullis difficultatibus absterritus crebrò dixit: *Dii laboribus omnia vendunt*, unde eiusdem aula glorioso nomine *Aula laboriosa* passim est nuncupata & laudata. Cùm verò post absolutos crebrò labores gloriosos adessent, ùt fieri amat, adulatores aulici, cum stomacho quamprimum rejecit, dicere solitus: *non nobis Domine non nobis, sed nomini tuo da gloriam.* An. 1673. Sedis 27. agoni proximus inter alia multa notatu dignissima dicta illud non fuit postremum, quo pronuntiavit: *DEO, in cuius conspectu sto, notum est, quòd Ecclesiæ, Imperatori & Romano Imperio con-*

constanter servire amârim. Sedit sub Pontificibus Innocentio X. Alexandro VII. Clemente IX. & Clemente X.

LXIV. LOTHARIVS FRIDERICVS. ELECTOR XLVIII.

LOtharius Fridericus ex Comitum de Metternich multis iisque clarissimis infulis, aliisque tum Ecclesiæ tum Imperii nobilissimis insignibus exornata prosapia ortus, suis meritis maximis consecutus est Pastorale Pedum Spiræ, Wormatiæ & demum Moguntiæ. Tantos honores & vitam diuturniorem invidisse Lothario visi sunt Galli, qui eodem anno 1673. quo lectus est Archipræsul, Aschaffenburgum occupârunt dolore Electoris sui maximo. Præfecturam etiam Bökelhemiensem cedere jussus ab Imperatore Electori Palatino, afflictionem tulit alteram. Tertiam addidit mors repentino apoplexiæ malo sternens Lotharium, cuius agonizantis ultima verba totius vitæ compendium & testimonium hæc fuêre: *in manus tuas Domine commendo Spiritum meum.* Sedit an. 2. sub Clemente X.

LXV. DAMIANVS HARTADVS. ELECTOR XLIX.

DAmianus Hartadus Caroli Caspari Electoris Trevirensis Germanus frater, perantiquam familiam suam Baronum de Leyen non minùs, quàm alii plures vel infulis excelsi, vel togâ sagóque illustres decoravit Eam igitur ob caussam Wormatiæ Episcopus electus, & Moguntiæ Archipræsul creatus, plura præclaris desideriis, quàm opere præstitit, non nisi 3. annorum Elector; quo temporis spatio Successoribus magnificam extruxit Moguntiæ Sedem: cui proinde dixerunt mortuo: *Sic vos non vobis nidificatis aves.* Multis suis egregiis factis, quorum tamen

men non nisi obscuram habemus notitiam, non propriam, sed divini Numinis gloriam scopum præfixisse ex eo coniicere licet facilè, quòd in agone ultimo nunquam non repetendum sibi putaverit illud, quod Ecclesia Orthodoxa continuò repetit dicens: *Gloria Patri & Filio & Spiritui sancto.* Mors vivis eripuit an. 1678. sub Pont. Innocentio XI.

LXVI. CAROLVS HENRICVS ELECTOR L.

CArolus Henricus de Metternich Lothario Friderico Moguntiæ Electori abhinc annis 4. defuncto sanguinis propinquitate simúlque morum & studiorum conformitate conjunctus totidem, quot ille, vixit annos, an. ætatis 57. jam sepultus, decem mensium duntaxat Elector. De Ecclesia simul Moguntina & Trevirensi optimè meritum dixerunt præsertim Canonici illi, qui primò utriusque Ecclesiæ custodem, mox verò Moguntiæ, ùt vocant, Chori-Episcopum, & demum Archipræsulem elegerunt. De Imperio non minùs optimè meritum dixit testis maximus Leopoldus Imperator, qui Carolum hunc ob varias legationes laudatissimo modo obitas, & præclara alia in Rempublicam merita Imperii Comitibus annumerandum censuit. Cæterùm quantam Elector hic fiduciam in DEum conceperit, verbis propriis instar Symboli frequenter adhibitis manifestavit, dum dixit: *spe fretus divina, saltando superabo mœnia.* Saltus tamen aut lapsus immaturus nimis præcipitem egit in sepulchrum an. 1679. sub Innocentio XI.

LXVII. ANSELMVS FRANCISCVS. ELECTOR LI.

ANselmus Franciscus ex clarissima familia Rhenana de Ingelheim mundo natus, in Moguntina æde Cathedrali diversos contendit honorum gradus, quos inter Archipresbyteri

byteri non fuit postremus. Erfordiæ exinde urbi Administrator datus, multis virtutibus suis ampliùs illustravit aliàs jam præclarum nomen. Creatus denique Moguntiæ Elector inimica sustinuit fata, primò intentata, & mox inflicta à Gallis Germanorum hostibus, à quibus Sedem relinquere suam coactus, Erfordiam aufugit, ubi per annum commoratus inter spem metúmque hæsit. An. 1689. à Cæsareis copiis Solio suo restitutus, venit inde Augustam Vindelicorum, ubi coronîs regiîs Augusta Capita, nimirum Josephum Romanorum Regem, & huius Genitricem Eleonoram Magdalenam exornavit, rebus multis aliis in Imperii emolumentum ibidem compositis. Annis reliquis unum, quin & alterum sibi delegit Adjutorem, quorum primus Ludovicus Antonius Dux Palatinus in flore ætatis an. 1694. est defunctus, singulari Moguntinorum, Wormatiensium, & Leodiensium, quibus jam priùs Episcopus præluxit, luctu ac mærore. In huius igitur locum vocavit sibi in officio arduo Adjutorem, quem etiam hodie demississimè veneramur Lotharium Franciscum, cui Anselmus post Sedis annos 16. an. 1695. quævis in terris reliquit onera, & munera. Sederunt Pontifices Innocentius XI. Alexander VIII. & Innocentius XII.

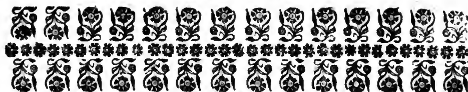
LXVIII. LOTHARIVS FRANCISCVS ELECTOR LII.

Lotharius Franciscus inter sydera Schönbornensia, ut ita dicamus, in cœlo Ecclesiæ militantis, & Imperii Romani pugnantis ac certantis, jam pridem, hodiéque lucidissima, Ecclesiam Bambergensem an. 1693. majori suo lumine cœpit illustrare, lectus eodem tempore Episcopus. Idem anno, utì dictum superiùs. 1649. Moguntino Archiepiscopo Coadjutor, ùt vocamus, exoptatus perbene, an. 1695. extincto Anselmo Electore tanquam clarissimo lumine inter primæ magnitudinis sy-

dera in Eccleſia & Imperio quaquaverſum ſuos emiſit radios, domi foriſque, eminus & cominus, conſiliis & auxiliis potentiſſimus. His pauciſſimis lineis, hoc aliiſque huic ſimilibus locis contentus, de vivis haud pergam ſcribere; calamum tamen non excutiam, ſed atramento, aut meliùs, colore pretioſiſſimo ſervabo plenum tempori, ut nimirum poſteri poſt fata Lotharii aliorúmque Virorum Principum unà cum pictoribus egregia mortuorum facta poſſint ſcribere, & pingere literis aureis. Interea vivis vitam optare longiſſimam, ſit inter prima Hiſtorici deſideria, utpote in cuius votis ſint Virorum Principum non tam fata ultima, quàm facta optima.

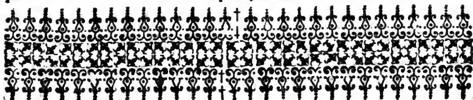

Præ-

PRAEFATIO
AD
LECTOREM
BREVISSIMA.

SEries Moguntiæ inter Germanas eáſque ſacras prima, trahit poſt ſe Seriem alteram, Trevirenſium nempe, quam paucis expediendam eſſe ſum ratus, exemplo ductus Patrum duorum Brovveri & Maſenii, aut alterius certè, cuius nimirum compendiaria Archiepiſcoporum ſimul & Electorum Trevirenſium Series ad manus eſt. Æqui igitur boníque, utì ſperare fas eſt, conſulet Lector Benevolus, ſi ex dicto Archiepiſcoporum Trevirenſium compendio non pauca ſparſim accipiam verba, quoniam authoris non diſplicet brevitas, & claritas, & ſtylus, & veritas, nec tandem aliud ſuadet neceſsitas.

SERIES EPISCOPORUM TREVIRENSIUM.

PERIODUS I.

SECULUM PRIMUM.

I. D. EUCHARIUS.

DIxit præclarè Poeta: *& documenta damus, qua simus origine nati.* Clarissima sanè est origo, & paria sunt documenta trium Episcoporum inter Germanos ferè Principum, de quibus accipe Lector sequentia. D. Eucharius ex 72. Discipulorum numero Christi Discipulus, anno post reparatam Salutem 50. à D. Pontifice Petro cum Diacono D. Valerio & Subdiacono D. Materno ad Germanos missus, venit in Alsatiam, ubi in villa, quam *El* populares nominârunt, D. Maternus repentè succubuit morti. Sepulto socio ter-

tertio bini properè Romam repetiêre. Verùm à D. Petro novis documentis instructi, & ocyùs in Germaniam remissi, dum ad Ellensem villam rediêre, & præscriptâ verborum formulâ Maternum è sepulchro evocavêre, subitò dictis obediens surrexit redivivus. Inde Mosellam versus iter aggressi, eodem secundo flumine Treviros descenderunt, futuri omnes ibidem Episcopi. Horum primus Eucharius vix metam attigit, mox ab Albana vidua prædivite in domum susceptus, eò magìs placuit, quòd eiusdem filium paulò antè è vivis ereptum matri vivum reddiderit. Horum aliorúmque multorum ad Christum conversioni post annos circiter 20. Trevirensis Senator accedens, præcipuam urbis maximæ partem exemplo potentissimo traxit: unde magnificum templum erectum, copiosissimum attraxit populum; minimè ùt quondam pertinacem & reluctantem: priùs enim cùm ad confertam multitudinem minùs tum grata diceret Eucharius, & jam multis lapidibus peteretur, subitò omnium obriguêre manus eò usque, donec denique Superi auditis D. Episcopi precibus membrorum usum miseris mortalibus reddidêre. Animam Deo reddidit pretiosissimam die 8. Decemb. an. Christi 73. cum sedisset Episcopus an. 23. Agonizantis cubiculum lux clarissima illustrans, dissipavit multorum tenebras.

II. D. VALERIVS.

EX divina Schola non Discipulum ampliùs, sed Magistrum prodiisse, & venisse in Germaniam abundè dictum. Successor D. Euchario non tam ab homine, quam à Deo electus, Trevirensibus annis 15. Episcopus placuit: unde eidem & vivere & mori absque sanguine datum est. Confessorem itaque an. 88. 29. Januarii mortuum in eadem sepeliêrunt æde, quam vivis & mortuis erexit D. Eucharius.

SECULUM II.

III. D. MATERNVS.

QUalis quantúsque fuerit D. Maternus, docuêre jam gesta D. Eucharii superiùs compendio data. Coloniensibus simul & Tungris Apostolus missus, vitam vixit Apostolicam, & vivere docuit Christianam. Annis tot vixit Episcopus, quot diebus in sepulchro delituit, mortuus nimirum 40. Año itaque alterius Seculi 28. dum Coloniæ in cœlos evolavit beata anima, corpus miraculis conspicuum Coloniâ Treviros ascendit, ut quos Deus conjunxit inter vivos, mors non separaret inter mortuos.

IV. D. AVSPICIVS.

D. Materno in Sede Trevirensium successisse D. Auspicium, Author & testis est Methodius, cuius testimonio persuasi Martyrem dicimus, & testanti Ecclesiæ credimus; quo autem mortis genere aut tempore mortem Martyr gloriosus vicerit, ignoramus.

V. D. CELSVS.

POst S. Auspicium felici sorte auspicatus Episcopatum Trevirensem S. Celsus feliciori morte finiît: postquam videlicet non nisi 13. annis, cum multis jam Christianorum hostibus, armis certavit sacris, inter Martyres Dux stetit, dum cecidit an. 142. 23. Februarii. Seculo dein X. ejusdem reliquias Egbertus Archipræsul laudatissimus è sepulchro eruit, atque in editiori loco collocavit, quibus debitum suum honorem exhibendum esse suaserunt miracula, nimirum & odor & ignis cœlestis, cùm hic illæsas servaret, ille infirmis vires & spiritum daret.

VI.

VI. D. FELIX.

ANtonius cognomento Pius Imperator imperavit, dum S. Felix Trevirenſem Eccleſiam Epiſcopus gubernavit, pacis tempore multis recreatus animarum fructibus: ſemen namque Romanæ Fidei, authore etiam D. Felice per Germaniam & Galliam longè latéque ſpargebatur D. Pio Pontifice, ut id fieret, plurimùm hortante, & uberem benedictionem impertiente. Quin ut augeretur ſemen, ſanguinem ſuum fuderunt & Pius & Felix, dum Marcus Aurelius, aut veriùs frater Lucius Verus præſides ſuos Chriſtianorum hoſtes acerrimos per provincias Romanas vigiliarum, inquiſitorum & tortorum more diſtribuit & collocavit, ut Chriſtianorum aras everterent, & ſeveriſſimas pœnas de earundem præſertim authoribus exigerent. Lucio Vero ſuccedentibus tyrannis pluribus, tametſi Epiſcoporum Trevirenſium aliorúmque Series non ſit interrupta, de geſtis tamen & eorundem annis haud conſtat ſatis; unde ſolis Epiſcoporum nominibus Lectorem oportet eſſe contentum.

VII. S. MANSUETUS.

VIII. CLEMENS.

IX, MOYSES.

X. S. MARTINUS M.

SECULUM III.

XI. ANASTASIUS.

XII. ANDREAS.

XIII. RUSTICUS I.

XIV.

XIV. D. AVTOR.

D. Author à Mariano & Methodio brevissimè, sed simul maximè laudatus Episcopus, sæviente Maximino Thrace inter socios Sacerdotes multos cecidit Martyr dignissimus, cuius reliquiæ Brunsuigum, & inde Paderbornam venerationis causâ transferrentur.

XV. MAURITIUS, aliis Fauritius, mort. an. 244.
XVI. FORTUNATUS.
XVII. CASSIANUS.
XVIII. D. MARCUS.
XIX. D. NAVITUS.

Ex allato hactenus Episcoporum numero Methodius collegit 16. Martyrio insignes.

XX. D. MARCELLVS.

D. Marcellus cum Eiscopis Successoribus incidit in difficillima tempora, quibus Diocletianus & Imperii Collega Maximianus Herculeus per Rictium Varum præsidem Trevirîs præsertim in Christianos severissimè, juxtà ac crudelissimè sævierunt: aliàs nimirum sæpe, & præcipuè per tridui aliquando spatium in campum Martium educti, aut pecorum more per portas urbis expulsi, & Diis thus adolere jussi Christianorum propemodum innumeri, cùm inter unius Divini Numinis laudes constanter perseverâssent, ad unum omnes variis suppliciis torti & enecti, denique in Mosellam fuerunt demersi; unde fluvii undæ per sex leucarum spatia sanguineo colore rubuisse perhibentur. Porro Martyrum horum incredibilem copiam die mensis Octobris sexta sub

Mar-

Martyrum innumerabilium titulo celebrare statuit Christiana posteritas. Inter Martyres unà cùm D. Marcello & Collegis Senatoribns eminuit D. Palmatius Consul; Senatorum verò nomina testantur fuisse sequentia: Maxentius, Constantinus, Crescentius, Justinus, Leander, Alexander, Soter, Hormista, Papyrius, Constans & Jovinianus, omnes origine, & fortè nativitate Romani clarissimi. Annus D. Marcelli ultimus scribitur esse annus Christi 277.

XXI. S. METROPOLUS.

SECULUM IV.

XXII. S. SEVERINUS I.

XXIII. S. FLORENTIUS.

XXIV. S. MARTINUS II.

XXV. S. MAXIMINUS.

S. Maximinus circa annum Seculi IV. duodecimum Treviris præsentem veneratus est Imperatorem Constantinum M. qui haud procul inde, aut certè in Gallia ex testimonio tam Antiquorum, quàm Recentiorum Historicorum communissimo, signum sacratissimæ Crucis in aere divinitus efformatum, & his aut similibus literis exornatum vidit: *in hoc vince*: aut *in hoc signo vinces*. De anno obitûs S. Maximini vix bene constat; sancta extinctum morte an. 322. existimant.

XXVI. S. VALENTINUS.

De memoratis hactenus Episcopis Trevirensibus vide Tomum Brovveri I. & II. atque in his documenta longè plura Ecclesiæ Trevirensis.

SERIES ARCHIEPISCOPORVM ET PRIMATVM TREVIRENSIUM.

PERIODUS II.

XXVII. D. AGRITIVS. I. ARCHIEP.

D. Agritius Antiochiâ Romam D. Helenæ nutu evocatus & auxilio tranſlatus, D. Sylveſtro Romano Pontifici adeò pretioſum ſe exhibuit, ut ab eodem Supremo Epiſcopo literas acceperit teſtes Primatus ſui, quem à principio ſuo Anteceſſores Epiſcopi jam tenuiſſe creduntur. Mutata deinde tempora mutaverunt non parùm rem Trevirenſium per Germaniam & Galliam, Imperatoribus & Regibus ab antiquo more rem diverſam petentibus Romæ, & facilè impetrantibus. Cæterùm D. Agritius Treviris omni ex parte confirmatus, ex domo, quæ erat in urbe princeps & regia, Metropolitanam formavit ædem, cuius etiam hodie reliquiæ & monumenta ſuperſunt: palatium verò Conſtantini M. Imperatorium, in Eccleſiaſticorum Virorum domicilium S. Maximini nomine poſtea inſignitum, metamorphoſi feliciſſima eſt converſum. Templa duo alia authore Agritio, impenſis D. Helenæ ſunt excitata, alterum nempe in colle S. Crucis, alterum juxta portam cognomento *Albam*, aut hodie *Altam* dictam: teſtium loco ſint rudera & ruinæ. Chriſti togam inconſutilem ab Agritii ætate ad noſtra uſque tempora Treviris conſervari, non audent negare ipſi etiam Reliquiarum ſacrarum oſores. Annos circiter 8. Treviros gubernavit Agritius, ſepultus in monaſterio S. Maximini an, 335.

XXVIII.

XXVIII. S. MAXIMINVS. II. ARCH.

S. Maximinus ab Agritio inter vivos ſuperſtite exoptatus jam Succeſſor, contra Arianos Apoſtolicæ & Nicænæ Fidei hoſtes acutiſſimos & acerrimos propugnator extitit; Sardicenſis in Thracia Concilii præſens arbiter, & primæ fortè author contra Arianos latæ ſententiæ. D. Athanaſius Alexandriæ Patriarcha Conſtantinopoli Treviros uſque, prævalentibus apud Imperatorem inimicorum inſidiîs, in exilium miſſus, Maximinum inter celeberrimos ſui ævi Antiſtites numeravit. Quin maximi fecerunt Magnentius & Decentius tyranni à D. Maximino meliora educti, quem ad Conſtantinum miſerunt Legatum, at de Legati ſui in via mortui obitu nuntium acceperunt re, quam tranſigendam cōmiſerant, plurimùm infecta. Quanti ſit habitus ſuo tempore, non in Occidente tantùm, ſed in Oriente etiam, ex Socratis Hiſtorici antiquiſſimi teſtimonio, quòd Pariſiis Pithæi Bibliotheca etiam in lucem prodidit, liceat paucîs intelligere. Arianorum in Julium Pontificem, in Oſium Concilii Nicæni Præſidem, & in alios maximi nominis Archiepiſcopos conceptum odium ex his colligitur verbis: *Iulium urbis Romæ, Oſium, & Protogenem & Gaudentium & Maximinum à Treviriś damnavit omne* (Arianorum) *Concilium, ſecundum antiquiſſimam legem; ut authores communionis Marcelli & Athanaſii cæterorùmque ſceleratorum, quique etiam homicidiis Pauli Conſtantinopolitani & cruenti actibus eius communicaverunt. Nominatim verò Maximinum à Treviris, propter quòd collegas noſtros Epiſcopos, quos ad Gallias miſeramus, noluerit ſuſcipere; & quoniam Paulo Conſtantinopolitano nefario homini ác perdito, primus ipſe communicavit & quòd ipſe tantæ cladis cauſa fuit, ut Paulus ad Conſtantinopolim civitatem revocaretur, propter quod homicidia multa facta ſunt. Cauſa igitur homicidiorum tantorum ipſe fuit, qui Paulum olim damnatum ad Conſtantinopolim revocavit.* Pſeudo Arianorum concilio opponātur Synodus Colonienſis, & D. Servatii geſta poſteris hunc in modum relicta: *quanto Maximinus ſtudio pro conſervanda fidei integritate excubârit, aliàs etiam demonſtravit, cùm Agrippinæ Synodali evocato conventu Euphratem Epiſcopum hæretica pravitate corruptum, cum his, qui frequenter conve-*

rant Pontificibus, gradu movit, Eccleſiaſticâ uſus cenſurâ. In Aquitania, quo negotiorum graviſſimorum causâ abiît, poſt ſedis annos 15. è vivis exceſſiſſe proditum eſt memoriæ. Cadaver inter miracula populum ad venerationem tanti Archipræſulis excitantia Treviros tranſlatum eſt an. 351. E miraculorum numero eſſe cenſentur paralyſis prope Moſomagum ægro depulſa, & malignus ſpiritus Ivodii ex obſeſſo corpore fugatus.

XXIX. D. PAVLINVS. III. ARCH.

D. Paulinus ex Aquitania ad D. Agritii diſciplinam Treviros acceſſit unà cum S. Maximino, utriuſque in Archiepiſcopatu Trevirenſi Succeſſor digniſſimus: Trevirîs namque vigilantiſſimi Paſtoris munere functus, Arianos in Pſeudo-Sirmienſi Synodo eminus impugnavit,& in Mediolanenſi Concilio cominus expugnare laboravit, ejectus hanc ob cauſam à Conſtantio Arianis addictiſſimo Imperatore in exilium. In Phrygia anno exilii 4. placidè vitam finiît, aut aliorum teſtimonio, jubente Conſtantio capite plexus eſt an. 358. *Vide Thrithemium & Browerum.* Argumento virtutis & ſanctitatis Paulinianæ ſint verba à DD. Athanaſio & Hilario relicta: Athanaſius in epiſt. ad ſolit. ita orditur, aut veriùs proſequitur epiſtolam: *cum deinceps & verbis & ſententiis inhærent, ſeque arbitrantur plurimis inſidiari, non animadvertunt, ſe plures facere Confeſſores. Ex quo numero clariſſimæ fuerunt confeſſionis Viri Religioſi & Epiſcopi boni, Paulinus Epiſcopus à Treviris (quæ Galliarum Metropolis eſt) Lucifer Metropolitanus Epiſcopus Sardiniæ &c &c.* D. Hilarii ſententia contra Conſtantium Imperatorem pro D. Paulino his ſequitur verbis: *At nunc fructus operum tuorum, lupe rapax, audi. Poſtquam omnia contuliſti arma adversùs fidem Occidentis, & exercitus tuos convertiſti in oves Chriſti. refugere nihil ſub Nerone licuit. At tu Paulinum beatæ paſſionis Virum. blandimento ſolicitatum relegâſti & Eccleſiam ſanctam Trevirorum, tali ſacerdote ſpoliâſti: edictis fidem terruiſti. ipſum uſque ad mortem demutâſti, exiliis & fatigâſti! extra Chriſtianum quoque nomen relegâſti: ne panem aut de horreo tuo ſumeret, aut de Montani Maximillæq; antro profanatum, exſpectaret.* Ex Oriente

ente

riente in Occidentem Treviros usque transtulit ossa D. Paulini miraculis conspicua, S. Felix II. Pontifex Romanus.

XXX. D. BONNOSUS. IV. ARCH.

D. Bonnosus quamvis clarissimos inter Trevirensium Archiepiscopos annis 24. continuis locum vindicârit sibi, in Divorum Album referri etiam meritus, brevissimo nihilominus encomiorum compendio hoc à Brovvero posteris commendatur: *S. Bonnosius, sive Bonnosus: sub quo à Valentino Imper. Treviris commorante obtinetur, ne, quòd invaluerat, Christiani ab actoribus die Dominica convenirentur. Quod sanctione decretum est. Demum Bonnosius, postquam annis pluribus sanctè præsedit, Treviris moritur. Sepultus est ad S. Paulinum.* Si itaque D. Bonnosii sortes humana exanimentur bilance, felicissimum fuisse dicimus, quòb Valentinum Cæsarem clementissimum sibi expertus sit: inter beatas sortes eam fortassis numerare convenit, qua D. Hieronymum Trevirîs litterarum causâ advenam videre & venerari licuit.

XXXI. D. BRITONIUS. V. ARCH.

D. Britonius ab aliis Brito, aut Britannus nominatus, S. Bonnoso successit in Archiepiscopali Trevirorum Cathedra; cuius tametsi gesta pleraque literis non habebeantur expressa, quemadmodum multorum aliorum Episcoporum, licèt in Divorum Cathalogos relatorum, variis tamen Episcoporum Conciliis tum Romæ, tum Trevirîs ritè celebratis interfuisse legitur. S. Britonii ætate Episcopi Luciferiani Maximo Imperatori adhærebant maximopere, eo persuasi argumento, quòd crederent, potentiâ Maximi Priscilianum in Hispania hæreticum cum sectatoribus quamprimum è medio posse tolli. At fortissimè obstitère DD. Ambrosius, Martinus & Britonius, eò quòd seculari potestati judicium de rebus Ecclesiæ tribuissent Luciferiani schismatici. Annis 4. absolvit Episcopatum an. 386. mortuus.

XXXII. D. FELIX. II. VI. ARCH.

D. Felix in ea difficillima incidit tempora, ut quid ageret, aut omitteret, unà cum Epiſcopis aliis incertiſſimum haberet. Unde Methodius in hunc maximè modum ſcripſit: *ea tempeſtate Felix, tertius poſt Paulinum Trevericam in Pontificatu ſortitus eſt Eccleſiam, Maximo Imperatore tyranno Rempublicam tunc in his partibus gerente, & Trevirim hæreticorum cladibus pulſante. Tunc B. Martinus Trevirim venit, & cum Felice ruit.* Felix nimirum ab Ebiſcoporum Synodo, Maximi tyranni tanquam ſupremi judicis partibus addictâ, & electus & ordinatus eſt D. Martino præſente & connivente: quam ob rem unà cum Felice à cœleſti nuntio reprehenſus Martinus, crebrîs lacrymîs pœnitentiæ teſtibus culpam admiſſam expiavit. Locum eluendis culpis peridoneum ipſe ſtruxit ſibi Archipræſul; tranſlatis enim ex Phrygia D. Paulini oſſibus ædificavit monaſtorium, cuius & ipſe membrum nobiliſſimum eſt effectus, poſtquam honores quoſvis publicos reliquit. De anno abdicationis vix bene conſtat: annum mortis 398. legimus. Sulpitius Severus de D. Felice hæc memoravit: *poſtridie Felicis Epiſcopi ordinatio parabatur, ſanctiſſimi ſanè Viri & planè digni, qui meliori tempore Sacerdos fieret.*

SECULUM V.

XXXIII. MAVRITIVS II. VII. ARCH.

NOn quanta egerint, ſed paſſi fuerint Mauritius Archipræſul & Succeſſores, compertum eſt: hæreſibus namque paſſim & ſceleribus (ùt jungi conſueverunt) toto orbe Chriſtiano exundantibus, Deus ſcelerum & hæreſum vindex, Gothos, Hunnos, Wandalos alióſque hoſtes ſuſcitavit. Trevirenſes igitur, quòd luxu & ebrietate diffluerent, à Crocho Wandalorum Duce ſub Epiſcopo ſuo Mauritio ferè ſunt exciſi penitus, magnificis paſſim ædificiis ſubverſis. Monaſteria nihilominus, & quidem

dem Fœminarum etiam jam ea ætate Treviris floruisse, argumento est, quòd Bassula proconsularis vidua, monasticam isthic vitam sit amplexa, & Severus Sulpitius defuncta conjuge sua Bassulæ filia, exemplum socrus suæ sit secutus. Sulpitii domus primùm in pauperum hospitium conversa, tandem Basilicæ sacræ formam induit. Mauritius Archipræsul curis confectus & laboribus diem obiît an. 407. 9. an. Sed.

XXXIV. D. LEONTIVS. VIII. ARCH.

D. Leontius ex nobili Pontiorum genere in Aquitania natus, ùt est opinio, natales virtutibus illustravit, quarum adminiculô electus Archiepiscopus, & in Divorum numerum adscriptus est Divus, Superis tamen, quàm mortalibus notior. Annis 2. præfuit, mortuus an. 409.

XXXV. D. AVTHOR. II. IX. ARCH.

D. Author Trevirensium Sedem conscendit avibus parùm faustis: mox enim altera Francorum adhuc moribus & aris assuetorum populorum irruptio tentata est, D. Authori mœstissima; cui haud multò post accessit tertia, *nihilo per clades gravissimas*, ùt Salvianus inquilinus conqueritur, *melioribus Trevirorum civibus*. An D. Author ex S. Mauri Monasterio Alsatico Treviros fuerit translatus, dubitari meritò asserit Brovverus: Tabenæ illum juxta S. Quiriacum quiescere, est fide dignius. Sepultus est an. 427. sedit an. 18.

XXXVI. S. SEVERVS. X. ARCH.

S. Severus D. Lupo Trecassino miræ sanctitatis & doctrinæ Episcopo discipulus dedit operam. Disciplinæ socios nactus est Polychronium Virdunensem, & Albinum Catalaunensem Episcopos, multis præclaris operibus clarissimos. Et verò in maximo Germaniæ Galliæque mœrore ea propemodum

dum ſumma ac memoranda fuit felicitas, quòd pleræque provinciarum regiones egregiis fuerint cuſtoditæ Paſtoribus, inter quos Severum meritò ſunt veneratæ. Porro huius in Chriſti Fide propaganda ardorem, & in curandis ovium ſuarum vulneribus induſtriam, inde intelligamus licet, quòd Apoſtolico Spiritu plenus, non Belgii finibus concludi, ſed finitimis perinde Germaniæ populis ac remotis, & inter hos Brittannis ab orbe noſtro diviſis, operam deſudare ſuam induſtriámque, præclarum duxerit. Plenus itaque virtutibus & meritis terras reliquit an. 455. Sed. 28.

XXXVII. D. CYRILLVS, XI. ARCH.

D. Cyrillus D. Severi Succeſſor Anteceſſori fuit ſimillimus, ſi annos Sedis perpaucos demamus: duobus enim duntaxat Archiepiſcopus fuit, ut eſſet longè pluribus, deſiderium ſui reliquit plurimis an. 457. jam vivis ereptus. In primis voluit eſſe curis templorum deſtructorum reſtaurationem; templis acceſſit S. Eucharii Oratorium, cui adjecit Monaſterium, quod S. Mathiæ nomine nuncupârunt poſteri. DD. Eucharii, Valerii & Materni Reliquiîs locum hunc novum exornavit. Sanctis denique Sanctus ipſe eſt appoſitus an. 457.

XXXVIII. HIMERIVS, XII. ARCH.

HImerius etiam Jamiricus & Jamblychus appellatus, unius duntaxat anni Archiepiſcopus, magnas meritus eſt laudes; ipſum namque in epiſtola ad Arbogaſtem Comitem Trevirenſem datâ, Auſpicius Tullenſis Epiſcopus *Sanctum*, Sidonius verò *Virum conſummatiſſimum* dixit.

XXXIX.

XXXIX. EVEMERVS. XIII. ARCH.

EVemerus Archiepiscopus annis 3. Germanicas latè provincias bellorum turbis doluit involvi, & ipsum Occidentis Imperium sub Imperatore Valentiniano III. ob publica scelera penitus collabi. Tumulo illatus est Evemerus an. 461.

XL. S. MARVS. XIV. ARCH.

S. Marus annorum 4. Archipræsul insigni Religionis zelo claruit: testimonium dicant verba Brovveri relicta & legenda posteritati: *Marus maiorum literis, at amissis injuriâ temporum celebratus, Decessoris Cyrilli vestigia renovavit; basilicam namque Virgini Matri à D. Felice extructam, communi verò postea urbis incendio ac populatione Hunnorum corruptam reparavit, sepulturam in æde D. Paulini operis antiqui, nec inelegantis cum multiplici anathemate, hac inscriptione illustrem adeptus:*

Præsul Marus Deo
Dilectus multas
Carne vincens, egit
Virtutes. Cuncta
Ejus vitæ liber
habet.

Librum eum, ùt alia pleraque vetustas abolevit. Sed quantùm Vir hic sanctitate præstiterit ac morum innocentiâ, innumera prodidêre miracula, quibus sepulchrum eius veneratione plenissimum, omni seculorum ætate gloriosum extitit. Repositus in Divorum numero colitur die 26. Januarii an. 465. Treviris erptus.

XLI. VOLVSIANVS. XV. ARCH.

VOlusianus post D. Marum Trevirorum Ecclesiam regendam suscepit à providentia multùm laudatus: Metropolitæ quippe & Primatûs dignitatem, qua D. Agritius à Sylvestro Pontifice eximiè fuerat ornatus, literis novis in rei antiquioris fidem datis, confirmari & instaurari providè curavit, ne

M nimi-

nimirum præmunita recentiori ſigillo dignitas cum interitu urbis ſenſim obſoleſceret. Laudatus ob hoc ab Hilario Pontifice, laudari meretur etiam hodie. Mortuum extulerunt poſt Sedis annum 4. Chriſti 469.

XLII. D. MILETVS. XVI. ARCH.

D. Miletus multorum Epiſcoporum more nomine duntaxat & ſanctitatis titulo notatus, vidit Trevirenſes in jura Francorum, excluſis penitus Romanis Præſidibus, concedere. Haudquaquam inde diminuta poteſtas Pontificis, quin firmiores radices accepit, Francis Politicam Romanorum poteſtatem pede conculcantibus, poteſtatem verò Eccleſiaſticam toto vertice venerantibus. Annis 7. Treviros gubernavit an. 476. mort.

XLIII. D. MODESTVS. XVII. ARCH.

D. Modeſtus an. 3. ſedit Trevirenſium Archiepiſcopus, cuius vitæ compendium vel uno *ſanctitatis* nomine poſteritati eſt commendatum.

XLIV. MAXIMIANVS. XVIII. ARCH.

MAximianus tametſi annis 20. Trevirenſium conſervârit Eccleſiam, non niſi pauciſſimas de eodem tamen dedêre nobis lineas ſeduli in Archiepiſcoporum facta inquiſitores: unde Brovverus hanc expreſſit ſynopſin: *Porro hinc Eccleſiæ Trevericæ Præfectus Antiſtes Maximianus, qui annum circiter quadringenteſimum octogeſimum attigit. neque interim ullis ad memoriam claris actionibus hi omnes Epiſcopi, quos diximus innotuêre: ut fatiget animum ſucceſſiones has nectere tam crebras, & rerum etiam, quod caput eſt, inanes &c.*

SE-

SECULUM VI.

XLV. S. FIBITIVS. XIX. ARCH.

ANno Salutis 500. D. Fibitius Archipræsul creatus Episcopali munere cœpit inclarescere; ejusdem namque probatam multis egregiis factis Sanctimoniam, patrata etiam post mortem beatissimam miracula prodiderunt. Ossa D. Antistitis in Oratorio juxta Mosellæ pontem sepulta, vel improborum injuriâ, vel religione Christianorum immodica, loco suo amota sunt: nihilominus S. Præsulis in Ecclesia manet & viget memoria perpetua. An. seculi V. 28. mortuus, totidem annos Sedis numeravit.

XLVI. D. APRVNCVLVS. XX. ARCH.

D. Aprunculus eximia vitæ sanctitate Treviris adstitisse scribitur. Sepultus est anno Sedis 4. Christi 532. juxta odeum S. Paulini.

XLVII. D. NICETIVS XXI. ARCH.

D. Nicetius illustri genere, illustriori doctrina & virtutibus à tenera ætate in Galliis excultus, in Archiepiscopum Trevirorum ante alios deligi est promeritus. Cœlestibus signis, in utero matris jam illustratus, dum Sedem arduam invitus conscendit, sensit tergori suo onus nemini visum, longè tamen gravissimum incumbere: at oneri accessit odor cœlestis, ex quo collegit futuros labores ac dolores solatio miscendos. Oneri maximo Archipræsuli erant Theodoberti Regis adulteria, & mores populi parùm probati, quos insigni libertate perstrinxit: Rex enim nec monitis, nec minis emendatus, cùm scelera sceleribus necteret, Sacris à Nicetio est interdictum pervicaci; qui cùm irâ frendens & exæstuans in templum irrumperet, continuò

puer arreptitius Regem adulterum proclamavit, nullis hominum viribus, tametſi Rex imperaret ſeveriſſimè, loco amotus. Arvernenſi dein Synodo, in qua Sacerdotum ambitus ſeverè caſtigatus, & cœlibatus pro viribus imperatus, interfuit. Annis duobus elapſis, B. Aredium Theodoberti Regis familiarem virum, fugere aulam, & Clericis accedere docuit, advolantis columbæ augurio vocationem probante. Circa annum ſeculi huius 50. Biſſchoffſteinium caſtrum in ripa Moſellæ triginta turribus, Oratorio, propugnaculo & aquæ ductibus conſpicuum, futuram Cardonæ Archidiaconorum ſedem ædificavit. Annorum 32. Archiepiſcopus annis tribus vitæ ultimis ſenſit maximopere & onus novum & cœleſte ſolatium: Clotharium enim totius Franciæ Regem dum communione Fidelium, ob inceſtum, & parricidium privandum cenſuit, ab eodem in exilium ejectus, non tam ſua, quàm Regis miſerrimi fata doluit: hinc enim mox extinctus, Nicetius verò à filio Clotharii Sigeberto Auſtraſiæ Rege reſtitutus an. 563. ſanctiſſimam vitæ ſanctæ coronidem impoſuit, miraculis compluribus inter vivos & mortuos illuſtratus.

XLVIII. D. RVSTICVS. XXII. ARCH.

D. Ruſticus S. Nicetio ſubrogatus diſſolutioris vitæ maculas mirâ & rarâ ſui converſione emendavit. Ea nimirum ætate D. Goar Sacerdos virtutibus clariſſimus hoſpites multos hoſpitio excepit, præter Dei honorem & proximi ſalutem nullam facilè mercedem admittens. Verùm hac ipſa de cauſa à pravis hominibus in ſuſpicionem ſceleris vocatus, quin ad ipſum Archipræſulem delatus eſt. Tum fortè, aut veriùs Deo mittente attulerunt infantem expoſititium, patris Goaris, ùt mentiebantur, ſacrilegum natum. Ruſticus igitur cùm juberet, ut præſentis pueri parentes Goar proderet, iſque orationi intentus ipſummet *infantem & patrem & matrem ſuam* nominare rogaret, continuò omni

ni exceptione major testis parvulus nupèr natus exclamavit: *Pater meus est Rusticus, mater mea est Flavia.* Hoc convictus & attonitus teste Archipræsul, Goarem iñocentissimum, se verò maximè reum confessus, pœnitentiam adversùs scelera remedium optatissimum in primis & postremis habuit curis; relicto namque publico honore ac munere, in eremum abiît obiítque miraculis illustratus. Sedit annis 9. usque ad annum 573.

XLIX. D. MAGNERICVS. XXIII. ARCH.

D. Goare Trevirensem Infulam non admittente, in Archipræsulem electus est Magnericus, factis egregiis insignis: is namque Theodorum Massiliæ Episcopum Treviros captivum perductum singulari charitate excepit, bísque restitui Sedi suæ curavit, virtute fretus orationis, quam in D. Maximini æde pro Theodori incolumitate, dæmone frustra obnitente, peragere est solitus. Aliàs cum D. Gregorio Turonensi trajecturus Rhenum infra Confluentiam, ubi cum Rege Hildeberto de restitutione Theodori actum, periclitatus naufragio, Reliquiarum S. Martini ope periculum evasit Recreatus hoc beneficio ædem D. Martini ad Mosellam à Tetradio quondam Senatore excitatam, novo instauravit opere, addidítque pro majori cultu monasterium D. Benedicti Religiosis filiis incolendum. Ædem alteram D. Martino sacram in monte Martio, & tertiam Cardonæ ædificavit. Archidiœcesin suam ipse visitando lustravit & emendavit, Cleri moribus ubique instauratis, exemplis maximè & verbis potens, laudibus in vita & morte eximiis ornatus. Diem suum obiît post Sedis an. 22. an. 596.

L. GVNDERICVS. XXIV. ARCH.

GUndericus D. Magnerico in Sede jussus succedere, dictus est asymbolus, quòd re nulla singulari posteris innotuerit. Annis 5. sedit & seculum VI. obitu suo clausit.

SECULUM VII.

LI. S. SEVERINVS. II. XXV. ARCH.

S. Severinus II. longè notior nomine, quàm re, licet ab Ecclesia publicos impetraverit honores, in Divorum fastos relatus, die 20. mensis Decembris cultoribus commendatus; ab ævi tamen sui Historicis per annos 18. Sedis suæ encomiorum ferè nihil impetravit an. 618. mortuus.

LII. SEBAVDVS. XXVI. ARCH.

SEbaudus ab aliis Sabaudus dictus, virtutis famâ, quàm Historiæ memoriâ clarior, diem vitæ ultimum numeravit an. 626. 26. Novembris, quem eidem sacratiorem fecerunt posteri, eiusdem virtutibus, & fortè miraculis excitati.

LIII. D. MODOALDVS. XXVII. ARCH.

D. Modoaldus in aula Dagoberti I. Austrasiæ Regis cum Cuniberto Coloniensium & S. Arnulpho Metensium Episcopis aliisque juvenibus, & demum viris virtutibus illustrissimis educatus. Modaldus porro cùm & natalium splendore, utpote Pipini I. Majoris Domus ob Itam sororem ductam conjugem affinis, & ipse ex Regio sanguine prognatus, simúlque doctrinâ & industriâ excelleret, Dagoberti Regis filias Irminam & Adhelam ad omnem pietatem egregiè formavit; quin & Regis ex dissoluta vita ad emendationem traducti liberalitate, ad Religionis incrementum usus est strenuè, variis templis & monasteriis erectis: regia namque horrea Trevirensium in urbe olim extructa in Virginum sacrarum asceterium convertit, cui Irminam dedit Moderatricem. Alterum asceterium Palatioli, quod Majores Domus incolebant, excitavit, cui Adhelam prima jam ætate

ma-

marito viduatam præfecit. Parthenonem denique tertium in ripa Mosellæ extruxit, D. Symphoriano Martyri sacrum, cui Severam sororem suam dedit Magistram, Regulâ D. Benedicti omnibus præscriptâ. In horum postremo Modoaldus post vitam sanctissimè exactam sepultus, inde verò in Saxoniam religionis ergo translatus est. Ornavit suâ præsentiâ Ecclesiam Trevirensem an. 30. mortuus an. 656.

LIV. D. NVMERIANVS. XXVIII. ARCH.

D. Numerianus curâ Archiepiscopali Treviris suscepta inclaruit. Quamvis itaque vitæ sanctioris præclaram memoriam ferat etiam hodie, scriptorum tamen vel negligentiâ, vel interitu præter monumenti epigraphen, qua anno 670. die Julii 5. morti succubuisse dicitur, de eodem nihil posteris relictum est.

LV. D. BASINVS. XXIX. ARCH.

D. Basinus illustri sanguine & virtutibus celebris, ex D. Maximini cœnobio Abbas evocatus, Metropolitanam Trevirorum adiît. Religionis propagandæ curam in se suscepit singularem; quare D. Willibrordum ex majori Britannia cum duodecim sociis egressum, perquam benevolè excepit, & beneficiis sibi devincire studuit, ut Germanis in Germania, unde Anglorum majores venerant, salutem etiam communicaret, promulganda Evangelii lege & luce. Ad annum 697. usque vitam produxit Basinus, ob summam vitæ integritatem & Sanctimoniæ laudem Divi nomine ac honore insignitus. Corpus eiusdem pignoris sacri loco in D. Maximini Basilica fuit repositum, ut quem locum inter vivos signatum impressúmque Sanctitatis suæ vestigiis reliquerat, illum ne mortuus quidem desereret. Sed. an. 27.

SE-

SECULUM VIII.

LVI. S. LVDWINVS. XXX. ARCH.

S. Ludvvinus D. Baſini ex Gonzaga ſorore ſanguinis Regii Princeps celſiſſimo Ducis munere in aula Childeberti Regis eſt functus. At ſplendidis ſeculi titulis, & magnis inſuper opibus ſpretis, amænitate virtutis, & divinæ Sapientiæ ſtudio captus, in monaſterio Mediolacenſi, quod ſuper amænam Saravi ripam prope Saraburgum extruxit, aquilæ invitantis augurio lætus, Monachorum regulas cœpit laudare & imitari. Fugiſſe honores publicos fuit inveniſſe: ſummo namque omnium ordinum conſenſu Ludvvinus ex tenebris evocatus ad lucem, eodem anni vertentis die electus eſt Trevirenſium Archipræſul, quo ſeculo priùs nuntium remiſit: quo in munere per annos unum & viginti floruit inſigni virtutum decore, ex bono marito factus melior Epiſcopus. Religionis meſſi eo tempore copioſiſſimæ ut incrementum faceret, D. Willibrordum Friſiæ & aliarum provinciarum Apoſtolum ferventiſſimum, peculiari amore ac favore complexus eſt, author & adjutor eidem factus, ut Trevirenſi in agro excitaret monaſterium S. Irminæ liberalitate dotatum, aut ditatum. Templis aliis & monaſteriis vel inſtitutis, vel inſtauratis, dum Rhemîs Eccleſiæ cauſam agit, mortis ſuſtinet ſententiam. Tranſlatus Rhemîs Treviros, miraculîs viæ comitibus Chriſtianorum obviæ venerationi eſt plurimùm commendatus. Imò ne Treviros deducerentur reliquiæ, obſtitit luculentum miraculum: namque ubi ventum ad eum locum, quo Sara amnis propè Treviros Moſellæ miſcetur, ferunt, attonitis omnibus immotam ſtetiſſe cymbam: at verò poſt invocatam cœli opem, & exploratam Omnipotentis voluntatem, navim, quæ priùs gubernaculi impatiens, ſecundo licet amne, nec remigum nec vectorum ullorum miniſterio propelli poterat, verſa puppi, atque inflexo curſu

ſu adverſo flumini contraveniſſe, ac viam repetiiſſe: donec denique undis necquidquam obluctantibus Mediolacum uſque incolumis appulſa, ſemet ripæ applicuerit, ut quem locum olim à ſeculi fluctibus portum vitæ tranquillioris attigerat Ludvvinus, eundem haberet quietis ſedem, aut ſepulchrum ab anno 718.

LVII MILO. XXXI. ARCH.

Milo D. Ludvvini filius in connubii ſtatu ante aditum Sacerdotium patris pridem ſuſceptus, temporum, aut veriùs electorum iniquitate electus eſt Rhemorum pariter & Trevirorum Archipræſul; ſago togam, galeæ infulam præhabendam ratus, bono perſuaſus conſilio, ſi ſequi conſilia magìs didiciſſet. Verùm deteſtantibus factum plurimis, paſcere oves nunquam cœpit, venari in ſylvis feras nunquam deſtitit. Annis omnino 40. lupum veriùs, quàm paſtorem hunc tulêre Treviri, donec tandem ab apro devictus, & an. 758. in fruſta diſcerptus, ſylvæ novum indidit nomen. Interea D. Willibrordus, & hoc Epiſcopo ex ſenio viribus deficiente, D. Bonifacius Trevirenſium Eccleſiæ conſervandæ vigilem navârunt operam, quò minùs tanto officio indigniſſimum removerent quàmprimùm, potentiorum machinîs impediti.

LVIII. D. HILDOLPHVS. XXXII. ARCH.

D. Hildolphus ex claro Bojorum ſtemmate ortus, & Ratisbonæ moribus ac literis excultus, à Pipino Gallorum Rege Treviros uſque eſt tranſlatus. Eremum publicis curis anteferre doctus, dum abitum paravit, aditum ad ſummos honores Trevirîs invenit, communi omnium acclamatione promulgatus Archipræſul. Quare tot ſuffragiis vocatus, nihil antiquius habuit, quàm collapſas ædes ſacras reſarcire, Clericorum vitia emendare, Divorum præſertim Trevirenſium honores promovere: teſtis ſit D. Maximini ſepulchrum ab aquarum illuvie

equidem mirè servatum, temporum tamen injuriâ nonnihil corruptum, ut à D. Hildolpho ampliùs exornaretur. Annis 10. inter publica negotia consumptis, depositâ mitrâ cum Spinolo, Joanne & Benigno Monachis Maximianis Vogesi montis eremum, collacrymantibus ferè bonis omnibus, petiît Hildolphus, ubi rerum cœlestium contemplationi, & virtutum selectissimarum exercitio intenti, partim adventantem populum in sui admirationem, partim multos ad imitationem pertraxerunt.

LIX. D. VEOMADVS. XXXIII. ARCH.

D. Veomadus à D. Hildolpho subrogatus eò magìs placuit, quòd Hildolphus contra communes omnium preces & querelas constantissimum sese exhiberet in deligenda eremo, atque in successorem designando Veomadum, quo neminem in eo rerum statu digniorem palàm dicebat. Fuit Veomadus Mediolacensis monasterii Abbas laudatissimus, & jurium Ecclesiasticorum assertor constantissimus; quod expertus est Assuerus, Prumiensis monasterii Abbas, de dominio Cellæ D. Goaris dictæ, litem sustinens. Quantus Ecclesiæ defensor, tantus Ss. Reliquiarum propugnator & promotor: D. Castoris enim Ossa decentiori loco collocavit, populo Cleróque Cardonam usque Archiepiscopum comitante, ac tridui abstinentiâ præviâ Numen propitium sibi reddente. Divorúm curam tam sedulam dum gessit, sui curam majorem geri à Divis expertus, à D. Castore ter spectabili facto, è mortalium numero est evocatus an. 781. Sed. 13.

LX. RICHBODVS. XXXIV. ARCH.

Richbodus ex Abbate Mediolacensi creatus Archiepiscopus Trevirensis, vix aliam, quàm nominis sui, nobis reliquit memoriam, aut veriùs alii reliquerunt, gestorum publicorum parùm seduli observatores. Annis 10. sedisse creditur, mort. an. 791.

XLI.

LXI. WAZZO XXXV. ARCH.

WAzzo in Sede Trevirenſi annis 19. ad annum nimirum 810. uſque ſedit, tempore Eccleſiæ denuo florentiſſimo, quo nimirum D. Leo III. & Carolus M. Imperàtor collatis ſtudiis Romanas Aras identidem altiùs evehere, & promovere laborârunt. Laudavit conjunctam utriuſque operam ante alias Trevirenſium Eccleſia, quam Leo præſentiâ ſuâ, & privilegiis exornavit; Carolus verò unà cum fratre Carolomanno Auſtraſiæ Rege eadem ferè ætate mortuo, donis & divitiîs honoravit. Cæterùm Wazzonis res geſtas tacuit antiquitas.

SECULUM IX.

LXII. AMALHERIUS, XXXVI ARCH.

AMalherius illuſtris familiæ juvenis, ſub Alcuino eximiæ famæ Magiſtro, didicit literas eo fructu, ut Latinæ ſimul & Græcæ linguæ peritiſſimus haberetur. In literis profeciſſe adeò profuit, ut licèt Carolus M. Trevirenſium Eccleſiæ Archipræſulem optaret, & offerret D. Ludgerum, Canonici nihilominus Amalherium ſibi eligendum exiſtimârint, & ipſum ſublimi Sede digniſſimum judicârit Ludgerus. Quanti eundem fecerit Carolus, vel ex eo licet æſtimare, quòd Legatum Conſtantinopolim ad Michaelem Orientis Imperatorem, pro pace & amicitia ſtabilienda miſerit Amalherium primis aditæ ſuæ dignitatis, Caroli verò imperantis annis ultimis: altero enim poſt abitum ſuum anno Conſtantinopoli redux Legatus, Imperatore vitâ functo, & Aquiſgrani ſepulto, Ludovicum Pium invenit Cæſarem. Feruntab Amalherio inſtitutum eſſe morem convocandi ad Sacra populum in hebdomate ſancta crepitaculis ligneis, eò quòd eundem morem in Oriente pridem inſtitutum didiciſſet. Non pauca alia, quæ tum Conſtantinopoli, tum Romæ vidit, &

N 2 cun-

cunctis probari intellexit, Trevirensi Ecclesiæ observanda præscripsit; ut verò firmarentur longiori usu faciliùs, exemplis, quoad per negotia publica licuit, suis communivit in choro arbiter assiduus. Unde in absentia sui, ne quis absentem existimaret, Adalmatum & Herilandum, nec non Theganum, doctrinâ & morum probitate viros eximios sui loco constituit, ut ritè arbitrarentur, & custodirent omnia non verbis, quàm exemplis potentiores. Annis 32. instar syderis fulsisse Amalherium, unà cum Brovvero tradiderunt non pauci, qui miraculis clarum in Divorum Album fortè relatum esse meminerunt. *Vid. Trithem. M S. Latium &c.*

LXIII. HETTI, XXXVII. ARCH.

HEtti ab aliis Hetto nuncupatus, inque Mediolacensi monasterio Abbatis munere strenuè functus, Trevirensem Ecclesiam tum natalibus suis clarissimis, tum insignibus meritis illustravit, quod hisce lineis docet Brovverus: *generosis ortum natalibus, magnisque rebus, & honorum titulis insignitum novimus &c* Maximi fuisse habitum, indicârunt epistolæ ab Hincmaro Rhemensium Archiepiscopo celeberrimo ad Hettonem datæ, quibus ab eodem tanquam discipulus à Magistro instrui, & tanquam filius à patre corrigi humanissimè petiît. Quin eminuit Hetto non apud æquales modò, sed apud Imperatorem ipsum Ludovicum consilio & authoritate maxima, cuius ut vivi gratiâ permultùm valuit, ita in manibus suis mortui liberalitate Ecclesiam suam plurimmùm locupletavit: Hetto enim Archiepiscoporum omnium primus, *Indominicatum*, ùt vetus diploma loquitur, Diœcesi suæ adjunxisse existimatur. S. Paulini Clerum in Waldriola, & Reinonis campo plurimis auxit beneficiis, quæ de suo decerpere & erogare nihil ipse dubitavit. Ejusdem Imperatoris liberalitate fretus, confluentiam S. Castoris Collegio ornavit, & ejusdem Divi Reliquias eò Car-

donâ

donâ tranſtulit, quò & brachium S. Goaris perlatum eſt. Tumulo Hettonem illatum eſſe anno 850. poſt annos circiter 18. plurium Scriptorum eſt opinio.

LXIV. HETTO THEIDGAVDVS, XXXVIII. ARCH.

HEtto Theidgaudus Hettonis nepos, & in monaſterio Mediolacenſi Abbas Succeſſor, æmulari in rebus omnibus vel patruum, vel avunculum ſuum eſt creditus, ut neminem ipſo Trevirenſium mitrâ digniorem cenſerent legitimi electores. Verùm ſpei non reſpondit optatus rerum eventus: ipſa enim non multò poſt urbs princeps magnis tempeſtatibus concuſſa, & oſtentis territa, majorum malorum ſenſit eſſe præludia. Eccleſiæ tunc vim inferebant partim domeſtici, partim externi hoſtes maximam; unde Synodus Epiſcoporum Confluentiæ, abſente Theidgaudo Archiepiſcopo, in templo S. Caſtoris eſt habita an. 860. ubi in præſentia Lotharii, Ludovici & Caroli Regum de Eccleſiaſticorum defenſione conſtitutum fuit, ut more à majoribus tradito, ſtarent. Nihilominus eodem anno Theidgaudus cum Præpoſito aliiſque Clericis à ſeditioſis civibus, & mixtis prædonibus captus, atque ad edendum jusjurandum libertatis recuperandæ ſpe adactus, obligatione ſua gravi metu extorta, Pontificis Nicolai I. authoritate eſt ſolutus. At inde Lotharius Rex in repudio Theutbertæ conjugis, Walrada pellice ſubſtituta, Theidgaudum unà cum aliis Epiſcopis tranſverſum egit. Haud profuit monuiſſe ſeveriſſimè, ut Lotharii partes Archipræſul relinqueret: quare ab Hadriano II. Pontifice confixus anathemate, in Italia miſerè periît an. 869. Interea in Theidgaudi cathedra ſediſſe monſtroſum canem ferunt.

LXV. BERTHOLPHVS. XXXIX ARCH.

BErtolphus ex Abbate Mediolacenſi, Carolo Calvo plurimùm favente, contra Waltonem Monachum à Ludovico Germanorum Rege obtruſum, eligitur, vir tanto honore & meliori tempore digniſſimus: vixit namque in Eccleſiæ ſtatu, Normannis latè omnia vaſtantibus. Ut proinde Sanctorum ſaltem pignora tutò quieſcerent, ſubterraneis illa paſſim recondita locis, & ſequentibus ſeculis diu ignorata latuêre, donec reperta, cum multorum gaudio & ſalute in lucem denuo ſunt eruta. Nec cautela in tempore fuit nimia; nam Godefridus Normannorum, & Sigefridus Dannorum Reges Coloniam, Treviros unáque urbes alias everterunt. In comuni eóque graviſſimo rerum diſcrimine Virgines à S. Symphoriano nomen habentes, Treviris ad D. Modoaldi tumbam ſupplices impetrârunt, ut intra 30. dierum ſpatium omnes optata mors eripuerit, antequam civitas ipſo Cænæ Dominicæ die ſacro propemodum omnis ſolo eſt æquata. Miraculum acceſſit alterum, quo D. Paulini Baſilica flammis ab hoſte nequicquam petita fuit. Imò & ejuſdem tumba in aere vacuo hæſit pendula in annos dein complures, poſt revulſas, quibus ante tenebatur, catenas ferreas. Contigêre hæc anno ſeculi IX. 83. qui fuit Bertholpho Archipræſuli inter vivos penultimus: annis igitur ſedit 14.

LXVI RADBODVS. XL. ARCH.

RAdbodus non minùs, quàm Anteceſſores varii ex Abbate Mediolacenſi Trevirenſium peridoneus eſſe judicatus fuit Eccleſiæ, cuius curam geſſit laudatiſſimam difficillimo ſanè tempore, quo Normannorum alii poſt alios impetum tentârunt, & Hugo Waldradæ ex Lothario filius Lotharingiam Carolo erepturus, Godefridum Ducem evocavit. Verùm victor Carolus Hugonem interceptum oculiſque privatum Prumienſi Monaſterio

rio inclusit, mox & ipse non imparem sustinens sortem, dum Richarde legitima conjuge rejecta, aliarum amplexibus adeò se implicuit, ut sceptro regnóque orbatus, vix haberet, unde viveret. Radbodus interea post celebratam Moguntiæ Synodum, dono Arnolphi Imperatoris S. Servatii Abbatiâ auxit Trevirensem Ecclesiam. E contrario idem Imperator S. Maximini vel monasterium vel, ùt vocamus, Abbatiam Megingaudo inter Seculares Duci obtulit, qui eapropter membris captus omnibus, meritò á Superis videri potuit esse punitus, præsertim cùm non, nisi ad D. Maximinum fusis precibus est restitutus, ex monasterii hoste, ejusdem amicus effectus ad sepulchrum usque constantissimus. Ut resarciretur etiam damnum maximum à Normannis illatum, Ecclesiæ Trevirensi à Ludovico IV. Imp. donatum est Sirckium cum juribus aliis intra & extra urbem vectigal exigendi. Hæc aliáque beneficia à Supremis Capitibus in Trevirensium Sedem collata, Radbodum suum Principem Authorem jure venerabantur. Gubernavit Ecclesiam suam ad annum usque 918. per annos Sedis 32.

SECULUM X.

LXVII. RVOTGERVS. XLI. ARCH.

RUotgerus Radbodo animi magnitudine, & virtutibus aliis minimè impar, Cleri populíque suffragiis in Archipræsulem electus est, non exspectato ullius Regis annutu, utì nupèr Ecclesiasticorum jurium & bonorum violatores volebant. Adversa valetudine ùt plurimùm afflicto, & valetudinem pristinam votis omnibus flagitanti, D. Maximinus rem optatam promisit, si corporis sui Reliquias rursum hostium oculis ereptas, terræ gremio committeret. Data servatáque fides Maximino, qui fidem sedulò servanti restituit sanitatem. Restituta sanitas tan-

tum

tum in Ruotgero operata est effectum, ut S. Eucharii ædem, & huius bona à violentis raptoribus afflicta, restitutis possessionibus, strenuè vindicârit. At non tam bonorum terrestrium, quàm morum optimorum assertor strenuus an. 925. Treviris Concilium unà cum Suffraganeis & Clericis suis adornavit, præsentibus Adalberone Metensi, Barnoino Verdunensi, & Drogone Leucorum Episcopis. In eodem decretis variis solutior Ecclesiasticorum disciplina arctiùs restricta, & liber ab ipsomet Ruotgero conscriptus, quem tanquam Ecclesiasticarum Sanctionum synopsin summns omnium assensus laudavit. Virorum literis addictorum æstimatorem fuisse testatus est Flodoardus in seculo ferreo vir aureus, qui cohoratione Archipræsulis accensus, Pöematum octodecim libros, nimirum tres de triumphis Christi Sanctorúmque Palæstinæ, ac quindecim alios de triumphis Sanctorum Italiæ conscriptos ad Ruotgerum misit, atque ejusdem nomini inscriptos dedicavit, qui hodie supersunt in Metropolitana bibliotheca Trevirensi. Annus vitæ ultimus Ruotgero fuit 930. Sedis 12.

LXVIII. RVOTBERTVS, XLII. ARCH.

Ruotbertus ritè eligentium suffragiis vocatus, ùt ait Brovverus, *Vir Regali prosapia, & in obeundis Pontificiæ dignitatis muneribus acris & vigilantis ingenii. Pater ei Rudolphus Burgundiæ Rex, qui nuper Franciam, atque ingenti virtute partum Italiæ regnum, Berengario fuso atque fugato aliquamdiu tenuit. Mater Bertha, Arnolphi Bojariæ Ducis filia. Sororem habuit Adelheidem, primùm Lothario Regi Italiæ, inde magno Ottoni Imp. connubio sociatam, cuius nobilissimæ fœminæ in Ecclesiam Trevirensem meritorum extant egregia documenta.* Talis ac tanti Archiepiscopi auspiciis translatio D. Magnerici Episcopi ad D. Martinum est celebrata; D. Maximini Basilica recèns extructa ac consecrata, nec non quinque Episcoporum Trevirensium Reliquiæ, nimirum DD. Agritii, Maximini, Nicetii, Basini & Veomadi ibidem sunt reconditæ. Dum pro Divornm honore, & Dei perinde gloria tantopere sollicitus fuit Ruotbertus,

Supe-

rûm utique beneficio Otto Imperator, & Rex Lotharingiæ antiqua Trevirensis Ecclesiæ privilegia, adjectis novis confirmârunt. Non ita favere visus est Agapitus II. Pontifex una alteráve sententiâ contra Ruotbertum latâ. Annus seculi X. agebatur 56. cùm grassante pestilentiæ morbo per Coloniam, & latè viciniam, Ruotbertus eadem lue infectus, in celeberrimo Procerum conventu, Ruotgero & Frodoando testibus, Coloniæ extinctus est annorum 26. Archipræsul.

LXIX. HENRICVS. XLIII. ARCH.

HEnricus Ottonis M. Cæsaris vel affinis, vel sanguinis vinculo propinquus, cum D. Wolfgango primùm in Augia Divite, postea Herbipoli sub Popponis fratris disciplina hausit virtutem ac doctrinam. Valuit ea doctrina & virtus unà cum Cæsaris authoritate, ut in Trevirensium Sedem viduam fuerit admissus ab Electoribus Canonicis. Societatis vinculo Treviros pertractus etiam D. Wolfgangus, ac ibidem in æde principe Decanus creatus, argumentis multis id præstitit, ut Canonici unam in domum mœnibus cinctam convenire, ac normam vitæ universis communem amplecti præclarè cœperint. Anno 958. Henricus in foro Crucifixi DEI prægrandem imaginem religionis causâ excitavit, postquam cœlesti ostento hominum vestimenta passim notari crucis signo conspecta sunt. Paulò pòst Ottone Imperatore adversùs Pontificem insurgente, & exercitum in Italiam ducente, eò profectus etiam Henricus, comuni pestilentiæ malo per exercitum grassanti an. 964. Parmæ succubuit. Interea, & anno post obitum Henrici proximo cura Archiepiscopatûs D. Wolfgango est commissa. Sed. Henricus an. 8.

LXX. THEODORICVS XLIV. ARCH.

THeodoricus ex summæ ædis Archidiacono Trevirensium Archipræsul creatus an. 12. Ecclesiam suam felicissimè

gubernavit. Anno namque mox altero, postquam electus est Antistes, Otto II. Imperator Theodorici vel precibus, vel meritis motus, Trevirorum Ecclesiam multis auxit prædiis. Annis proximis dum Ottoni per Italiam, & Romæ præsertim adstitit Archipræsul, multis à Joanne XIII. Pontifice privilegiis est honoratus. Eadem postea Benedictus VII. rata habuit, & novis confirmavit. In monasteria quàm fuerit munificus, ex eo licet intelligere, quòd Clericorum S. Paulini, & Cœnobitarum ad SS. Martyres domos necessariis opum præsidiis solatus fuerit. Inter Literatos clarissimum nactus nomen Theodoricus, inter alia doctrinæ suæ testimonia reliquit posteris D. Luidgardis Catalaunæ Virginis sanctissimæ laudes, amœno carmine descriptas. Mortuus est plenus meritis an. 977. Moguntiæ, ibidémque in æde S. Gangolphi, quam à se extructam duodecim Clericorum fundatione instituerat, sepultus. Inter animi dolores Theodorici is ferè erat maximus, quòd Canonici Trevirenses remoto D. Wolfgango solutioris vitæ tramitem denuò repetierint, relictis prioris ac melioris vitæ legibus.

LXXI. EGBERTUS. XLV. ARCH.

EGbertus illustrissimo Comitum Hollandiæ è stemmate natus, an. 978. singulari morum innocentia Vir Trevirense Solium conscendit. Ab exordio excelsi muneris sui promovendæ Religionis studiosissimus, ex propriis amicorúmque divitiis decorem addidit templis arísque; quibus accessit basilica S. Eucharii, splendidissimo apparatu exornata, dum B. Celsi reconditæ illic Reliquiæ non sine miraculo fuerunt repertæ, cùm fundamentis eruendis operam navarent. In ædis summo loco splendidissimo Clavum Domini, Dentem S. Petri aliásque huius & D. Andreæ Reliquias reposuit, & eodem loco moveri severissimè prohibuit. Coloniâ, aut Metîs superiorem de Baculo S. Petri, partem Treviros translatam, in honorem Sanctissimi Pastoris & Pontificis

tificis, singulari reverentia est prosecutus. Cæterùm Abbatia S. Mathiæ peculiari decore exculta, & Abbatiâ alterâ, nimirum Trajectensi per Ottonem III. Imperatorem receptâ, an. 993. Sedis 18. tumulo est illatus, postquam annis prioribus in Ingelhemiensi Synodo Præses sedit, atque de inventione S. Celsi præclarè dixit: aliàs verò, cùm ingens solis æstus, & terræ siccitas Treviros afflixisset, partim precibus, partim jejuniis, partim aliis consuetis in Ecclesia Romana exercitiis Superos placare studuit. De Egberto scripsit Theodoricus Historicus hunc in modum: *Egbertus militum ambitionem refrenare non timuit. Comprovincialium tyrannidem æquus arbiter auctoritate sua repressit, & omnia, quæ monasteriis erant hostili invasione subtracta, manu potestativa undique recuperavit, & monasteriorum patribus, magnâ vigilantiâ consignans restituit.* Crucifixi Christi imago Egberto inter vivos solatium, dum post mortem eiusdem religiosè servatur Egmundæ in Hollandia, plures ægri sanitatem receperunt, testimonio posteris relicto, Divinum Numen Egberti merita orbi patefacere iis miraculis statuisse.

SERIES
ARCHIEPISCOPORUM, PRIMATUM ET ELECTORUM TREVIRENSIUM.

PERIODUS III.

LXXII. LUDOLPHUS. XLVI. ARCH. I. ELECTOR.

LAndolphum dixerunt alii ex Cœnobio Goslariensi delectum, natum in Saxonia ex illustri familia, ibidem educatum, & præclaris moribus literísque instructum, dignissimum inde, qui Goslariensi Ecclesiæ per annos 26. Præpositus præluceret, &

demum annis ferè quindecim Archipræſul ſimúlque Imperii Elector crearetur. Confirmatus in præcelſo munere à Clericorum moribus emendandis exordium ducendum ratus, D. Wolfgangi veſtigiis inſiſtere, in unam eámque communem omnibus domum Canonicos cogere in curis numeravit ſupremis. Quare cùm verbis proficeret minùs, exemplo invitos traxit, haud reſpuens communem domum & menſam. Æquo nihilominus indulgentiorem fuiſſe ferunt in Adalberonem D. Cunegundis Auguſtæ fratrem, in æde D. Paulini Præſulem, quòd hic gratiâ Cæſaris Henrici, & multorum potenti amicitia valeret. Inter beatiſſimas ſortes Ludolphi venit Electoratus Imperii à Gregorio V. Pont. & Ottone III. hæredibus deſtituto Imperatore, ob graviſſimas cauſas inſtitutus. Locum inter ſeptem Viros non uno duntaxat ex capite ſecundum impetravit Archipræſul Trevirenſis, à tanto tempore, nimirum an. 996. circiter uſque ad hunc noſtrum annum 1725. Eccleſiæ & Imperii decus, & membrum conſtantiſſimum, florentiſſimum. Anno vitæ ultimo, qui fuit Chriſti 1008. ſuo etiam ſuffragio poſt Romanum Pontificem in Concilio Francofurtenſi ſubſcripſit inſtitutioni Epiſcopatus Bambergenſis noviſſimæ.

SECULUM XI.

LXXIII MEGINGAUDUS, XLVII. ARCH. II. ELECTOR.

Adalbero D. Cunegundis frater, ad S. Paulinum Treviris Præpoſitus, ùt vocamus, indulgentiâ Ludolphi, & affinitatis vinculo, quo Henrico Cæſari jungebatur, identidem audacior, S. Martini Abbatiam veriùs injuriâ, quàm jure venidcavit ſibi, pari fermè injuriâ templo D. Symphoriani illatâ. Denique Ludolpho Electore vitâ functo, ad multos ſimul, velut in faſciculum collectos flores, hoc eſt, publicos honores

nores desiderium avidissimum prodidit, suimet sanè proditor perinde factus justissimè. Henricus namque Imperator rei probè conscius, tametsi Ecclesiæ suæ jura integra relinqueret, totus tamen in eo fuit, ut Canonici Electores Megingaudum ex multis meritis laudatissimum Moguntiæ Præpositum Archipræsulem, & Electorem Treviris præficerent, quod ritè factum multis detestatus est modis Adalbero in malo pertinax Princeps; quod ipsum dein testata est Ecclesia & Imperium; postquam nempe Adalberonis instinctu plures in Imperio Viri Principes adversùs Cæsarem arma induere non sunt veriti, damno Trevirensium maximo: donec denique anno seculi XI. duodecimo Adalbero pœnitentiâ ductus sapuit, & cuique suum reddidit: Megingaudus verò naturæ debitum solvit Confluentiæ an. 1016. Sedit an. 8.

LXXIV. POPPO. XLVIII. ARCH. III. ELECTOR.

POppo Leopoldi cognomento Illustris Austriæ Marchionis filius, à D. Henrico Cæsare commendatus, & ab iisdem Archipræsul electus, non minùs Trevirensem Elector, quàm Bambergensem Ecclesiam, cuius antea Præpositus, suis virtutibus illustravit. Dum Romam ex Germania abiît, pro more pallium petiturus à Pontifice, interea & Adalbertus Dux, & Adalbero ad vomitum rediens, unà cum prædonum caterva Treviros infestavit. Verùm armis, & stratagemate victus, & captus uterque, Popponi dedit manus. Reddita proinde castella, templa, & Sarburgum ab Adalberone conditum. Accepta datáque pace Ecclesiasticorum virorum fœminarúmque mores sedulò examinati, ad justissimam iram provocârunt Popponem, quem nomine, non re Virgines claustris minùs bene custoditæ, philtro etiam ad libidinem provocare non sunt veritæ: unde atro calculo notata est ipsis illa dies. Interea Imperator Henricus laudata in omnibus insigni Popponis industriâ maximè beneficum se exhi-

buit Trevirenſi Eccleſiæ, Confluentias eiuſdem poteſtati penitus ſubiiciens. Annis decem eò uſque Treviris præfuit Archipræſul, cùm ardentiſſimo incenſus deſiderio videndi Palæſtinam, petita & impetrata à Summo Pontifice proficiſcendi copiâ abiît, Archiepiſcopatûs & Electoratûs curâ interea Suffraganeis, in primis verò Theodorico Metenſi Epiſcopo commiſsâ. Ex Syria cum ſociis redux ingenti gaudio receptus eſt à Trevirenſibus, à quibus tamen plurimùm diſcrepabant è D. Maximini monaſterio Monachi nonnulli, qui veneno tollere è medio tantum Antiſtitem meditabantur, eventu rerum non niſi ipſis triſtiſſimo: nemo enim è conſcia ſcelerum turbâ alterum vitæ annum ſuperavit. Servatus itaqe à Superis Eccleſiæ Elector Sanctus, Sanctorum honores modis omnibus promovit, quorum numero annitente Poppone Simeon in Palæſtinam nupèr itineris ſocius à Benedicto XI. eſt relatus. Divorum honori junxit præclarè pauperum curam ſingularem, quæ adeò cordi fuit, ut cùm aliquando Archipræſuli liberaliſſimo præter equum nihil ſupereſſet, eundem famelicis in cibos diſtribuendum conceſſerit. Annis 31. Eccleſiam & Imperium Poppo ſuis verbis & factis illuſtriſſimis exornavit: unde inter ſummorum juxta ac infimorum pias lacrymas an. 1047. ſepultus eſt in æde, quam Magnæ Virginis honoribus ædificârat & conſecraverat.

LXXV. EBERHARDUS. XLIX. ARCH. IV. ELECTOR.

EBerhardus Hezilonis Palatini Comitis filius, Popponi mortuo ſucceſſit, ab Henrico III. Imperatore propoſitus, ab Electoribus Clericis electus. Anno ab electione hac altero Bruno Tullenſium Epiſcopus eligitur Pontifex Leo IX. dictus, quem Præſulem ſanctiſſimum dum comitatur Eberhardus, præter Primatus ſui, & privilegiorum confirmationem, mitrâ &

pallio

pallio Romæ exornatus, adiit possessionem quatuor Coronatorum dictam. In Rhemensi dein Synodo Pontifici sedità sinistris proximus, Widoni Rhemensium Archiepiscopo tanquam loci Domino, concessâ dexterâ. Qui, dum alii de Simoniæ crimine rei sunt inventi atque condemnati, inter suspectos est numeratus. Eberhardus etiam in Moguntina Synodo præsens cum D. Leone Simoniacos condemnavit. Italiam petente Pontifice ad inquirendas D. Mathiæ Reliquias, quas Româ Treviros translatas esse acceperat, se totum convertit Archipræsul, ubi favente DEO evenit, ut Presbyteri cuiusdam investigantis ex sacrorum ossium contactu manus oleo constanter stillaret, quo indicio D. Apostoli corpus est monstratum. Dum Sacra hunc in modum curavit, Electori huic cum Conrado Comite Lüzelburgico lis intercessit gravissima. Atque hic dum per insidias Eberhardum captum pertinaciter retinet, latâ Romæ sententiâ proscriptus, sed & mox facti pœnitens ab Eberhardo veniam impetravit, atque à Pontifice imperatum sibi iter in Palæstinam aggressus est, ibidem sanctè mortuus. Interea dum Hebræorum aut conversionem, aut expulsionem zelo justissimo urget Eberhardus, ab iisdem maleficiis petitus occiditur: dum enim Electoris imaginem ex cera confectam lento igni admovent, eidem sacra solennia peragenti morbum & mortem accelerant an. 1066. dum sedit an. 19.

LXXVI. ADO. L. ARCH. V. ELECTOR.

POst sepultum Eberhardum Archipræsul Coloniensis Anno, Cunonem seu Conradum Coloniæ Præpositum, Virum meritis maximum Treviris Electorem optavit; verùm dum cœpto operi ardentiùs institit, vehementiùs obstitêre Clerici populúsque Trevirensis duce Theodorico Comite, qui Conrado Urtzigii capto, atque in custodiam durissimam dato, tortores & percussores immisit. Hi cùm Virum innocentissimum ter

ex rupe altissima dedissent præcipitem, toties tamen ope divina recepissent incolumem, pars ad petendam veniam agendámque pœnitentiam conversa, pars tortorum altera in scelere pertinacior, evaginatis gladiis confecit D. Præsulem, multis miraculis eo ex tempore clarissimum. Inter miracula etiam hoc numerârunt: cùm Theodoricus Comes D. Conradi passim Martyris dicti, sepulchrum adire pararet, vi occulta repulsus, aditum per lacrymas pœnitentiæ testes quæsivit. In Sedem interea Trevirorum promotus Ado Comes Nellenburgicus, & pro more à Pontifice confirmatus, continuò DD. Martyrum ad D. Paulinum corporibus in aperto eóque sacratiori loco collocandis strenuam dedit operam, quæ unà cum S. Paulini Reliquiis, & adjectâ tabulâ nominum & miraculorum teste fuerunt reperta. Idem ad radices montis Juræ, templum D. Helenæ honoribus consecratum, in Uhren erexit, cui S. Numeriani Archipræsulis ossa ornamenri maximi loco donavit. Divorum quorumvis honorem ampliùs promoturus, Martyrologium conscripsit, quod Adonis dicimus. Annis vitæ ultimis Romam profectus, insignem didicit, aut veriùs perfecit, pridem doctus constanter agere, constantiam: Redux enim, dum Henricum IV. Imperatorem Pontifici invenit infensissimum, pro Pontifice stetit Ado contra Cæsarem. Mortuum anno 1077. dicunt in Suevia, inde Treviros deportatum, atque in summa æde sepultum tradunt. Sedit annis 10.

LXXVII. EGELBERTUS. LI. ARCH. VI. ELECTOR.

EGelbertus ex illustri stemmate in Bavaria natus, permultis suis meritis Henrico IV. Imperatori se gratum pretiosúmque præstitit; unde ab hoc schismatico Cæsare invitis plurimis in Sedem Trevirensium intrusus, hoc honore fuisset dignissimus, si in eo rerum articulo fugisset: non enim nisi à schismaticis Epis-

co-

copis poſt annorum ſex ab habita electione ſpatium conſecratus, & ſerò nimiùm pallium poteſtatis Eccleſiaſticæ inſigne à pſeudo-pontifice Clemente adeptus, dum ſchiſmatici Cæſaris partes nunquam ſeriò reliquit, perpetuum bonorum ferè omnium odium ac odium peperit; tametſi multa ageret, quæ commendationem merebantur maximam: Divorum namque, præſertim Trevirenſium majori honori, ac venerationi ſedulò conſuluit, & Eccleſiæ ſuæ jura ſtrenuè defendit, & pedo adversùs lupos, & gladio adversùs Eccleſiaſticorum bonorum invaſores uſus, quod factum Superi miraculo ſunt viſi laudare: Henricum namque Comitem Limburgenſem Arlunenſis Marchionatus Ditiones Metropolitanæ Eccleſiæ ab Adelhaide donatas, armata manu repetentem, Egelbertus primùm anathemate percuſſit, dein verò juſta acie profligavit: ubi eveniſſe ita tradunt, ut cum Henricus anathematis ſententiam ſprevisset, & prehenſo manibus carnis fruſto dixiſſet: tam parùm Epiſcopi ſententia me cœlo privat, quàm parùm hic canis à comedenda carne abſtinet; canis à carne, attonitis cunctis, abſtinuerit, & fugerit, ac Henricus Egelberto gemina ex parte victori manus dederit. Tandem Elector hic multis defunctus periculis, diſcrimen mortis adiît maximum, dubio poſteris relicto, an Eccleſiæ reconciliatus obiêrit, tametſi in æde Trevirenſium ſumma ſepultus fuerit an. 1101. poſtquam annis 24. potiùs pro Sede pugnavit, quàm ſedit.

SECULUM XII.

LXXVIII. BRUNO. LII. ARCH. VII. ELECTOR.

BRuno ex illuſtriſſima Brethemiorum Comitum ſtirpe in Francia Orientali oriundus, ab Adone verò Archipræſule educatus, Moguntiæ tandem poſt ſui electionem conſecratus, placuit Treviris & Elector, & Archipræſul. Diſplicuit verò

rò primùm Paschali Summo Pontifici, quòd ab Imperatore Henrico data Electoris insignia induisset: unde pœnæ & pœnitentiæ causâ annis tribus absque Dalmatica, utì dicimus, celebrare ad aram est jussus. Conciliatus nihilominus Pontifici Pallium impetravit, ac inde in Germaniam reversus, Romano ardens spiritu ac zelo ferventissimè ad concionem dixit, Ecclesiasticæ disciplinæ quamprimùm restaurandæ intentus; eam ob rem Synodo indicta, & celebrata. Nimis liberalem, aut prodigum dixêre nonnulli, quòd Thietmaro in Brunsuicensi agro Abbati S. Modoaldi cum duobus Thæbeorum MM. corporibus Reliquias, quin nec modicam de S. Autoris corpore partem donârit. Successu temporis varia expertus est fata, præsertim cùm Henrici V. Cæsaris signa haud providè secutus, Gelasium II. Rom. Pontificem oppugnavit: sed deinde mutatus & emendatus author Cæsari fuit, ut cum Calisto Gelasii Successore damnatis odiis pacem jurarent. Quare tunc etiam firmata denuo sunt Trevirensis Ecclesiæ privilegia, competitoribus Episcopis parùm accepta. Annis prioribus Berengarii sectatores Trevirensium Ovile, luporum instar petentium oppressit, Dominico quondam Presbytero, tum verò inter scabiosum gregem hirco, ad supplicium damnato. Annis vitæ ultimis Religioni ac virtutibus aliis multis promovendis indefessam navavit operam; extructis enim aris recentibus simúlque monasteriis, in hæc sese crebrò abdidit, ut ad Divorum sepulchra, concubia etiam nocte liceret orationi ardentiùs invigilare. Vigilantissimum itaque Archipræsulem mors offendit an. 1124. Sed. an. 23.

LXXIX. GODEFRIDUS. LIII. ARCH. VIII. ELECTOR.

GOdefridus Leodiô oriundus, ea laude est functus Decani munere, ut Treviris Archiepiscopum legere voluptas fuerit,

rit. Verùm inde turbatâ Republica, ſponte ſua quoſvis reliquit honores, æquiſſimo animo ferens præferri ſibi æmulum an. 1127.

LXXX. MEGINGERUS. LIV. ARCH. IX. ELECTOR.

Megingerus à puero Treviris educatus, & ſacris muniis aſſuetus, dum inter turbas publicas ab omnibus fuit Archipræſul exoptatus, ſolus ipſe inter ſilentii & modeſtiæ limites ſe continuit. In Electoratûs exordio Wilhelmum Lützelburgenſem Comitem armîs fatigavit hoſtem: inde ad ſacra converſus, nova S. Mathiæ inventione ſe recreatum oſtendit, præſertim cùm eandem indubitata miracula comitarentur. An. 1128. Romam profectus, à Pontifice conſecrari, & pallio exornari, dum petiît, impetravit. Româ in Germaniam reverſus, invenit Clericos & multam, ùt fieri amat, populi partem perinfenſam ſibi: dum itaque conſilii & auxilii ergo Italiam repetere ſtatuit, à Conrado Imperatore, aut veluti vocari conſuevit, Rege nondum electo, interceptus, & carceri Parmenſi incluſus, non niſi morbos & mortem præſtolari eſt juſſus: unde & mors brevì in limine adfuit, quæ juſtorum multorum iram juſtiſſimam provocans, ejus loci Archipræſulem adeò commovit, ut more Martyrum Megingerum ſepulchro immiſerit an. 1130. Difficultas dein exorta eſt maxima in eligendo Succeſſore, quòd ob ſeditioſi populi, & Clericorum plerorumque crebras mutationes Sede digniſſimi oblatam dignitatem conſtantiſſimè ſubterfugerint, unde primùm año 1132.

LXXXI. ADALBERO. LV. ARCH. X. ELECTOR.

Adalbero ex Primicerio Metenſis Eccleſiæ lectus Archipræſul, ab Innocentio III. Pont. in Rhemenſi Concilio ad Mitram eſt adactus, priùs cum rebelli populo pugnavit, quàm

Sedem adiît victor. Hac major jam ac potentior victoria, Legatus per Germaniam creatus à Pontifice, cum Lothario II. Imperatore in Italiam tranſiît, ex qua Megingeri oſſa in Germaniam ſecum retulit. Multis deinde litibus agitatus, nunc victor triumphavit, nunc victus ſuccubuit, præſertim cùm Confluentiæ literas Pontificias ſibi oblatas fortè dilacerâſſet. Igitur Romam ad dicendam cauſam vocatus quamprimum venit, & ob promptam obedientiam impetravit, ut Seyherus Abbas ad fidem Trevirenſium Archiepiſcopo promittendam fuerit adactus. Cæleſtinus paulò pôſt creatus Pontifex, factum denuo ratum habuit. An. 1147. Eugenium III. Pontificem in Gallias profectum, factus obviam Adalbero honoravit, Trevirósque Virduno euntem humaniſsimè invitavit, ubi pari humanitate exceptum ad S. Mathiæ templum deduxit, indéque ad urbem vicináque loca traductam trimeſtri integro ſuis aluit impenſis. Eodem tempore Pauliniana Baſilica, & S. Mathiæ fuerunt conſecratæ, inſtitutáque Treviris Synodus, in qua præter alia D. Hildegardis facinora ab Hiſtoricis conſcripta ſunt, diſcuſſa & probata. Hinc Pontifex ad Rhemenſe digreſſus Concilium Adalberoni tanquam Primati proximum à ſe tribuit locum: unde denuo lites, authoritate tamen Pontificis ſopitæ. Poſtrema Adalberoni contentio fuit cum Hermanno Comite Palatino, qui Advocatus Eccleſiæ delectus, Ottoni Comiti Rhineco Triſium caſtrum, infra Cardonam ad Moſellam eripuit, quod cum Otto adſtipulante conjuge Trevirenſi Eccleſiæ donâſſet, Adalbero reddere recuſanti armîs extorſit, Comite, ut periculum evitaret, cautè declinante. Indictis demum Confluentiæ Comitiîs, poſtquam diſcordes, & ad civile bellum ſpectantes nobilium animos felici pacis ſtudio compoſuit, febri ſimul & pleuritide correptus exſpiravit an. 1152. Sed. an. 20.

LXXXII.

LXXXII. HILLINVS. LVI. ARCH. XI. ELECTOR.

Hillinus eadem ferè ætate electus Archipræsul, qua Conradus III. Imperator vitâ est functus: unde Francofurtum evocatus cum Electoribus Imperii, Fridericum I. cognomento Aenobarbum Imperatorem elegit. Peracta electione Romam missus ad Eugenium Pontificem partim Imperii, partim sui muneris ergo dum venit, Romam venisse & vidisse profuit: præter Pallium enim aliáque Archiepiscopis Trevirorum propria, novis antiqua privilegia sunt confirmata. Crevit inde etiam Electoris authoritas, quæ tum in causis Ecclesiæ, tum Imperii ambiguis plurimùm valuit, tanto nimirum tempore, quanto inter Pontificem & Cæsarem stetit pax integra & amicitia: postquam enim Fridericus Victoris pseudopontificis partes est amplexus, Hillinus domi hærens, vel morbum sensit, vel simulavit. Verùm & domi lis nata cum Conrado Friderici Cæsaris fratre, Trevirensi Advocato Palatino, uti vocabant, præter spem est discussa brevissimè: Imperator namque vel æquitatis studio, vel Electorem sibi lucraturus denuo, sententiam dixit Hillino exoptatissimam. Accessit sententia altera à Friderico pro Electore contra cives lata, qui more novissimo tribus adornare, magistros tribubus præficere, ac jure decernere sunt ausi. Inter partæ pacis deinde studia Hillino curæ fuit, arcem Ehrenbreitsteinianam communire, & necessariis quibusvis rebus instruere; summæ item Trevirorum ædi majus spatium dare, quam curam & mors, & Medici interruperunt an. 1169. Sed. an. 17.

LXXXIII. ARNOLDVS. LVII. ARCH. XII. ELECTOR.

Arnoldus ab Ubiis translatus Treviros, annitente plurimùm Friderico Imperatore electus, constanter pacem coluit, ut ani-

animarum saluti se suósque totos servaret; quem in finem non paucos ex nobilitate armorum suasores, revera prædones, datâ prædâ remisit. At Fridericus Lotharingiæ Dux & Comes Nassovius, cùm arma ponere nullo modo viderentur, uterque Arnoldi felicitate magna repulsus pacem petiît, dum paulò antè petitam negavit. Otium ab armis nactus Archidiœcesin suam lustrando, Ecclesias passim ære alieno obstrictas insigni liberalitate levavit. Nec multò post in Italiam cum Cæsare profectus, post optatam Pontifici & Venetis victoriam Alexandrum Friderico vidit conciliari, vidisse talia contentus: unde in Germaniam reversus, Himmerodensis claustri solitudine delectatus an. 1183. mortem exspectatam animo æquissimo excepit. Sed. an. 14. Mortuo Arnoldo septem annis à geminis partibus pugnatum est, aliis Rudolphum Præpositum, aliis Folmarum Archidiaconum poscentibus. Inter duos litigantes gaudere demum licuit tertio, qui fuit

LXXXIV. IOANNES, LVIII. ARCH. XIII. ELECTOR.

JOannes Henrici VI. Imperatoris Cancellarius, ùt vocamus, Diœcesi suæ quietem restituit, & eiusdem bona promovit, verè pastor vigilantissimus. Inter opera eiusdem prima venit urbs Trevirorum novis mœnibus refecta, & templum Noviomagense consecratum. Cum variis deinde Comitibus partim jure, partim gladio certavit, ut rem Ecclesiæ integram servaret. A profanis conversus ad sacra, dum exornandæ ædi summæ se totum impendit, inconsutilem Christi Domini togam denuo inventam confertissimo populo an. 1196. exhibuit. Adversùs plurima illius temporis discrimina ut immunem se servaret, nunc Philippi, nunc Ottonis Imperatorum inter sese pugnantium partes amplecti necessitas, & mutata in tempore ratio suadebat, ubi ab Ottone Treviri accepêre singulare privilegium, quod *Fundamentum Trevirica*

liber-

libertatis vocârunt. Id commendandum maximè in Electore Joanne, quòd inter publicas Imperii adversitates Romam sibi præfixerit constanter metam, ultra quam nec passum quidem tentandum esse fixum ratum habebat, amicus nimirum usque ad aram; unde cum Guido ex Cistertiensium Ordine Cardinalis imperante Innocentio III. Pont. partes Philippo Cæsari pertinaciùs adhærentes anathematis sententiâ terreret, continuò Joannes monitis acquievit, atque in Cistertiensium gratiam Romam profectus est, ut vectigalium, quæ in sacri belli subsidium postulabantur, onus averteret. Simile exemplum in Joanne expertus Otto, æstimavit pluris, quàm amavit promptam Electoris huius erga Pontificem obedientiam. Cæterùm quamvis Treviros, Confluentiam aliásque urbes suas plurimis impensis communiêrit, quin Diœcesin suam copiosis simulque pretiosis subsidiis recreaverit, facultates tamen finésque Ecclesiæ suæ adeò adauxit & extendit, ut pluribus seculis posteri Joannis nomen celebraverint. Inter communes igitur omnium laudes tumulo illatus est an. 1212. Sed. 22.

SECULUM XIII.

LXXXV. THEODORICUS II. LIX. ARCH. XIV. ELECTOR.

THeodoricus II. origine Comes de Weida, ex Archidiacono Trevirensi & Præposito S. Paulini formatus Archipræsul, in Electoratus sui exordio jam dura passus pronuntiavit: *excelsa munera sunt gravia onera.* Anno nimirum ab electione sui altero ab Ottonis partibus captus, à Friderico Ottonis hoste liberatus est, libertate hac parùm recreatus, quòd multis vinculis obnoxiam sciret. An. 1215. Coloniam abiît, hanc ipsam urbem interdicto subjectam liberaturus. Coloniâ Romam profectus Lateranensi Concilio celeberrimo interfuit, in quo cùm pro Ecclesiæ

emo-

emolumento legitimè conſtituta, excitatíque præſentium omnes forent ad ſuſcipiendum bellum ſacrum, Theodoricus inde redux doctrinam diſciplinámque Eccleſiaſticam ſuis Clericis, præſertim majoribus enixè ſimul & ſeverè commendavit. Extructis dein monte Thaborino, ùt vocant, adverſùs Naſſovios, & domo Teutonica, Palæſtinæ adeundæ deſiderium concepit, quo Electorem ſuum præcucurrerunt de Trevirenſium gente plurimi. Per Italiam itaque in Orientem translatus, dum ſuâ præſentiâ, conſiliis & promiſſis à Friderico auxiliis quæque præſtare laboravit, in vanum ſe laborâſſe comperit, Friderico in propoſitis & promiſſis parùm ſibi conſtante. Huius tamen filios, primò nimirum Henricum poſtea rebellem, & demum Conradum Regiâ Imperii coronâ exornari ſuaſit etiam Theodoricus. Ædibus ſacris nunc extruendis, nunc exornandis, nunc conſecrandis dum ſtrenuam navavit operam, Marpurgi in Haſſia D. Eliſabethæ miraculis clariſſimæ Principis oſſa levavit & honoravit. Cæterùm ut lugubri ſuo ſeculo Eccleſiæ bono nunquam non proſpectum foret, in Conventu Wormatienſi impetravit, ut Epiſcoporum privilegia de jure dicendo firmarentur, & Democratiæ libertas per civitates Germanicas identidem magìs invaleſcens reſtringeretur. Demum an. 1238. in provinciali Concilio Clerciorum mores emendare maximopere ſtuduit, ubi veſtitus decens ac modeſtus, & ſimul in domo & choro præſentia cunctis ſeverè eſt imperata; aleæ verò aliíque his non abſimiles luſus prohibiti. Inter tot curas ac labores Theodoricus ſenio confectus, Henricum Oſilienſem Epiſcopum ſibi Suffraganeum delegit. Exemplum Theodorici Epiſcoporum dein plerique ſecuti, morem fecerunt ad illud uſque tempus vix cognitum. Confluentiæ eximii nominis Elector mortuus an. 1242. Treviris eſt ſepultus. Sed. an. 30.

LXXXVI.

LXXXVI. ARNOLDVS. LX. ARCH. XV. ELECTOR.

ARnoldus nepos Theodorici ex gente Isenburgica, dum à Clericis eligitur, nobilitas & populus jungunt studia, ut Rudolphum de Ponte sibi Electorem præficiant. Rudolphus itaque horum favore fretus, ut Pedum impetret, gladium arripit, summámque ædem armis occupat: unde clades mutuæ. Cessit denique meritò Rudolphus, Arnoldo autem Innocentius IV. Pont. Româ Pallium ultro submisit. Hoc animatus favore Arnoldus Reipublicæ tam sacræ, quàm profanæ exornandæ strenuam dedit operam. Operam hanc tamen plurimùm impedivit Fridericus II. Imperator Pontificis, & Imperii Principum sententiâ exauthoratus, in cuius locum cùm promovissent Henricum Hassiæ Landgravium, & hoc defuncto, Wilhelmum Hollandiæ Comitem, etiam Arnoldo variè pugnandum fuit cum Friderici, & Conradi filii partibus. Demum mortuo etiam Imperatore Wilhelmo, cùm varia offerrentur munera Arnoldo, ut Richardum Anglum suo calculo eligeret Imperatorem, muneribus ad dominum suum redire jussis, Imperii Fascibus tanto minùs dignum æstimavit, quanto magìs ambire etiam oblato auro quemquam intellexerat. Ab æquitate igitur maximopere laudatus in arce Thaborina an. 1259. æquissimum adiît Remuneratorem. Sed. an 17.

LXXXVII. HENRICVS II. LXI. ARCH. XVI. ELECTOR.

CErtantibus inter sese de Pedo & Pallio Trevirensi, Arnoldo de Scleida & Henrico Bollandino, Henricus alter, Decanus scilicet Metensis utrumque præripuit, consecratus Archipræsul unà cum tribus aliis, nimirum Moguntino, Premensi & Magdeburgico Archiepiscopis. At cùm maturè nimis Archiepis-

copalia involâſſet munia, haud exſpectato Pontificis annutu, ſimúlque Theodoricum ad D. Mathiæ Abbatem haud æquis vexâſſet modis, ab Urbano IV. Pont. anathemate confixus, à Clemente IV. Sede remotus, à Gregorio demum X. eidem eſt reſtitutus, poſt ſolutam auri multam abundè gravem. Ita caſtigâſſe profuit multùm; Theodorico namque eo ex tempore amicitiâ certare, ædes ſacras condere, exornare, urbes & arces cōmunire, multos plurimis beneficiis honorare in deliciis fuit: Kilburgi namque templum Deiparæ ſacrum excitavit, Canonicis eum in locum aggregatis. Mailbergum Diœceſi ſuæ adjecit. Berencaſtellum nova arce communivit. Caſtrum Meginenſe funditus excitavit. Feudorum magnam partem nobilibus conceſſit. Confluentiæ Meinfeldiæque mœnia ab Arnoldo cœpta abſolvit. Verùm in tributis exigendis immodicus plurimorum adversùs ſe linguas exacuit, & mortem acerbam fortè accerſivit: acutiſſimis enim vexatus morbis, ad Divorum opem confugiſſe eſt viſus. Aut veriùs luit in tempore, ne lueret in æternitate, paratus & pati & dicere cum D. Præſule Hipponenſi: *hic ure, hic ſeca, modò in æternum parcas.* Mortuus eſt an. 1286. Bononiæ. Sed. an. 25.

LXXXVIII. BOEMVNDVS. LXII. ARCH. XVII. ELECTOR.

IN electione Clerici rurſum in partes diviſi, Warnesbergium de Dagſtuel dictum, tandem elegerunt. Ex multis igitur eluctatus diſſidiis, præclarè rem pacis bellíque adminiſtrare eſt aggreſſus, utinam meliori tempore, quàm quo Canonici ſummam deſeruerunt ædem, quòd Nicolaus IV. Pontifex in ſuſcipiendis Canonicis non magìs ſtemmate nobiles, quàm doctrinâ & virtute eximios ſecerni & promoveri juſſiſſet, ſi tamen hi nobiles literis, aut optatis Eccleſiæ donis ſuperarent. Pontifex etiam ne fortiùs diceret, quàm faceret, in vacuas Canonicorum ſedes immiſit,

misit Petrum Aichspalterum Rudolphi Cæsaris Medicum quondam peritissimum, & Joannem Officialem Trevirensem, ùt vocant: unde genere nobiles mox alios, stemmate nimirum præcellentes sibi junxerunt, neglectâ anathematis sententiâ. Interea Boemundus singulari in Deum pietate accensus, quotidie ferme ad aras faciebat, pacem Superos rogans. Ut eandem etiam ab hominibus impetraret, prudentiâ prorsus singulari usus est in rebus agendis, præsertim verò in diffidentium animis conciliandis. Facilitate tanta erat præditus, ut sui adeundi copiam nemini facilè negaverit, licèt curis & laboribus, ut probatorum Principum mos habet, occupatus. Circa annum 1292. Noviomagum Constantini M. castrîs celebre munivit arce: alibi alia molitus, feuda nobilium non paucis concessit. Demum annis & meritis magnus an. 1299. morti succubuit multorum desideriis & lacrymîs deploratus. Sed. an. 12.

SECULUM XIV.

LXXXIX. DIETHERUS. LXIII. ARCH. XVIII. ELECTOR.

Dietherus Adolphi Nassoviensis Principis, & tandem Imperatoris frater germanus, Ord. S. Dominici vir multis dotibus clarissimus, à Pontifice Bonifacio VIII. in Sedem Trevirensium est promotus. Archipræsulem Canonici mox apposuerunt alterum, nempe Henricum Comitem Virneburgicum in æde Trevirorum summa permagni æstimatum. Diffidiis his ansam dedêre maximam partes parùm amicæ inter Albertum Austriacum, & Adolphum Nassovium de Solio Imperii decertantes. Tandem Albertus Viris ad Rhenum Principibus non tam nuntiato, quàm illato jam bello extorsit cum pace obsequium, postquam Bingium occupavit & vectigalia impediît. Trevirenses

cives Henrici Comitis Lüzelburgici in urbem recepti ope maxima freti plenam legendi deinceps Magistratus sibi vendicârunt copiam, Diethero frustra ad arma confugiente. Ea tamen lex seditiosis est imposita, ut Archipræsuli suo fidem sacramento firmarent, nec ejusdem sententiis se contraventuros esse unquam promiserint. Confluentiæ non ita res successit: seditiosi enim cives obsidione cincti, & armis sunt debellati, eò majori odio in Electorem suum accensi. Odium hoc diminuit, si non sustulit mors Dietheri. In æde monasterii S. Dominici sepeliri cupivit an. 1307. Sed. 8.

XC. BALDUINVS. LXIV. ARCH. XIX. ELECTOR.

BAlduinus Henrici Lüzelburgici Comitis, & demum Cæsaris frater spei maximæ à Clericis postulatus, Pictavii primò Episcopus est consecratus. Trevirensibus dein exoptatus, jus à civibus recèns conscriptum fratris favore & auxilio fretus abolevit. Annis dein proximis Wesaliam & Poppardiam ab Augusto fratre pro navata fideli opera in bello Italico datas ditionibus suis adjunxit, servato altiori dominio Imperatori. Henrico Imperatore mortuo tristiora fata passus est unà cum universo Imperio, dum Electores Imperii in partes geminas divisi, duos elegêre Imperatores solio supremo dignissimos, si unum duos posset capere solium. Balduinus Ludovico Bavaro addictus, in Henricum Coloniæ Electorem Friderici Austriaci amicum arma convertit; mox verò rebus Coloniæ compositis in Spanhemios & Westerburgos â seditione publica vix remotos transtulit. Hactenus tamen multis formidatum Balduinum, & ab Imperatore Ludovico variis beneficiis & honoribus auctum, ac passim multorum victorem gloriosum Laureta Spanhemiensis Vidua Princeps ad Mosellam captum Starckenbergicæ arci inclusit, admodum gravi pecuni-

cuniarum summa, & juratis de pace perpetuò servanda pactis redemptum. Hoc maximè modo vicissitudinis humanæ admonitus, Wormatiensem Episcopatum, quin & Moguntinum denuò sibi oblatum, nullo pacto admisit, sed congregata Synodo pro Clericorum reformatione eò curas omnes convertit, ut Benedictus XI. Ludovico Imperatori faveret, & acta Joannis Pont. rescinderet. Cum Eduardo Anglorum Rege annis proximis habita sunt consilia, & pacta inita multis modis vituperata, præsertim à Francis, quorum Regem Philippum conjunctis armis petere erat animus, multo auro corruptus. Mutato rursus Imperii statu, mutatus Elector in Carolum IV. Ludovico Cæsari subrogatum Imperatorem omne contulit studium, quin cum Carolo Gallis adstitit contra Eduardum, aliis summum jus, aliis summam injuriam clamantibus. Güntherum etiam Comitem Schvvartzenburgicnm à nonnullis Imperii Electoribus in Cæsarem postulatum armîs removit. Ultimis etiam exspirantis vitæ annis nunc belli, nunc pacis studio identidem magis inclaruit à Brovvero & aliis Scriptoribus dictus *Vir domi forisque prudentiâ, pietate, & fortitudine excellens.* Addere lubet verba ultima: *qui postquam multis partibus Archiepiscopatum amplificâsset, extremum vitæ tempus, ut plurimum in Carthusiana solitudine nocturnisque ac diurnis vigiliis orationibusque transegit, Seculi illius lumen & Episcoporum decus.* An. 1354. mortuus sepultus est in summæ ædis choro: Sed. 47.

XCI. BOEMVNDVS II. LXV. ARCH. XX. ELECTOR.

BOemudus II. ex illustrissima Edendorffiorum de Saræ ponte familia natus, in Sedem Balduini vocatus venit; qui pace cum Trevirorum civibus firmata, & clientelâ diversorum Comitum, oblatis peramicè feudis, sese communire laboravit. Accessit continuò Caroli Cæsaris & favor & gratia, quibus Trevirensium Electori pene negatum est nihil. Unde beneficiorum acceptorum apprimè memor, cùm Treviri Imperatorem exce-

piſſent Auguſtum Hoſpitem, honoris nihil Boemundus prætermiſit. Inter dona Cæſari gratiſſima venit corpus D. Palmatii Martyris Treviris in Bohemiam translatum donante Boemundo. Annis ſequentibus auctæ & firmatæ Electorales ditiones. Ætate ad ſenium vergente, Boemundi manſuetudine abuſos fuiſſe inter alios memorant Philippum Comitem Iſenburgicum, & Rupertum Palatinum, quorum hic arces firmandis rebus ſuis moliri cœpit, jure à Weſalienſibus impeditus: ille verò Gretenſteinium non procul Vilmaria excitavit: unde Cuno Falckenſteinius ſeneſcenti Archipræſuli in Adjutorem datus, Philippum Comitem cum devicta arce intercepit, & repetita rebellione denuo captum Electoris ſui arbitrio reliquit: Elector verò membris omnibus captus morti ſuccubuit an. 1363. Sed. an. 9.

XCII. CVNO. LXVI. ARCH. XXI. ELECTOR.

CUno ſtemate Falckenſteinius ab Innocentio IV. Pont. confirmatus & inauguratus, continuò cum civibus, certis pactus eſt legibus, ut domi res forent quietæ; quem in finem urbi Trevirenſium Hebræorum 50. familias indulſit, quæ tributa ſolverent. Verùm urbs eadem libertatis Democraticæ ſtudio capta, à Cunone vi, ab Imperatore judicio preſſa, ſenſit ſe fruſtra obluctari; unde oblatam ab Electore ſuo pacem admiſit. Hic verò ad Diœceſis curam converſus à Winnebergiis arcis Bilſteiniæ partem coemit. Molsbergum quoque adjunxit Eccleſiæ, & Comitem Silveſtrum cum prædonum manu latè graſſantem fregit. Andernacenſes non minùs poteſtati ſacræ obtrectantes non ſine multa compeſcuit. Rebus permultis aliis ritè compoſitis bella perpetuò declinare ſtuduit, experientiâ præclarè doctus æſtimare fructus pacis eximios. Tempore pacis exornandis ſacris ædibus intentus, D. Helenæ caput ex Galliis Treviros in ſummam ædem

tranſ-

transtulit: dotavit pariter SS. Trinitatis, DD. Nicolai, Agnetis & Georgii aras proventu annuo, ut Sacrum in dies fieret ex voto Bohemundi. Eadem ætate Engelberto Coloniæ Archiepiscopo vitâ functo, in Sedem invitatus Cuno Administratoris munus, minimè verò dignitatem ipsam admisit, insigni Coloniensis Ecclesiæ fructu, quem in rebus cunctis diligenter quæsivit. Imperatoris Caroli gratiâ potens, privilegia & nova & vetera curavit confirmari, & beneficiis augeri inauditis hactenus, inter quæ venêre telonia Septem-Viris Imperii ab Imperatore donata, ut Wenceslaum filium crearent Cæsarem, tanto Solio futurum indignissimum, præsertim difficillimo tempore, quo Ecclesia & Imperium tempestatibus maximis cœperunt concuti. Archipræsuli interea curæ fuit diversis nobilium clientelis res suas ornare & firmare; nobiles iidem erant Spanhemii, Nassovii, de Marca, Seinæ, de Wiede, Isenburgicus, Reuschenbergii aliíque. Brechena inferior ab eodem muris est cincta. Idgensteinii quoque Canonicorum Collegium instituit, hodie hæresi abolitum. Inter postremos labores Cunoni erat expeditio Ravensteiniana, qua unà cum cæteris Ecclesiasticis Electoribus Ludovicum eius loci dominum, prædonem plurimis gravissimum domuit; quietis demum appetens in Wernerum pronepotem suum Urbano VI. Pontifice annuente, Canonicis verò obstrepentibus Pedum transtulit an. 1388. Sed. an. 20.

XCIII. WERNERVS. LXVII. ARCH. XXII. ELECTOR.

WErnerus de Königsteiniorum stemmate natus, & multis virtutibus exornatus Treviris Archidiaconus, Canonicorum demum etiam admissus est suffragiis. Lite una sublata, mox altera eidem est nata cum sanguine proximis, qui Cunonem Archipræsulem nuper mortuum thesauros soli Wernero cognitos abscondisse crediderunt. Litibus accessêre pugnæ, quarum

quarum alterâ Naſſovium Comitem Molsbergo moleſtum repreſſit, alterâ verò Weſaliam rebellem ſubegit, novo pyrii pulveris & bompardarum uſu victor. Deinde auxilio fuit Friderico Colonienſium Electori contra Engelbertum Marckanum Comitem, quem mox alii vel ſecuti, vel æmulati Wernero bellandi campum aperuerunt. Anno ab hoc altero, nimirum 1400. Wernero & Electoribus reliquis conſilium ineundum fuit de Wenceslao ignavo Imperatore exauthorando, quòd tum Huſſitarum hæreſis in Bohemia maximè eiuſdem indulgentiâ creſceret, tum etiam cauſæ plurimæ inſignem Imperatorem deſiderarent. Electi proinde in Imperatores Fridericus Dux Brunſuicenſis, & hoc mox ſublato Jodocus Moraviæ Marchio: hoc item brevì defuncto Rupertus Palatinus placuit. Ruperto in Italiam profecto, & inde Treviros reverſo, Wernerus interea inſtauratum ab incendiis Witlichium egregii operis caſtro communire cœpit, atque infra Confluentiam Wernersecum arcem erexit. Tandem licèt ſenio confectus, Theodorico tamen Coloniæ Archiepiſcopo adversùs cives ſuos cum copiis ſubvenit; at inde brevì in arce Burenbergica morbo extinctus eſt an. 1418. Sed. an. 30.

SECULUM XV.

XCIV. OTTO. LXVIII. ARCH. XXIII. EEECTOR.

OTto è Ziegenhemiorum Comitum ſtirpe progenitus, & munere Præpoſiti in æde Trevirorum principe ita eſt functus, ut Canonicorum omnium calculis electus, teſtibus lacrymis tantam dignitatem ſeriò deprecatus fuerit, non niſi multorum precibus, & vi amica in Trevirenſium Sedem elatus. Poſt ſedatos continuò Coloniæ motus, Treviros reverſus ad depravatos multorum mores caſtigandos animum appulit, ipſe exemplo

ri-

igidæ castigatæque vitæ amator prævius. Mox inde Martini V. Rom. Pontificis, à quo Pallium accepit, hortatu arma in Hussitas nà cum sociis Principibus convertit, eventu minùs secundo. Iner publicos tumultus Hierosolymam adeundi sacra voluptate captus, abiît, rediítque Clericorum mores multis consiliis & violentis remediis curaturus. Verùm cùm votis non responderet eventus, animo magìs quàm corpore cœpit laborare, & animam suam modis & mediis optimis curare, mortem præveniendam ratus. Confluentiâ Treviros funus perlatum, ad aram Magnæ Virginis est repositum hoc cum elogio: *Humilitatis exemplar, Ecclesiasticæ reformationis zelator, Iustitiæ, Veritatis & Pacis Plantator, Eleemosinarum largus Dator, requiescat.* Ottone vivis erepto Udalricus de Manderscheid, & Jacobus Sirckius primæ notæ Canonici à puguantibus partibus delecti, dum causam dubiam egerunt Romæ, Pontifex Martinus V. utroque vivere ac valere jusso, Spirensem Episcopum multis modis celebratum, Archipræsulem Trevirorum simul constituit & confirmavit, qui fuit

XCV. RABANUS. LXIX. ARCH. XXIV. ELECTOR.

RAbanus cognomento Helmstadius, quem tametsi Eugenius IV. Martini Successor contra Udalricum Manderscheidium pertinaciter suo in proposito persistentem denuo confirmatum propugnaret, pars tamen Clericorum & Nobium in dies major, Udalrico majori studio partim favere cœpit, partim favere non destitit, in subsidium vocatis si non magicis, altem obscuris artibus; quibus tamen profecêre parùm, aut nihil. Rabanus ergo ringentibus hostibus in Sede communitus, post breve temporis intervallum à Comite Virneburgico armis petitur. Ut pacem quovis auro pretiosiorem daret, & datam conservaret, oppignorationem Schöneci, Schöneburgi, Dunæ, Kempenichii, & Hamersteinii pro 4500. aureorum summa admisit; unde

rursus diræ & iræ, præsertim cùm ærarium exhaustum clamitarent, qui fortè exhauserant. Tot inter syrtes & charybdes medius Rabanus, Joannem Episcopum Leodiensem in Adjutorem sibi delegit, telonium & vectigal urbis Marcetúmque Sirckii quondam æmuli partibus pro crediti pignore cessit, Episcopatum suum servata in sustentationem auri summa non magna dimisit, æs alienum jam priùs contractum debitis novis augere coactus, morti & Pontifici obedientiæ victima cecidit, inter mortales parùm gloriosus, inter immortales, ùt pars minor, at melior dicebat, immortali gloria dignissimus. Mort. an. 1439. Sed. 9.

XCVI. IACOBVS. LXX. ARCH. XXV. ELECTOR.

JAcobus genere & cognomento Sirckius Udalrico æmulo meritis maior longè, ab Eugenio Pont. confirmatus, Clericos urbem tributorum copiâ ferè suppressam egressos, ad sexennii tributum pro levanda Reipublicæ necessitate pendendum induxit reduxítque, civibus ritè conciliatis. Legationem deinde ob experientiam maximam ad Fridericum Austriæ Archiducem, in Alberti II. Cæsaris defuncti locum non ita pridem evectum suscepit, comes Friderico factus, ad coronam Imperii eidem Aquisgrani imponendam, ibidem Archicancellarii Moguntini Electoris loco perfunctus munere; quam ob rem ab Imperatore Regalibus, ùt vocant, ornatus, vectigal Hamersteinianum impetravit, cui etiam Poppardiense accessit. Ut verò ante alios populum Trevirensem sibi arctiùs devinciret, consules deligendi copiam eidem indulsit, tanto tempore, quanto ipse viveret. Laboravit inde, ut Carolum Gallorum Regem post devictos Anglos nemini non formidatum sibi benevolum redderet. Dum verò unam vitavit, alteram contra se tempestatem excitavit, cùm ipse, & unà Theodoricus Coloniensis Elector in causa Concilii Basileensis Eugenio IV. Pon-

Pontifici palàm refragari non sunt veriti. At discussa tandem hac tempestate universæ Ecclesiæ maxima, Jacobus Jubilei ergo Romam profectus, dum rediit, Academiæ Coloniensium more & ritu formandæ animum applicuit. Ubi dein Nicolao V. Pont. & Friderico Jmperatore annuentibus, supremam Metensis Ecclesiæ curam, pro levanda suæ diœcesis inopia, in se suscepit, morbo correptus, apoplexiæ tandem succubuit an. 1456. Elector Dei Religioniſque cultui impensè deditus. Sed. an. 17.

XCVII. IOANNES LXXI. ARCH. XXVI. ELECTOR.

JOannes Marchio Badensis à dissidentium in electione Canonicorum parte dum postulatur, admittitur ab omnibus. In eodem virtus eximia, & dispensatio Romana ætatis defectum supplevêre: Calistus nimirum III. Pallium, Fridericus verò consueta in Imperio Electoribus insignia Joanni concesserunt. Ita confirmatus & exornatus, ut Trevirensem Senatum populúmque devotum sibi redderet, consulum legendorum potestatem eidem ipse non negavit; unde velut in triumpho 2500. equitum Treviros advenienti sacramentum cives dixerunt, institutis epulis lautissimis, & adornatis ludis equestribus. Academiæ deinde enitùs absolvendæ, & Doctoribus instruendæ strenuam navavit operam: anno namque Archiepiscopatûs 16. Salutis 1472. *Actus, vocamus, Vniversitatis publicus omnium primus est celebratus, quo Archiepiscopus Trevirensis Cancellarius Academiæ perpetuus, Conservatores verò Præpositus ædis summæ, Abbas S. Mathiæ & Prior Carthusiæ, ac demum Rector Nicolaus Raemsdonckius renunciatus est. Ius protectionis civitati duobus aureorum millibus Ioannes Elector transcripsit.* Hæc Masenius. An. 1473. Fridericum Imperatorem cum Maximiliano filio, & Carolum Burgundorum Ducem cum plurium Ducum ac Principum numero excepit, ubi actum de conjugio Maximilianum inter & Mariam Caroli Ducis filiam ineundo. Legatus ea in re Gandavum missus, ac inde Treviros reversus, gra-

vi cum Manderscheidiis Comitibus urbem bello implicitam ritè composuit. Reparandis etiam ædificiis variis intentus, Ecclesiasticam simul disciplinam erexit. An. 1488. bellum Schöneci Superioris, & Bilsteinianæ ditionis causâ à Palatino & Virneburgiis Comitibus motum, Joannem quoque ad sumenda arma excitavit, intercessione tamen Virorum Principum nova pace compositum. Parùm æquo tamen bello se impeditum fuisse, commentario juris sui edito luculenter docuit. A bellis otium nactus, Sacerdotum quorumvis emendandis moribus operam dedit, Synodo hanc in rem Treviris indicta. Correctionem etiam admittere adacta sunt Monasteria diversa, ut emendationem acciperent. Eadem ætate Boppardia urbs privilegiis ab Archiduce Maximiliano confirmatis freta, & nobilium quorundam instinctu irritata, rebellionem est molita, sed anathematis fulmine percussa haud manus dedit. Quare Archipræsul vicinorum Principum ope nixus, obsidione cinctam civitatem ad obsequium reduxit. Anno 1499. cùm in arcem Cochimensem divertisset, conclavi pulvis pyreus de industria subjectus & accensus, unà cum ædificii parte Electorem in auras evibravit, non absque miraculi existimatione servatum. Annis eo ex tempore duobus duntaxat vixit, mortuus an. 1501. Sed. an. 47.

SECULUM XVI.

XCVIII. IACOBVS II. LXXII. ARCH. XXVII. ELECTOR.

JAcobus II. stemmate Marchio Badensis, Joannis Electoris nepos, Alexandri VI. Pontificis authoritate invitis Canonicis Archipræsul est missus, & ab iisdem admissus denique, postquam Georgius Rheni Comes Palatinus Jacobo oppositus suo cessit jure. Jacobus igitur iam undique in Solio firmatus, Tre-

virorum

virorum urbem parùm amicam sibi aggressus, indulta à Joanne patruo privilegia rescidisset, nisi amicorum multorum preces obstitissent. Subinde partim gliscentibus, partim in apertas flammas erumpentibus inter Hungaros & Turcas, inter Palatinos & Bavaros, inter Maximilianum Cæsarem & Venetos bellis, consiliis passim adhibitus publicis, cùm Coloniam à Cæsare missus veniret inter Senatum & cives futurus arbiter, morbo ibidem ultimo prostratus Elector doctrina insigni, & pari virtute illustris, multorum dolore maximo ad plures abiit an. 1511. Sed. an. 8.

IC. RICHARDVS. LXXIII. ARCH. XXVIII. ELECTOR.

Richardus è Greiffenclauiensium familia celeberrima oriundus, communibus omnium Canonicorum votis in supremam Trevirorum Cathedram est evectus, Princeps tanta Sede, testibus virtutibus sanè rarissimis, nequaquam indignus. Archiepiscopatus sui initio Maximilianum Cæsarem Comitiorum causâ cum numeroso Virorum in Imperio Principum comitatu venientem excepit, cuius precibus Augustis, & plùs quàm armatis reconditum in ara principe Togæ Dominicæ, & primæ notæ Reliquiarum thesaurum luci publicæ reddidit, ingenti & vix unquam Treviris spectatæ hominum multitudini exhibitum: unde in urbem etiam manavit pestis, & Comitia Ubios translata sunt: literas paulò pòst Richardus à Leone X. accepit, quibus Maximilianum Imperatorem adversùs Selimum Turcarum caput supremum, jam Persarum victorem Europæ formidandum excitari desiderabat. Verùm cùm Franciscus I. Galliarum Rex Mediolanensium Ducatui immineret, huius utpote hostis potentissimi & proximi avertendi cura prævaluit in Cæsare, qui in Trevirorum cives, Gallorum partibus apertè faventes, severè animadvertit. Inde Maximiliano fatis concedente desideria omnium pu-

blica, præsertim Richardi in Comitiis præsentis, sunt conversa in deligendum Imperii Supremum Moderatorem, quem Status Carolum V. dixêre, ringente æmulo Rege Francisco. Reditum Augustâ Aquisgranum, Aquisgrano Wormatiam, ubi Richardus Lutheri partes ad saniora consilia capessenda inflectere frustra conatus, & domum reversus, cum Francisco de Sickingen Viro nobili & armis assueto bellare coactus est. Is ipse Franciscus Lutheri placitis corruptus, & perinde Richardi ex asse Catholici Electoris hostis effectus, abundè magnam militum copiam sub falsò prætensis Cæsaris auspiciis conductam, repentè in Diœcesin Treviricam induxit. Verùm hic justas brevì dedit pœnas Electori Richardo, qui Gerlaco Isenburgico, quem suæ militiæ præfecerat Ducem, fretus, cum prætoriana cohorte Treviros ingressus, civibus ad sui suorúmque propugnationem animos addidit: dúmque subsidiariæ Richardo copiæ adventare propiùs nuntiabantur, Sickingius terrrore perculsus, fusus, fugatus, propriis possessionibus exactus, & paulò pòst vitâ exutus est: Richardus verò spoliis locuples reversus, bellicis tormentis de victo hoste relatis Ehrenbreitsteinianam arcem instruxit, & auxiliorum vicem Palatino Duci, & Hassiæ Principi, adversùs seditiosos agrestes pugnantibus, rependit. E Martiis campis ad Comitia Spiram, & inde Ratisbonam vocatus, cùm pro Hungaria & Germania strenuè conservanda rem egit, interea cives Trevirenses Lutheri dogmate malè corrupti, Clericis inaudita hactenus onera imponi postulabant. Verùm Richardus ad propria reversus cives, alieno exemplo territos, suáque authoritate in speciem minimùm compositos, eo tempore in officio continuit, annis sequentibus instar flammæ in apertum incendium erepturos. Denique post Comitia Ubiorum pro Electione Ferdinandi I. in Regem Romanorum celebrata, morbo prostratus repentino, non sine dati veneni suspicione est mortuus Witlichii an. 1531. Sed. an. 20.

C. Joan-

C. IOANNES III. LXXIV. ARCH. XXIX. ELECTOR.

IOannes Metzenhusanæ stirpis insigne decus, dum summæ Ecclesiæ Præses præponitur, priora merita adeò auxit posterioribus, ut unà omnium eligentium suffragiis Elector electus, Clementi VII. Pont. & Carolo V. Cæsari pergratus, ab iorum priore Pallio, à posteriore Electorum insignibus sit exornatus. Pacis idem liberalibúsque addictus studiis, neglectum civibus Academiæ resumpsit sibi patrocinium, Viris doctissimis eam in rem accersitis, quos inter fuit Ambrosius Pelargus D. Dominici Ordine Theologiæ Doctor, & fidei propugnator nsignis. Non minùs iis temporibus lapsam disciplinam & justitiæ ribunalia neglecta reparare occipiens, componendis de Religione dissidiis inter alios Viros Principes à Cæsare constituitur. Verùm improviso correptus morbo in arce Dansteiniana an. 1540. morti succubuit. Sed an. 9.

CI. IOANNES LVDOVICVS LXXV. ARCH. XXX. ELECTOR.

IOannes Ludovicus ex familia de Hagen oriundus, summo Nobilitatis Ecclesiasticæ consensu ad supremam Trevirorum Cathedram evectus, consuluit tempori ac necessitati; nam novorum dogmatum probè memor, Bartholomæum Latomum per annos 9. Lutetiæ eloquentiam professum, & aliàs diverso doctrinæ genere instructum, magno Catholicæ Religionis bono consiliis esse sibi jussit, in publicis Jmperii Conventibus suurum Oratorem, & in Fidei Controversiis Orthodoxæ veritatis defensorem. Anno 1542. in Comitiis Spiræ & Norimbergæ oanne Ludovico præsente auxilia contra Mahometanos sunt decreta, eventu parùm felici: reversus eam ob rem etiam ex Africa

ca Jmperator Carolus cum Electore hoc Confluentiæ rem transegit, quam brevì secuta pax Carolum Cæsarem inter & Franciscum Regem, Eclesiæ profuit: actum namque cum Paulo III. Pontifice de congregando Tridenti Concilio, quod anno 1545. inchoatum. Interea Ludovicus laboribus & lenta tabe consumptus, Confluentiæ mortem oppetiit an. 1547. Sed. an. 7.

CII. IOANNES V. LXXVI. ARCH. XXXI. ELECTOR.

JOannes sanguine Isenburgicus Comes in Comitiis Augustanis Carolo Jmperatori & Synodo Tridentinæ fortiter adstitit. Tridento Treviros relatus, indictâ & ipse Synodo instar boni Medici, ut saluberrimo pharmaco mederetur multorum malis, à semet curando exorsus, suos sibi defectus, promissâ dicenti veniâ, exponi publicè postulavit; cujus præclarum exemplum Antistites reliqui imitati, ultro corrigi non detrectârunt. An. 1551. cùm Philippum V. Hispaniæ Regem per Germaniam ad Belgas transeuntem Saræponti humanitate summa excepisset, ad Concilium post remota tantisper bella denuo Tridentum profectus; at Mauritii Ducis Saxonici ab Jmperatore Carolo defectione, & Ecclesiæ suæ periculo maximo territus, domum repetiit. Et sanè properato opus erat; nam Marchio Brandeburgicus Mauritii in armis & novis placitis socius, haud longo tempore abfuit; qui postquam Herbipolensem, Bambergensem & Moguntinam Diœceses, sacra profanáque vastando, peragrâsset, Electore Joanne contempto, in ditiones Trevirenses irrupit, relictis vix non barbarorum more vestigiis funestissimis. Inter hæc animi corporísque valetudo multis malis, præsertim paralysi graviter afflicta, Archipræsulem in monte Thaborino mortuum, & mox Confluentiam translatum sepulchro intulit an 1556. sed. an. 9.

CIII.

CIII. IOANNES VI. LXXVII. ARCH. XXXII. ELECTOR.

JOannes ex antiqua & illustri stirpe *de Leyen*, quam alio nomine *de Petra* celebrem, novimus, prognatus, & Joanni ægritudine afflicto jam Adjutor exoptatus, eodem defuncto, communi omnium calculo Archi-Præsul est promulgatus. Paulò Pòst rancofurtum evocatus, unà cum Electoribus reliquis Ferdinanum I. dixit Jmperatorem Carolo, invito licèt Pontifice, soliıdinem quærente. Francofurto Augustam ad celebrandum Jmerij Conventum translatus, tristia accepit nova Treviris data: ;aspar nimirum Olevianus origine & religione Trevir, sed in.e à Calvinianis Genevæ fallaci dogmate imbutus, præter Diaecticam sua placita indulgente Senatu, & applaudentibus ex :ivitate multis cœpit explicare. Elector itaque redux, sed in ırbem ægrè receptus, cùm sanis consiliis non valeret infringee corruptorum jam & corrumpentium audaciam, urbe rursum :gressus, omnes aditus illius interclusit, ne alimenta aut merces nterclusis advenirent. Hoc incommodo maximo excitati præralentésq; Orthodoxi Calvinianos in vincula conjectos, venien:is Principis arbitrio reliquêre. Perquam opportunè Treviros ad Joannem venit Commendonus Legatus Pontificius, & mox Witliaci Jacobus Laynius Societatis JESU præpositus Generalis, ùt vocamus, quorum consiliis res Catholica in Trevirensi Diœcesi est confirmata. Francofurtum denuo evocatus, Maximilianum II. unà cum Sociis Electoribus dixit Jmperatorem, anno priori, quàm Tridentina Synodus ad finem fuit perducta. Jmperante novo Cæsare cives Trevirenses rursus impatientes fræni, jura Jmperii urbibus propria sibi deberi vociferantes, externa vocavêre præsidia, causâ ad tribunal Cæsaris delatâ. At dum Cæsaris exspectavit, sententiam mortis animo excepit æquissimo Confluentiæ mortuus an. 1567. Sed. 11. Arch.

CIV. IACOBVS III. LXXVIII. ARCH. XXXIII. ELECTOR.

GEnus perantiquum ab Eltz dictum Jacobo indidit insigne nomen, majus nomen dedêre merita, ob quæ à congregatis Confluentiæ Canonicis electus, professionem Fidei juxta Tridentini Concilii formulam edidit. Tum verò civium suorum ad libertatem Jmperii anhelantium animos, cùm frustra per Legatos Septemvirûm ad obsequium flectere conatus fuisset, evocatis ex urbe Clericis cives obsidione cinxit; quæ tamen brevì soluta est, causa à Cæsare Electorum arbitrio comissâ. Dum deinde cretis à Synodo Tridentina relictis intentus, eadem per Archidiœcesin suam promulgavit, denuo ad Spirensia vocatus Comitia, Maximiliani II. Cæsaris filiam Elisabetham, ut Carolo Gallorum Regi sponsam adduceret, est rogatus. Interea sedes Patribus Societatis JESU in urbe amplior concessa, novatoribus verò aulæ aditu interdictum fuit. Ecclesiasticam quoque Curiam reformavit, & Clericos vel ad nuptias, vel ad luxuriam proclives honoribus exutos, ignominiâ notavit. In Comitiis Ratisbonæ habitis Lutheranorum cohorti libertatem Augustanæ Confessionis per universum Jmperium postulanti Jacobus constantissimè restitit, non ita sibi constantibus Viris Orthodoxis aliis. Tandem ex Rudolphi II. Cæsaris sententia Treviri Archi-Episcopo suo subjecti Sacramentum usque hodie servatum dixêre. Quare portis universæ civitatis affixa sunt Ecclesiæ insignia; Politia reformata, Religio confirmata, Academica studia instaurata: atque adeò munere suo functus optimè quievit Jacobus an. 1581. Sed. an. 14.

CV. IOANNES VII. LXXIX. ARCH. XXXIV. ELECTOR.

JOannes genere Schönenbergius, triplici munere, nimirum in summa æde Præpositi, in urbe Gubernatoris, in Academia

nia Rectoris clarissimus, Mitrâ proin tantâ, quanta est Trevirensium, judicatus est dignissimus, Augustæ Vindelicorum Mitrâ c Pileo Electorali exornatus. Augustâ domum reversus Gebıardi Truchsesii, Coloniæ Archi-Episcopi defectioni sese opporit medium. Ille verò cùm respueret sana consilia, Ernesti avariæ Ducis surrogationi haud ægrè adstipulatus est, à quo ictum Electorum omnium nomine sacramentum excepit. Stiıulante dein Archi-Præsulem Legato Apostolico, producta deuo post annorum 40. intercapedinem Toga Domini, ingenti fluentium numero est exhibita. An. 1591. Bojariæ Principes hilippum & Ferdinandum in Canonicorum numerum admisıs singulari honore excepit, & præsentes fovit, exemplum Eleoris sui pro viribus imitante Magistratu & Academia. Par onor exhibitus est Archiduci Ernesto Belgium petenti. Ans postremis non uno duntaxat vexatus morbo, argumenta ıulta insignis patientiæ, religionis, & aliarum multarum virtuım ostendit, donec denique Confluentiæ an. 1599. animam ultis meritis pretiosam creatori suo reddidit: exta & cor in mplum Societatis JESU, cujus author erat, inferri jussit. Sed. ı. 18.

SECULUM XVII.

CVI. LOTHARIVS LXXX. ARCH. XXXV. ELECTOR.

ANno 1600. Lotharius stemate Metternichius in Sedem Joannis evectus, aulæ suæ non admodum probatæ mores ac ministeria justissimis legibus ante omnia adstrinxit. cris dein Exercitiis, ùt vocamus, in domo Probationis Soc. SU, se totum impendit, ut sacræ, quin & profanæ militiæ ritè accingeret & Archi-Præsul & Elector. Et hem! anno ejusdem

dem seculi primo Henricus Seinæ Comes Clericum exuit, ut maritum indueret, fidei etiam avitæ factus desertor, qui quòd improlis diem obiîsset, de feudo relicto lis gravissima inter Electores quatuor intercessit, vincente demum Lothario. Annis proximis Orthodoxos inter & Heterodoxos Principes nunc Heidelbergæ, nunc Ratisbonæ, nunc aliis in urbibus agitata varia consilia Lotharium celeberrimum reddidêre, utpote cujus authoritate præcipua Confluentiæ, Fuldæ & alibi Catholicorum conventus Protestantium machinis obstitêre, præsertim postquam Confluentiæ Catholicorum Principum fœdus an. 1609. est erectum, *quod Ligam* dixêre, & ejusdem Caput Ducem Bavarum elegêre, Pontifice ac Cæsare factum probantibus. Discordia etiam inter Rudolphum Jmperatorem & fratrem Mathiam gravior, Electori huic multa facessivit negotia; quæ tandem Rudolphi grandior ætas & mors discussit; Protestantium verò proposita firmavit. Interea tamen dum foris plurima egit Lotharius, domi neglexit nihil, nunc instaurandis & exornandis templis, nunc emendandis moribus, nunc reducendis Acatholicis intentus; quam ob rem Clericis suo munere fungentibus & Monachis sese exhibuit beneficentissimum; inter priores numerati è Societate JESU Patres ingentia accepêre beneficia ringentibus Hederodoxis. At cùm inter tot curas publicas ætas ingravesceret, Administrationis & curarum socium admisit Carolum nepotem, suo & multorum aliorum bono maximo. Dum domi itaque Elector rem curat, animæ ad mortis luctam præparandæ suo tempore memor maximè, interea Maximilianus Bavarus Supremus militum Dux, & Joannes Tillius commilito strenuissimus memorabili victoria Christianum Anhaltinum Friderici Palatini, & confœderatorum Ducem prostravêre, non minùs rem strenuè agente Spinola Duce, qui Friderico Palatinatum ademit. Verùm inde tempestas major exorta, dum Mansfeldius, Christianus Brunsuicensis, & Fridericus Marchio Durlacensis cum Anglis Batavísque

que Friderico Palatino junguntur, & ad prælia victores provocant probè gnari, Lotharium domi consiliis & missis auxiliis pugnare; unde & hujus ditionibus illatum bellum, & hostes, & amicos accivit Reipublicæ parùm sæpe proficuos. Curis igitur præsertim Martiis, & annis confectum corpus cùm traheret annorum 75. jam Elector, animam exquisitis à tenera jam ætate virtutibus exornatam, mors à corpore separavit an. 1623. Sed. an. 24.

CVII. PHILIPPVS CHRISTOPHORVS LXXXI. ARCH. XXXVI. ELECTOR.

PHilippus Christophorus è clara familia de Stötern prognatus, in Episcopum Spiræ jam antea electus, & Cameræ Imperialis Judex constitutus, in Archipræsulem & Electorem Trevirorum eligi est promeritus. Exornatus Pallio ab Urbano VIII. Pont. Abbatiam S. Maximini, Abbate ejusdem paulò antè defuncto, in commendam, utì dicunt, admisit, quæ res Cæsare, Rege Hispano, & ejusdem Monasterii Viris Religiosis vehementer repugnantibus, gravissimi dissidii & belli occasio fuit: lis namque post breve temporis intervallum Archi-Episcopum inter & Meternichios, item inter eundem Archipræsulem & cives ad tributa varia solvenda coactos orta, in partes maximè adversas dissecuit utrosque: Meternichios enim Canonici plerique, & cives secuti, Hispana præsidia in urbem admisêre, negato aditu confœderato militi, quem Elector advocârat. Eodem tempore à tergo hostis gravior Gustavus Suecorum Rex adfuit, qui victo fugatoque prope Lipsiam Tillio per Franconiam venit, & Moguntiâ expugnatâ Confluentiæ, Coloniæ & aliis urbibus paria fata minitatus est. Christophorus igitur hostem metuens, Regem Galliæ auxilia rogavit, dum Metternichii cum sociis ad Cæsarem confugerunt. Præstò ad-

adfuêre Gallorum mixta Suecis auxilia, quibus concessa Philippopolis, & arx Ehrenbreitsteiniana, simúlque aperta Trevirorum urbs patuit venientibus. Tum verò subditi pro libitu tributa pendere jussi, unà cum Canonicis & Viris Religiosis; eorundem aliqui anathematis sententiâ condemnati; Metternichii proscripti, & novi in Cathedralem ædem adscripti Canonici; Richelius Cardinalis Gallus Adjutor Archi-Episcopi constitutus est, facta hæc omnia reprobantibus Legato Pontificio, Cæsare & Viris per Germaniam Principibus: unde Cæsareæ cohortes Philippopolim, ejectis Gallis improvisò occupant, Hispani verò Duce Embdano concubia nocte Treviros invadunt, Electorem captum in Belgium abripiunt, Metternichiis rerum potitis. Luxenburgum usque captivus fuit perductus; Luxenburgô Namurcum, inde Genevam transeundum fuit. Anno 1637. invitatus ad Comitia Ratisbonæ celebranda, ubi Donavverdam usque pervenit, Linzium sibi petendum esse intellexit, frustrà cum Palatino adversùs Ferdinandi III. Jmperatoris electionem protestatus. Disponente Pontifice Viennam Austriæ Linzio perductus, Pontificio Nuntio custodiendus traditur. Anno demum 1645. pervincente Gallorum Rege Trevirensium Sedi restituitur eo pacto, ut nullam de hostibus vindictam sumeret. Verùm eodem anno Turenii Galli copiîs adjutus, Hispanos Trevirîs exigit; Wimarienses sibi juratos amicos in præsidio retinere satagit; Canonicos & ad D. Maximinum Viros Religiosos, Cæsare licèt vetante persequitur; literas appellationis ergo ad Pontificem mittendas comburit, multa alia parùm Pontifici, Cæsari & Imperio grata molitur suam in perniciem: urbe namque Canonicis favente, & ad reditum invitante, duo eorundem, nimirum Casparus de Petra, & Cratzius venêre cum addicto sibi milite, quo rursùm conclusus Archipræsul Christophorus per arbitros pacis leges novas, & Adiutorem sibi alium dari permisit, spe de Cratzio assumendo concepta.
Ve-

Verùm Suffragiis plurium electus Casparus de Petra, & Pontifici & Cæsari placuit. Annos deinde non nisi geminos inter mortales egit Elector an. 1652. post diuturnas morbi molestias extinctus annorum 87. senex, numerans à sui electione an. 29. Mortuo scriptum Epitaphium hoc: *Satis est, quiescat anima & cineres: sat multa fecit & passus est. Habeat quietem moriendo, quam vivendo habere non potuit.*

CVIII. CAROLVS CASPARVS LXXXII. ARCH. XXXVII. ELECTOR.

FAmiliæ nobilissimæ de Leyen, seu Petra germen Carolus Elector, permultos collegit fructus per annos diuturnæ pacis maximè frugiferos. At demum Gallorum Rege Ludovico XIV. & Coloniæ Electore fœdera nectentibus, Cæsari & Imperii Principibus parùm amica, hanc ob rem urbs Trevirensium à Gallorum exercitu obsessa, expugnata, & ab expugnatoribus propugnaculis novis munita est, monasteris compluribus, inter quæ & S. Maximini nobilissimum fuit, solo æquatis. Anno dein 1675. à Carolo Lotharingio, & Wilhelmo Luneburgico Ducibus supremis victi Galli, severas Deo vindici dedêre pœnas: Vignoroyus namque monasteriorum princeps vastator, dum faces subdere cœnobiorum ultimo paravit, à furioso equo in fluvium præcipitatus interiît. Bovillerius inter Gallos supremus Treviris præfectus tormenti globo fœdè laceratus, exspiravit; supremus Gallicani exercitus Dux Crequius captus majori vitæ, quàm mortis dolore, vidit suorum vulnera & funera plurima, amissam victoriam, urbem Trevirensium cum Saraburgo suis reddi dominis, triumphante Cæsare. Hoc rerum eventu lætus Elector Casparus, dum multa molitur, ut cuncta bello destructa restituat & instauret, tumulo illatus curas maximas in Successorem transtulit an. 1676. Sed. an. an. 24.

CIX.

CIX. HVGO LXXXIII. ARCH. XXXVII. ELECTOR.

JOannes Hugo Caroli Caſpari Electoris ex ſorore nepos, ex perilluſtri ſanguine de Oresbeck dicto, in Ducatu Juliacenſi natus, & ex Adjutore Archipræſul creatus, relictas ab avunculo curas in ſe ſuſcepit ſtrenuè, quamdiu per pacis otium licuit. At brevi tempore licuiſſe doloris maximi argumentum erat; anno namque 1684. poſt expugnatum Luxenburgum, à Gallis illata pertulit mala plurima: ab iisdem prætenſo in Treviros Comitum Luxenburgicorum jure urbs hæc Electoralis magna ſui parte eſt deſtructa, Gallis conſilia ſaniora & quaſvis preces eludentibus: unde Electori in arcem Ehrenbreitſteinianam migrandum, & permanendum fuit longo tempore. Extructum in Archiepiſcopali ſolo à Gallis munimentum Treviris adverſum nomen Montis Regalis obtinuit, quorumvis ſubditorum Trevirenſium grande terriculum, unde tributa colligi, & vim facilè inferri poſſe noverant. Confluentia etiam à Gallis obſidione tentata, non tamen fuit expugnata. Anno 1697. pax Riſvvikiana recreare Electorem unà cum aliis Viris Principibus videri poterat, qua inita mons Regalis deſtructus, & ditiones Trevericæ à Gallis relictæ, Archipræſuli ſuo ſunt redditæ; verùm an. 1700. ſine prole Carolo II. Hiſpanorum Rege mortuo, dum Mars evocavit in arenam & Cæſarem & Gallorum Regem cum ſociis, nunquam licuit Treviris eſſe ſecuris. Bellis igitur perpetuis vexatus Hugo Elector, & curis attritus an. noſtri ſeculi 11. tumulo eſt illatus, poſtquam annis 35. parùm quietè ſedit.

SE-

SECULUM XVIII.

CX. CAROLUS IOSEPHUS LXXXIV. ARCH. XXXVIII. ELECTOR.

CArolus Josephus ex antiquissimo simúlque Regio stemmate Lotharingico natus anno 1680. anno 1693. Equestris Ordinis in Castilia Prior, ùt vocant, Magnus creatus, crescentibus annis virtutibus suis multis, & meritis in ætatis flore jam magnis, Episcopus Olmuzii an. 1695. & annis elapsis tribus Osnabrugensis; hujus verò seculi an. 10. Treviris Adjutor confirmatus, an. dein. 11. ibidem Archiepiscopus est constitutus, periculoso sanè tempore, quo inter sacrum saxúmque, Confœderatas nimirū, & Gallorum copias medius, cùm eligeret exemplo majorum & antecessorum, nec non aliis permultis coṁotus argumentis Germanorum partes, sine sua culpa offensæ dedit locum. Tandem pace Rastadiana firmata, firmam Treviris Sedem figere dum insedit animo, consummatus in brevi multa explevit tempora, Elector omnibus boni ac perfecti Principis excultus donis, & fortè eas ob causas Superis quàm hominibus pretiosior, de quo procul dubio posteris legenda dabunt plura Annales Trevirorum ab iis in lucem edendi authoribus, qui Brovveri & Masenii exempla sequi suis in deliciis numerabunt. Sed. an. 4.

CXI. FRANCISCVS LVDOVICVS LXXXV. ARCH. XXXIX. ELECTOR.

FRanciscus Ludovicus Dux Palatinus Philippi Wilhelmi Electoris filius, è quali & quanto stemmate anno 1664. sit natus, patet orbi universo; quem Domus Neoburgica Capitibus ex utroque sexu partim coronis, partim infulis variè exorna-

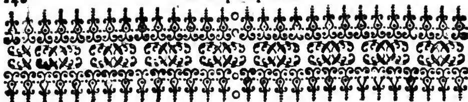
ornatis decoravit. Quàm eximiis dotibus, & præclaris meritis tum natura, tum maximè idonei moderatores, tum etiam industria propria Principem à teneris annis excoluerint, si verbis exprimere nolint Historici, viventis modestiâ prohibiti, abundè produnt legitimæ Electiones non paucæ, & facta encomiis dignissima. Anno nimirum 1683. Episcopus Breslaviensis electus, in Principem Elvaci Præpositum deligi an. 1694. est promeritus. Eodem anno Episcopus Wormatiensis, & Equitum Teutonicorum Supremus Magister confirmatus, ter felici, si non corona, saltem coronide seculum clausit septimum supra decimum. Nostri hujus seculi Electori Moguntiæ Adjutor datus elapso deinde lustro unico, Trevirensibus ipse Elector est exoptatus, Archipræsul unà pluribus par Ecclesiis, & Princeps Principatibus. Hæc aliáve, quoniam in vulgus etiam sunt notissima, non silere, sed paucis aperire calamô consultius fuit. Facta & verba tacere multa alia, suadet ratio & methodus Historica plana atque syncera, quæ mavult taceri vivorum encomia, quàm aut verè adulari, aut ab adulatione remotam non videri.

PRÆ-

PRÆFATIO BREVIS AD LECTOREM DE SERIE COLONIENSIVM EPISCOPORUM ET ARCHIEPISCOPORUM.

DIu desiderantem, diu quærentem, & anhelantem ad Coloniensium Episcoporum & Archiepiscoporum paulò copiosiorem Seriem cognoscendam, destituit adeò eam habendi copia, ut præter eorundem nomina, & gesta paucissima, aliud ipsa Colonia non miserit, etsi rogata multùm. Quare deliberavi mecum, an satiùs non sit Seriem hanc penitus omittere, quàm nuda tantùm Archiepiscoporum nomina in Serie exprimere. Tandem ea præponderavit sententia, quæ suasit, ut unà cum paucis facinoribus scriberentur præclara Archiepiscoporum nomina, datura, utì spes est, Coloniæ Historicis ansam scribendi plura de domesticis, & rebus, & rerum Dominis. Æqui igitur bonique consule, Lector Benevole, hanc præsentem in Coloniensi Serie paucitatem, cui si ipse augmentum dare velis, laudabunt te mecum Lectores multi.

SERIES EPISCOPORUM COLONIÆ.

PERIODUS I.

SECVLVM PRIMVM.

I. D. MATERNUS.

D. Maternus Episcoporum omnium Coloniæ primus, inter Pontifices Romanos antesignani D. Petri discipulus, & inde discipulorum multorum Magister, oviúmque plurimarum pastor qualis quantúsque extiterit, vide Seriem Archi-Episcoporum Trevirensium. Sedit an. 40. mortuus an. 115.

SECULUM II.

II. D. PAULINUS.

SI itè scripsit unà cum authoribus aliis Stangefolius Canonicus in Annalibus Circuli Westphalici, primus à D. Materno

ɜrno Ubiorum ſacra paſcua paſtor excoluit D. Paulinus Marty-
io glorioſus ; cui tamen adverſantur verba Coloniæ notiſſima
.æc :

Paſtorale Pedum, quis poſt hæc rexerit urbis
Agrippæ Veterum nil monumenta docent.

Jmò quis ordine tertius Colonienſium Cœtum direxerit Præ-
ıl Coloniæ maximus, his pariter verbis indicant abundè Colo-
ıienſes:

Tempus edax rerum rapuit quoque nomen & acta,
Tertius Antiſtes, queîs celebrandus erat.

Nihilominus Stangefolius ex antiquo Chronico perhibere conatus eſt, loco tertio inter Epiſcopos Colonienſes veniſſe *Cha-ıntium* nomine ; alii verò ab hoc diverſi contendunt, tertium Jbiorum Epiſcopum *Marcellum* fuiſſe appellatum ; at præter nomen ɛ ſeculi II. finem poſteris relictum, ajunt nihil.

S E C U L U M III.

IV. D. AQVILINVS.

DUm Alexander Severus Jmperii faſces tenuit, & hujus Auguſta Genitrix Mammea, teſte D. Hieronymo, Eccleſiam Orthodoxam honoravit, interea Coloıiam D. Aquilinus illuſtravit, & virtutum, & doctrinæ Chritianæ radiis, quos auxiſſe plurimùm ea ætate ferunt D. Urúlam, inter Virgines Anglicanas Principem à D. Aquilino, & niniſtris Sacerdotibus Coloniæ, unà cum Virginum choro nuneroſiſſimo ſepultam. Verùm non immeritò contradixêre ıuic de D. Urſula narrationi Scriptores & Lectores plurimi, ırobè gnari, ſeductos fors multos eſſe *Maximini* nomine, pro quo egendum eſſe docent nomen *Maximi* tyranni, adversùs Gratiaıum Jmperatorem ſeculo IV. an. 83. in Anglia, Gallia, & tan-

 dem

dem etiam Italia ſævientis. Cæterùm annis 48. Clonienſe Pedum rexiſſe traditur.

V. LEVVOLDVS.

TAmetſi Levvoldus in Colonienſium Serie haud inveniatur teſtibus his verbis:

Rurſus in exitium dum vertunt ſceptra tyranni,
Quintum Ubii nomen Præſulis interiit.

Ab aliis tamen, & quidem Heterodoxis Scriptoribus in præſenti Serie haud eſt omiſſus. Facinora verò oblivioni dederunt tempora iniquiſſima, quibus triginta ſimul ex Romanis belli Ducibus contra Gallienum Jmperatorem Romanum ambiêrunt ſceptrum, à ſuis quiſque partibus proclamatus Jmperator. Annis 42. ſediſſe creditur.

SECVLVM IV.

VI. MATERNVS II.

JMperante Conſtantino M. atque in Galliis pugnante, inter illos numeratus eſt Maternus Patres, qui contra Donatiſtas arbitri dixêre ſententias. Idem quoque cum Diacono ſuo Martino, vel Macrino nomine interfuit Concilio Arelatenſi an. 314. in Gallia celebrato contra eosdem Donatiſtas. Sedit an. 35.

VII. EVPHRATES.

EUphrates adfuit Synodo Sardicæ in Illirico an. 345. celebratæ, ubi teſtibus multis documenta dedit multa innocentiſſimæ vitæ, præſertim verò caſtimoniæ. Utinam reliquiſſet etiam ſigna illuſtriora inſignis conſtantiæ: dum enim Aria-

Arianorum consortia non vitavit, in hæresin Arianam inci-
it, condemnatus propterea anno 348. in Synodo Coloniensi,
). Julii Pontificis loco sententiam supremam dicente D. Maximi-
io Archi-Episcopo Trevirensi. Annis 33. sedisse, ad annum 348.
ertur. *Vide Browerum & Ægidium Gelenium Historicum Coloniens.*

VIII. D. SEVERINUS.

D. Severinus Burdegalæ in Aquitania natus, eodem in Concilio Coloniensi Euphratis loco electus Episcopus, Arianis tantò constantiùs obstitit, quantò re-
nissiùs Euphrates. Inter vivos strenuè rem agente Severino,
eatissimis concessit fatis Turonensium Præsul D. Martinus, cu-
us animam meritis ditissimam à cœlestibus geniis supra sydera
levari vidit, dum in campo suburbano, quem Martini cam-
um vulgò appellant, ad cœlos levavit oculos. Id etiam no-
ıvit antiquitas, & meminit non minùs vulgus hodie, homi-
em solitudini & multis virtutibus assuetum, atque idcirco an-
eli tutelaris conspectu crebrò ad constantiam animatum, id sci-
e desiderâsse ardentiùs, num majorem virtute virum vicinus
rbis haberet, ut hunc liceret æmulari sanctè & imitari. Adesse
in vicinia Severinum reponente cœlesti genio, mox cucurrit
mulus eremicola, conspecturus cominus, qualem se gereret
ir major virtute Severinus. At dum corpus reficientem offen-
it, & ab epulis longè diversa exspectavit, jussus est legere, at-
ue intelligere verba magni Doctoris gentium Pauli Rom. c. 14.
ti non manducat, manducantem non judicet; Deus enim illum assumpsit. Epi-
opus fuit an. 60. mort. an. 408.

SECULUM V.

IX. D. EVERGISLUS.

NAtione Tungrensis D. Evergislus, inter S. Severini disci-
pulos adeò profecit, ut qualem Successorem in Colo-
niensi

nienſi Sede habitura foret poſt Severinum, hic ipſe vates jam prædixerit Coloniæ ſuæ. Annis diſcipulum multis ſuperavit Magiſter, an verò & meritis incertum; Animarum namque zelo certâſſe viſus eſt cum Severino Evergislus; at dum patriam Apoſtolico accenſus ardore reviſit, haud acceptus in patria Prophetes, Martyr fundere juſſus eſt ſanguinem: unde dyſtichon:

Quos patrios Tunger viridi vitaverat ævo,
Poſt ſenior fuſo ſanguine lavit agros.

Sedit annis 15. aut opinantibus aliis 32.

X. SOLANVS.

ALiis Solinus aut etiam Aquilinus dictus, nonnullorum Scriptorum teſtimonio ille fuit Coloniæ Epiſcopus, qui D. Urſulæ & Sodalium Virginum exuvias honorificis recondidit ſepulchris: argumento eſſe dicunt, quòd priori ætate Hunnorum nullæ copiæ in Germaniam advenerint, à quibus hunc Virginum copioſiſſimum cætum trucidatum eſſe ipſis affirmantibus conſtaret. Verùm his inter dubia relictis, Solanus is erat Præſul Coloniæ, qui aſpexit urbem ſuam à Francis ſub Childerico I. Rege expugnari: unde materiem Hiſtoriæ abſtulit hoc quoque tempore bellum: teſtimonii loco ſint verſus:

Mutari vidit Regimen Solinus & urbem,
A Francis ſubigi flevit Agrippa tuam.

Annos Sedis numeravit 33.

XI. SIMONEVS.

SImoneus tempore Clodovæi Regis inter Reges Francorum primi Chriſtiano nomine inſigniti per annos 47. Coloniam conſervavit: hujus verò laudes ſicuti & aliorum Epiſcoporum encomia ferè omnia ſepelivit interregnum in Occidentis Jmperio per annos trecentos perpetuum.

SE-

SECULUM VI.

XII. CARENTINUS.

CArentinus ſedit per annos 20. regnantibus in Francia Sigeberto & hujus filio Childeberto, quorum favoribus tutus Coloniam partim novis, partim inſtauratis exornavit templis: unde cecinit Poeta;

Templa Carentinus qui plurima ſtruxit in urbe,
Ingenti geſſit Religione Pedum.

XIII. D. EBREGISILVS.

D. Ebregiſilus per annos pariter 20. floruit Colonienſium Epiſcopus Guntramo Francorum, & Childeberto juniori Auſtraſiæ Regi acceptiſſimus. Pars corporis ſepulti, ſed inde inter Reliquias ſacras meritò numerati, Tuitium tranſlata quieſcit miraculis clariſſima. Sedit an. 20. mortuus an. 600.

SECULUM VII.

XIV. REMEDIVS.

ETiam Remedius annis 20. Colonienſium Epiſcopus docuit illa ætate, qua Theodobertus Auſtraſiæ Rex pulſus, Colonia capta, & oves unà cum paſtore ſuo ſunt diſperſæ, atque ad macellum raptæ: laudes proinde Remedio ſcripſit Poeta hoc compendio:

Remidius medicâ ſanavit vulnera dextrâ,
Et pepulit morbos à grege ſæpe ſuo.

XV. S. CVNIBERTVS.

S. Cunibertus Dagoberto II. Auſtraſiæ Regi moderator à regio genitore Sigeberto datus, munus ſuum ea morum inte-

integritate gessit, ut aulam Regis in DEI domum conversam dixerint æqui rerum æstimatores. Consilia is sua cum viris virtute & munere sibi paribus communicans, Ecclesiæ & regnis mirè profuit, doctus miscere eum in modum sacra profanis, ut dum alieno etiam curas intendebat, suo tamen nunquam defuerit officio: unde Stephanus Abbas Divorum eo tempore Episcoporum mores dilaudans hæc scripsit: *quale, quàm sanctum erat illud palatium, ex quo tam Sanctos, támque illustres suscipiebat Ecclesia Sacerdotes? ex quo procedebant sectatores non Simonis, sed Petri; non mercenarii, sed veri ministri Christi; & qui curias Regum non quærerent, sed potiùs à Regibus quærerentur ipsi, quique non honores per ambitionem appeterent, sed magis ab oblatis, per humilitatem refugerent. Ex quorum numero; erant enim plurimi, fuit Arnulphus Metensis, Cunibertus Coloniensis, Tungrensis Remaclus, Trevirensis noster Modoaldus, istis & omnibus aliis omni virtutum genere conferendus. Vide plura in Brovvero pag. 343.*

Cæterùm inter elogia D. Cuniberti numerârunt etiam, quod Reliquias Divæ Ursulæ & Sociarum Virginum loco honoratiori posuerit: unde cecinit Poeta:

Detexit cineres Ursula Diva tuos.

Annis 40. illustravit Sedem Coloniensem, mortuus an. *660*.

XVI. BOCALDVS.

Bocaldus D. Cuniberti Successor annorum 20. Episcopus, vel laudari multîs nòn est promeritus, vel veriùs laudes posteris transcribere neglexerunt Germani majores nostri, gladio, quàm calamo nobiliores, quod queruntur hodie multorum nobilissimi cineres, & plurimorum in Germania Præsulum, inter quos veniunt

XVII. STEPHANVS. & Sed. 10.

XVIII. ADELVINUS Sed. 4.

XIX. GUISO.

Guiso Archîpræsul is fuit, cujus vigilantiæ id deberi testantur Veterum annales, quòd Romanis aris amplior patuerit

patuerit locus per Friſiam & Weſtphaliam, unde cecinit Laudator Guiſonis:

Erectas noviter Chriſti Guiſo aſpicit aras
In Friſio pariter Weſtphalicóque ſolo.

Sedit an. 14. mortuus an. 708.

SECULUM VIII.

XX. ANNO I.

ANno I. Epiſcoporum duorum virtutum decore clariſſimorum ſocius nondum Epiſcopus, cum utroque multa agere, & pati multa didicit, præſertim verò ea tempeſtate, qua D. Lambertus Trajecti Epiſcopus Pipini Heriſtalli adulteria perſtrinixit virgulâ cenſoriâ, ob id ipſum à Dodone adulterantis fœminæ fratre occiſus. Alter fuit D. Ludvvinus Trevirenſium Archi-Epiſcopus virtutibus & miraculis celeberrimus. D. Suibertum ex Anglia venientem excepiſſe ſcribitur Anno etiam; verùm repugnare videtur temporis ratio; aut annis centum & pluribus vixiſſe D. Suibertum oportet, quem ſub Seculi VIII. finem, & ſub Seculi IX. initium Verdenſium Epiſcopum primum fuiſſe novimus an. 809. mortuum. Annonem verò mortuis annumeratum jam fuiſſe an. 709. teſtantur Annales Coloniæ. Vitio Annoni verterunt multi, quòd D. Lamberti exemplum minùs ſtrenuè ſit ſecutus in caſtigandis Procerum vitiis publicis.

XXI. PHARAMVNDVS.

PHaramundus poſt Annonem unius anni duntaxat Epiſcopum Colonienſi Eccleſiæ annis duobus præfuit. Longiori fortaſſis tempore Trajectenſem tulit Infulam, poſtquam D. Lambertus in exilium pulſus, contra vitium pro virtute perorare non deſtitit: in hujus enim viduam Sedem intruſum fuiſſe memorant Leodii Scriptores.

SERIES

ARCHIEPISCOPORUM COLONIÆ.

PERIODUS II.

XXII. D. AGILOLPHUS. I. ARCH.

OPerante plurimùm, ùt fides est, Dagoberto III. Francorum Rege, D. Agilolphus Archiepiscoporum Coloniæ omnium primus, à D. Gregorio II. Pontifice est exornatus Pallio, simúlque Archiepiscopali ejusdem potestati fuerunt subjecti Episcopi quatuor, aut plures, nimirum Leodiensis, Ultrajectensis, Monasteriensis, & Osnabrugensis, ac demum etiam Mindensis. Verùm his dictis opponunt Scirptorum nonnulli, D. Agilolphum an. Sedis 7. Christi 717. à vitiosissimis hominibus occisum, Archiepiscopatum verò Coloniæ annis ferè 30. seriùs inchoatum fuisse; unde Agilolphum alterum in Serie adjiciendum dicunt, vel longè citiùs sub Agilolpho nostro institutum jam esse evincunt, vel certè sub Agilolpho initium non accepisse, dictat ratio & necessitas.

XXIII. RAGINFREDUS. II. ARCH.

REginfredus ab aliis nuncupatus, Carolo Martello in Francia Regio munere strenuè fungenti, sese peracceptum reddidit per años omnino 30. si manuscriptis huc missis sit insistendum. Dolendum sanè, quòd de Archipræsulibus hoc præsertim seculo non nisi communi pluribus laude celebratis relicta non fuerint elogia singularia; nam Virorum Principum vel insignes virtutes, vel etiam vitia nôsse, plùs placet crebrò Lectoribus

bus, quàm ignorâsse omnia. Anno hujus Seculi 50. die obiisse suum traditur Raginfredus.

XXIV. D. HILDEGARVS III. ARCH.

HIldebertus ab aliis nominatus, multorum Sacerdotum antesignanus, anno Sedis suæ 7. vix finito jam cecidit, occisus à Saxonum turba idololatriæ innutrita. Anno nimirum Salutis 757. Franci Duce Pipino Rege, vel certè Regis loco regnante, in Saxones durissimos moverunt sequentibus Ducem commilitonibus multis.

XXV. BERTHOLINVS. IV. ARCH.

BErtholinus Annorum 15. Archiepiscopus templis omnino diversis vetustate deformatis decorem restituit, & novissimè extructis addidit: Divi insuper Agilolphi ossa honoravit, & conversione multorum idololatrarum Christianos cœtus insigni augmento exornavit, Pipino genitori, & Carolo filio Francorum Regibus ex asse Catholicis perquam pretiosus. Anno 772. obiisse scribunt.

XXVI. RICOLPHVS. V. ARCH.

RIcholphus, quem multi Richolphum, pauci Reinoldum dixerunt nomine, Archipræsulem sanè laudibus dignissimum, qui nempe Colonienses inter per annos 10. eâ gregem Domini custodivit cura ac vigilantia, ut ejusdem gesta laudârint omnes maximè à singulari in pauperes munificentia; mortem verò â singulari patientia: occisus enim clam à sicariis sacrilegis in cœlos evolavit, dum cadaver pretiosissimæ animæ domicilium in aquas profundas demersum, in ipsas Divorum Aras elevari est promeritum.

XXVII. HILDEBOLDVS. VI. ARCH.

D. Hildeboldus Annis 36. Coloniæ Antistes Supremus præfuit, ab anno nimirum 782. usque ad annum 818. quo

fat longo tempore Hadriano I. & D. Leoni III. Pontificibus Maximis, nec non Carolo M. meritis suis singularibus sese reddidit pretiosum; unde à Carolo consiliis crebrò est adhibitus Regiis, & demum etiam Jmperatoriis; à Pontificibus verò Sedis Apostolicæ Apocrisarius est constitutus, ac temporum successu in Divorum Album relatus. Merita hujus Archipræsulis hac synopsi complectuntur Colonienses:

Hildboldus Magno Carolo gratissimus hospes,
Virtutum titulis magnus & ipse fuit.

SECULUM IX.

XXVIII. HADEBALDVS. VII. ARCH.

PRæclarum sibimet nomen comparavit Hadebaldus gemino in Concilio, altero Aquisgrani, altero Moguntiæ habito, in quibus Danorum aliorúmque Septentrioni propinquorum populorum conversio promota est plurimùm; quem in finem Hadebaldus D. Ansgario de necessariis providit & navim instruxit. Annis 28. Sedit an. 846. mortuus, post cujus fata ob Normannorum in Germaniam & Franciam irruptiones, atque etiam ob hæredum Carolo Magno succedentium pugnas & lites per annos 5. Sedes Coloniæ sacra relicta est vidua.

XXIX. GVNTHARIVS. VIII. ARCH.

GUntharii per annos 12. Coloniæ Archipræsulis soror fuit Waldrada, quam, repudiata Theuthberga conjuge legitima, cùm in thalamo sibi jungeret Lotharius junior Rex Austrasiæ, & factum suo etiam calculo firmaret Guntharius, eam ob rem authore D. Nicolao Pontifice Metis celebrata Synodus Guntharium, & mox etiam Theidgaudum Trevirorum Antistitem cum asseclis anathemate confixit. Inter bruta fulmina nume-

numerandum censuit hoc Ecclesiæ Romanæ fulmen Guntharius; verùm dum contempto periculo ad aram facere paravit, vi occulta spoliatus est veste Sacerdotum propria attonitis cunctis, qui rerum arbitri adstabant. Annis 7. inter vivos superstes luxit suam & Regis Lotharii causam mœstissimam.

XXX. WILIBERTUS. IX. ARCH.

WIlibertus anno 863. Archipræsul electus, at primùm an. 870. consecratus, ita præfuit Ecclesiæ suæ, ut per id tempus perpetuos passus sit adversarios Guntharium & huius asseclas. Annos 20. alios ea moderatione animi transegit, ut multùm Clericis & Proceribus indulserit, unde versus:

Wilbertus populi votis Procerúmque favendo
Indulsit mystis libera jura suis.

SECULUM X.

XXXI. HERMANNUS, X. ARCH.

HErmannus annis 35. Coloniensibus tanta virtutum commendatione præluxit, ut eidem meritò *Pii Cognomen* inditum, hoc maximè modo posteritati commendandum esse duxerint:

Septem lustra Ubiis Hermannus munia sacra
Exhibuit, dictus nomine jure Pius.

Pium Augusto suo suffragio dixit etiam Arnulphus Jmperator, qui Hermanni sæpe operam & consilium requisivit.

XXXII. WICHFRIDUS. XI. ARCH.

TAmetsi Wichfridus annos 28. imperantibus Henrico Aucupe & Ottone M. Coloniensem Ecclesiam rexerit, nihil tamen de eodem meminêre Colonienses armorum, quàm librorum amantiores.

XXXIII. BRUNO I. XII. ARCH.

BRuno Henrici Aucupis filius, Ottonis M. frater, Pedo & gladio gloriosus, mirè profuit Ecclesiæ & Jmperio; Jmperatoris enim nunc in Italiam, nunc in Hungariam cum exercitu profecti in se suscepit munus & implevit strenuè, præsertim cùm rebelles Lotharingios compescuit. Agnovit fratris beneficium Jmperator gratissimus: ditiones enim Coloniensis Ecclesiæ bonis & privilegiis multùm adauxit; quibus etiam majus incrementum Bruno adjecit, dum in Burgundiam abiît, sed & inde Rhemos divertit, ibidem calida febri extinctus, postquam Coloniensem Ecclesiam omnium bonorum hæredem scripsit an. 965. Sedit an. 12. Conditor is fuit templi Panthaleonis, in quo sunt reconditæ Brunonis exuviæ, quas Rhemis Coloniam translatas multis lacrymis prosecuti sunt inter indigenas Normanni advenæ à Brunone magno numero baptizati. *Vid. Albertum Kranzium de Saxonia.*

XXXIV. VOLMARUS. XIII. ARCH.

VOlmarus de Ecclesia Coloniensi optimè meritus, serò tamen in supremam ejus Sedem ascendit, quòd obstarent Brunonis Antecessoris non minùs insignia merita, summa ad hæc natalium nobilitas, & inter Viros etiam Principes authoritas. His moti argumentis Lotharingi, Brunoni subdiderunt & colla & capita; at non ita Volmaro, quam inter brevissimæ vitæ causas numerârunt illi, qui post annos Sedis 4. Volmarum sepeliêrunt an. 969.

XXXV. D. GERO. XIV. ARCH.

D. Gero ex Lusatia Marchio à Coloniensibus electus Antistes, tantùm primò displicuit Ottoni II. Cæsari, ut hic eidem deneganda duxerit insignia Viris Principibus

bus in Jmperio concedi ſolita. Verùm Geronis partes æquiſſimas in ſe ſuſcepiſſe viſus eſt Genius tutelaris, cùm Cæſarem dormientem ſui muneris commonefecit, ut læſo Geroni ſatisfaceret. In extaſin non rarò abripi, & exanimi ſimilem decumbere, cùm ſciret perbene Warinus Coloniæ inter Diaconos Supremus, id commodum ſuum ratus, vivum ocyùs ſepulchro intuliſſe ſcribitur Geronem, cùm annis 7. ſediſſet an. 976. maturè nimis ſepultus. Cæterùm ante alios D. Geronem colunt clauſtra Gladbachenſia, quorum author extitit.

XXXVI. WARINVS. XV. ARCH.

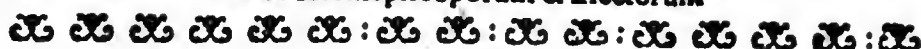
WArinus votis ſuis parùm religioſis damnatus, atque in Solium Colonienſe plurium electorum Canonicorum calculis promotus, optata tamen pace nequaquam frui potuit; conſcientiæ enim ſtimulis potenter adeò fuit agitatus, ut Romam uſque profectus, ſcelus ſuum palàm fecerit Benedicto VII. Romano Pontifici, à quo pœnitentiæ causâ juſſus eſt D. Martini monaſterium Coloniæ vel inſtaurare, vel funditus condere; teſte igitur eodem monaſterio animi labes ædificiis ſacrîs eluit, & 8. annorum compendio deſideratam adeò Sedem Coloniæ poſſedit an. 984. mortuus.

XXXVII. EVERGERVS. XVI ARCH.

EVergerus ob ſingularem modeſtiam, animi moderationem & ſolitudinis amorem laudatus multùm, Archipræſulum illorum fuit omnium ultimus, qui Electores non fuerunt in Jmperio: periodum proinde hanc claudat, qui vitam clauſit an. 997.

SE-

X

SERIES
ARCHIEPISCOPORUM SIMULQUE ELECTORUM COLONIÆ.

PERIODUS III.
SECULUM XI.

XXXVIII. D. HERIBERTUS, XVII. ARCH. I. ELECTOR.

INter Jmperii Septem-Viros à Gregorio V. Pontifice, & Ottone III. Jmperatore providè constitutos venit meritò D. Heribertus, natus Rottenburgi ad Tubarum in Franconia Comes, Henrici Episcopi Herbipolensis frater Germanus. Dum in Archipræsulem Coloniæ est electus à Canonicis, Beneventi agebat in Italia in rebus cunctis præstò adfuturus Ottoni Cæsari, qui nuntiis ex Germania allatis rei certior factus, absenti tum Heriberto hanc brevem misisse fertur epistolam Augusta manu exaratam: *Otto Imperator Augustus sola Dei gratiâ, Heriberto Archilogothetæ gratiam suam & Coloniam & Pallii cubitum unum vale.* Romam Benevento profectus, & Pallio exornatus Heribertus rediit Coloniam, primò parùm gratus D. Henrico Ottonis III. Successori, eò quòd Heribertus diffidentibus ab Henrico partibus favere nosceretur, & relicta ab Ottone Jmperii insignia æquo tardiùs Henrico tradidisset. Accessêre non modici momenti argumenta alia, quibus persuasus Jmperator, & veluti existimabat, jure iratus, aut Electorem castigare, aut penitus Sede pellere meditabatur, quod ipsum suadebant inimicî multi. *At secundum quietem videre sibi præsentem visus Antistitem oris & vestis majestate Augustum affarique: cave Imperator in hunc conservum meum Heri-*

Heribertum graviùs quicquam aut statuas aut designes; nec ipsius unicè Deo carum caput esse acceptúmque nescias; quare si quicquam erga eum fueris commeritus, quod nolles, ejus haud dubiè erit severa tibi quandoque reddenda ratio. Hactenus Brovverus, & ferè similia habet *Kranzius* in sua Saxonia pag. 97. hisce verbis claudens de Cæsaris & Archipræsulis causa narrationem: *Inde Imperator Henricus natalem diem Coloniæ celebrans, Heribertum Archiepiscopum, olim à se malè habitum, satisfactione placavit. Cui reconciliatus Archiepiscopus prædixit, se propediem moriturum, quod & factum est, claruitque mortuus miraculis.* Inter miracula D. Heriberti verò, quod mirandum maximè, numerant Scriptores etiam Heterodoxi. 1. Energumenum dæmonio liberavit. 2. Aquam, qua manus lavit, in medicinam saluberrimam convertit. 3. Vino, cui digitum intinxit suum, cæcutienti fœminæ beneficium lucis restituit. 4. Potenti oratione sua cœleste lumen sibimet impetravit. 5. Henrico II. Cæsari, & sibi diem mortis prædixit vates. 6. Choreis contra interdictum Ecclesiæ tentatis & continuatis, & inde hominum saltu continuo divinitus punitorum miseriis, in pago Kolbeck precibus suis optatum finem imposuit. Fine quievit ipse beatissimo an. 1022. biennio ante D. Henricum. Sedit an. 24.

XXXIX. PILIGRIMUS. XVIII. ARCH. II. ELECTOR.

Piligrimus ex pauperibus natus parentibus, dum Grammaticæ elementis navavit operam, cantando juxtà ac mendicando victum quærere more multorum cogebatur adolescens. Hildeshemii ea ætate sedebat Episcopus D. Bernvvaldus, cuius aures suavi medodia stans ante fores Piligrimus cùm mulceret, continuò Episcopus illustratus vaticinio, suis dixit domesticis: *adducite mihi Archiepiscopum Coloniensem.* Præter mendicabulum nemo præ foribus est, reponebant domestici: tum verò Bernvvaldus: *atqui hoc ipsum mendicabulum erit Archiepiscopus Coloniensis.* Adhibitus dein mensæ Principis, & bene pastus vaticinanti Bernvvaldo promisit, se grates denuo habiturum ad aram, cùm pri-

mò litaturus Deo esset Sacerdos. Ita dimissus crevit virtute & sapientia: ob vultus tamen deformitatem nobilitati haud acceptus, in pago constitutus est Parochus, quem venationi intentus D. Henricus Jmperator cùm obvium sibi haberet, & ut Missæ Sacrificium se præsente offerret, potiùs rogaret, quàm imperaret, mox ignoto Cæsari morem gessit. Inter celebrandum mirabatur Henricus, quòd homo tam deformis in Sacerdotum electam sortem fuisset cooptatus: at tunc subitò audiri cœperunt verba: *ipse fecit nos, & non ipsi nos.* Monente Piligrimo, aut veriùs Deo, hæc ipsa altiori sonitu verba sunt repetita. Unde persuasus Cæsar tanquam audito de Piligrimi probitate oraculo, eundem pluris cœpit æstimare adeò, ut Piligrimum Electorali Sede judicârit dignissimum. Coloniæ igitur anno 1022. cùm primò celebraret Sacrum, dati Bernvvaldo Hildesiensi Episcopo promissi probè memor, preces pro vivis dici solitas dicere paravit: at divinitus ibidem revelata Bernvvaldi morte eundem mox inter mortuos numeravit populo mirante & vaticinium clamante. Annis 14. illustravit Coloniensem Ecclesiam an. 1036. D. Bernvvaldi mortui vestigia secutus.

XL. HERMANNVS II. XIX. ARCH. III. ELECTOR.

HErmannus II. Ehrenfridi seu Ezilonis inter Palatinos Comites Electoris filius, Henrici de Lacu itidem Electoris frater aut patruelis, geminum à virtutibus sibi mutuum sumpsit, aut proprium fecit cognomentum, pariter *Pius* & *Nobilis* per Antonomasiam passim appellatus. Dum primas virtuti tribuit, Pontificem & Cæsarem atque bonos omnes sibi faventes habuit; à D. Leone IX. enim post Concilium Moguntinum impetrâsse fertur privilegium, quo Purpura Romana Hermanno & futuris Successoribus concederetur deinceps singulis ac universis. In eodem Concilio, & aliàs Henricum III. Jmperato-

ratorem venerari licuit Coloniæ nunquam adversum. De Hermanni virtutibus testimonium dixit inter alia etiam lampas pretiosa, quam in sacello quopiam D. Magdalenæ honoribus dicato, luce perpetua jussit illustrari: illustravit verò Hermannus Germanam præcipuè Ecclesiam annis 19. an. 1055. tumulo illatus.

XLI. D. ANNO. XX. ARCH. IV. ELECTOR.

ANno è Suevorum Comitum de Sonnenberg stemmate natus, frater Werneri Archi-Episcopi Magdeburgici, artibus, scientiîs & virtutibus ritè instructus, atque inter Canonicos adscriptus, Bambergensium Gymnasio Præses est postulatus: inde verò ab Henrico III. Cæsare consiliis adhibitus, & Legatus Coloniam missus, tanti ab Hermanno II. Archipræsule, & Canonicorum Collegio fuit æstimatus, ut eundem præ competitoribus aliis in Caput suum delegerint. Mox etiam publica Jmperii authoritate Henrico IV. Romanorum Regi admodum Adolescenti datus, Adelbertum Bremensem Episcopum eo in munere expertus est adversarium, Henrici seductorem vaferrimum; unde Augustus discipulus adversùs Magistrum tantam concepit iram, ut nisi Agnes Augusta mater vim elusisset, Elector Coloniæ in tantilli Cæsaris insidias incidisset, aut aperto vulnere concidisset. Idem justitiæ assertor fuit non nunquam rigidissimus; argumento nobis sit exemplum ex pluribus unum. Cùm mulier multis obnoxia litibus iniquos judices coram Archipræsule insimulâsset, & causam argumentis firmâsset, latâ ab Annone sententiâ, Viris septem eruti sunt oculi; septimo tamen, fortassis omnium minùs reo relictus est oculus, ut cœcorum deinceps dux foret. Hujus ipsius Archi-Episcopi Coloniæ servari in monasterio Sigenbergensi ajunt Pedum, cui inscripta hæc sit legere verba:

Tityre coge pecus, cœcos ne ducito cœcus.

Dux oculatissimus verò inter Colonienses fuit an. 20. vaticiniis & miraculis clarus, quem multis prosecuti sunt laudibus *Albertus Kranzius, Brovverus & Scriptores etiam Acatholici.* Mortuum dicunt an. 1075.

XLII. HILDOLPHVS. XXI. ARCH. V. ELECTOR.

HIldolphus annorum 4. Archipræsul ex humili loco in Cæsaris Henrici IV. aulam translatus, partim ad aras ritè faciendo, partim meritis suis aliis præclaris adeò sibi devinxit D. Annonis, aut veriùs divini Numinis favores, ut cùm librum suo & proximorum bono peraccommodum rogâsset D. Archipræsulem, hic continuò responderit: habebis brevì & librum, & Sedem Annonis: unde cecinit Poeta:

Ex humili scandit sacræ ad fastigia Sedis
Hildolphus, quod ei dixerat Anno priùs.

XLIII. SIGEVVINVS XXII. ARCH. VI. ELECTOR.

SIgevvinus 10. annorum Antistes, in Eifflia natus, D. Annoni ob insignia merita non minùs carus & acceptus, quàm Hildolphus habebatur: testimonii loco esse poterat, quòd pari vaticinio prædixerit Anno vates Segevvino Coloniensem Infulam: monumenti instar sit versus:

Eifflia Sigvvinum genuit, pædixerat Anno
Mitram.

XLIV. HERMANNVS XXIII. ARCH. VII. ELECTOR.

HErmannus 10. annorum Archipræsul, natus Comes de Notheim, aut veriùs Henrici cognomento Pinguis ad Visurgim Ducis filius, Richenzæ Lotharii II. Augustæ conjugis frater, D. Severini sacras Reliquias honoratiori loco posuit

ſuit & exornavit; inſignem etiam promeritus eſt laudem moderatâ parſimoniâ, & redituum Eccleſiaſticorum curâ ſedulâ, quod indicant nobis verba:

Oſſa Severini gemmis ornavit & auro
Nobilis Hermannus ſanguine, dives opum.

XLV. FRIDERICVS I. XXIV. ARCH. VIII. ELECTOR.

FRidericus Comes Forojulienſis, aut teſtibus Scriptorum Colonienſium calamis è Suevorum Comitum ſtirpe prognatus, cum D. Norberto Parthenopolis Archiepiſcopo egit cominus & eminus, ut quaqua verſus prodeſſent Eccleſiæ. Apoſtolicum Friderici Zelum unà cum aliis multis dilaudavit Monaſterium in Inſula Rhenana, Rolandi dictâ, & alterum in monte S. Apollinaris munificentiſſimè extructum. Sedit annis 32. mortuus an. 1131.

SECULUM XII.

XLVI. BRVNO II. XXV. ARCH. IX. ELECTOR.

BRuno Comes de Altena in Weſtphalia natus, tribus in Eccleſiis floruit Coloniæ & Confluentiæ. Merita ejus tanta fuerunt, ut licèt epilepſiæ morbo laboraret, & Godefredus Sanctenſis Præpoſitus æmulorum potentiſſimus multis placeret, nihilominus Brunonem eligendum Archipræſulem cenſerent Canonicorum plures, & ſuaderet Jmperator Lotharius II. Nemini nempe Elector hic diſplicuit magìs, quàm ipſe ſibi: quare non niſi multorum precibus, & D. Bernardi conſiliis perſuaſus, Coloniæ Solium conſcendit, poſtquam jam Trevirenſium Infulam neutiquam admiſit, Innocentio II. Pontifice Bru-

Brunonis constantiam probante. Annos 6. Elector numeravit; à Lothario enim Jmperatore in Italiam ductus an. 1137. in Apulia est extinctus, & Barii in templo D. Nicolai sepultus, cujus ossa elapso dein biennio Rogerius tyrannus Siculus exhumari, & per urbis compita spargi mandavit.

XLVII. HVGO. XXVI. ARCH. X. ELECTOR.

HUgo Sponhemiensis Comes, Decanus Agrippæ Coloniæ, mortuo Brunoni Successor datus in Italia, ibidem consecratione & Pallio à Pontifice impetratis Melphiæ seu Barii elapso quatriduo post sectionem venæ est mortuus, paucorum omnino mensium Archiepiscopus.

XLVIII. ARNOLDVS I. XXVII. ARCH. XI. ELECTOR.

ARnoldus Geldriæ Comes de Simoniæ crimine ad Eugenium III. Pont. ab invidentibus delatus, & Romam usque ad dicendam Causam vocatus, alacri comparuit animo, comite conscientiâ bonâ tutissimus, qualem sanè invenit judex in terris Supremus ringentibus inimicis. D. Bernardi consiliis, quin & familiaritate usus Arnoldus, didicit periculosis temporibus cedere & occurrere, vitia nimirum eradicando, & virtutes plantando per annos Sedis 14.

XLIX. ARNOLDVS II. XXVIII. ARCH. XII. ELECTOR.

ARnoldus II. Comes de Wied per varios in Collegio Canonicorum Coloniensium gradus ad supremum denique ascendit annorum 5. Elector, qui sui ævi luxit mœsta tempora, & D. Bernardi mortem plurimis luctuosissimam. Gesta Arnoldi hujus probavit maximè Conradus III. Jmpetor

rator, cui ab arcanis Consiliis erat. Reindorffensem extruxit ædem, & S. Severini templo profuit.

L. FRIDERICUS II. XXIX. ARCH. XIII. ELECTOR.

FRidericus II. Comes Altenanus & montium dictus, Gerardo æmulo denique ab electoribus Canonicis est præhabitus, eò quòd Hadrianus IV. Pontifex, & Fridericus I. Jmperator præhabendum censerent. Idem Elector probè electus Hadriano Pontifici auxilio fuit ad sedandas lites Pontificem inter & Cæsarem obortas. Papiæ post annum Sedis 3. sepeliêrunt mortuum; unde eidem anno 1159. in Germania parentavit Fridericus Jmperator I.

LI. REINOLDUS. XXX. ARCH. XIV. ELECTOR.

REinoldus de Dasselen Comes Luneburgicus Friderico Jmperatori, quàm Pontifici acceptior, hunc in modum est laudatus ab Augusto laudatore: *Charissimum Principem nostrum Reinoldum Ecclesiæ Coloniensis Venerabilem Archiepiscopum universis Imperii fidelibus in exemplum proponimus, cujus fidem synceram, cujus constantiam invictam, cujus labores immensos, cujus opera & servitia magnifica in omni necessitate Imperii, & nostra sæpenumero perspeximus &c.* Erat nimirum Reinoldus Cæsari à conciliis perpetuis, & comes à latere, præsertim proficiscenti in Italiam, ex qua an. 1162. everso Mediolano DD. trium Magorum & Machabæorum Martyrum Reliquias Coloniam direxit. An. 1167. ultimùm in Italiam profectus pestilentiæ morbo interiit 8. annorum Elector.

LII. PHILIPPUS I. XXXI. ARCH. XV. ELECTOR.

PHilippus Comes Heinsbergensis, dum Fridericus I. Jmperator Henricum Leonem Saxoniæ Electorem proscripsit,

sit, probè observatis, teste Kranzio, Juris Publici regulis, Westphaliæ Ducatum & Angriæ hodie Comitatum impetravit. Eadem ferme ætate mœnibus Coloniam firmavit simul & exornavit, monumento sui relicto Coloniensibus perpetuo. Henrico VI. Jmperatori in Italiam abeunti junctus comes Neapoli commune multorum Germanorum sepulchrum invenit an. Sedis 24. Christi 1191. Synopsis rerum à Philippo gestarum hoc metro canitur.

Ortu Heinsbergiacus magnus virtute Philippus,
Mœnia & Angariam Westphaliámque dedit.

LIII. BRVNO III. XXXII. ARCH. XVI. ELECTOR.

BRuno Comes Altenanus litis sibi motæ, honorum & onerum publicorum haud immeritò pertæsus, abdicavit se Pontificatu Coloniensi post regiminis annum 2. Vitæ partem reliquam Superis consecraturus examussim, solitudinem Aldenburgensem petiit an. 1193.

LIV. ADOLPHVS I. XXXIII. ARCH. XVII. ELECTOR.

ADolphus Brunonis III. frater vel patruus, inter authores, aut certè adjutores numeratus est potentissimos, cur Otto Dux Brunsuicensis contra Philippum Suevorum Ducem fuerit in Solium Jmperii evectus. Perperam sese elegisse, aut electum Ottonem Jmperatorem peiùs imperâsse, ostendit mutata mens Electoris Adolphi; Aquisgrani namque an. 1204. coronavit Imperatorem Philippum: sed ob hoc ipsum præmaturum factum, utpote inconstantiæ indicium haud obscurum, & causas majoris momenti alias imperante Innocentio III. è Sede Coloniensi fuit amotus an. 1205. annorum 12. Elector. Monumenti loco rem totam indicat Lectori hoc breve melos:

Successor patrui cæcæ levitatis Adolphus,
Pulsus bis dicto Cæsare sede fuit.

SECULUM XIII.

LV. BRUNO IV. XXXIV. ARCH. XVIII. ELECTOR.

INter turbas Jmperii & Coloniæ publicas Bruno IV. natus Comes de Sayn, in Archipræsulem delectus, exordium dignitatis suæ nactus est difficillimum,& viam virtutis arduam: Philippus enim Jmperator Ottone æmulo prope Coloniam in pugna decretoria victo, Brunonem in arce Wasserburgensi captum duxit captivum. Prosperè evenit captivo, amicitiæ vinculo conjunctos tandem fuisse Pontificem Innocentium & Cæsarem Philippum; tum enimvero confirmatus in Sede Principis sedit brevi tempore, 3. duntaxat annorum Præsul, sorte meliori dignissimus.

LVI. THEODORICUS I. XXXV. ARCH. XIX. ELECTOR.

THeodoricus Comes Heinsbergensis ab Ottone Philippi, licèt jam viribus prævalentis Cæsaris, æmulo in sacram Coloniæ Sedem intrusus, è cœtu fidelium ab Innocentio III. est ejectus, quòd nollet relinquere partes Ottonis ab universa propemodum Ecclesia relictas. Annos circiter 8. duravit schisma pertinax Theodoici, tandem re & spe Sedis recuperandæ destitutus, dato sibi auro quievit.

LVII. D. ENGELBERTUS XXXVI. ARCH. XX. ELECTOR.

D. Engelbertus Montensis Comes, ab Jmperatore Henrico VI. constitutus filio Friderico Moderator, à Coloniæ verò Canonicis Jmperii Elector designatus, utrumque munus tanta integritate obiît, ut inter æquos rerum arbitros inventus fuerit nemo facilè, qui plus ab eodem deside-

 ret.

ret. Brovverus nunc compendiô comprehendens, nunc fusiùs describens D. Engelberti dotes egregias pag. 118. paucis vocabulis dixit rem maximam, dum inquit: *addunt de Engelberto, columnam Ecclesiæ, Cleri decus, columen extitisse regni.* Tantum tamen ac tale columen Fridericus Comes Isenburgicus ob Essendiensis monasterii jura ab Electore hoc ritè defensa & custodita, 47. vulneribus è medio sustulit an. 1225. Sedis 9. Hanc à multis seculis vix auditam necem mox secuta omnium; præsertim in Germania inferiori Statuum admiratio, & indignatio justissima querelis Christianum orbem implevit, præsertim verò cùm volanti famæ accederent passim miracula multa legitimis testimoniis confirmata. *Lege Brovveri Annales Trevirens. & Gelenii Historiam de S. Engelberto editam.*

LVIII. HENRICVS I. XXXVII. ARCH. XXI. ELECTOR.

HEnricus Comes de Molenarck primas inter curas numeravit illam omnium maximam, qua vindictam de Comite Isenburgico, & scelerum consciis severissimam sumere constituit: quare sceleris tanti authoris bona fisco quamprimum sunt adjudicata: conjux ejusdem tametsi criminis minimè particeps, mœrore contabuit. Fridericus Comes conscientiæ stimulis instar Caini agitatus aliquantisper vagus & profugus, denique Leodii interceptus, & impensis haud modicis Coloniam traductus infamíque rotæ implexus, mirâ pœnitentiâ pœnas absolvit gravissimas. Audiamus Bovveri hac super re compendium, quod ita habet pag. 124. *Extra D Severini portam Comes horrendo atque infami supplicio in rotam actus, dorsum interritus ad sedecim præbuit securis ictus; inde tortoris manum ad singula comminuenda frangendáque corporis membra ultrò exposcens, admirandæ fortitudinis ac constantiæ in perpetiendis suppliciis exemplo, omnibus Christiani hominis probè in morte perfunctus officiis, tam tetram in se receptam labem, magnitudine cruciatuum eluit, vel obscuravit.* Cæterùm Henricus Elector vindicata D. Engelberti morte, opportuna occasione

næ utendum ratus, cum Coloniæ civibus ad lites pronissimis res magni momenti varias discussit atque composuit. Sedit ab an. 1225. usque ad an. 1237. turbatissimis in Jmperio temporibus.

LIX. CONRADVS. XXXVIII. ARCH. XXII. ELECTOR.

COnradus Comes de Hôchsteden per annos 24. difficultates tulit & ærumnas maximas; à Wilhelmo quippe Juliacensi Comite captus, novem mensibus in durissima captivitate delituit. Annos ætatis suæ ultimos potissimùm consecravit ingentis operis & pretii templo, Divorum Magorum honoribus consecrato. Suorum temporum Salomonem dixerunt multi Conradum: Salomonis tamen opera aut facinora posteritati legenda non ritè scripserunt, si ædem excelsam demas, de qua Poeta ita canit:

Conradus summi struxit fastigia templi,
Atque Ubia Salomon alter in urbe fuit.

Morti sucubuit an. 1261.

LX. ENGELBERTVS II. XXXIX. XXIII. ELECTOR.

ENgelbertus Comes de Valckenburg circa annum 1260. Jmperio Romano inter seditiones & cædes publicas lugente, luxit & ipse sortem suam tristissimam, cùm Coloniæ cives urbem patriam in libertatem plenissimam asserturi tentârunt extrema omnia, Bonnæ interea violenta remedia meditante Engelberto. Stratagemate & cuniculis Coloniæ expugnationem tentandam esse, unà cum Electore rati non pauci, sibi tumulum struxerunt, dum concubia nocte per occultos terræ meatus ingressi, sed simul à fœdifrago socio proditi, ad unum omnes sunt enecti, ipso Electoris fratre desiderato. Amicis igitur consiliis,

non verò armis cum civitate agendum ritè persuasus, pacem dedit & impetravit, cum Phrygibus doctus sapere. Annis 14. veriùs pugnavit, quàm quievit: excipe annum mortis 1275.

LXI. SIFFRIDUS, XL. ARCH. XXIV. ELECTOR.

Siffridus ex præclaro Westerburgorum stemmate ortus, institit cruentis Engelberti II. vestigiis, aut longè superavit, gladio magìs, quàm consilio usus, ut vim vi frangeret. Quare haud veritus arma ipse induere, & in arenam descendere, at in eadem captus ab hoste Montensi Comite Adolpho, annis 7. libertatem frustra desideravit: tandem verò liberatus, mox totis viribus redintegrato bello ea fortunâ certavit, ut Adolphum inter victos atque captivos ductum, talionis pœnam subire mandârit modo planè barbaro. De fine captivitatis desperandum erat ante omnia alia Adolpho; modum ut mitigaret victor, vix ausus est sperare, præsertim cùm ferreæ caveæ nudum Comitis corpus inclusum, & melle oblitum vespis & muscis patere jussit, exemplo inter hostes Christianos hactenus inaudito. Hujus Electoris etiam causâ interdicto Ecclesiæ subjecta Colonia multo languit tempore. Annis 24. non sedit, sed sæviît ad annum 1298. usque.

SECULUM XIV.

LXII. WICHBOLDUS, XLI. ARCH. XXV. ELECTOR.

Wichboldus ex Illustrium Baronum de Holte natus sanguine, & Coloniæ legitimis in Archipræsulem electus calculis, omnem quamprimum movit lapidem, ut Metropolis sua interdicto soluta, ovis instar perditæ reduceretur ad pastorem suum. Laudem hanc unam & maximam Wich-

Wichboldi reliquit Colonia posteris. Annis 7. fuit Elector an. 1306. terræ mandatus.

LXIII. HENRICVS II. XLII. ARCH. XXVI. ELECTOR.

SEpulto Wichboldo electores Canonici in tres partes abiêrunt; pars nimirum prima Wilhelmum Juliacensem, pars altera Reinaldum Westerburgicum, pars reliqua Henricum Virneburgicum, tres Comites in Præsulem suum delegerunt. Nodum Gordium jure dicere poterant litem hanc gravissimam, quam dum nequiît solvere consilio, gladiô Henricus disrupit; post cæsum enim in pugna Frandensi Wilhelmum, Romam, aut veriùs Avenionem properavit, ubi à Clemente denique post peractam pœnitentiam, & exhibita habilitatis suæ argumenta est confirmatus. Eadem tempestate Jmperii Electores de eligendo, & mox electo novo Cæsare inter sese certabant primo calculis, mox verò armis: pars enim Ludovicum Bavarum, pars altera Fridericum Austriacum à se electum propugnavit. A Friderico stetit Henricus, quem idcirco Bonnæ coronavit Jmperatorem, ringente parte altera. Inter turbas itaque Imperii transigenda fuit ætas Henrico ferè annis 26. quibus Coloniæ Sedem tenuit mortuus an. 1331.

LXIV. WALRAMVS II. XLIII. ARCH. XXVII. ELECTOR.

WAlramus Juliacensis Comes, fortissimos præ aliis sensit hostes Ludovicum Bavarum & Adolphum Marchiæ Comitem Leodiensem Episcopum. Contra hunc sententiam dixit Joannes XXII. Romanus Ponifex Walrami quondam Bononiæ condiscipulus. Contra Bavarum pro Walramo pugnavit Clemens VI. ad quem in Galliam ubi pervenit profugus Walramus, sepulchrum invenit, an. 1349. postquam Elector vixit an. 18.

LXV. WILHELMVS. XLIV. ARCH. XXVIII. ELECTOR.

Wilhelmus ex illustri Baronum de Gennep prosapia oriundus, seditiosorum civium Coloniæ audaciam detestandam quoque expertus est, cùm Canonicorum duo levi de causa trucidati, justam bonorum omnium iram adversùs civitatem provocârunt. Annis 13. Coloniensi Ecclesiæ præfuit Wilhelmus, quibus proventuum curam adeò sedulam gessit, ut expuncto ære alieno magnam auri copiam corraserit. Dum avarum itaque dixerunt multi, liberalem experti sunt inter Divos Principes Apostoli, quorum duodecim effigies, seu statuas argenteas Coloniæ templo principi donavit etiam hodie visendas. Vita longiori haud indignum mors inter mortales rara extinxit. Cum cercopitheco nimirum, quem aluit, dum fortè ludere, aut tempus fallere placuit, accepto in pede lethali vulnere interiît an. 1362.

LXVI. ADOLPHVS II. XLV. ARCH. XXIX. ELECTOR.

Mensibus decem relicta est Sedes vidua, dissidentibus inter se partibus, aliis Joannem Comitem Virneburgicum, aliis verò, imò pluribus Adolphum Comitem Altenanum eligentibus, quorum posterior, cùm oblatam sibi dignitatem desiderâsset minimè, prior verò ambiret maximè, eam ob rem Urbanus V. Pontifex latâ sententiâ repulso Joanne, Adolphum confirmavit. Verùm hic stirpis suæ in se unica fronde superstite exspiraturæ memor, & amplæ hæreditatis adeundæ spe allectus, relicta Sede sacra thorum elegit, ducta in conjugem Margaretha Comite Montensi: anno itaque unico Elector fuit.

LXVII. ENGELBERTVS III. XLVI. ARCH. XXX. ELECTOR.

ENgelbertus III. Comes Altenanus Adolphi patruus, à multo tempore jam Leodii Episcopus, Coloniensem Infulam non ambiît, longè minùs postulavit, postulatus nihilominus ipse ab electoribus Canonicis, & à Pontifice confirmatus annos 4. Elector senex numeravit, solitudinis, quàm publici honoris avidior.

LXVIII. CVNO. XLVII. ARCH. XXXI. ELECTOR.

CUno ex familia Falckensteiniana Comes Engelberto Coadjutor, ùt vocant, datus, brevi temporis spatio multa præclarè egit; contracta enim debita expunxit; ditiones novas, atque inter has Comitatum Arensbergicum dato auro comparavit, nec non res priùs admodum turbatas composuit; tum verò curarum satur Pontificatu se abdicavit, non nisi 2. annorum Elector.

LXIX. FRIDERICVS III. XLVIII. ARCH. XXXII. ELECTOR.

FRidericus Comes de Saarvverden, invito Carolo IV. Jmperatore Joannem Argentorati Episcopum nepotem suum offerente est confirmatus in Coloniæ Solio. Profuit nimirum Friderico plurimùm, notum esse Romano Pontifici Gregorio XI. quocum literis quondam Bononiæ navavit operam, Italis jam tum acceptus Germanus. Inter gesta per annos 44. Friderici præclara numerârunt spectatores ea maximè, quibus imposuit coronam Jmperatoribus tribus, nimirum Wenceslao, Ruperto & Sigismundo. Eodem authore, aut certè adjutore an. 1388. surrexit Athenæum Coloniense ab Urbano VI. raris privilegiîs munitum.

SECULUM XV.

LXX. THEODORICUS II. XLIX. ARCH. XXXIII. ELECTOR.

THEodoricus II. Comes de Mörs annis 48. Archiepiscopus, Episcoporum duorum frater, ipse simul Episcopus Paderbornensis floruit. Inter facinora Theodorici majora numeravit posteritas diem Theophoriæ solennem, quem sacratiorem esse præcepit, ut Latreuticus cultus adversùs hæreses ampliùs splendesceret. Cæsaris Verdam ad illud usque tempus Clivensi Comiti subjectam ditionis suæ fecit; Susatum verò nimiis tributis fagitatum amisit, subditis Comitem Marchiæ sibi dominum poscentibus. An. 1463 mortuis apposuit.

LXXI. RUPERTUS. L. ARCH. XXXIV. ELECTOR.

RUpertus Dux Palatinus Friderici cognomento Victoriosi Electoris frater, à Coloniæ Canonicis est electus ea lege, qua Archipræsulis restricta plurimùm fuit potestas sacra juxtà ac profana, vixque relicta sunt Electoris sustentationi congruæ accessaria. Aegerrimè servitutem hanc novissimam tulit cum fratre frater Victoriosus; quare conducto exercitu laturus opem Ruperto, oppida varia & arces Canonicorum copiis occupatas expugnavit. Seditio inde ingens adversùs Rupertum exorta turbavit omnia: anno namque 1473. à Canonicis in Coloniæ Antistitem electus Hermannus Hassiæ Marchio, in suppetias vocavit Carolum Audacem Burgundorum Ducem, qui continuò Novesium urbem in Coloniensi Electoratu munitissimam obsidione cinxit; sed demum à Friderico III. Cæsare repulsus, ab incœpto opere destitit. Rupertus interea omni ex parte derelictus, dum fugam capessivit, in via ab Henrico Has-

siæ

ſiæ Marchione interceptus, annis 3. in captivitate libertatem deſideravit anno 1480. inter ærumnas mortuus an. 17. Elector. Mortui cadaver Bonnam translatum, diuturno tempore ſepulchrum haud impetravit.

LXXII. HERMANNVS IV. LI. ARCH. XXXV. ELECTOR.

HErmannus Haſſiæ Landgravius cognomentum Pacifici ſibi accerſivit pacem ſervando & bella vitando.. Atque hac potiſſimùm arte tantùm vicit & ſibimet devinxit ſubditorum plurimorum animos, ut etiam anno 1489. in Paderbornenſem Epiſcopum delectus, nemini non placuerit, præcipuè cùm univerſi Hermannum ſcirent in pauperum catervas eſſe adeò largum atque benevolum, ut iter faciendo mendicabulorum manipulis vias publicas impleverit, haud immeritò *Pater Pauperum* cognominatus. Si ſuo tempore Comitia Jmperii Hermannum in remotiores urbes Coloniâ avocârunt, paſſim conſueverunt multi dicere, nequaquam multis inquirendum eſſe, ubi domicilium haberet Elector Hermannus: cuſtodias enim ejusdem eſſe copioſos pauperes, totam latè viciniam implentes, & urbe tota Hermannum celebrantes. Non minùs liberalem ſeſe exhibuit ædibus ſacris, quas auro & argento aliiſque donis exornare in deliciis erat Archipræſuli virtutis ſtudioſiſſimo, quem poſt Sedis annos 28. an. 1508. ad tumulum copioſis lacrymis proſecuti ſunt cujusvis ſtatus ac generis viri fœminæque.

SECVLVM XVI.

LXXIII. PHILIPPVS II. LII. ARCH.. XXXVI. ELECTOR.

PHilippus II. Comes Eberſteinius, ut multorum technas & prava eluderet conſilia, nobilium non paucos Electori Colo-

Colonienſi equidem ſubditos, ſed parùm fideles ſibi, rogavit palàm, quot proditores Chriſtum Servatorem vendiderint? reponentibus ſingulis: proditor is unus fuit Iſcariotes. Tum verò Philippus: *me verò vendunt proditores multi*, atque hoc dicto perfida multorum diſpulit conſortia. Nihilominus, cùm inter Senatores numerarentur, qui cives oneribus multis gravâſſent, & tardè admodum impoſita ipſi exſequerentur mandata, ob has aliáſque non leves cauſas Procerum varii capite plexi, reliquis eum timorem incuſſerunt, ut alieno, quàm ſuo damno ſapere maluerint. Annis 7. Electorem timuerunt Colonienſes; an. 1516. inter varia luctus & lætitiæ teſtimonia publica ſepeliêrunt.

LXXIV. HERMANNVS V. LIII. ARCH. XXXVII. ELECTOR.

Hermannus V. Comes de Wied, Elector ſimul & Epiſcopus Paderbornenſis conſtitutus, opus bene cœptum in fine corrupit: ab anno enim 1530. pravis libertinorum conſiliis ſeductus, haud obſcurè cœpit favores prodere Luthero & ſociis: Argentorato enimBoñam vocâſſe fertur Bucerum, ex Saxonia verò Melancktonem, quorum librum, Hermanni nomine editum, confutârunt Coloniæ Scriptores. Hermannus tamen ſpretis Catholicorum conſiliis & libris Kempenæ, Andernaci alibíque locorum nova placita ſpargi permiſit, aut turpiùs mandavit, ex paſtore factus lupus. Igitur à Romano Pontifice Paulo III. & Jmperatore Carolo in ſummas redactus anguſtias, Sedeque ſua pulſus, an. 1547. elapſo exinde luſtro unico in Comitatu Wiedano an. 1552. eſt extinctus.

LXXV. ADOLPHVS III. LIV. ARCH. XXXVIII. ELECTOR.

Adolphus Comes de Schauenburg Hermanno V. Adjutor junctus, & ipſo Sede amoto Archipræſul conſecratus, providè contrariam Anteceſſori iniit viam, ſparſa doctri-

næ

næ novæ ſemina in tempore ſuffocanda eſſe probè gnarus : unde è Coloniæ ditionibus migrare juſſi Heterodoxi, ægerrimè obtemperârunt : Adolphus verò ad nutum Romani Pontificis & Caroli Cæſaris intentus, inter Concilii Tridentini Patres dixit ſententiam ; 9. annorum Archiepiſcopus, multis Catholicorum encomiîs exornatus vivus & mortuus 1556.

LXXVI. ANTONIVS LV. ARCH. XXXIX. ELECTOR.

ANtonius Comes de Schauenburg, Adolphi III. frater, ob fratris & ſua merita inſignia in Caput Coloniæ ſupremum electus, plura deſideravit agere, quàm egit morte præventus immatura an. Sedis jam altero : unde habet diſtichon:

Succeſſit fratri paucis Antonius annis,
Cùm vita, haud virtus deſtituêre virum.

LXXVII. IOANNES GEBHARDVS LVI. ARCH. XL. ELECTOR.

GEbhardus Comes Mansfeldius vix electus eſt Archipræſul, mox morbo proſtratus diuturno, cœpit mortem meditari vix 4. annorum Elector, mortuus an. 1562.

LXXVIII. FRIDERICVS IV. LVII. ARCH. XLI. ELECTOR.

FRiderico Comiti de Wied, cùm non minùs quàm Gebhardo, perpetui morbi incubuiſſent, honorificum Electoratûs munus, & ponderoſum onus in Succeſſorem liberè transtulit an. Sedis 5. vel 6. ſervata ſibi in annos futuros non magnâ auri ſummâ, quam tamen etiam mors brevì ſecuta invidere eſt viſa an. 1567.

LXXIX. SALENTINVS, LVIII. ARCH. XLII. ELECTOR.

SAlentinus Comes Isenburgicus an. 1567. Coloniensi Infula exornatus, an. 1574. Mitram Paderbornæ alteram capiti imposuit. Utriusque nimirum Ecclesiæ Canonicis summopere probata est Salentini cura Ecclesiastica simul & domestica, qua thesauros utrosque auxit & multiplicavit. Verùm tametsi auro & meritis dives diceretur Salentinus, his tamen omnibus longè visus est præferre generis sui propaginem: abdicato enim post annum Sedis 10. Electoratu duxit Antoniam Arenbergicam, ne mortis falci penitus succumberet stemma Isenburgicum.

LXXX. GEBHARDVS, LIX. ARCH. XLIII. ELECTOR.

GEbhardus Truchsessius ab Ottone Episcopo Augustano E. R. C. patruo suo ritè moribus formatus, & statum meliorem eligere doctus, eo profectu visus est institisse Truchsessiorum Comitum gloriosis vestigiis, ut anno ætatis suæ 30. in Archiepiscopum Coloniæ jam fuerit electus, posthabito etiam Ernesto Bavaro Frisingensi simul & Hildesiensi Episcopo. Verùm fefellit plurimùm universos malè concepta spes de tanto, ùt ajebant, juvene: Gebhardus enim Agnetis Mansfeldicæ illiciis & laqueis adeò est irretitus, ut desertor Ecclesiæ Romanæ factus, clam cum amasia celebrârit nuptias, animo simul retinendi Electoratum Coloniensem. Armatas eum in finem manus Gebhardo adversùs quosvis hostium impetus promiserunt Joannes Casimirus Comes Palatinus, Hassiæ Marchio, Comites item de Solm, Nassau & Geroldseck &c. Verùm ab Hispanorum è Belgio mox translatorum præsidiis Bonnâ occupatâ, Gebhardus pulsus, Romæ simúlque Coloniæ est exauthoratus, Pontifice Gregorio XIII. sententiam dicente an. 1583. unde

unde derelictus ferè ab omnibus fugit in Hollandiam, ubi ab Uraniæ Duce exceptus, extorrium more cum sacrilega conjuge vixit ad annum 1601.

LXXXI. ERNESTVS, LX. ARCH. XLIV. ELECTOR.

Ernestus Alberti V. Ducis Bavari filius, tribus jam Infulis, Leodiensi nimirùm, Hildesiensi & Frisingensi junxit quartam eámque majorem reliquîs Coloniensem. Pedo & Gladio opus fuit Ernesto; Pedo quidem ut oves dispersas unum in ovile reduceret; Gladio autem ut lupos permultos, hostes nempe suos copiosos procul pelleret, quod utrumque præclarè prorsus præstitit per annos 29. Utrumque paucis complexus Poeta canere nos docuit.

Ernestus Bavarus certans Gladioque Pedoque
Restituit læsis vimque decusque sacris.

Talia tametsi probarentur minimè Lutheri asseclis Viris Principibus, hi nihilominus quod in Ernesto reprehenderent, non invenerunt, quod verò dilaudarent, facilè repererunt: vixisse enim & mortem Arensbergæ obiisse an. 1612. non nisi *sanctissimè*, libris testibus confitentur. Gloriosus igitur reliquorum omnium ex Domo Bavarica Electorum Coloniæ antesignanus Ernestus, Coloniam Romam Germanorum dictam, dum non condidit, magnam partem restauravit.

SECULUM XVII.

LXXXII. FERDINANDVS, LXI. ARCH. XLV. ELECTOR.

Ferdinandus Wilhelmi V. Bavariæ Ducis filius, Ernesti Electoris nepos, Academiæ Ingolstadiensis lucidissimum sydus in juventute fuit, in qua eruditionis & scientiarum præ-

præclara reliquit monumenta, auditus haud ſemel duntaxat propoſitas Theſes doctiſſimè propugnare & impugnare, digniſſimus Princeps, qui quadruplici Mitra exornaretur ſuo tempore. Annis 38. Eccleſiæ Colonienſi emolumento ejusdem maximo præluxit, totidem ferè annis mala perpeſſus graviſſima: ab anno enim 1625. Brunſuicenſium copiæ per Colonienſem Electoratum graſſatæ ſunt quidvis audendi libertatem jus ſuum ratæ. Ab an. 1632. ſucceſſit Guſtavus Adolphus Suecorum Rex Ferdinando Electori eò infenſior hoſtis, quò arctiori ſanguinis vinculo Maximiliano Electori Bavaro, & amicitiæ fœdere Ferdinando Cæſari conjunctum eſſe noverat Electorem Coloniæ, ſimul & Archipræſulem, & Lutheri hoſtem. Haſſorum etiam armatæ copiæ Colonienſes ditiones animo maximè hoſtili invaſerunt, inde nulla nec arte, nec vi expulſæ; donec denique inita pace Noveſio aliísque urbibus egredi pacta publica ſuaſerunt, liberali auro viam ſternente ad reditum. Cæterùm componendis in Jmperio turbatiſſimo negotiis ab Jmperatore Ferdinando II. adhibitus, & à partibus, ut id faceret, rogatus, ita ſatisfecit ombus, ut Ferdinandi virtus nunquam non eminuerit inter virtutes Virorum Principum non paucorum. Ferdinandi nimirum inſtar regulæ erat quotidie fortiter agere & pati, atque adeò eſſe *Epiſcopum*, hoc eſt *perfectum*, quale teſtimonium de ſuo Paſtore dixerunt oves omnes bonæ.

LXXXIII. MAXIMILIANVS. LXII. ARCH. XLVI. ELECTOR.

MAximilianus Henricus Ducis Alberti Bavari filius Pedo triplici fortior ac firmior, Eccleſiam triplicem multis ſuis virtutibus ſolidiſſimis confirmavit, Colonienſem nimirum, Leodienſem & Hildeſienſem. Et verè virtutes Maximiliani Eccleſiæ columnas dixit S. R. E. Cardinalis Julius Mazarini, qui ab æmulis ad Gallorum Regem Ludovicum

cum XIV. delatus, tantisper aulam Francicam fugit, & anno 1651. ad Maximilianum hospes pervenit. Columen suum non minùs expertus est Maximilianum Ernestus Hassiæ Marchio, qui an. 1652. Coloniam sibi elegit columnam, ut relicto Lutheri ædificio ruinoso staret & quiesceret securiùs. Annis Electoratûs sui posterioribus, partim domesticis, partim externis, expositus bellis, fortunam sustinuit variam, præsertim verò dum fœdus iniît cum Gallorum Rege adversùs Batavos haud annuente Cæsare. Maximiliani scopus erat ditiones suas à Batavis sibi ereptas, præsertim verò Rhenobergam munimentum suum recuperare, quod promittebat & præstabat initum cum Gallis fœdus. Inter sacrum & saxũ igitur medius Maximilianus, quò se verteret, crebrò incertissimum habuit, soli Deo denique adhærere & aliàs, & maximè in lucta ultima doctus, quam sustinuit an. 1688. post annos Regiminis 38.

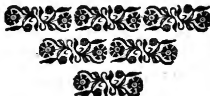
LXXXIV. IOSEPHVS CLEMENS, LXIII. ARCH. XLVII. ELECTOR.

JOsephus Clemens Dux Bavarus Maximiliani Emanuelis Electoris frater an. 1688. favente Innocentio XI. & Cæsare Leopoldo contra S. R. E. Cardinalem Wilhelmum Fürstenbergicum Argentinæ Episcopum, & Archiepiscopi Coloniensis Adjutorem electus, Mitram Leodiensem unà cum Coloniensi conservavit, Frisingensem verò & Ratisbonensem Successoribus aliis reliquit. Varia dein Martis discrimina subiît, certantibus inter sese de corona Hispaniæ primò Cæsare & Gallorum Rege; mox verò Europâ propemodum universâ. At tandem stabilita pace sacris sese totum muniis denuò consecravit Elector Clemens, dum more Episcoporum veterum nunc conscensis exedris sacris ad avidissimum populum dixit, nunc Sacerdotes aut Episcopos consecravit, nunc ad Christianas aras perductos Baptismatis aquâ mundavit, nunc ritè baptizatos in fide confirmavit, paratissimus

etiam non rarò confitentibus aures accomodare. Annos vivendo superavit 53. annis 35. Coloniæ Sedem suis virtutibus multis exornavit, anno seculi nostri 23. ad meliorem vitam est evocatus. Hæc in compendio dixisse sufficiant. Plura qui desiderat, Scriptores Colonienses adeat & urgeat, ut scribant suorum Principum facta & fata.

LXXXV. CLEMENS AVGVSTVS, LXIV. ARCH. XLVIII. ELECTOR.

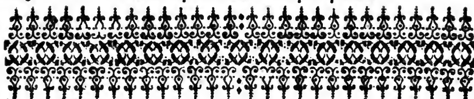
Clemens Augustus Maximiliani Emanuelis Electoris Bavari filius, an. 1700. instar felicissimi syderis mense Augusto natus nobis, & ab ineunte ætate partim in principe Bavarorum urbe Monachii, partim in ipsa Urbe urbium domina moribus optimis & præclaris exornatus studiis, ipsum Romanum Pontificem Clementem XI. veneratus est persæpe, rerum suarum & arbitrum & laudatorem Sanctissimum. Promeritus est inde maximè, exornari primò Mitra Episcopali Ratisbonæ; paucos verò post annos Paderbornæ, Monasterii, Coloniæ & Hildesiæ. Plura modò non sinunt scribere Augusti Principis & Electoris perspecta omnibus Modestia, & Historia mortuorum magìs, quàm vivorum viva memoria.

PRÆ-

PRÆFATIO.

NOn te latet fortaſsis, Amice Lector, Hübnerum, & Scriptores Hübnero non abſimiles, multas paginas ſcripſiſſe contra ipſos Romanos Pontifices, & Imperatores per ſecula ſuæ Hiſtoriæ propemodum ſingula, ad hanc noſtram uſque ætatem. Hac de cauſa in Serie Romanorum Pontificum juxtà ac Imperatorum, ſuas ſeculis ſingulis ſubjungendas eſſe exiſtimavi Reflexiones contra Hübnerum alióſque Heterodoxos Scriptores, ut pro modulo meo propugnarem cauſam Summorum in orbe terrarum Virorum Principum. Pari ferme audacia iidem Scriptores Heterodoxi acuerunt calamos in Archiepiſcopos, Epiſcopos & Sacerdotes, præſertim Parochos per Germaniam univerſam multos. Quam ob rem non incongruum fore duxi, præſenti etiam libello ſuas inſerere Reflexiones, ut Hübneri maximè pateant identidem magìs fallaciæ. Quoniam verò Hübnerianæ hæ fabulæ perſæpe non unum magìs, quàm omnes offendunt Eccleſiæ Antiſtites, nec uni potiùs, quàm pluribus ſunt propriæ ſeculis, ideo Reflexiones non in ſecula diſtinguere, utì factum in Serie Rom. Pontificum ac Imperatorum, ſed poſt triplicem Archiepiſcoporum ſimúlque Electorum Seriem collocandas eſſe putavi, ductus hoc etiam argumento, quòd ipſæmet uno quaſi vinculo trahantur, & ſeſe ſequantur ordine non facilè interrumpendo.

REFLEXIO I
SUPRA SERIEM
ARCIEPISCOPORUM
ET
EPISCOPORUM
MAXIME
GERMANORUM.

SApientia ædificavit ſibi *Domum*; excidit *Columnas ſeptem Proverb. 9.* Servator nempe noſter ſapientiſſimus, Auctor Fidei, & Conditor Eccleſiæ divinus, ſibi Domum per univerſum terrarum orbem maximam ædificavit, cujus ipſemet angularis *Lapis*, Petrus Apoſtolus *Petra*, Apoſtoli reliqui ſunt facti *columnæ Principes*, aut etiam *Fundamentum poſt Petram alterum.* Sacerrimæ hujus Domus ſucceſſu temporis columnæ etiam exciſæ, & conſtitutæ ſunt multæ; Archiepiſcopatus nimirum, & his minores Epiſcopatus per quatuor orbis tractus ampliſſimos, præſertim verò per Europam noſtram celeberrimi, Moguntinus, Trevirenſis, & Coloniẽſis &c, quorum, ſicuti aliorum multorum antiquiſſima eſt origo, & quidem nulla alia, niſi Romana. Ita profectò res habet, Petrus Romana Petra eſt baſis firmiſſima ipſo fulciente Chriſto, quibus non minùs quàm Italica, Gallica, Hiſpana &c, noſtra Germanica innititur

tur Ecclesia multis firmata columnis. Verùm dum Romanæ Ecclesiæ innitentium firmissimè Ecclesiarum multarum mentem meam in sese vehementer rapit jucunda contemplatio, audio inimicas voces & tumultus hoc nostro potissimùm tempore obstrepentes & vociferantes: ridete triumphum Papistarum ante victoriam! gloriantur hi simplices sua petrâ Romanâ; gratulantur vanissimè suas sibi per Germaniam & alia multa regna Columnas, ùt ajunt, sacras; cùm tamen probata sit needum *Petri potestas Vicaria, eâque post Christum suprema*; necdum etiam liqueat de *primatu Romanæ Sedis*: non suppetant argumenta ex Sacro Codice, imò hic ipse palàm refragetur cum non dubia Historia. Ita ferè non ita pridem scripsit Tigurinorum Declamatorum non nemo, non ansus tamen sua committere typis, quod optabam. Idem addidit, unà se & Collegas suos hoc unum spectare, & exspectare, ut primò S. Codicis argumentis, & dein testimoniis minoribus solidetur Primatus Petri, Sedis Romanæ authoritas: hoc uno impetrato, sese cum sociis & ovibus subditis quamprimum propiùs accessurum Aris Romanis. Non absimilia scripsit Hübnerus & Scriptores Lutherani passim. Hunc ipsum veriùs ludendi, quàm loquendi modum audimus crebrò hodie à militibus in Romani Jmperii propugnaculis. Argumenta verò cùm à nostris Theologis præsertim Polemicis methodo Polemica sint adeò magno numero & modo firmissimo proposita, ut non nisi ignarus, aut pertinax possit obgannire; nihilominus haud abs re erit addere mentem & methodum Historicam, præsertim cùm hoc nostro seculo multifariam id ipsum Lutherani Historici agant, utì ex Serie Romanorum Pontificum, & Jmperatorum liquet, atque nunc ex Serie Archipræsulum Germanorum ampliùs liquebit. Argumenta itaque nonnullis in paginis non tam nova afferam, quàm antiqua repetam, quoniam meritò censetur solidissima. Argumenta verò secundum suos gradus veluti in scala ponantur, ut Orthodoxis & Hederodoxis nunc lubeat ascendere, nunc descen-

cen-

cendere à gradu ſummo ad infimum, aut ab infimo ad ſummum.

Summus omnium argumentorum ordine gradus eſt S. Codicis authoritas, & ſenſus in Chriſti Eccleſia non cujusvis privati Doctoris, longè minùs indoctorum ſententia, ſed ſenſus communi totius Eccleſiæ conſenſu uno ſupremo Duce ac Judice probatus, ſtabiliter ſervatus, & ſervandus. Audite verò jam verba ſæpiùs audita, multis nunquam bene intellecta, aut perſpecta: audite ſimul ſenſum Eccleſiæ antiquiſſimæ & noviſſimæ communiſſimum.

ARGUMENTA EX S. CODICE.

Et ego dico tibi, quia tu es Petrus, & ſuper hanc Petram ædificabo Eccleſiam meam, & portæ inferi non prævalebunt adversùs eam. Et tibi dabo claves regni cœlorum. Et quodcunque ligaveris ſuper terram, erit ligatum & in cœlis: & quodcunque ſolveris ſuper terram, erit ſolutum & in cœlis. Matth. 16.

Cùm ergo prandiſſent, dicit Simoni Petro Ieſus: Simon Ioannis diligis me plus his? dicit ei: etiam domine tu ſcis, quia amo te. Dicit ei: paſce agnos meos. Dicit ei iterum Simon Ioannis, diligis me? ait illi: etiam Domine, tu ſcis, quia amo te. Dicit ei: paſce agnos meos. Dicit ei tertiò: Simon Ioannis, amas me? Contriſtatus eſt Petrus, quia dixit tertiò, amas me? & dixit ei: Domine tu omnia nôſti: tu ſcis, quia amo te. Dixit ei, Paſce oves meas. Ioan. 21.

Jam verò hujus utriusque, ut taceam alia, divini oraculi ſenſus de Primatu D. Petri & Succeſſorum Romæ ex ſuomet tenore, ac vocum ſingularum planiſſima acceptione in aures & animos proborum hominum inſtar aquæ limpidiſſimæ videtur influere: diverſus verò ab hoc ſenſus & aures torquet, & offendit ſanum cerebrum. Haud alium noſtrum ſenſum ſibi dixit propriiſſimum & vetuſtiſſima, & veriſſima Eccleſia: adſunt enim copioſiſſima Conciliorum & Patrum per primas pro Eccleſia Veteri annorum centurias: adeſt Hiſtoria non tantùm ab Orthodoxis, ſed ex parte etiam ab Heterodoxis ea methodo ſcripta, ut hi fateantur continuam Romanorum Epiſcoporum Seriem, Seriem item Archiepiſcoporum & Epiſcoporum non niſi Romano Pontifici à primis ſeculis ſubditorum, atque ab eodem legitimam

timam potestatem imperantium. Quæ omnia ne videar dicere confidentiùs, quàm veriùs, multa, quæ alii multis prosecuti sunt foliis, in brevem fasciculum collecta, hoc in libello juxta præfixum ordinem ac metam considerabimus. Verùm ne in Reflexionum exordio nimia sit prolixitas, venturis Reflexionibus patientiam Lectoris integram servare, & labor & opus est. Solùm itaque nunc S. Codicis textus, & pauca alia huc apponantur, quæ Catholicæ sententiæ prorsus contraria dicunt Scriptores & Lectores Heterodoxi.

TEXTVS S. CODICIS, PRIMATVI D. PETRI IN SPECIEM CONTRARII, EXPLICANTUR.

I. *Vos autem nolite vocari Rabbi: unus est enim Magister vester, omnes autem vos fratres estis.* Item, *nec vocemini Magistri, quia Magister vester unus est Christus. Matth. 23. v. 8. & 10.*

II. *Facta est autem & contentio inter eos, quis eorum videretur esse major.* Dixit *autem eis: Reges gentium dominantur eorum, & qui potestatem habent super eos, benefici vocantur: vos autem non sic, sed qui major est in vobis, fiat sicut minor, & qui præcessor est, sicut ministrator, &c. Luc. 22. v. 24. &c.*

III. *Regnum meum non est de hoc mundo. Ioan. 18.*

IV. *Bibebant autem de spiritali, consequente eos petra, petra autem erat Christus. 1. Cor. 10.*

V. *Nihil minùs fui ab iis, qui supra modum sunt Apostoli. 2. Cor. 2.*

VI. *Quæcunque solveritis super terram, erunt soluta & in cælis. Matth. 18.*

VII. *Accipite Spiritum S. quorum remiseritis peccata, remittuntur eis. Ioan. 20.*

VIII. *Cùm autem venisset Cephas Antiochiam, in faciem ei restiti, quia reprehensibilis erat. Galat. 2.*

Hæc aliáque oracula à Catholicorum adversariis propugnaculi instar opinione sua inexpugnabilis opponuntur D. Petro & hujus Successori Romano Pontifici. pugnant proinde hac etiam, veluti multis, imò plurimis in Scripturæ Sacræ partibus Orthodoxi, & Heterodoxi? pugnârunt jam Veteris Testamenti tempore inter sese Hebræi, Pharisæi, Saducæi &c; pugnârunt à primo nati Servatoris usque ad hodiernum seculum multis in dogmatibus diversissimi Christiani: diversissima est hodie diversarum partium

interpretatio, mens & ſententia; & tamen, quod mirandum maximè, Scriptura minimùm in rebus magni momenti eſt perquam clara, tota eſt meridies! Hæc probè ſibi notanda cenſeant, quotquot ita ſentiunt noviſſimi S. Codicis interpretes.

Mens verò una, indubitata, atque adeò communiſſima Catholicorum circa allata in ſpeciem contraria oracula ex ſequentibus liquebit reſponſis. Et ad

I. & II. quidem meritò reprehendit diſcipulos ſuos Magiſter Chriſtus, quòd contenderent inter ſeſe de Primatu; ambitio enim in omnibus vitioſa, in Apoſtolis potuit dici vitioſiſſima. Indignus nimirum eſt honore non vano, qui vanè ambit honorem: honor ambientes fugit, fugientes inſtar umbræ ſequitur. Nequaquam dignus eſt Sede Pontificia, qui quovis modo contendit eam in Sedem extolli. At verò ſi eligant, quorum eſt eligere Pontificem, tunc procul dubio ceſſat reprehenſio, & ſuus ritè electo honor & locus eſt honorificus. Audiamus hanc in rem oracula etiam Evangelica. Joan. 7. & 8. *Qui à ſemet ipſo loquitur, gloriam propriam quærit: qui autem quærit gloriam ejus, qui miſit eum, hic verax eſt, & injuſtitia in illo non eſt. Si ego glorifico me ipſum, gloria mea nihil eſt: eſt pater meus, qui glorificat me.*

Paucis multa: honores præſertim Eccleſiaſtici, dignitates, *Infulæ*, *Galeri* & *Tiaræ* nec venales habeantur pretio, nec proſtent ſubjectæ precibus, licèt armatis. Non candidatorum deſideriis, ſed electorum ſuffragiis integris conferantur. Audiamus Apoſtolum Heb. 5. *Nec quiſquam ſumit ſibi honorem, ſed qui vocatur à Deo, tanquam Aaron: ſic & Chriſtus non ſemetipſum clarificavit, ut Pontifex fieret: ſed qui locutus eſt ad eum: filius meus es tu, ego hodie genui te.*

Exponant jam, aut torqueant in ſuum ſenſum S. Codicis verba, quæ in nos paulò antè intorsère conatu vaniſſimo; & tum patebit, nec Lutheranis, nec Calvinianis, nec ullis aliis vel re, vel nomine Chriſtianis eſſe eligendos deinceps *Magiſtros*, *Decanos*, *Prætendentes*, *Epiſcopos &c*; objicere namque continuò illiteratorum etiam quiſpiam nullo negotio poſſet: *nolite vocari Rabbi: unus eſt enim Magiſter veſter.* Item: *nec vocemini Magiſtri &c.* Ad

R. Ad VI. VII. & VIII. Oraculum nobis ex S. Codice oppoſitum: quòd nimirum Paulus & junior & minor Petro ſemel, aut bis fortè in facto quopiam particulari in faciem etiam reſtiterit, idem facinus ſimile profectò eſſet huic, ſi hodie Romano Pontifici Purpuratorum Patrum quiſpiam ob verbum, aut factum minùs ad rem idoneum reſiſteret meritò. Factum ſimile accideret, ſi Vir probatæ fidei & conſilii Princeps Jmperatori aut Regi reſiſteret non immeritò, an hanc ob cauſam Vir Princeps talis par aut major haberetur Cæſare? an ideo Pontifex aut Jmperator poteſtate ſua ſuprema excideret? minimè gentium. Evaſit quippe Petrus Dei vocatione & creatione in Supremum Pontificem; fuit tamen, & perſeveravit eſſe homo: quoniam verò errare humanum eſt, potuit is ipſe Supremus inter homines Pontifex errare in verbo & facto, quod ad Normam Fidei & Morum Regulam univerſæ Eccleſiæ traditam parùm attinebat, quale factum cenſebunt, quicunque Gal. c. 2. denuo legerint, quod ita ſonat: *cùm autem veniſſet Cephas Antiochiam, in faciem ei reſtiti, quia reprehenſibilis erat: priùs enim, quàm venirent quidam à Iacobo, cum gentibus edebat: cùm autem veniſſent, ſubtrahebat & ſegregabat ſe, timens eos, qui ex circumciſione erant. Et ſimulationi ejus conſenſerunt cæteri Iudæi, ita ut & Barnabas duceretur ab eis in ſimulationem &c.* En factum ipſius D. Pauli calamo ſcriptum, & Deo teſte integrum! nullum hic locum obtinuit Norma Fidei, nullum locum Regula Morum. Cæterùm procul dubio acceperunt Apoſtoli à Petro diverſi poteſtatem admodum eminentem, qualem nimirum hodie obtinent Epiſcopi & Capita per Eccleſiam univerſam plurima, dum & ipſi nunc ligandos ligant, & ſolvendos ſolvunt, ſententias eorundem ratas habente Deo, & ſupremo hujus Vicario. Talem tamen tantámque, quantam accepit Petrus, accepiſſe Apoſtolos reliquos à Chriſto poteſtatem demonſtrare, eſt oceanum ſine navigio navigare; cui operi & labori hactenus ſuccubuerunt, quotquot Petri naviculam impugnârunt hoſtes oceani procellis obruti. Profectò nec verba Evangelii clara, nec Traditio, nec

Authoritas, nec Historia docuerunt Orthodoxos suæ doctrinæ contrarium. Fingamus nihilominus, iisdem allatis Evangelii verbis probari quidpiam, & tum illud Theologorum & Philosophorum, quin omnium literatorum comune adagium habebit locum, *qui probat nimiùm, probat nihil*: sequela namque probaret, omnibus omnino legitimis Sacerdotibus æqualem à Deo datam fuisse copiam solvendi atque ligandi; singulos esse Pontifices, vel nullum; omnes esse superiores, vel subditos omnes sine Capite, sine Judice, sine Magistro, sine Præceptore &c. O Chaos! O Babylon!

Ad III. reponitur, duplicis generis esse regna, Ecclesiasticum nempe & Politicum, quod utrumque exhibuit abundè universis Testamentum Vetus, in quo etiam eminuerunt supra quosvis Summi Pontifices & simul Judices multi. Regnum igitur Servatoris nostri in terris non fuisse Politicum aut mundanum, quale solet esse Jmperatorum & Regum, is ipse non obscurè dixit, qui Pilato respondit: *Rex sum ego, regnum meum non est de hoc mundo: si ex hoc mundo esset regnum meum, ministri utique mei decertarent, ut non traderer Iudæis &c.* Ioan. 18. Quemadmodum in Evangelio hoc loquitur Verbum Divinum de Ministris non Ecclesiasticis, sed Politicis & mundanis, ita verba fecisse credendum est non de Rege, aut Monarcha Ecclesiastico, sed de diverso longè. Secus si verba aut sensum sumas, rem evincis, Hederodoxe, prorsus contrariam tibi: ais enim conformiter placitis tuis, Christum fuisse discipulorum omnium unum ac Supremum Magistrum: item eundem esse Maximum Authorem Ecclesiæ: tanquam supremũ Caput concessisse potestatem Ecclesiasticam Aopostolis, & horum in officiis Successoribus. Qualem igitur tu Magistrum, & Authorem, & Caput Supremum, non utique mundanum aut Politicum, sed sacrum & Hierarchicum intelligis, ita non regnum, aut Regem mundanum intelligi jure censemus Catholici.

Ad

Ad IV. Dico. Qui bene distinguit, bene docet. Utinam axioma hoc didicissent plurimi, qui confundunt plurima, contenti nimiùm quantùm, si multos ex S. Codice textus, veluti unum in cumulum congesserint, absque ordine tamen, & absque distinctione. Dinstinguamus igitur (nam sæpe opus est maximopere) Vetus & Novum Testamentum. Veteris Testamenti Lapis angularis & Petra suo etiam modo jam fuit Christus venturus, de quo nimirum optima quæque prædixerunt Prophetæ, & significârunt figuræ præviæ. Hæc ipsa Petra divinissima Christus non minùs est Lapis angularis Testamenti & Ecclesiæ Novæ. Verùm hic ipse Lapis angularis, & Petra divina admisit lapidem & petram alteram, nimirum humanam, adversùs quam, ne portæ inferi prævalerent, providit & providebit nunquam non Petra divina, Petra solidior, solidissima. Codex sacer, utì novimus, Dei digito scriptus, nec emendationem, nec additionem, nec diminutionem, bene tamen explicationem, aut interpretationem patitur. Locum igitur hìc obtineat communissima petræ geminæ data explcatio. Sed & in exemplo res pateat ampliùs. Ædificant Jmperatores & Reges munimenta, arces & palatiá; ut firmitas insit operi, terram effodiunt, fundamentum ex solido struunt lapide: fundamento huic superimponunt ligna & lapides usque ad verticem. Tota verò structura nunquam stabit aut perseverabit, nisi innitatur fundamento alteri, nimirum terræ & centro suo prorsus immobili. En fundamentum duplex, en petram geminam sub ædificiis etiam humanis! fac inde concipias fundamentum duplex, aut petram geminam in ædificio divino, quale dicamus opportet Ecclesiam.

Ad V. sit præsens responsum: D. Paulum plus scripsisse, plus item in vinea Domini laborâsse, quàm laborârunt Apostoli alii, Theologorum nemo ignorat: dixit igitur verè Paulus, *nihil minùs fui ab iis, qui supra modum sunt Apostoli.* Responsum hoc si minùs placeat adversario, eidem Antagonistam sisto ipsummet Paulum

lum 1. Corinth. cap. 15. ita dicentem: *ego enim ſum minimus Apoſtolorum, qui non ſum dignus vocari Apoſtolus, quoniam perſecutus ſum Eccleſiam Dei.* Idem eodem capite teſtatur, Redemptorem noſtrum redivivum apparuiſſe Petro, & dein undecim Apoſtolis, ac demum multis aliis. Verba D. Doctoris ſunt: *Et quia viſus eſt Cephæ* (hoc eſt Petro) *& poſt hoc undecim: deinde viſus eſt plùs quàm quingentis fratribus ſimul.* En Pauli doctrinam ſeſe minimè comparantis Apoſtolis reliquis, longè minùs Apoſtolorum Principi Petro, cui apparuiſſe ſcribit Chriſtum primo loco tanquam Capiti, dein Apoſtolis undecim tanquam membris præcipuis, & tandem quingentis fratribus tanquam membris reliquis univerſæ Eccleſiæ.

REFLEXIO II.

VIri à prudentiâ, doctrinâ & virtutibus multis æſtimatiſſimi, quales fuerunt multi Summorum Pontificum, complures in Conciliis Patres, & Eccleſiæ Doctores, quos ſæpe Sacros Interpretes etiam appellare conſuevimus, manifeſtum nobis fecerunt, & hodie relictis ſuis teſtimoniis faciunt, qualis mens fuerit Eccleſiæ de Primatu Petri antiquiſſimæ, quam à veritatis tramite nondum aberrâſſe confitentur ipſimet Lutheri, & Calvini aſſeclæ ſaltem plerique, aut plurimi inter ſemetipſos diſſidentes. Audiamus igitur in præſenti Reflexione quorumdam Sanctiſſimorum Pontificum, in Reflexione ſequenti Conciliorum, & dein Doctorum, & aliorum Authorum de Primatu Romanæ Eccleſiæ ſententias.

ARGVMENTA EX EPISTOLIS SS. PONTIFICUM, PRIMIS TRIBUS SECULIS PROPINQUORUM.

I. D. Julius I. Seculi IV. Pont. in epiſtola, quæ habetur in Apologia 2. S. Athanaſii, ita loquitur: *an ignari eſtis, hanc eſſe conſuetudinem*

dinem, ut primùm nobis scribatur, ut hinc, quod justum est, definiri possit? quapropter si istic ejusmodi suspicio in Episcopum concepta fuerat, id huc ad nostram Ecclesiam referri oportuit. Inferiùs sic prosequitur; *quæ accepimus à D. Petro Apostolo, ea vobis significo, non scripturus alioqui, quæ nota apud vos esse arbitror, nisi facta ipsa nos conturbâssent.*

II. D. Damasus ejusdem Seculi IV. Pont. in epist. 4. ad Episcopos Numidiæ data hæc habet: *cuncta quæ possunt aliquam recipere dubitationem, ad nos tanquam ad Caput, ut semper fuit consuetudo, deferre non desinatis.*

III. D. Syricius ultimus IV. Seculi Pont. in epistola ad Himmericum Episcopum Tarraconensem, quàm etiam Calvinus Syricii epistolam dixit, talia scripsit: *portamus onera omnium, qui gravantur. Quinimò hæc portat in nobis D. Apostolus Petrus, qui nos in omnibus, ùt confidimus, administrationis suæ protegit & tuetur hæredes.* Similia prosequitur inferiùs.

IV. D. Innocentius V. Seculi Pontifex secundus in epistola 22. ad Episcopos Macedoniæ hæc dixit: *adverti, Sedi Apostolicæ, ad quàm relatio, quasi ad caput Ecclesiarum missa currebat, fieri injuriam.* Idem in epist. ad Concil. Carthag. data: *Romana Sedes est fons & caput omnium Ecclesiarum.* Idem denique in epist. ad Concilium Milevitanum, quæ habetur inter epistolas D. Augustin. 93. scripsit sequentia: *diligenter & congruè Apostolico consulitur honori: honori, inquam, illius, quem præter illa, quæ extrinsecus sunt, sollicitudo manet omnium Ecclesiarum. antiquæ scilicet regulæ formam secuti, quam toto semper ab orbe mecum nôstis esse servatam*

V. D. Leo M. Seculi V. Pont. VII. in epistola 84. scripsit. ad Anastasium Thessalonicensem Episcopum: *sicut Præcessores mei Prædecessoribus tuis, ita etiam ego dilectioni tuæ priorum secutus exemplum, vices mei moderaminis delegavi, ut curam, quam universis Ecclesiis principaliter ex divina institutione debemus, imitator nostræ mansuetudinis effectus, adjuvares, & longinquis ab Apostolica Sede provinciis, præsentiam quodamodo nostræ visitationis impenderes.* Similia plura continet eadem epistola. e. g. *Igitur secundum SS. Patrum Canones Spiritu Dei conditos & totius mundi reverentiâ consecratos, Metropolitanos singularum provinciarum Episcopos, quibus ex delegatione nostra fraternitatis tuæ cura prætenditur, jus traditæ sibi antiquitus dignitatis intemeratum habere decernimus, ita ut à regulis præstitutis nulla aut negligentia, aut præsumptione discedant.* Idem Ponti-

fex Sermon. 1. de natali Apostolorum his verbis Romam alloquitur: *per sacram Beati Petri Sedem Caput Orbis effecta latiùs præsides religione divina, quàm dominatione terrena: quamvis enim multis aucta victoriis, jus Imperii tui terrâ marique protuleris, minùs tamen est, quod tibi bellicus labor subdidit, quàm quod pax Christiana subjecit.*

VI. D. Gelasius in epist. ad Episcopos Dardaniæ sic ait: *cuncta per mundum novit Ecclesia, quoniam quorumlibet sententiis ligata Pontificum, Sedes Beati Petri Apostoli jus habet resolvendi, utpote quæ de omni Ecclesia fas habeat iudicandi, neque cuiquam de ejus liceat judicare judicio.*

VII. D. Anastasius II. Seculi V. ultimus Pont. in epistola ad Jmp. Anastasium Authorem Schismatis hæc exaravit: *per ministerium humilitatis meæ, sicut semper est Sedes B. Petri in universali Ecclesia, assignatum sibi à Domino teneat Principatum.*

VIII. D. Joannes II. Seculi VI. sextus Pont. in epistola ad Justinianum seniorem Jmperatorem data, & Codici Justinianeo inserta ita docet; *inter claras sapientiæ ac mansuetudinis vestræ laudes, Christianissime Principum, puriore luce tanquam aliquod sydus irradiat, quòd amore fidei, quòd charitatis studio edocti, Ecclesiasticis disciplinis Romanæ Sedis reverentiam conservatis, & ei cuncta subjicitis, & ad ejus deducitis unitatem, ad cujus auctorem, hoc est, Apostolorum primum, Domino loquente, præceptum est: Pasce oves meas, quam esse omnium verè Ecclesiarum caput, & Patrum regulæ, & Principum statuta declarant &c.*

Omittendos hìc brevitatis ergo censui multos alios Romanos Pontifices, nec ab Hübnero, nec ab hujus sociis vituperatos, quod laudis instar haberi potest. Omisi etiam in gratiam Scriptorum Heterodoxorum epistolas Seculi I. II. & III. Pontificias, eò quòd, an Pontificum primorum fuerint, longè magìs ambigant iidem Scriptores, quàm de epistolis Pontificum Seculi IV. V. & VI. Quorum sententiæ de Romanæ Ecclesiæ Primatu cùm neutiquam sint obscuræ, nec Heterodoxorum ulla adsint argumenta; utra proinde via sit securior, sententiam ferat æquus arbiter.

RE-

REFLEXIO III.

COncilia maximi à Catholicis æstimata, æstimantur magni etiam ab Acatholicis, tamdiu nempe, quamdiu videntur refragari Catholicis, & patrocinari non Catholicis. Paradoxon sanè! post tria namque à Nativitate Christi Secula prima Fcclesiam tenebrîs obrui, sub modium abripi &c clamant, & tamen Concilia non nisi post tria Christi nati Secula primùm celebrata, totius Ecclesiæ compendia magni æstimanda existimant. Quis amabo sanæ mentis homo capiat hoc mysterium? Verùm cedamus tantisper, æstimemus, veluti sunt æstimanda maximi Concilia; magni nobiscum faciant Concilia Heterodoxi: dehinc deducamus argumenta posteris relicta.

ARGUMENTA EX CONCILIIS.

I. Concilium I. Nicænum Secul. IV. tempore D. Sylvestri & Constantini Magni celebratum Canon. VI. in tomis Conciliorum sic habet: *Ecclesia Romana semper habuit Primatum, mos autem perduret in Ægypto, vel Lybia & Pentapoli, ut Alexandrinus Episcopus horum omnium habeat potestatem, quoniam quidem & Episcopo Romano parilis mos est.* Ubi Pontifex seu Episcopus Romanus ex comunissima totius Ecclesiæ sententia tanquam regula Episcopi Alexandrini & aliorum proponitur. Idem Concilium Canon. 39. sic ait: *ille, qui tenet Sedem Romæ, Caput & Princeps est omnium Patriarcharum; quandoquidem ipse est primus, sicut Petrus, cui data est potestas in omnes Principes Christianos, & omnes populos eorum, ut qui sit Vicarius Christi D. N. super cunctos populos, & cunctam Ecclesiam Christianam. Et quicunque contradixerit, à Synodo excommunicatur.*

II. Concilium Ephesinum Seculo V. sedente D. Cælestino, imperante Theodosio II. teste Evagrio fassum est, *à se deponi Nestorium ex mandato Cælestini Romani Pontificis.* Idem Concilium datis literis ad D. Cælestinum fatetur, *se causam Ioannis Patriarchæ Antiocheni quòd magis dubia esset, quàm causa Nestorii, non fuisse ausam judicare, sed reservâsse judicio ipsius Cælestini,*

III.Con-

III. Concilium Calcedonenſe ſub D. Leone I. & Martiano Jmperatore inſtitutum poſt lectum Concilii Nicæni 1. Canonem VI. Act. 16. ita dixit: *Perpendimus omnem Primatum, & honorem præcipuum, ſecundum Canones antiquæ Romæ Deo amantiſſimo conſervari Archiepiſcopo.* Idem Concilium Chalcedonenſe Act. 1. 2. & 3. paſſim appellat D. Leonem *univerſalis Eccleſiæ Pontificem.*

IV. Synodus Conſtantinopolitana Seculo VI. ante quintam Synodum in cauſa Antimi congregata Act. 4. per Mennam Præſidem ſuum eſt locutum: *Nos Apoſtolicam Sedem ſequimur, & obedimus, & ipſius communicatores, communicatores habemus, & condemnatos ab ipſa, & nos condemnamus.*

V. Concilium Nicænum II. Seculo VIII. ſub Hadriano I. Pont. imperantibus Conſtantino VI. & hujus matre Irene convocatum, probavit epiſtolam Hadriani ad Tharaſium Conſtantinopolitanum Patriarcham exaratam, in qua hæc leguntur: *cujus ſedes per totum terrarum orbem Primatum obtinens lucet, omniúmque Eccleſiarum Dei caput exiſtit, unde & ipſe B. Petrus Apoſtolus Dei juſſu Eccleſiam paſcens, nihil omnino prætermiſit, ſed ubique principatum obtinuit & obtinet &c.*

VI. Concilium Lateranenſe IV. Seculo XIII. ſub Innocentio III. Pont. & Friderico II. congregatum can. 5. ita ſonat: *Romana Eccleſia diſponente Domino ſuper omnes alias ordinariæ poteſtatis obtinet principatum, utpote Mater univerſorum Chriſti fidelium & Magiſtra.*

VII. Concilium Lugdunenſe II. Seculo XIII. ſub Gregorio X. imperante Rudolpho Habſpurgico habitum lib. 6. titul. de Electione cap. ubi periculum &c vocavit Pontificem Rom. *Vicarium Chriſti, Succeſſorem Petri, Rectorem univerſalis Eccleſiæ.*

VIII. Concilium Florentinum Secul. XV. ſub Eugenio IV. imperantibus Alberto II. & Friderico III. inſtitutum hæc ſtatuit: *definimus, ſanctam Apoſtolicam Sedem & Romanum Pontificem in univerſum orbem tenere primatum, & ipſum Pontificem Romanum Succeſſorem eſſe B. Petri Principis Apoſtolorum, & verum Chriſti Vicarium, totiúſque Eccleſiæ Caput, & omnium Chriſtianorum patrem ac doctorem exiſtere, & ipſi in B. Petro paſcendi, regendi & gubernandi univerſalem Eccleſiam à Domino noſtro Ieſu Chriſto plenam poteſtatem traditam eſſe.*

Præ-

Prætermissis loco hoc Conciliis aliis de Primatu Romani Pontificis idem asserentibus, octo duntaxat sunt allata, quoniam hæc & à Græcis & à Lutheranis pluris æstimantur, quàm illa. Lubuit itaque hoc etiam loco servire si non Græcis, saltem Lutheranis, ut argumenta sint ad hominem.

REFLEXIO IV.

Audiamus, aut legamus nunc Patrum antiquissimorum Græcorum, & Latinorum de Primatu D. Petri sententias, quorum tempora ut ritè teneat Historicus, annum simul nativitatis, & mortis addere libuit; nam & talia cognovisse crebrò profuit & placuit.

SENTENTIÆ GRÆCORUM PATRUM DE PRIMATU ROMANI PONTIFICIS.

I. D. Ignatius M. Antiochiæ Episcopus, uti multorum est opinio, circa annum Christi 26. natus, Romæ Martyrium sustinuit an. 108. Is in epist. ad Rom. scripta sic habet: *Ignatius Ecclesiæ sanctificatæ, quæ præsidet in regione Romanorum.*

II. D. Irenæus Smyrnæ Seculo II. natus, inde creatus Episcopus Lugdunensis, & tandem an. 201. inter Christi athlethas numeratus lib. 3. cap. 3. inquit: *Ad hanc enim Ecclesiam* (Romanam) *propter potentiorem principalitatem, necesse est omnem convenire Ecclesiam. hoc est eos,* qui sunt undique fideles, *in qua semper ab his, qui sunt undique fideles, conservata est, quæ ab Apostolis est traditio.*

III. Origenes S. Leonidis M. filius Alexandriæ in Aegypto circa annum Christi 190. natus, an. 257. mortuus, cap. 6. ad Rom. scripsit: *Petro cùm summa rerum de pascendis ovibus traderetur, & super ipsum, veluti super terram fundaretur Ecclesia, nullius confessio virtutis alterius ab eo, nisi caritatis exigitur.*

Idem Homil. 5. in Exod. *Vide magno illi Ecclesiæ Fundamento & petræ solidissimæ, super quam Christus fundavit Ecclesiam, quid dicatur à Domino: modicæ fidei, quare dubitâsti?*

IV. D. Athanafius Alexandriæ Patriarcha, & 46. annorum Epifcopus, natus ad finem feculi III. mortuus an. 371. in epiftola ad Felicem Pont. exarata ita ait: *ob id vos prædecefforésque veftros, Apoftolicos videlicet Præfules, in fumitatis arce conftituit, omniúmque Ecclefiarum curam habere præcepit, ut nobis fuccuratis &c.*

Idem in ead. epiftol. *Tu es Petrus, & fuper fundamentum tuum Ecclefiæ columnæ, id eft Epifcopi, funt confirmatæ &c.*

V. D. Epiphanius natus circa annum 304. mortuus an 402. in Ancorato fcripfit: *Dominus conftituit Petrum primum Apoftolorum petram firmam, fuper quam Ecclefia Dei ædificata eft.*

VI. D. Cyrillus Hierolymitanus Patriarcha, natus circa an. 312. mort. 386. lib. 2. c. 2. in Joan. ita dixit: *Nec Simon fore jam nomen illi. fed Petrus prædicit, vocabulo ipfo commodè fignificans, quòd in eo tanquam in petra lapidéque firmiffimo fuam effet ædificaturus Ecclefiam.*

VII. D. Bafilius M. Cæfareæ in Cappadocia Epifcopus Gregorii Niffeni, & D. Petri Epifcopi Sebafteni frater, natus an. 328. mortuus 379. lib. 2. in Eunom. inquit: *Petrus propter fidei excellentiam Ecclefiæ ædificationem in fe fufcepit.*

Idem in epiftol. 52. ad Athanafium hæc exaravit: *vifum eft confentaneum fcribere ad Epifcopum Romanum, ut videat res noftras, & judicii fui decretum interponat &c.*

VIII. D. Gregorius Nazianzenus in Cappadocia, an. 324. natus, 389. mortuus, in oratione de moderatione fervanda in Difputationibus fic loquitur: *Petrus petra vocatur, atque Ecclefiæ fundamenta fidei fuæ credita habet.*

Idem in carmine de vita fua dicit, *Romanam Ecclefiam femper confervâffe veram de Deo fententiam, ut decet urbem, quæ toti orbi præfidet.*

IX. D. Joannes Chryfoftomus Antiochiæ circa annum 354. natus 407. mortuus Homil. 55. in Matth. fic habet: *Dominus fic ait, tu es Petrus, & ego fuper te ædificabo Ecclefiam meam.*

Idem homil. 4. in caput 6. Ifaiæ: *Quid autem Petrus bafis Ecclefiæ: ille vehemens amator Chrifti, ille fermone indoctus, & Rhetorum victor ille imperitus, qui tamen Philofophis obturavit os, ille qui græcanicam fapientiam non aliter, quàm aranearum telam diffolvit, ille qui fagenam mifit in mare, & pifcatus eft orbem.*

X.

X. Theodoretus Cyri in Syria Episcopus 800. minorum Ecclesiarum Præses, natus ad finem Seculi IV. mortuus circa annum 470. in epistola ad Leonem Pont. missa hæc habet: *Ego Apostolicæ vestræ Sedis exspecto sententiam, & supplico, & obsecro vestram sanctitatem, ut mihi opem ferat, justum vestrum, & rectum appellanti judicium, & jubeat ad vos accurrere, & ostendere meam doctrinam vestigia Apostolica sequentem.*

Idem in epist. ad Renatum Presbyterum Romanum: *spoliarunt me Sacerdotio, ejecerúntque ex civitatibus, neque ætatem in religione exactam, neque canitiem reveriti. Quamobrem te precor, ut Sanctissimo Archiepiscopo Leoni persuadeas, ut Apostolica utatur authoritate, jubeátque ad vestrum Concilium adire: tenet enim sancta ista Sedes gubernacula regendarum cuncti orbis Ecclesiarum.*

SENTENTIÆ LATINORUM PATRUM DE PRIMATU ROMANI PONTIFICIS.

I. D. Cyprianus Episcopus Carthaginensis natus Carthagine circa annum 200. capite plexus an. 258. lib. 1. epist. 8. ad plebem universam scripsit: *Deus unus est, Christus unus, & una Ecclesia, & Cathedra una super Petrum Domini voce fundata. Aliud altare constitui, aut Sacerdotium novum fieri, præter unum altare & unum Sacerdotium non potest, quisquis alibi collegerit, spargit.*

Idem similia contra Novatianos D. Cornelio Romano Pontifici repugnantes attulit.

II. D. Optatus Episcopus Milevitanus in Africa natus circa an. 310. mortuus 380. lib. contra Parmenian. quinque Ecclesiæ Catholicæ enumerat dotes, ac primam harum dicit esse unicam & singularem Petri Cathedram, in qua ab omnibus servari oporteat unitatem. Eam verò singularem Cathedram non solùm Petri, sed etiam Successorum esse ostendit, enumerans Romanos Pontifices usque ad D. Syricium. Tandem his verbis claudit sententiam: *igitur de dotibus supra dictis cathedra est prima, quam probavimus per Petrum nostrum esse.*

III. D. Hieronymus Presbyter Card. Stridone in Dalmatia natus an. 329. mortuus an. 420. in epist. ad Damasum de no-

mine Hypostasis sequentia addidit: *quamquam me terreat tui magnitudo, invitat tamen humanitas, à pastore præsidium ovibus peto. Cum Successore piscatoris & discipulo crucis loquor. Ego nullum primum, nisi Christum sequens, beatitudini tuæ, id est, cathedræ Petri communione consocior. Super illam Petram ædificatam Ecclesiam scio. Quicunque extra hanc domum agnum comederit, profanus est: si quis in arca Noe non fuerit, peribit regnante diluvio.*

IV. D. Ambrosius natus vel Treviris, vel Arelati an. 333. mortuus 397. in cap. 3. epist. D. Pauli ad Timotheum ita habet: *cùm totus mundus Dei sit, tamen domus ejus Ecclesia dicitur, cujus hodie rector est Damasus.*

Idem in oratione contra Satyrum: *percunctatus Episcopum est, si cum Episcopis Catholicis, hoc est, si cum Romana Ecclesia conveniret.*

V. D. Augustinus Tagastæ in Numidia Africana natus an. 354. mortuus 430 in epistola 162. ita fatetur: *in Romana Ecclesia semper Apostolicæ Cathedræ viguit Principatus.*

Idem epist. 92. Ad Innocentium I. Pont. *quia te Dominus gratiæ suæ præcipuo munere in Sede Apostolica collocavit, talemq; nostris temporibus præstitit, ut nobis potiùs ad culpam negligentiæ valeat, si apud tuam venerationem, quæ pro Ecclesia suggerenda sunt, tacuerimus, quam ea tu possis, vel fastidiosè, vel negligenter accipere; magnis periculis infirmorum membrorum Christi pastoralem diligentiam quæsumus, adhibere digneris.*

Idem lib. 1. ad Bonifacium cap. 1. *Non dedignaris, qui non alta sapis, quamvis altiùs præsideas.* Et inferiùs: *Communis est omnibus nobis, qui fungimur Episcopatûs officio, quamvis ipse in eo præemineas celsiore fastigio speculæ pastoralis.*

VI. D. Prosper in Aquitania circa annum 400. natus an. 455. mortuus Episcopus Regiensis lib. de ingratis ita cecinit:

Sedes Roma Petri, quæ Pastoralis honoris
Facta caput mundo, quidquid non possidet armis,
Relligione tenet.

Idem lib. 2. de vocatione gentium c. 6. *Roma per Sacerdotii Principatum, amplior facta est arce Religionis, quàm solio potestatis.*

VII. D. Hilarius Arelati an. 401. natus, & ibidem postea Episcopus an. 449. mortuus lib. 6. de Trinitate ait: *super hanc confessionis petram Ecclesiæ ædificatio est.*

Idem:

Idem : *hæc fides Ecclesiæ est fundamentum , per hanc fidem infirmæ adversùs eam sunt portæ inferorum: hæc fides regni cœlestis habet claves &c.*

VIII. D. Victor Uticensis in Africa circa annum 420. natus , ad finem Seculi V. mortuus, lib. 2. de persecutione Vandalica Ecclesiam Romanam appellavit *Caput omnium Ecclesiarum.*

IX. D. Cregorius M. circa annum 540. Romæ natus , an. 604. mortuus , lib. 2. epistol. 37. ad natalem hunc in modum scripsit : *postquam ad beatitudinem vestram , & decessoris mei , & mea in causa Honorati Archidiaconi scripta directa sunt , tunc contempta utriusque sententia præfatus Honoratus proprio gradu privatus est. Quodsi quilibet ex quatuor Patriarchis fecisset , sine gravissimo scandalo tanta contumacia transire nullo modo potuisset.*

Idem lib. 4. epist. 56. ad Episcopos: *Pallium Ioanni fratri nostro Corinthiorum Episcopo nos transmisisse cognoscite : cui vos magnopere convenit obedire.*

Idem lib. 7. epist. 63. ad Joannem Episcopum Syracusanum : *nam de Constantinopolitana Ecclesia, quis eam dubitet Apostolicæ Sedi esse subjectam ? quod & Dominus piissimus Imperator, & frater noster Eusebius ejusdem civitatis assiduè profitetur.*

X. Ven. Beda in Anglia an. 672. natus an. 776. teste C. Baronio mortuus lib. 2. Histor. gentis Anglorum c. 1. *cùm primum* (Gregorius) *in toto orbe gereret Pontificatum , & conversis jam dudum ad fidem veritatis esset prælatus Ecclesiis, nostram gentem eatenus in idolis mancipatam Christi fecit Ecclesiam.*

SENTENTIÆ ROMANORUM JMPERATORUM DE PRIMATU ROMANI PONTIFICIS.

I. Constantinus M. Seculi IV. Jmperator potentissimus, hoc maximè modo conclusit : *Romæ Principatum Sacerdotum & Religionis Caput ab Imperatore cœlesti constitutum esse. Vide Acta Concilii Niceni.*

II. Valentinianus III. Seculi V. Imp. in Epist. ad Theodosium II. Orientis Jmperataorem data , quæ habetur in Concilio Chalcedonensi, hoc modo scripsit: *debemus dignitatem propriæ venerationis B. Apostolo Petro intemeratam & in nostris temporibus conservare , quatenus Beatissimus Romanæ civitatis Episcopus , cui Principatum Sacerdotii super omnes antiquitates contulit , locum habeat de fide & Sacerdotibus judicandi.*

III. Justinianus I. Jmp. Novell. 131. 15. Calend. Aprilis an. 541. edita, cùm de quatuor Synodis Oecumenicis quædam servanda decrevisset, earundem *dogmata sicut sacras Scripturas* accipi debere, & *regulas sicut leges observari præcepit.* Mox de Sede Constantinopolitana addidit, *ut primum locum post Romanam teneret. Vid. Spondan. in Compend. C. Baronii, aut ipsum* Baronium *an. 541.*

Idem in epistol. ad D. Joannem II. Pont. data, quæ habetur in Codice tit. primo: *Nec enim patimur quidquam, quod ad Ecclesiarum statum pertinet, quod non etiam vestræ innotescat Sanctitati, quæ Caput est omnium sanctarum Ecclesiarum.*

Propositis hoc ordine testimoniis Romanorum Pontificum, Conciliorum, Patrum Græcorum & Latinorum, nec non quorumpiam Jmperatorum testimoniis sanè validissimis, & maximam partem clarissimis, tam pauca, tam parva objecerunt Orthodoxis Calviniani & Lutherani Scriptores, ut nec pilum de Fidei nostræ firmitate adimere, minùs longè fidem mereri ipsi, uti dicimus, *probabilem* tantùm possint vel argumentis, vel responsis suis quibuscunque: verba enim eorundem ex S. Codice, Pontificibus, Conciliis, vel unde unde demum quæsita, & haud semel duntaxat truncata, sunt neutiquam claritate sua nostris æqualia; sunt longè aliis locorum, temporum & rerum diversarum circumstantiis à primævis suis authoribus adhibita. Ut paucis cum Theologis & Philosophis dicam multa: non sunt ad rem.

REFLEXIO V.

ARGVMENTVM HISTORICVM EX HÜBNERO I. PRO PRIMATU PONTIFICIS ROMANI, EST VOCATIO, SEV MISSIO EPISCOPORUM.

QUid de Primatu D. Petri teneant, & tenendum dixerint S. Codex, Pontifices, Concilia, Patres & Jmperatores

tes, intelleximus hactenus; nunc tantæ authoritati an reſpondeat Hiſtoria non Orthodoxa ſolùm, ſed & Heterodoxa, tantiſper diſpiciamus. Hübnerus & Lutherani Scriptores alii antagoniſtæ mei perpetui, in ſe ſuſceperunt laborem oppidò operoſum, non ſolùm ſcribendi Seriem Pontificum & Jmperatorum Romanorum, ſed & Archiepiſcoporum juxtà & Epiſcoporum per Germaniam univerſorum. Nemo noſtrûm ſit facilè, qui non laudet operam maximopere; multi tamen ſint, imò ſunt hodie plurimi, qui quod meritò reprehendant, reperiunt facilè. Diſſenſio nimirum, diſcordia & ſcriptarum Serierum diſcrepantia, quidſi palmaris in Hübneri & Sociorum tomulis iterum iterúmque deprehenderetur, an non meritò reprehenderet Lector æquiſſimus?

Novimus ex Serie Romanorum Pontificum & Jmperatorum, Hübnerum cum aſſeclis ſuis in eo totum eſſe, ut aſſerat, aſſertúmque Lectori perſuadeat, Phocam Seculi VII. Jmperatorem extitiſſe primum authorem & aſſertorem iniquiſſimum Primatus Romani ſupra Epiſcopos. Jam verò cum iisdem prioribus tomulis comparare & componere lubeat ejusdem Hübneri tomulum VII. & VIII. quos de Archiepiſcopis & Epiſcopis Germanicæ Eccleſiæ in lucem edidit. In tomulis prioribus, negat Romanis Epiſcopis jura Primatûs; negat in quoſvis Epiſcopos jurisdictionem; negat Petrum eſſe Authorem Epiſcoporum in orbe univerſo multorum; titulus Epiſcopi Oecumenici eſt ipſi nota characteriſtica Anti-Chriſti, Bonifacio III. Seculo primùm VII. à Phoca tyranno inſerta. Non ita profectò ſonant tomulus VII. & VIII. Prior enim

Pag. 638. ubi exordium ponitur Trevirenſium Hiſtoriæ, recenſet rem more Scriptorum Catholicorum de DD. Euchario, Valerio & Materno Epiſcopis à D. Petro Româ dimiſſis in Germaniam. Idem factum eodem tomul. repetit pag. 765. in

Golo-

Colonienſi Hiſtoria. His ſimilia ſequuntur in cit. tomul. pag. 856. ubi orditur Leodienſis Eccleſiæ Epiſcoporum Seriem.

Pag. 416. exordium faciens Epiſcopis compendio dandis Vindoniſſæ ſeu Conſtantiæ, non audet negare, D. Beatum S. Petri diſcipulum Epiſcopatui poſuiſſe fundamentum Vindoniſſæ novo.

Pag. 463. refert D. Petrum ipſiſſimum veniſſe Curiam, & initium feciſſe ibidem Epiſcopatui: an ipſemet verò Curiæ Epiſcopum egerit, & D. Lucium Succeſſorem conſtituerit, liquidum nondum eſſe.

Pag. 647. fatetur, D. Agritium natione Græcum Epiſcopum, aut fortè etiam Antiochiæ aliquo tempore Patriarcham, rogante D. Helena Jmperatrice Trevirenſibus à D. Sylveſtro an. 327. conſtitutum fuiſſe Archiepiſcoporum Treviris omnium primum. Argumenti loco addidit hoc dyſtichon:

Accipè Primatum poſt Alpes Trevir ubique,
Quem tibi Roma, nova lege dat & veteri.

Unde proſecuturus Hiſtoriam eandem dicit: nos inſiſtamus *traditioni antiquæ*, qua accepimus D. Agritium Trevirorum fuiſſe Archiepiſcoporum omnium primum.

Pag. 713. confitetur, D. Clementem ob traditionis perpetuæ argumentum Metenſis Eccleſiæ primum eſſe dicendum Epiſcopum jam Seculo I. conſtitutum à nemine alio, quàm, ſi fides ſit habenda diverſis authoribus, ab Apoſtolorum Principe Petro haud ſecus, quàm ab eodem miſſi & conſtituti ſunt DD. Eucharius, Valerius & Maternus.

735. Refert aſſeri, D. Manſuetum Tullenſi Eccleſiæ Secul. I. à D. Petro datum eſſe Epiſcopum.

Tomul. VIII. dubitat, an D. Laurentius (diverſus longè à D. Laurentio Diacono) Archiepiſcopatum Laureacenſem, Salisburgum dein translatum, inchoaverit Secul. I. mittente D. Petro, an D. Marco,

Pag.

Pag. 10. ait D. Maximilianum Laureacensis Ecclesiæ Archi-Episcopum circa annum 250. ut Decii Jmperatoris persecutionem declinaret, fugisse Romam; verùm à D. Sixto II. Rom. Pont. remissum in Germaniam rediisse, tametsi inter Martyres se ocyùs numerandum apprime sciret.

Pag. 13. affirmat, Theodorum I. Laureacensem seu Salisburgensem Archiepiscopum à D. Symacho Pont. Rom. Archi-Episcopali Pallio an. 499. esse donatum. Quibus verbis addere Hübnero libuit: ex hac donatione sequi neutiquam, Theodoro Laureaci non præcesisse Archiepiscopos pridem institutos.

Pag. 14. haud diffitetur, Philonem Theodori I. Rom. Pont. authoritate constitutum esse Laureaci Archiepiscopum, dum Passavio Erckenfridus à Bavariæ Principe est impetratus Episcopus. *vid. etiam pag. 15.*

Pag. 262. narrat D. Lucanum Brixinensem Episcopum circa an. 424. ob dispensationem contra jejunij Ecclesiastici legem liberiùs, quàm par esse dicebatur, petentibus concessam, evocatum Romam venisse, & luculento miraculo ab omni culpa immunem sese esse commonstrâsse.

Pag. 344. more Catholicorum defendit, D. Linum inter LXXII. Christi Servatoris nostri discipulos numeratum venisse unà cum D. Petro Romam; Româ dimissum in Galliam miraculis inclaruisse, & Visuntinis Archiepiscoporum ibidem omnium primum præluxisse teste traditione perpetua.

Pag. 347. Scribit D. Maximinum Seculo Christi III. à. D. Cajo Rom. Pont. fuisse consecratum & Visuntinæ Ecclesiæ missum Archipræsulem. Similia recenset pag. sequenti de SS. Eusebio & Hilario, quorum primum à D. Miltiade, & Secundum à D. Sylvestro consecratos ait Episcopos.

Pag. 359. S. Celidonius Visuntinus Antistes ab Arelatensi Episcopo Hilario iniquè postulatus appellavit an. 445. ad D. Leo-

nem I. Pontificem, cujus authorithate Sedi ſuæ priſtinæ eſt reſtitutus.

His ſanè ſimillima continent plura tomuli Hübneriani, ex quibus juvat colligere, Pontifici Romano in Epiſcopos jam aſſertam fuiſſe poteſtatem Seculo poſt Chriſti natales I. II. III. IV. V. VI. atque adeò ante Jmperium Phocæ tyranni, qui cœpit imperare an. 602. *de quo vid. Seriem Rom. Pont. & Imperat.* Liquet igitur, Hübnerum in libellis ſuis ſibimet totum contrarium nunc adimere, nunc concedere Pontifici Primatum in Eccleſias à Romana diſtinctas.

Cæterùm D. Petri & Succeſſorum Pontificum in quosvis Epiſcopos Orthodoxos Primatum ut ampliùs perſpiciant univerſi, huc annectere placet Catalogum Epiſcopatuum multorum, quorum D. Petrus teſte Hiſtoria Eccleſiaſtica author jam extitit. C. Baronius ad annum Chriſti 46. hunc in modum recenſet:

Habuit à Petro inſtitutos Epiſcopos Sicilia Pancratium, Marcianum, Berillum & Philippum; Capua Priſcum; Neapolis Aſprem; Terracina Epaphroditum; Aequicolæ Marcum, alium tamen ab Evangeliſta; Ptolomæum *Nepe; Romulum Feſulæ;* Paulinum *Luca; Ravenna Apollinarem; Verona Euprepium;* Patavium *Prosdocimum; Ticenum Syrum; Aquileia poſt Marcum Hermagoram; in Galliis Lemovicenſes, Tholoſani & Burdegalenſes Martialem; Tungrenſes, Colonienſes & Trevirenſes Maternum, nec non Valerianum; Rhemenſes Sixtum; Arelatenſes Trophimum; Senonenſes Subinianum; Cenomanenſes Iulianum; Vienna & Moguntia Creſcentem; Catalunum Galliæ Memmium; Bituricenſes Vrſinum; Avernenſes Auſtremonium; Sanctonenſes* Eutropium; *Germania Eucharium, Egiſtum & Martianum; Hiſpania Torquatum, Teſiphontem, Secundum, Indaletium, Cæcilium, Heſichium, Euphratium & alios.*

REFLEXIO VI.

ARGVMENTVM HISTORICVM II. EX HÜBNERO PRO PRIMATU ROM. PONTIFICIS, EST NVMERVS EPISCOPORVM DIVORUM.

FUndamentum ſeu Petram Eccleſiæ Germanicæ ob oculos poſuerunt nobis ſuperiùs dicta; nunc quales quantæque colum-

columnæ huic Petræ variis sint innixæ Seculis, ampliùs considerabimus, Hübnero, ut ita agamus, nos contra se propemodum invitante: quippe si tomulos ejusdem Scriptoris VII. & VIII. de Archiepiscopis & Episcopis Germanicis inscriptum denuo ritè inspicimus, occurrunt nobis Antistites numero plurimi, doctrinâ præstantissimi, virtutibus instructissi mi, sanctitate morum plurimùm conspicui, miraculis clarissimi.

In Serie namque ArchipræsulumMoguntinorum numerat ipse Hübner Antistites Sanctorum nomine & radiis insignitos plures quàm 20. nimirum

SECULO I.

D. Crescentem.

SECULO II.

D. Martinum I.

D. Crescentium.

D. Cyriacum.

D. Hilarium.

D. Martinum II.

D. Celsum.

D. Lucium.

SECULO III.

D. Gothardum.

D. Sophronium.

D. Herigerum.

D. Rutherum.

D. Avitum.

D. Ignatium.

D. Dionysium.

SECULO IV.

D. Ruthbertum.

D. Adelardum.

D. Lucium Annæum.

D. Maximum.

SECULO V.

D. Aureum.

SECULO. VIII.

D. Bonifacium.

NB. Oportuisset Hübnerum non paucos alios in Divorum numerum relatos addere, utì ex Serie Moguntina apparet.

In Serie Archiepiſcoporum Trevirenſium numerat Hübnerus 8. nimirum

SECULO I.

S. Eucharium.
S. Valerium.
S. Maternum.

SECULO II.

S. Auſpicium.

SECULO IV.

S. Agritium.
S. Maximinum.
S. Paulinum.

SECULO V.

S. Leontium.

NB. Decuiſſet profectò facilè XV. alios adjungere teſte Archipræſulum Trevirenſium Serie ab Authoribus noſtris ſuperiùs relata.

In Serie Archiepiſcoporum Colonienſium affert Hübnerus, ſolùm duos à D. Materno diverſos, ſcilicet S. Paulinum Seculi II. & D. Heribertum Seculi X. Archiepiſcopum. At enimvero iniquiſſimus eſt Colonienſium Archipræſulum cenſor Hübnerus, omittens multos Sanctitatis glorioſo nomine ab univerſa Eccleſia conſtanter inſignitos, *Vid. Seriem noſtram.*

In Serie Salisburgenſium Archiepiſcoporum refert tantùm 5. nempe D. Quirinum Seculo IV. D. Rupertum Secul. VII. eod. Secul. D. Vitalem. Secul VIII. D. Virgilium Secul. XI. D. Thiemonem. Sed & in Salisburgenſes nimiùm iniquus eſt Scriptor Hübnerus, quòd in Divorum album plures non numeret. *Vide Hiſtoriam Salisburgenſem utriuſque* P. *Mezger.*

In Serie Viſuntina enumerat 20. videlicet.

SECULO I.

D. Linum.

SECULO III.

D. Maximinum.

SECUL. IV.

D. Paulinum.
D. Euſebium.
D. Hilarium.

D.

D. Pancratium.
D. Iustum.
D. Anianum.
D. Germanum.
D. Antidium.

SECULO V. & VI.

D. Leontium.
D. Celidonium.
D. Nicetium.
D. Protadium.

SECULO VII.

D. Donatum.
D. Migetium.
D. Ternatium.
D. Gervasium.

SECULO VIII.

D. Gedeonem.

SECULO XI.

D. Hugonem.

In Serie Bambergensi 1. scil. S. Ottonem natum Comitem Andecensem.
In Serie Herbipolensi 3. SS. Burchardum, Arnonem & Brunonem.
In Serie Eustadiana 1. S. Wilibaldum.
In Serie Wormatiensi 2. SS. Amandum II. & Burchardũ.
In Serie Argentoratensi 7. SS. Amandum, Arbogastum, Florentium, Iustum, Maximum, Valentium, Solarium.
In Serie Augustana 3. SS. Zosimum, Simpertum & Udalricum.
In Serie Constantiensi 5. SS. Beatum, Paternum, Maximum I. & Maximum II. cum Conrado.
In Serie Curiensi 1. S. Asimonem.
In Serie Hildesiensi 2. SS. Bernvvardum & Gothardũ.
In Serie Verdensi 4. SS. Suibertum, Pattonem, Tanconem & Adelvvardum.
In Serie Metensi. 1. S. Clementem.
In Serie Leodiensi. 3. SS. Maternum, Servatium & Lambertum.
In Serie Frisingensi 1. S. Corbinianum.

In Serie Ratisbonensi 6. SS. Lupum, Rupertum, Emmeramum, Erhardum, Garibaldum & Wolffgangum.
In Serie Brixinensi 4. SS. Cassianum, Ingevinum, Constantium, Albuinum.
In Serie Tridentina 1. S. Vigilium.
In Serie Basileensi 1. S. Pantalum.

En copiosum Archiepiscoporum & Episcoporum, natione vel habitatione Germanorum duntaxat numerum, non ex Historico Romano, sed Heterodoxo collectum, cui multos alios annumerant C. Baronius, Serarius, Brovverus aliíque Authores Catholici, præcipuè verò singularum Diœcesium Breviaria propria. Fingamus tamen, tot solùm virtutum lucidissimarum radiis fulsisse, quot numeravit Hübnerus, evincunt iidem nihilominus contra Lutheranam aliámque à Romana diversam Ecclesiam quamvis, non nisi Romanam esse Superis pretiosissimam: Episcopi namque hi sanctissimi non nisi Romano Pontifici dixerunt sacramentum; non nisi Romanam didicerunt & docuerunt doctrinam; non nisi in Romana Ecclesia virtutibus se & alios exornârunt; non nisi in Romanæ Ecclesiæ, veluti in matris gremio universi ac singuli diem mortis obiêrunt, plurimis eorundem Martyrum laureolâ coronatis.

REFLEXIO VII.

ARGVMENTVM HISTORICVM III. EX HÜBNERO PRO PRIMATU ROM. PONT. SUNT MULTIPLICIA EPISCOPORUM MIRACULA.

§. I.

Cùm providentissimus Servator Christus & hæresiarchas & sectarios venturos prævideret, multis modis vitare eos nos monuit, & cognoscendos dedit Matth. 7. Att-

Attendite à falsis prophetis, qui veniunt ad vos in vestimentis ovium, intrinsecus autem sunt lupi rapaces: à fructibus eorum cognoscetis eos. Marci etiam 16. *Euntes in mundum universum prædicate Evangelium omni creturæ. Qui crediderit & baptizatus fuerit, salvus erit, qui verò non crediderit, condemnabitur. Signa autem eos, qui crediderint, hæc sequentur: in nomine meo dæmonia eiicient: linguis loquentur novis; serpentes tollent, & si mortiferum quid biberint, non eis nocebit, &c.*

His aliísque miraculis proditi sunt Pseudo-doctores varii tum Veteri, tum Novo Testamento notissimi. His item aliísque miraculis docemur intelligere signa, fructus seu opera, ex quibus licet colligere, num quis inter Prophetas, an pseudo-prophetas, an inter Doctores, an pseudo-doctores sit collocandus. Probata nimirum opera & miracula nunc in Prophetis, nunc in Apostolis, nunc in Doctoribus simul conjuncta, ostenderunt orbi universo Veteris & Novi Testamenti integritatem. Jam verò similia opera & miracula in Archiepiscopis & Episcopis nostris Germanicis, si ostenderit nobis ipsemet Hübnerus, promptissimum nobis erit dicere, quin altùm exclamare: profectò Præsules hi Germani numerati & numerandi sunt, vel inter Prophetas, vel Apostolos, vel Doctores Christi, Ecclesiæ constanter integræ testes integerrimi, constantissimi.

Colligamus igitur ex multis Hübneri paginis ejusdem mentem de operibus & miraculis Archipræsulum Moguntiæ, Trevirorum, Coloniæ, sed & aliorum saltem paucorum partim Archiepiscoporum, partim Episcoporum: nam omnes aut omnium opera egregia atque miracula recensere, esset ingens volumen implere.

§. 2.
IN SERIE MOGVNTINA

Pag.. 14 narrat Hübnerus, D. Aureum & hujus sororem D. Justinam an. 451. ab Hunnis in puteum præcipitatos esse eo Superum beneficio, ut eorundem cadavera post 300. annos imperante Carolo M. nulla sui parte læsa fuerint inventa.

Pag.

Pag. 23. D. Bonifacius Chriſti doctrinam explanans inter avidos auditores miratur diverſas volucres. Idem Oræ fluvii ripæ inſidens, cùm cibo neceſſario foret deſtitutus, piſcem volucris miniſterio datam accipit. D. Bonifacii tentorium etiam integris noctibus fuit illuſtratum clariſſimis radiis. His multísque aliis D. Archipræſul claruit miraculis.

Pag. 27. D. Bonifacius latronibus vim inferentibus vim nullam intulit, & ab aliis inferri prohibuit: ferales ictus Bibliorum libro & ſacris reliquiis duntaxat impediit: unde evenit: ut tametſi liber hic ſacerrimus gladio perfoderetur, nullus tamen apex aut litera læderetur.

Pag. 28. Cùm D. Bonifacii cadaver Moguntiam Ultrajecto transferendum, pertinaciter negarent concedere cives ultrajectenſes, cives verò Moguntini ardentiùs deſiderarent, campanæ cœleſti virtute motæ, abeunti cadaveri applauſerunt, obſtupeſcente, & palmam cedente Ultrajecto Moguntiæ.

Pag. 34. Cùm anno 873. Carolus Craſſus à Cacodæmone eſſet obſeſſus, & omnes in partes tanto impetu fuiſſet raptus, ut eidem ſuſtinendo ſex viri fortiſſimi impares forent; maximo tamen huic malo remedium attulit Lindbertus Archiepiſcopus, pulſo infernali hoſpite.

Pag. 45. cùm mater Willegiſii primi Electoris Moguntini uterum ferret, viſa eſt ſibi per ſomnium haudquaquam inane parere orbi Phæbum clariſſimum, qui profectò fuit Willegiſius.

Pag. 48. Bardo Archiepiſcopus Moguntinus tanti fuit æſtimatus, ut paſſim alterum Chriſoſtomum dixerint. Idem Paderbornæ an. 1051. diebus Pentecoſtes præſente Henrico III. Imperatore dixit, ùt aliàs ferventiſſimè, ubi prædixit diem mortis ſuæ, quæ fuit dies Lunæ proxima.

§. 3.

§. 3.
IN SERIE TREVIRENSI.

Pag. 654. D. Nicetius Archiepiscopus muneri suo sese accingens, humeris suis gravissimum onus modo penitus insolito sensit imponi, quod tamen continuò secutus est cœlestis odor; unde confessus est idem, gravissimum equidem sibi fore Archipræsulis munus, nunquam tamen defuturum sibi hocce in munere solátium cœleste.

Idem à sceleratis Sede sua expulsus vates prædixit diem restitutionis suæ. Alia multa nuntiavit, quæ eventus comprobavit.

Pag. 658. Magnericus Archiepiscopus & Gregorius Turonensis Episcopus Reliquiîs S. Martini servati sunt à naufragio.

Pag. 662. Normannis Treviros vastantibus, inter miracula alia D. Paulini Archiepiscopi cadaver sarcophago inclusum, atque in aere pendulum, rescissis etiam ab hoste catenis, pendere non cessavit.

Pag. 666. Poppo Elector, Austriæ Marchio adversùs venenum ab inimicis porrectum servatur; sceleris verò conscii intra unius anni spatium moriuntur omnes justo Dei judicio.

§. 4.
IN SERIE COLONIENSI

Describitur ab Hübnero D. Maternus bis mortuus, bis redivivus pag. 765.

Pag. 776. S. Severinus S. Martini Turonensium Episcopi animam ab Angelis in cœlum portari cœlestes inter hymnos audivit. Idem Viro Solitario virtutibus clarissimis instructo est à Superis præhabitus Dei nuntio teste.

Pag. 785. Gero creatus Archipræsul, ne diutiùs adversarium experiretur Ottonem I. Jmperatorem, Deus Angelum misit monitorem & correctorem Ottoni severum.

Pag. 788. D. Heribertum primùm Coloniæ Electorem cùm D. Henricus Jmperator propitio non dignaretur oculo, Dei monitum adeò mutavit Jmperatorem, ut ab eodem tempore ſuum dixerit in Chriſto parentem Heribertum Henricus. Cæterùm inter miracula D. Heriberti numerantur ſequentia: energumeni à dæmone liberatio. Aqua ſupra Archipræſulis hujus effuſa manus adversùs morbos fuit præſens remedium. Vinum, cui D. Heribertus digitum intingebat, uſum oculorum fœminæ reſtituit. Signo crucis ſanavit paraliticum. Precibus ſuis cœleſtem lucem latiſſimè diffuſam impetravit. D. Henrico Cæſari diem mortis prædixit. Taceo plura alia.

Pag. 789. & ſeqq. Piligrimus Coloniæ Elector ex D. Bernvvaldo Hildeſienſi Epiſcopo etiamnum puer intellexit, fore ſe Archiepiſcopum Colonienſem. Parochus dein prope Coloniam conſtitutus, D. Henrico Cæſari divinitus commendatur. Piligrimus etiam ad aram faciens intelligit ex cœleſti nuntio mortem D. Bernvvaldi, pro cujus tanquam mortui ſalute populo obſtupefacto preces addidit publicas, tametſi pro vivis ſolenni ritu celebraret.

Anno Elector Henrico III. Cæſari prædixit Jmperii Coronam, Hildolpho autem Succeſſori Colonienſem Infulam Pag. 793. & 798.

§. 5.
IN SERIE SALISBURGENSI.

Pag. 11. Seculo Chriſti III. S. Maximilianum Archiepiſcopum, ut idolum Martis effigiem referens fortiter in Pannonia impugnaret, animavit hunc in modum vox cœleſtis: *ne timeas ſerve bone, ſed ſurge & confidenter perge, ut confundas tyranni petulantiam.*

Pag. 27. cùm ſeculo VII. S. Vitalis ſepulchro immineret homo ad quidvis audendum proniſſimus, & negaret magni nominis ſepultum hic eſſe Epiſcopum; tunc repentè ex corde reli-

cti

cti sacri cadaveris enatumest, penetrato etiam lapide sepulchrali, lilium, Sanctitatis eximiæ testimonium.

Pag. 41. Hartvvicus Seculi X. Archiepiscopus, cùm hyberno tempore proficisceretur per vallem Pliembachensem, decerpsit ex arbore arida fragmen aridum, quod non minùs cœpit florere, quàm virga Aaronis.

Pag. 42. Bertholdus adolescens literis navans operam unà cum Sociis non imparis nobilitatis Altmanno & Adalberone, cùm fortè inter sese quæstionibus luderent, vel certarent, quid sibi inter mortales optimum optarent aut eligerent, respondit Gebhardus, se optare sibi Archiepiscopatum Salisburgensem; Adalbero Episcopatum Herbipolensem; Altmannus verò Passaviensem. Potiùs sorte divina, quàm humana evenisse omnia, rerum eventus monstravit testibus miraculis clarissimis; nam cùm Altmannus ab Henrico IV. Schismatico Cæsare plurimùm vexatus Romam venisset animo omni penitus dignitati & honori nuntium remittendi; nihilominus Gregorius VII. Pont. Passaviensem Episcopatum eidem denuo commissum diceret, columba cœlestis in æde omnibus conspicua insedit humeris Altmanni, testis utique universis acceptissima.

Par miraculo videri etiam poterat, quòd pari tempore & animo constantissimo Henrico IV. Jmperatori restiterint, & Ecclesiam Germanicam, à multis sceleribus immunem magna ex parte conservârint pari propemodum tempore mortui, nimirum Gebhardus an. 1088. Adalbero an. 1090. & Altmannus an. 1092.

Pag. 47. S. Thiemo à pseudo-Archipræsule suo Bertholdo multa, ab Henrico autem IV. Jmp. plura acerba passus, à Cæsâreanis denique captus, & in præsentia multis è Salisburgensium numero capite plexis, cùm ipse jamjam plectendus, caput ictui ferali subdere pararet, ferrum occulta vi impeditum, intentato secundo ictu instar fragilis vitri disruptum adeò commovit ministrum justitiæ, ut coràm flagitârit veniam à D. Archipræ-

chipræsule. Idem Archipræsul in Palæstinam profectus, præsente Sultano Ægvptiaco pronuntiatis altè SS. Triadis nominibus imaginem dæmonis in mille dissolvit frustra, ob miraculosum hoc factum Martyr invictissimus passus an. 1101. Martyrium durissimum.

Pag. 52. & seqq. emisso à parentibus voto conceptus Eberhardus filius, quantus sit futurus prodidêre ova gemina præter & supra morem naturæ à gallina quappiam posita. Idem successu temporis orationi perpetuæ intentus, cùm aliquando consecratam hostiam, ùt vocamus, ægrotanti porrigeret, verùm hic eandem subitò ex ore cum vomitu redderet, Archiepiscopus supposita manu utrumque excepit, & absorbuit, testatus sanctissimè, præ alia quavis cupedine sapuisse sibi hunc cibum cœlestem. Requisitus paulò post ab eodem Eberhardo æger, haud ampliùs est inventus, opinantibus inde plerisque, ægrum hunc ipsissimum fortè fuisse Christum Servatorem nostrum.

Idem à dæmone hominem durissimum in modum torquente inventus est idoneus, qui infernali hospite miserrimum mancipium liberaret; cùm responderet exorcismis adactus nebulo: *nemo me pellet, nisi pater pauperum.* Cæterùm sepulchrum hujus Archipræsulis multis inclaruit miraculis.

§. 6.

IN SERIE VISUNTINA.

Pag. 349. cùm D. Justus cum morte luctaretur, ex ejusdem ore beata anima instar candidæ columbæ ad cœlos ascendit.

Pag. 351. S. Germanus à latronibus oppressus audiît vocem de cœlo delapsam, qua animatus caput securi subdidit: percussa autem D. Martyris cervice terra adeò contremuit, ut collaberentur mœnia urbis Grandisfontanæ. Truncus corporis interea stans erectus recepto in manus capite abiît Angelo comite, luce clara duce, supra collum sedente columba cœlesti.

Pag.

Pag. 359. S. Celidonius à Theodosio II. Jmp. divinitus admonito accepit brachium S. Stephani. De transmisso per longissimum viarum spatium brachio divinitus pariter edocti diem vicini in Francia Episcopi, Visuntium properârunt circa annum 444. inspecturi rem coràm. Omnibus igitur dum simul ostendit thesaurum hunc suum D. Celidonius, & particulam singulis de eodem impertire parat, copiosus mox inde effluxit sanguis, qui dispertitus abundè sufficere potuit decem Episcopis.

Pag. 362. S. Prodatius in vota vocatus imperavit aeris tempestatibus. Hujus ipsius ætate brachium D. Stephani à furibus clam ablatum, sed & inventum insignibus claruit miraculis.

Pag. 363. cùm Canonici Visuntini an. 633. in Electione novi Archiepiscopi dissiderent maximopere, simúlque flexis genibus Superos rogarent, ut quem eligerent Canonici, inspirarent: continuò vox de cœlo lapsa dictavit, eligendum esse Claudium.

Pag. 364. D. Donatus Seculo VII. sterilibus parentibus eo pacto à D. Columbano est impetratus, ut natum filium parentes Deo dicarent, quod evenit miraculi teste ipsomet *Donati* nomine.

Hactenus relata fusissimè ferè ad verbum ex Hübneri tomulis, teste paginarũ numero, describere placuit. Longè plura miracula ab Episcopis per Germaniam universam patrata desideranti dabit ipse Hübnerus in citt. tomulis VII. & VIII. utì apparebit etiam ex Reflexionibus, quæ sequentur. Unde denuo mecum sic reputabam: si non tot, permultis saltem miraculis cœlum propitium Episcoporum Germanorum doctrinam & virtutem confirmavit & illustravit per secula non solùm prima, sed & media, imò & ultima. Si verò inter miracula lucere non cessavit Ecclesia Germana, cur non etiam Romana, cujus se filiam constanter professa est, & hodie profitetur? Unde sequntur Reflexiones proximæ.

REFLEXIO VIII.

ARGUMENTUM HISTORICUM IV. EX HÜBNERO PRO PRIMATU ROM. PONT. SUNT PHOCÆ IMPERATORIS TEMPORA ET CIRCUMSTANTIÆ ALIÆ.

Argumenta hactenus propoſita etſi talia ac tanta ſint, ut ſanæ mentis homini de legitimo Petri & Succeſſorum jure vix dubium poſſint relinquere, nihilominus argumentum argumentis prioribus accedat poſterius, præcipuè petendum ab Archiepiſcopis & Epiſcopis primò per Germaniam, dein per Europam, & demum per orbem univerſum longè diverſis & diſperſis. Fingamus itaque, ante Bonifacium III. Pont. & Phocam tyrannum per ſex prima ſecula prorſus nullam fuiſſe Romanis Epiſcopis in Epiſcopos alios imperandi aut dirigendi poteſtatem. Fingamus Jmperatoris huius conjunctam vim ac potentiam extitiſſe tantam, quanto ullo unquam tempore fuit vis aut poteſtas Jmperatorum vel Pontificum in cogendis ac ſubigendis Epiſcopis, Clericis ac Monachis. Hæc ſi finxerimus, & Lutheranis Scriptoribus tanquam rata habuerimus, id tamen impetrabunt minimè, quod tantopere ſibi concedi poſtulant. Si namque duo rerum capita juxtà collocemus, & ſedulò perpendamus, unum continuò ſubvertet alterum. Eadem duo capita ſint, *primum* nempe: *Romanus Pontifex à ſeculo VII. uſque ad hanc noſtram ætatem in omnes omnino Patriarchas, Primates, Archiepiſcopos, Epiſcopos, Antiſtites quosvis, Clericos & Monachos accepit poteſtatem. Caput alterum: tantam poteſtatem denique conceſſit Phocas Imperator Bonifacio III.* Utrumque mordicus defendit Hübnerus cum ſociis paſſim in ſuis tomulis, præſertim verò I. de Romanis Jmperatoribus, & Tom. III. de Romanis Pontificibus. Utrumque horum capitum ferè inter fidei ſui dogmata numerant Lutherani paſſim plurimi. Jam verò an ſimul ſtare queant

queant, conſiderare hoc opus hic labor eſt. Ego audacter pronuntio: vel Phocas Jmperator nullam conceſſit poteſtatem Romano Pontifici; vel ſi conçeſſit, vaniſſima hæc Phocæ fuit conceſſio: fuerit enim, utì lubet fingere, Phocæ tyranni in Orientis Jmperio vis maxima & authoritas in Epiſcopos etiam, quod nuſpiam oſtenſum hactenus; huius tamen tyranni in Occidentis Jmperium prorſus nulla fuit vis unquam aut authoritas; veritatis hujus teſtes ſunt tot, quot Occidentis & Orientis Hiſtoriam vel primis guſtârunt labiis. In rei teſtes etiam advoco univerſam Germaniam, Italiam, Hiſpaniam, Galliam, Angliam, Daniam, Sueciam &c. Teſtis mihi maximus contra Hübnerum & hujus ſocios ſit ipſe Hübnerus in ſuis tomulis, nimirum I. tom. cujus pars magna continet Seriem Romanorum Jmperatorum in Occidente per 300. annos interruptam. In tomulis reliquis communi omnium Hiſtoricorum calculo affirmat Seculis præſertim V. VI. VII. & VIII. per Europam vel erecta nova, vel certè antiqua adeò confirmata fuiſſe regna & Regum jura, ut Orientis Jmperatores omni ſua poteſtate exciderint, quam tamen Seculis prioribus etiam in Occidentis partes extenderunt Jmperatores partim Chriſtiani, partim gentiles. Quamvis igitur Phocas ſua qualicunque imperitandi peritia per annos ſui Jmperii 8. totius Orientis Epiſcopos ſubjeciſſet Romani Pontificis *imperio*, vel ſi mavis *jugo*, cùm violentum non facilè ſit perpetuum, omnem vel imperandi vel regnandi methodum Pontificiam adhuc novam & maximè violentam ſepeliiſſet cum extincto Phoca mors Eccleſiæ Romanæ tunc hoſtibus multis jucundiſſima. Iſthæc verò qualiscunque vis in Occidentis plagas vires ſuas neutiqnam extendiſſet. Fingamus verò & iſtud contigiſſe, aut potuiſſe contingere, quid tunc eventurum fuiſſe divinamus? Repono: divinare non niſi bella graviſſima licet: cùm enim non minor Seculo jam VII. poteſtas fuerit fixa & rata habita Archi-Epiſcopis & Epiſcopis in Germania, Italia, Hiſpania, Gallia,

An-

Anglia &c, quàm firma fuit poteſtas Epiſcoporum in Oriente; totius Occidentis profectò Epiſcopis omnibus oblata fuiſſet ſimul occaſio peridonea reſiſtendi, quin ultro denunicandi belli *Romanæ potentiæ, ſuperbiæ, Romano tyranno, Anti-Chriſto*, utì honorifico ſcilicet nomine appellari crebrò legimus & audivimus invitis auribus. Quæ non facta fuiſſe cùm confiteatur, imò potiùs contrarium eveniſſe multis in paginis teſtetur uſque adeò, ut abundantiſſimè conſtet Hiſtoriæ peritis omnibus, Epiſcopos natione, aut poteſtate Germanos, Italos, Hiſpanos, Gallos, Anglos &c perrexiſſe cauſas ſuas majores Romam dirigere, Romano Pontifici ſubeſſe, ſententiam petere & latæ ſententiæ caput inclinare; certiſſimum inde nobis denuo fluit argumentum dicendi, Seculis prioribus aſſertam Romano Pontifici poteſtatem eſſe viribus humanis quidpiam majus, ipſius Divini nimirum Servatoris & Eccleſiæ Conditoris authoritatem Vicarium ſibi firmantis: vel certè aſſerendum eſt toto ore & pectore: Deus inuſitato prorſus miraculo quosvis in Occidente Epiſcopos adeò potenter movit, ut unanimi conſenſu ſeſe ſubdere non dubitârint uni Supremo in terris, eique Romano Epiſcopo. Auſim ſanè ego ſimile miraculum inter primæ notæ miracula numerare. Profectò experientia jugis docuit, in cauſis quibuscunque onus ſecum ferentibus, item in cauſis vel damnum, vel diminutionem dominii continentibus, non ſolùm Principes Politicos, ſed æquè & crebrò ardentiùs Eccleſiaſticos certâſſe, pugnâſſe, dimicâſſe, potiùs ſanguinem fudiſſe & vitam amiſiſſe, quàm ſui ſuorúmque diminutonem inerti animo pertuliſſe. Quæ omnia aliáque plura cùm multis paginis etiam Hübnerus & ſocii aſſerant, quid hic aut horum amici denique ſint reſponſi loco allaturi in medium, avidiſſimè exſpecto.

RE-

REFLEXIO IX.

ARGUMENTUM HISTORICUM V. EX HÜBNERO PRO PRIMATU ROMANI PONTIFICIS SUNT SUPPOSITA MALE FUNDATA.

UT Lector amicus ampliùs comprehendat totius rei cardinem, qui hoc vertitur loco, compendiô repetere lubet, quæ in Serie Romanorum Pontificum & Jmperatorum de Bonifacio III. & Phoca Jmperatore uberiùs sunt proposita.

Peritorum nemini obscurum est, Constantinum M. relicta Italiæ urbe principe Gonstantinopolim erexisse extincto veteris urbis Byzantii nomine. An. 314. creatum esse Byzantii Episcopum ordine IV. Metrophanem nomine, testantur Cedrenus & Zonaras, quem Probi Jmperatoris fratrem eorundem authorum affirmat posterior. Hunc ipsum Byzantinum Episcopum Archipræsuli Heracleensis Ecclesiæ Episcoporum aliorum more ea etiam ætate fuisse subditum, passim traditur. Postquam verò urbs nova Romæ simillima tantum nacta est conditorem, quantus fuit Constantinus M.; postquam Concilia in Orientis Jmperii urbibus, & quidem Constantinopoli crebriùs fuerunt congregata; postquam Justinianus I. maximopere cœpit favere Episcopo Constantinopolitano contra Alexandrinum, & paulò pòst etiam Romanum; tunc enimvero primus, aut certè non ultimus ambitionis & Zizaniorum author multiplex identidem magìs invaluit, ut Constantinopolis Patriarcha non modò Alexandriæ Præsuli præsumpserit imperare, sed ipsius etiam Romani Pontificis Jmperium vix ullo in pretio habere ampliùs, quod de Joanne cognomento Jejunatore præsertim, Seculi VI. Constantinopolis Patriarcha neutiquam est dubium.

Hæc totius controversiæ Synopsis Auditoribus Orthodoxis est minimè ambigua; Scriptoribus verò Heterodoxis nimiùm

videtur anceps & dura in libris de Jmperatorum & Pontificum Serie infcriptis; at in libris aliis, uti funt Series Archiepifcoporum Germanicorum, vix non cum Catholicis fentiunt fcriptorum & dictorum fuorum parùm memores. Argumenta autem, cur ita vacillent Scriptores iidem, funt varia, aut veriùs non argumenta fed fuppofita funt vaniffima, quæ idcirco æquo rerum arbitro ante oculos pono, & ex Romanorum Serie repeto. Supponunt itaque

I. Jmperatorum neminem ante Phocam in animum induxiffe fuum, ut crederet, Romanum Pontificem jure vocatum fuiffe *Epifcopum Oecumenicum*.

II. Supponunt tanquam refponfum Delphicum, Epifcopum Conftantinopolitanum non minùs fupremum Ecclefiæ caput fuiffe inter Græcos Epifcopos, ac fuit inter Latinos Epifcopos Romanus Pontifex.

III. Supponunt tanquam certæ Hiftoriæ articulum, per fex Pontificum ac Jmperatorum Secula, nec Gregorium M. nec ullum alium Romæ Antiftitem hoc ufum fuiffe nomine.

IV. Supponunt tanquam fidei regulam, Sexaginta primos inter Romanos Pontifices, ufque ad Bonifacium III. nufpiam exercuiffe in univerfam Ecclefiam *ullam poteftatem fupremam*.

V. Supponunt caufam hanc omnium Archiepifcoporum & Epifcporum adversùs Romanum Pontificem fuiffe omnibus Patriarchis, Primatibus, Archiepifcopis, Epifcopis per Orientem, imò per orbem univerfum *communem, communiffimam*.

Quàm verò infirma, vana & nullius profectò ponderis fint imaginaria hæcce fuppofita omnia, lubeat obfecro ex Reflexionibus hactenus omnibus colligere; & ritè intelligere ex C. Baronio, Bellarmino. Vid. etiam Series Roman. Pont. & Jmperatorum.

RE-

REFLEXIO X.

ARGUMENTUM HISTORICUM VI. PARTIM EX ORTHODOXIS, PARTIM EX HETERODOXIS AUTHORIBUS PRO PRIMATU D. PETRI, EST INSTITUTIO EPISCOPORUM PER ORBEM FERE UNIVERSUM.

DIxi paulò superiùs, si Seculo post Christi natales VII. universi ac singuli in orbe universo ita conspirâssent Archiepiscopi & Episcopi in unum supremum caput, Episcopum nempe Romanum, inusitato prorsus miraculo Deus totius Ecclesiæ suæ sensus & animos adeò illustrâsset, ut hæc ipsissima hactenus inaudita inspiratio, uti vocamus, instar legis & instituti divini posset accipi & propemodum adorari. Ut res clariùs tanquam pleno meridie luceat, simúlque eruditionis avidus Lector Romanæ Ecclesiæ Hierarchiam identidem ampliùs suspiciat, plerosque totius orbis Ecclesiasticos Præsules in compendio huc juvat apponere. Ansam ita rem scribendi dedit cum Sociis Hübnerus in suis tomulis de Regibus in lucem editis, in quibus sparsim Ecclesiæ Catholicæ tangit Antistites, eximio sanè Orthodoxorum omnium solatio, quod sui, *ut denuo memorem*, & dictorum suorum crebrò immemor scripserit authori suo parùm faventia, imò penitus contraria.

Patriarchatus Antiochenus omnium primus & antiquissimus institutus est ab ipso Apostolorum Principe Petro Seculo Christi I. an. 36. Numeravit Patriarcha sua sub potestate præter Sedem suam Patriarchalem per Syriam, Ciliciam, Isauriam, Mesopotamiam, Phæniciam & Arabiæ partem Sedes Metropolitanas 11. cum Episcopis minoribus. - 128.

Patriarchatus Alexandrinus Secul. I. inchoatus est. Patriarcharum omnium primus floruit D. Marcus Evangelista: proximè

 ximè

ximè secuti sunt DD. Dionysius, Athanasius, Cyrillus &c. Suberant horum potestati Ægyptus & universa Lybia, in quibus numerati sunt Archiepiscopi 10. cum Episcopis minoribus 114.

Episcopatus Hierosolymitanus à S. Jacobo Minore Secul. I. cœptus, Concilii Nicæni tempore conversus est in Archiepiscopatum, Primati Cæsareensi in Palæstina subditum. Tandem procurante Justiniano I. Jmperatore Hierosolymîs Patriarcha institutus per Palæstinam, Phæniciam & Arabiam, numeravit sua sub potestate 6. Archiepiscopos & Episcopos Suffraganeos 100.

Episcopatus Byzantinus in Patriarchatum Constantinopolitanum Seculo IV. conversus, & Seculo VI. tempore Conciliorum I. atque II. Constantinopoli celebratorum confirmatus, per Scythiam Europæam, Græciam Asiaticam item Europæam, atque Pontum universum, sub potestate sua numeravit partim Primates, partim Archiepiscopos cum Episcopis Suffraganeis circiter 512.

Atque hic Status fuit Ecclesiæ veteris per Europam Orientalem & Asiam: uno sub capite membra plurima, veluti ex Conciliis maximè apparuit. *Vide inferiùs.*

In partibus Meridionalibus Pontifici Romano tanquam Patriarchæ & Primati etiam suberant per universã Italiam, Illyricum, Africam & Hispaniam Archiepiscopi omnino multi: namque Romani Pontificis tanquam *Metropolitæ immediati*, utì dicimus, potestati & jurisdictionî Seculo IV. & V. jure subjiciebantur per Latium novum ac vetus, item per Campaniam Romanam, Tusciam, Umbriam, utrumque Picænum, Samnium, Apuliam, Calabriam, Lucaniam &c Episcopi circiter 80. quorum multi successu temporis in Archiepiscopos sunt conversi adeò, ut præter Romanum Pontificem, & Patriarcham Venetum per universam Italiam & vicinas Italiæ insulas facilè numerati fuerint, & hodie numerentur Archiepiscopi ultra 40. cum Episcopis Suffraganeis circiter 200.

Non

Non minùs subdebantur immediatæ simúlque supremæ Romani Pontificis potestati Archiepiscopus Mediolanensis, Ravennatensis, Aquilejensis, Siracusanus & Calaritanus, quibus omnibus subordinati fuerunt Episcopi plures quàm 300.

In toto Illyrico Pontifici simúlque Patriarchæ Romano post Constantini M. fata parebant partim Primates, partim Archiepiscopi 16. cum Episcopis facilè 100.

In Africa, quam in septem Ecclesiasticas provincias diviserunt, omnibus tanquam Primas præerat Episcopus Carthaginensis: in ipsas verò provincias septem sunt divisi Episcopi omnino multi; in provincia nimirum Proconsulari numerati fuerunt aliquando Episcopi. - - - 105.

In provincia Numidiæ - - 142.

In provincia Bizacena - - 128.

In provincia Mauritaniæ Cæsareensis & Tingitanæ 135.

In provincia Mauritaniæ Sitifensis - 47.

In provincia Tripolitana - - - 12.

In provinciis reliquis numerârunt facilè 100.

Atque adeò florente per Africam quondam doctrina Christiana numerati sunt Episcopi minimùm 500. in septem classes distincti ea methodo, ut cuilibet classi suus præsidetet Præses, dictus Senior Episcopus, servata altiori potestate Carthaginensi Primati, & altissima Romano Pontifici.

In Hispania duo Primates & plures Archiepiscopi jam seculis V. VI. & VII. præerant Episcopis 80.

In provincia nimirum Bætica alter sedebat Primas, cui Sedes Hispalis; alter verò in provincia Carthaginensi Toleti figebat Sedem. Archiepiscopi fuerunt Tarraconensis, Lusitanus & alii duo in Gallæcia distincti.

In partibus Occidentis Ecclesiæ status sequenti venit ordine.

In Gallia constituti duo Primates & Archiepiscopi 13.

Primatum alter fuit Archiepiſcopus Bituricenſis in Aquitania; alter Archiepiſcopus Arelatenſis in regno Arelatenſi &c.

Archiepiſcopi alii his ſunt diſtincti nominibus: Sextiæ

I. Archiepiſcopus Tarentaſienſis. II. Narbonenſis. III. Narbonenſis alter Aquæ Sextiæ Sedem figens. IV. Ebredunenſis. V. Burdigalenſis. VI. Auguſtanus Auſciorum. VII. Lngdunenſis. VIII. Rothomagenſis. IX. Turonenſis. X. Senonenſis. XI. Viſuntinus. XII. Rhemenſis. XIII. Trevirenſis. Viſuntinus tamen & Trevirenſis temporis ſucceſſu inter Germanicos Archiepiſcopatus ſunt celebrati. Quibus omnibus obedientiam exhibuerunt Epiſcopi ultra 100.

In Belgio primis poſt natum Redemptorem Seculis authoritate Pontificia introducti Epiſcopatus, converſi demum in Archiepiſcopatus 1. Cameracenſis cum Suffragenſis 4. 2. Mechlienſis cum Suffrag. 6. 3. Ultrajectenſ. cum Suffrag. 5.

In Magna Britannia ſimulque Scotia & Hibernia Primates duo cum Archiepiſcopis 6. inter minores Epiſcopos circiter 60. eminuerunt ſcilicet

I. Primas Britanniæ Meridionalis dictus eſt Archiepiſcopus Cantionum, ſeu Dorovernenſis, dein verò Cantuarienſis.

II. Archiepiſcopus Londinenſis. III. Carleonenſis. IV. Eboracenſis. V. S. Andreæ. VI. In Scotia Glaſcenſis. VII. In Hibernia Primas Armachanus. VIII. Archiep. Dublinenſis & Tuamenſis.

Jam verò in Jmperio Germanico & vicinis eidem regnis Apoſtolica authorithate ſunt conſtituti Archiepiſcopi Moguntiæ, Treviris, Coloniæ, Laureaci; dein Salisburgi & Viſuntii cum Epiſcopis Suffraganeis talibus ac tantis, ur horum authoritas & poteſtas ampliſſimæ, Archiepiſcoporum multorum poteſtati æquiparari aut anteferri queat. De Archiepiſcopatibus his dictum abundè ſatis ſuperiùs; id ſolùm non pigebit fortè Lectorem intelligere, quinam Archiepiſcopatus & Epiſcopatus novi antiquis

quis accesserint in Occidentis Jmperio & partibus Septentrioni propinquis.

Seculo itaque VII. à D. Benedicto II. Pont. Rom. missum venisse in Franciam Orientalem D. Kilianum cum Sociis Colonato & Theodnano natione Scotis testatur unà cum Historicis Orthodoxis Hübnerus etiam tomul. VII. pag. 155. An verò D. Kilianus unà cùm Sociis vocati sint jure Franconiæ Episcopi primi, parùm interest litigare. Legatos venisse Româ Episcopali potestate munitos, abundè certum est Historicis. Post extinctum crudelissima morte Kilianum successit ab Urbe missus D. Bonifacius Moguntiæ Archiepiscopus, author & restaurator simul Episcopatuum Seculo VIII. in Francia Orientali & aliis in provinciis plurium.

Eodem Seculo VIII. Caroli M. Jmperatoris adjutoriô potentissimô animatos Apostolos, varios annuente Pontifice fundamenta jecisse Episcopatibus per universam Saxoniam & confines provincias diversis, nôrunt Authores Orthodoxi & fatentur Heterodoxi. Eosdem inter Apostolos celeberrimum nomen obtinuerunt D. Stephanus Magdeburgensium, D. Wilehadus verò Bremensium Doctores; quibus inter imitatores accesserunt DD. Herimbertus & Wilehadius.

Seculo IX. D. Ludgerus Herimberto ultrò concessit Mindensem Infulam; Nuitgardus Bremæ, Hermarius Paderbornæ, S. Suibertus Verdæ sederunt Episcopi: S. Ansgarius verò Archiepiscopus omnium primus S. Remberto cessit Bremensem simul & Hamburgensem Mitram, ut abire liceret in provincias Septentrioni proximiores, ad lucrandum Deo animas.

Seculo X. Jmperatore Ottone M. desiderante, & Joan. XIII. Pontifice concedente, Archiepiscopali Pallio Magdeburgi exornatus D. Adelbertus, partim sibi præmisit, partim post se traxit Episcopos diversos in Borealibus regnis instar clarissimorum Siderum exortos:

Merse-

Merſeburgi namque an. 968. prælucere cœpit Epiſcoporum primus B. Boſo in S. Emerami monaſterio Ratisbonæ celeberrimo quondam Monachus.

Havelbergæ annis prioribus B. Udo primus conſtitutus eſt Epiſcopus.

Lubecæ, Schleſvici & Oldenburgi triplicis inſtar Epiſcopi circa idem tempus ſedere cœpit B. Marcus, quondam Ottoni I. à consiliis.

Lebuſii an. 965. B. Stephanus inſtituit Epiſcopatum, creatus ipſe Epiſcoporum ibidem primus.

Naumburgi Epiſcoporum omnium primus circa annum 966. doctrinam Chriſtianam Explicavit B. Hugo.

Miſniæ Epiſcopus primus eodem ferè cœpit tempore fulgere B. Burchardus ex monaſterio S. Emerami Ratisbonæ evocatus.

Brandeburgi eadem ætate B. Dulim primus confirmatus eſt Epiſcopus.

Eodem Seculo X. ſuadente Ottone M. Haraldus VIII. Danorum Rex laudante Pontifice erexit Epiſcopatum Sclefvvicenſem in Ducatu ejusdem nominis; Archuſienſem & Ripenſem in Juthia; Odeenſeenſem in Fionia.

Seculo XI. an. 1012. adjectus eſt Epiſcopatus Roſchildenſis in Seelandia.

An. 1065. ex liberalitate Suenonis III. Danorum Regis acceſſerunt novi Epiſcopatus quatuor, nimirum Lundenſis, converſus deinde in Archiepiſcopatum in Sconia, in qua ſimul erectus Dalbyenſis, Wiburgenſis verò & Alburgenſis in Juthia.

In Sueciam Doctore D. Anſgario Chriſti Dogmata illata jecerunt fundamentum Epiſcopatibus ſucceſſu temporis omnino variis, præſertim verò Upſalenſi, qui volente Alexandro III. Pont. converſus eſt an. 1164. in Archiepiſcopatum.

In Polonia Archiepiſcopatus Gneſnenſis & Cracovienſis beneficio Micislai Ducis ad Orthodoxa ſacra converſi, ſunt erecti circa

circa annum 965. conſentiente Benedicto VII. Rom. Pont. acceſſit Archiepiſcopatus Leopolienſis in Ruſſia Rubra cum Epiſcopis Suffraganeis 4. cum priùs numerarentur 12. aut plures.

In Bohemia adjutore Boleslao II. Bohemorum Duce Pragæ Epiſcopatus erectus, Epiſcopum I. nactus eſt Dithmarum, alterum verò D. Adelbertum Seculo X.

An. 1343. Joannes Bohemorum Rex, & hujus filius itidem Rex & Jmperator ad Clementem VI. Pontificem Avenionem in Galliam profecti, impetrârunt exemptionis privilegium, utì vocamus, adversùs Moguntiæ Archipræſulem; atque adeò Pragæ Archiepiſcoporum primus cœpit ſedere.

In Hungaria Seculo XI. ex munificentia S. Stephani ſurrexit Archiepiſcopatus Strigonienſis, cui fuerunt ſubjecti 10. Suffraganei.

Acceſſit temporis ſucceſſu Archiepiſcopatus Colocenſis cum octo Epiſcopis minoribus.

Omiſſis multis aliis per orbem univerſum, jam olim & hodie velut erecto corpore conſtantibus ſibi Archiepiſcopatibus, id hoc maximè loco commemoro: nullus Patriarcharum, nullus Primatum, nullus Archiepiſcoporum Romano Pontifici, ſi Conſtantinopolitanum Seculo VI. primùm & VII. ac unà cum hoc paucos excipias, pertinaciter, vel ùt adverſarii dicunt, conſtanter ſeſe oppoſuit; cujus rei argumento eſſe poteſt, quòd ipſimet Scriptores adverſarii neminem crebriùs & vehementiùs, & ferè ſolum nobis Phocam tyrannum opponant: argumenta autem alia & ſuperiùs, & multis aliis in locis propoſita rem evincant adeò, ut uſque ad Seculum VI. & VII. Romano Pontifici de Primatu litem Epiſcoporum propemodum nullus intenderit: poſt Seculum verò VII. fatentibus ipſis & dolentibus, ac vix non ringentibus Heterodoxis, Præſules in orbe Catholico univerſi, unanimi conſenſu Romano Pontifici ſeſe ſubjecerunt uſque ad hanc noſtram ætatem cum Epiſcopis Suffraganeis ſuis, quorum mul-

ta etiam hodie numeramus millia, ut nihil dicam de Præsulibus, Abbatibus & Præsidibus aliis vel Clericorum vel Monachorum in tota Hierarchia Ecclesiastica, quod hercle instar perpetui miraculi jure merito admiramur & obstupescimus: non enim nisi divini digiti, aut brachii, seu dexteræ exelsi opus hoc esse censuerunt omnes illi, qui Statum Hierarchicum & Politicum probè sibi perspectos habuerunt: homines quippe suâmet natura liberi, præsertim in sublimiori gradu constituti, abhorrent plurimùm à majorum dominorum jugo seu potestate. Reges idcirco etiam constanti didicerunt experientia, nihil difficilius esse, quàm amplissima & spatiosissima regere regna. Id etiam nôrunt omnes, hominum vires longissimè superare & excedere, pluribus Seculis non uni duntaxat, sed plurimis simúlque diversis atque divisis populis unum imperare Jmperatorem. Quodsi igitur Romanus Pontifex imperavit jam per multa Secula Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis, verbô, universæ Ecclesiæ per Jmperia, Regna & Provincias diversissimas divisæ, hoc siquis *Dextera Excelsi* opus esse negaverit, talem ego non sanæ mentis hominem, sed bardum dixerim. Atque hoc ipsum novæ Reflexioni & argumento novo sternit viam ac campum: sit igitur

REFLEXIO XI.

ARGVMENTVM HISTORICVM VII. MAXIME EX HÜBNERO PRO PRIMATU ROM. PONT. SUNT DEXTERÆ EXCELSI OPERA POST SECULUM VII. ORBI EXHIBITA.

Repeto verba millies repetenda: si Romanus Pontifex imperavit per multa jam Secula Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis &c, verbo universæ Ecclesiæ, per Jmperia, Regna & Provincias diversissimas divisæ, hoc si quis

quis *Dexteræ Excelſi* opus eſſe negaverit, talem ego non ſanæ mentis hominem, ſed bardum dixerim. Quin hoc ipſum negari minimè ſuſtinebunt amici Hübneriani, ſi tomulos ſibi admodum pretioſos luſtrabunt, in quibus Hübnerus diverſis affirmat paginis, non obſcuris divinæ potentiæ ſignis ac miraculis non minùs poſt Seculum VII. quàm antea fulſiſſe, & Epiſcopatus ſuos illuſtrâſſe Viros Apoſtolicos nullius alterius, quàm Romani Epiſcopi Supremæ Poteſtati ſubjectos. Quod ne jactantiùs, quàm veriùs dicere videar, percurramus perfunctoriè tantùm poſt ſextum etiam Seculum Epiſcoporum aliquot Germanicorum in Divorum Catalogum relatorum, & ab ipſo Hübnero laudatorum Seriem. Vide hanc in rem jam enarrata ſuperiùs exempla partim in Serie triplici Archiepiſcoporum, partim etiam in Reflexione VII. &c.

Prænotandum hìc, Hübneri tomulos denuo typis impreſſos, (quod probè nunc primùm adverti,) non conſtare iiſdem paginarum numeris, quibus conſtant tomuli pridem impreſſi: hujus proin rei monitum volo Lectorem Benevolum, ne errorem irrepſiſſe putet, ubi error non eſt. Cæterùm tamen rei veritatem, & ùt ajunt, ſubſtantiam, ſatìs indicabunt facta ſequentibus numeris contenta.

SECULO VII.

Hübner pag. 27. Tom. 8. S. Rupertus agonis ſui præſcius Vates puellam mutam beneficio linguæ donavit. Teneræ ætatis prolem vivis reſtituit. Abbati Baderico poſt fata jam ſua apparuit dicens: quando lucerna mea extinguetur, civitas iſta ſubvertetur.

S. Lambertus Ultrajectenſis Epiſcopus à Dodone Plectrudis pellicis fratre occiſus, à Deo mirè vindicatur: ſicarii namque mox mortui, Dodo autem toto corpore cœpit putreſcere & olere peſſimè, ut hanc ob rem in Moſam fuerit demerſus. *Hüb. pag. 872. Tom. VII.*

Pag. 374. tom. VII. S. Tosso Episcopus Augustanus miraculoso illustratus est cereo: cereus namque hic ingruente nocte cœpit sua sponte ardere, aurora autem superveniente quotidie est extinctus, nulla tamen sui parte diminutus.

Pag. 157. tomul. VII. D. Kilianus à Benedicto II. Pont. missus Franconibus Apostolus, Gosbertum Ducem adulterum publicum in viam virtutis reduxit. Geylana adultera ob hoc Kiliano irata subornavit sicarios, qui è medio tollerent virum sibi molestissimum: eosdem verò sicarios omnes evidenti miraculo punivit Deus scelerum vindex.

Pag. 869. tom. VII. Joannes I. Leodiensis Episcopus cognomento *Agnus*, ob innocentiam suam hoc glorioso nomine appellatus, agros suos ipse coluit, & lucrum exinde collectum in pauperes distribuit: unde vir nec Joanni notus dixit: *labor tuus & eleemosynæ tuæ ascenderunt in memoriam in conspectu Dei. Actor. Io. v. 4. eris deinceps Episcopus Vltrajecti.* Comparans itaq; sese asinæ Balaami Joannes recepto baculo suo dixit: *Si vera dicis, baculus hic meus fructum feret.* Et continuò floruit virga priùs arida; unde versus:

Per stimuli florem, tulit agri cultor honorem.

Pag. 307. tom. VII. S. Amandus Argentoratensis Episcopus Baptismatis flumine abluens Sigebertum Dagoberti I. Francorum Regis filium, audiit ex infantis, non nisi 6. hebdomades nati ore hanc vocem articulatè pronuntiatam: *Amen.*

Pag. eadem. S. Arbogastus S. Amandi Successor Sigebertum Regis Dagoberti filium, in venatione à furioso equo occisum, vitæ beneficio donavit, aliis miraculis etiam clarus.

Pag. 309. eod. tom. D. Florentius Dagoberti I. Regis filiam Rothildin simul cæcam & mutam miraculô docuit loqui & videre.

SECULO IX.

Pag. 980. tom. VII. Bertholdus Monasteriensis Episcopus *recitatis novis Lytaniis* tumefactarum linguarum malo gravissimo idoneum invenit remedium, postquam Medici de remedio desperârunt.

Pag.

Pag. 919. & seqq. D. Ansgarius Archiepiscopus Bremensis doctus & probus, Danorum, Suecorum & Norvvegorum Apostolus, vaticiniis clarus de Christo Evangelium explicavit.

Pag. 932. & seqq. tom. I. S Rembertus Archiepiscopus Bremensis an. 865. &c vixit miraculis clarissimus: nam Remberti mandato fluctus maris continuò fuerunt sedati. Paraliticos obvios sanavit. Energumenos dæmoniis liberavit. Ipso præsente, & nemine manum admovente captivi catenis suis & vinculis fuerunt liberati. Paucis multa comprehendit hoc ejus elogium:

Dat claudis gressum, salvat quoque dæmone pressum,
Dum mare persulcans prece placans æquoris undas,
Captum solvit equo, reddit sua lumina cæco.

Miraculorum ab eodem patratorum omnium maximum videtur illud, quod vidit villa Nordvvide: nam Normannis eam in villam irrumpentibus, S. Archiepiscopus instar Moysis flexis genibus, & erectis manibus oravit: orante autem ipso pauci illius villæ inquilini Normannorum 1077. occiderunt. Monticulus, cui insistebat Rembertus, ab eo tempore, etiam rigente hyeme servavit flores. Saxum quoque, cui fessas orando manus imposuit Vir Sanctus, digitorum omnium vestigia posteris videnda servavit.

SECULUM X.

Pag. 940. tom. VIII. Hogerus qualis fuerit Bremæ Archiepiscopus, hic indicat versus.

Sanctus & electus fuit Hoger septimus.

Cadaver ejusdem post 100. annos ex sepulchro non absque prodigio auffugisse creditum est.

Pag. 941. eod. tom. B. Unno Archiepiscopus Bremensis Suecorum & Danorum Apostolus ardentissimus, Normannos Ecclesiæ Bremensi flammas subdere non verentes miraculoso vento vidit divinitus fugari,

Pag. 780. tom. III. Poppo B. Unnonis in Dania laborum ſocius, ut Suen Ottonem Danorum Regem ad Aras Chriſtianas reduceret, rogavit Deum ſignum miraculoſum: perſoluta oratione ardentes induit manicas, & veſtem piceam, atque hæc absque ullius membri læſione flammis eſt conſumpta:manus etiam triumphârunt integræ; unde ſecuta eſt converſio multorum ad Chriſtum.

Pag. 378 tom. VII. D. Udalrico Epiſcopo Auguſtano jam an. 910. tum Romæ prædixit præſenti Romanus Pontifex Auguſtanam Mitram, vaticinio ritè impleto: nam Udalricus an. 923. creatus Auguſtæ Epiſcopus miraculis pluribus fuit conſpicuus: inter miracula veniunt numeranda victoria mirabilis contra Hunnos reportata, & perpetua Diœceſis Auguſtanæ adversùs glires immunitas.

Pag. 429. tom VII. D. Conradus Conſtantienſis Epiſcopus Einſidlenſem Baſilicam conſecraturus, duxit ſecum D. Udalricum, ubi divinitus conſecrari vidit eandem Baſilicam, voce cœleſti id miraculum omni præſenti populo teſtante, & D. Epiſcopum ne iteraret conſecrationem, abſterrente.

Pag. 431. tom. VII. D. Gebhardus Conſtantantienſis Epiſcopus Romam profectus redux ſecum retulit caput D. Gregorii Pont. Ad Padum fluvium dum pervenit, vidit undas in utramque ripam effuſas: cùm nihilominus adversùs aquas eundo luctaretur vir Dei, virtute Reliquiarum in partes abiît Padus inſtar Jordanis, præbens ſiccum Epiſcopo tranſitum.

Idem Gebhardus conditor Monaſterii Petershuſani brevi moriturus præcepit, ut cadaver ſuum Petershuſii ſepulchro conderetur: Conſtantienſes verò cùm in æde cathedrali idem corpus ſepelire pararent, ſandapila loco moveri minimè potuit. At dum Petershuſani bajuli feretro humeros ſupponere cœperunt, idem nullo negotio potuit elevari & portari in locum teſtamentô præſcriptum. Imò cùm Monaſterio imminerent, columba cœleſtis feretro inſidere ſtupentibus cunctis eſt viſa.

Pag.

Pag. 42. tom. IV. D. Adalbertus Romæ confirmatus Pragensium Episcopus diversis omnino inclaruit miraculis: cùm enim auro & argento destitutus naulum non posset solvere iis, qui trans fluvium Albim Episcopum navigiô vexerant, coactus est detractos pedibus calceos avaris concedere. Verùm his, cùm etiam doctrinam Evangelicam sprevissent, ita meritò maledixit, ut hodie etiam ibidem incolæ cogantur pati defectum panis quotidiani singularem.

Idem & Romæ & in Bohemia eodem tempore replicationis beneficio visus est.

Eodem D. Adalberto inter Romanos agente, cùm Strachiquas Bohemorum Ducis frater interea Episcopi munus ambiret maximè, & jam instar Episcopi ad aram facere pararet, justo Dei judicio dæmoni est traditus.

SECULUM XI.

Pag. 670 D. Conradus Martyr dum à Trevirensibus in Archiepiscopi Sedem non admittitur, quin ad explorandam Dei ea super re sententiam, iterum iterùmque præsentissimæ mortis periculo exponitur, inter manifesta miracula vivus servatur diu, & denique lethali vulnere è medio sublatus miraculis lucere non destitit.

Pag. 672. Egelbertus Trevirorum Archipræsul Henricum Comitem Limburgensem bonorum Ecclesiasticorum invasorem anathemate percussit: at Henricus contempto anathemate inter cachinnos pronuntiavit: quàm parùm canis hic abstinet ab hoc carnis frustillo, tam parùm me Deo privat Ecclesiæ anathema. Verùm dum mirantibus cunctis canis carnem fugit, territus Comes à lite & bonorum invasione abstinuit. *Vide hoc Seculo patrata ab Archiepiscopis & Episcopis miracula plura in Serie triplici Archipræsulum, & superiùs in Reflexione.*

SECULUM XII.

Pag. 493. &c. tom. VIII. D. Norbertus ab ipsamet B. Virgine specta-

ſpectabili veſte Ordinis ſui jam uſitata donatus, & à D. Auguſtino Præſule Regulâ inſtructus, ac demum apparitione tertia Chriſti Servatoris noſtri confirmatus, inſtituit Ordinem Præmonſtratenſem. Totius rei Seriem Hübnerus etiam multis expreſſit, & tandem clauſit his verſiculis.

Cruce locus præmonſtratur,
Ubi ſtruas regiam.
Sancta tibi Virgo Mater
Veſtem præbet niveam.
Sanctus Auguſtinus Pater,
Auro ſcribit Regulam.

Pag. 160. tom. VIII D. Albertus M. Ratisbonæ Epiſcopus beneficio B.ᵐᵃᵉ Virginis ſingulari ſui temporis Doctor maximus eſt effectus. Quinquennio ante obitum omni ſubitò deſtitutus eſt doctrina juxta priùs jam auditum Magnæ Virginis Oraculum. *Hactenus hübnerus pene ad verbum. Vide miracula Epiſcoporum Germanorum alia in Reflexione.*

En! non minùs Seculorum ſex poſteriorum, quàm ſex priorum multos Archiepiſcopos & Epiſcopos Germanos miraculis, aut certè teſtimoniis miraculo ſimillimis clariſſimos! quibus teſtimoniis aut miraculis, ut dicta denuo repetam, illud acceſſit ſanè miraculum prorſus mirandum, quòd poſt Phocæ Jmperatoris ſententiam (fac fingas ita eveniſſe) Seculis omnibus reliquis Patriarchæ, Archiepiſcopi & Epiſcopi omnes Romano Pontifici expeditiſſimam exhibuerint obedientiam, Romam ipſi bis, ter, quatérve venerint, literas aut Legatos miſerint, nunc ut in cauſis & caſibus dubiis conſilium ſeu ſententiam audirent; nunc in anguſtias conjecti ut ſecurum portum attingerent; nunc in Epiſcopos electi ut confirmationem impetrarent; nunc ut gratias & privilegia alia peterent &c, qualia verba creberrimè repetit Hübnerus in citt. ſuis tomulis. Igitur D. Petri & Succeſſorum Pontificum Primatum ipſis etiam teſtibus Lutheranis Scriptoribus cœlum

cœlum luculentis confirmavit testimoniis; igitur Ecclesia Romana nondum aberravit à vero, nondum una eadémque sola Superis acceptissima Ecclesia in tenebras sub modium vel scamnum abiît, etiamnum Seculo VII. VIII. IX. X. XI. & XII. lucere visa est super candelabrum; tametsi enim enarrata hactenus ex Hübnero etiam testimonia non reipsa patrata essent omnia, sed fortè *conficta eorundem multa*, utì loqui Lutheranis vel quibusvis aliis libet, nihilominus *penitus omnia* nemini prudentum possunt esse meritò suspecta: tametsi quoque memorata hactenus signa *non omnia*, bene tamen *multa*, aut minimùm *nonnulla* in confirmationem Evangelicæ doctrinæ, seu Ecclesiæ etiamnum vivæ & veræ, vigentis & florentis sunt prodita; quod ostenderunt testes optimi miræ multorum conversiones, & idipsum testatur frequentissimè Hübnerus. Cæterùm meminisse id hoc loco lubeat: quamvis nonnunquam Superi ostenderint signa in rerum eventibus, aut parùm, aut nihil ad Dogmata Fidei pertinentibus, raro tamen, vel nunquam facilè contigisse, ut vel Apostolorum, vel Doctorum quispiam ullo inclaruerit miraculo, si Romanæ Fidei docuerit contraria Dogmata. Quæ omnia ut pateant ampliùs, sequatur

REFLEXIO XII.

ARGVMENTVM HISTORICVM VIII. EX HÜBNERO, EST DOCTRINA à DOCTORIBUS ROMANIS SECULIS VI. VII. VIII. IX. X. &c TRADITA.

Allatis jam Reflexionibus & Argumentis multis pro Primatu Romanæ Ecclesiæ accedit argumentum authori suo rursum penitus adversum: in tomulis enim suis VII. & VIII. item etiam in illis, quæ comprehendunt Seriem Jmperatorum, Regum ac Ducum pluribus quàm 20. paginis testatur, Episcopos nostros partim scientiis, partim virtutibus conspicuos *prædicâsse*

memoratis Seculis Verbum Dei: per eosdem promulgatum Evangelium; divina luce illuſtrata eſſe regna; diſſipatas fuiſſe tenebras infernales; dæmonibus bella mota; ſublatam ignorantiam; idola rite deſtructa: domos Dei erectas: converſos ad aras Chriſtianas Reges, Duces &c. Ut verbis his meis, imò Hübnerianis ſuum pondus non deſit, lubeat, obſecro, Lectori tomulos Hübneri gnaviter volvere & excutere. At enim, ne lector volutandis tomulis Hübnerianis tempus cogatur terere, ex multis paginis, huc obvias juvat adponere, & Lectori velut digito monſtrare.

In tomul. I. de Carolo M. Ludovico Pio, Henrico Aucupe, Ottone M. & Succeſſoribus, ubi de converſione gentium, paginæ occurrent legenti variæ.

Pag. 768. tomul. 3. in editione priori ita habet: Haraldus VI. Danorum Rex celebrem illum Anſgarium Corvejenſem Abbatem in Daniam vocavit Apoſtolum, qui omnium primus ibidem NB. *Evangelium* explanavit.

Eodem tom. pag. 899. & ſeqq. De Suecorum Regibus Chriſtianis eadem ferè verba repetit.

Tom. IV. pag. 41. Boleslaum II. Bohemorum Ducem hoc perbrevi laudat compendio: *tantis encomiis laudatus eſt hic Dux, ut paſſim ab Hiſtoricis dictus fuerit propagator.* NB *Chriſtianæ Fidei, pater pupillorum, protector viduarum, & conſolator pauperum. Hic an. 968. fundum dedit Pragenſi Epiſcopatui &c.*

Pag. 466. tom. IV. Affirmat Micislaum I. Polonorum Ducem cæcum natum, ſed oculorum beneficiô per miraculum proſperè donatum & Chriſtianum factum, pari propemodum miraculo connubium impetrâſſe non ampliùs ſterile, ductâ in thalamum Dambravvka Boleslai I. Bohemorum Ducis filiâ Chriſtianâ, poſtquam ex ſeptem conjugibus necdum Chriſtianis nullam ſuſcepiſſet prolem. Inde eveniſſe, ut Seculo X. per Poloniam univerſam NB. *Religio Chriſtiana* fuerit continuò promulgata. Addit Hübnerus, eundem Polonorum Ducem à Benedicto VII. Pont. petiiſſe Regis nomen.

Pag. 756. tom. IV. Geyſa Hungarorum Dux ducta in thalamum prin-

principe loco nata fœmina Christiana cœpit amplecti NB. *Fidem Christianam*: anno namque 989. Sacro Baptismate ablutus, anno autem 999. *in Religione* NB. *Vera* est mortuus. Similia aut majora sunt, quæ sequentibus paginis recenset de B. Stephano.

Pag. 519. tom. VI. In Historia Pomeraniæ ita habet: cùm Carolus M. Saxones expugnâsset, post Christianam Fidem ipsis publicatam, NB. *lux Evangelii* Venedorum etiam finibus illuxit.

Pag. 142. tom. VII. D. Otto Bambergæ quondam Episcopus an. 1124. in Pomeraniam profectus est, ut NB. *Christo lucraretur* infideles, quod inter difficultates maximas adeò præstitit, ut Julini Episcopatum erexerit, & Pomeraniorum deinceps *Apostolus* dici sit promeritus. Hæc exempli causâ duntaxat dicta Lector existimet; plura enim his simillima capita desideranti Lectori se ultro offerent, ex quibus eam colliget sequelam, *Evangelii lucem* profectò etiam ex Lutheranorum mente ad Seculum XII. usque saltem fulsisse & radios suos quaqua versus emisisse, quod ipsum tamen obfirmato animo aliàs negant & pernegant iidem Lutherani.

REFLEXIO XIII.

ARGUMENTUM HISTORICUM IX. EX HÜBNERO PRO PRIMATU ROM. PONT. SUNT VIRTUTES INSIGNES ARCHIEPISCOPORUM ET EPISCOPORUM GERMANORUM NON NISI ROMÆ SUBDITORUM.

HActenus consideravimus doctrinam maximè & miracula, non pauca; nunc verò considerabimus in synopsi plurimorum Archiepiscoporum & Episcoporum virtutes eximias & gesta clarissima. Hac autem in consideratione observabimus neutiquam illam, quam nobis reliquerunt Authores Orthodoxi scribendi methodum; potiùs eam Lectori perpendendam

dam dabimus, quam ſuggeſſerunt Scriptores Heterodoxi: ſi enim adverſariorum etiam teſtimonio Antiſtitum noſtrorum virtutes & acta probari viderimns, novum nobis denuo ſuppetit argumentum ab hoſte datum. Volvamus itaque rurſum Hübneri tomulos VII. & VIII. omnium nimirum per univerſum Romanum Jmperium Archiepiſcoporum & Epiſcoporum quondam compendia; ponantur omnium numeri aut ſumaria, ut inde fluat deſiderata ſequela & concluſio.

I. Moguntia numeravit partim Epiſcopos partim Archiepiſcopos per 17. Secula. 107.
II. Treviri - 111.
III. Colonia - 87.
IV. Laureac. & Salisbur. 84.
V. Viſuntium - 90.
VI. Bamberga - 55.
VII. Herbipolis - 74.
VIII. Euſtadium - 63.
IX. Wormatia - 69.
X. Spira - 75.
XI: Argentoratum 86.
XII. Auguſta - 65.
XIII. Conſtantia - 86.
XIV. Curia - 86.
XV. Hildeſia - 55.
XVI. Paderborna - 49.
XVII. Halberſtadium 48.
XVIII. Verda - 55.
XIX. Meta - 80.
XX. Tullum - 76.
XXI. Verdunum - 84.
XXII. Leodium - 64.
XXIII. Ultrajectum 61.
XXIV. Monaſterium 60.
XXV. Oſnabruga 59.
XXVI. Minda 59.
XXVII. Paſſavium 76.
XXVIII. Friſinga 57.
XXIX. Ratisbona 64.
XXX. Brixinum 87.
XXXI. Tridentum 106.
XXXII. Gurcum 40.
XXXIII. Chiemſea 36.
XXXIV. Secovium 39.
XXXV. Lavantum 30.
XXXVI. Baſilea 69.
XXXVII. Lauſanna 41.
XXXVIII. Magdeb. 42.
XXXIX. Merſeburg. 45.
XL. Naumburgum 40.
XLI. Miſnia - 44.
XLII. Brandburgum 42.
XLIII. Havelberga 39.
XLIV. Brema - 42.

XLV.

XLV. Lubecca	33.	XLVIII. Schvverinum	34.
XLVI. Schleſvica	35.	XLX. Lebuſium	30.
XLVII. Razeburgum	30.	L. Caminum	25.

Atque hic ipſiſſimus eſt expreſſus ab Hübnero Archiepiſcoporum ſimúlque Epiſcoporum per Germanicum Jmperium numerus, cui addidêre Authores Orthodoxi plures, eo tamen augmento non magno, ut ſinguli conficere poſſint circiter 3000.

Jam verò in tanto Præſulum numero, Hübnerus ipſe duodecim poſt Chriſti natales ſeculis, Epiſcoporum ſimúlque Archiepiſcoporum pleroſque uſque adeò laudibus extulit, ut vix ſinguli denariorum numeri unum numerent non magìs laudatum, quàm vituperatum, cæteris omnibus maximè laudatis.

Feliciores profectò dixerim noſtros Antiſtites, quàm fuerunt ſuo tempore Apoſtolorum & Epiſcoporum primi, quorum Collegio non numeroſo Iſcariotes grandem inuſſit notam, dum Epiſcopatum ejus accepit alter tanto munere dignior, digniſſimus Mathias.

Encomiorum verò per utrumque tomulum ſparſorum hocce eſt ferme compendium. Archiepiſcoporum & Epiſcoporum plurimi laudantur à doctrina, prudentia, morum probitate virtutúmque aliarum ſelectiſſimarum pretio, quales ſunt oratio, in adverſis patientia & conſtantia, divitiarum contemptus, humanitas, humilitas, liberalitas, vigilantia, zelus animarum, cura Eccleſiæ, concordia, pax, juſtitia &c.

Virtutes alias perfunctoriè tantùm tetigit Hübnerus, fortaſſis eam ob cauſam, ne videretur laudare, quod non delectat imitari plurimos. Dabunt virtutes illas Reflexiones & argumenta, ubi de cœlibatu Clericorum occurret locus. Atque is ipſe ut occurrat brevì, ſit

REFLEXIO XIV.

ARGUMENTUM HISTORICUM X. EX HÜBNERO PRO PRIMATU ROM. ECCLESIÆ, EST INSIGNIS NOBILITAS ARCHIEPISCOPORUM ET EPISCOPORUM, PRÆSERTIM GERMANICORUM.

QUamvis ornatus regius, antiquiſſimæ ceræ nobilium & generis ſplendor, vel fundandæ, vel exornandæ Eccleſiæ ex ſe minùs ſint utiles aut neceſſarii, quàm virtutũ ſplendor; cùm nihilominus ipſiusmet Summi Sacerdotis Hiſtoriographus Matthæus & Lucas antiquiſſimam juxtà ac nobiliſſimã nati Servatoris noſtri Genealogiam nobis legendam in Sacro Codice reliquerint, inde documenta capimus, ingens acceſſiſſe decus, & accedere hodiedum Eccleſiæ Romanæ, ſi & ipſa ſplenduerit & ſplendeat in Epiſcopis & Sacerdotibus non minùs antiquæ proſapiæ, quàm virtutum ornamentô clariſſimis. Quemadmodum nimirum pulchrior in pulchro corpore virtus venit, & ab iis magni æſtimatur etiam, qui virtutibus ſuômet vitiô & voluntate carent, ita Eccleſia in Viris Illuſtribus ſplendet magìs, atque in ſui admirationem rapit eos etiam, qui cæteroquin fugiunt Aras Orthodoxas. Ita rem habere quotidiana docet experientia, & pridem docuit Hiſtoria à Scriptoribus etiam Heterodoxis conſcripta & laudata. Omnium loco teſtis ſit Hübnerus nobis: qui in citt. tomulis ſedulò curavit plurimorum Archiepiſcoporum & Epiſcoporum natales nobiliſſimos unà cum virtutibus eorundem ita conjungere & extollere, ut illud miratus ſim ante alia, quòd Scriptor Religione ab his Præſulibus longiſſimè diverſus non rapiatur in amorem ardentiſſimum, quo accenſus ſtatuat quamprimum novis Lutheri, vel ſi mavis, antiquis ſed ſimul erroneis placitis nuntium remittere, ut abſque mora ſangnine ſimul & virtutibus nobiliſſimis Epiſco-

Epiſcopis propiùs liceat accedere, ſimúlque aras & focos jungere. Omitto hoc loco Præſulum ex Illuſtriſſimo Comitum, Baronum & aliorum Nobilium ſtemmate prognatorum præclara nomina, quæ profectò in ſuperiùs relato ter milleno numero ſunt plurima. Solùm hìc eſt animus ſummorum in Jmperio Principum, Regum & ferè Ducum filios, fratres & nepotes complures memorare, ut inde Lector, quod lubet, aut ſanæ rationi licet, ſtatuat.

EX IMPERATORIA, REGIA, ARCHIDVCALI, DUCALI ET PRINCIPE FAMILIA ARCHIEPISCOPI ET EPISCOPI

S. Quirinus Jmperatoris Philippi cognomento Arabis in Pannonia, ſeu Hungaria nati, natus & ipſe filius creatus eſt Laureaci Seculo III. Epiſcopus, dum vel ſimul, vel antea fuit Illyricorum & Hungarorum Apoſtolus, & tandem Martyr inſignis, cujus Reliquiæ ſacræ in Monaſterio Tegernſee quieſcere creduntur.

Rupertus Rudolphi II. Burgundorum Regis filius, Divæ Adelhaidis Jmperatricis frater Archiepiſcopus Trevirenſis Seculo X.

Bruno Ottonis M. Cæſaris ex Luitgarde filia, conjuge Conradi Lotharingiæ, aut veriùs Francorum Ducis nepos, primò Verdenſis Epiſcopus, promeritus eſt eligi in Romanum Pontificem, dictum Gregorium V. principem authorem Electoratûs in Jmperio Germanico. *Vid. Secul. X.*

EX FAMILIA AUSTRIACA.

Conradus II. Archiepiſcopus Saliſburgenſis Leopoldi Sancti Auſtriæ Marchionis filius maximè laudatus, & Alexandro III. Pontifici Romano pretioſiſſimus, quoniam in adverſis fuit conſtantiſſimus Secul XII.

Otto

Otto Frſingenſis Conradi Archiepiſcopi Salisburgenſis frater germanus, Epiſcopus Friſingenſis, de quo hunc in modum ſcripſit Card. Bellarminus: *Leopoldi Sancti Auſtriæ Archiducis pius filius, quinque Archi-Ducum frater Otto Friſingenſis Epiſcopus, inſigni nobilitate, pietate & doctrina: fuit enim Henrici IV. Imperatoris nepos, Henrici V. Imperatoris ſororius. Conradi III. Imp. frater Vterinus, Friderici Imperatoris patruus & hujus Hiſtoriographus Author clariſſimus, qui libros VII. Chronicorum ſcripſit ab orbe condito uſque ad annum Chriſti 1146. quibus addidit VIII. librum permagnum de fine mundi. de Anti-Chriſti perſecutione, de reſurrectione mortuorum, de judicio finali, de gloria Beatorum, de ſuppliciis damnatorum: ſcripſit præterea libros duos de geſtis Friderici I. Imperatoris &c. Tandem in ipſo ſuo Monaſterio Ciſtercienſi, in quo Abbas quondam præerat, animam Deo reddidit an. 1159. Romano Pontifici in cunctis obedientiſſimus, revocans in mortis articulo, ſi quicquam dixiſſet aut ſcripſiſſet, quod fidei Chriſtianæ contrarium videri poſſet.*

Poppo Leopoldi cognomento Illuſtris Auſtriæ Marchionis filius Elector & Archiepiſcopus Trevirenſis Secul. XI.

Rudolphus II. ſanguinis propinquitate Rudolpho Habſpurgico conjunctus Conſtantiæ Epiſcopus Secul. XIII.

Andreas Ferdinandi Archiducis filius Maximiliani II. Cæſaris nepos Epiſcopus ſimul Conſtantienſis & Brixinenſis Romæ an. 1600. in brachiis Clementis VIII. Pontificis mortuus.

Carolus Ferdinandi II. Cæſaris frater Epiſcopus Breslavienſis, Brixinenſis & ſimul Magiſter Ord. Teuton. mortuus an. 1624.

Leopoldus Ferdinandi II. frater Epiſcopus Argentoratenſis & Paſſavienſis an. 1626. mort.

Leopoldus Wilhelmus Ferdinandi II. Imperatoris filius, Epiſcopus Paſſavienſis, Argentoratenſis, Breslavienſis & Olmuzenſis an. 1662. mortuus.

Sigiſmundus Franciſcus Leopoldi V. Archiducis filius Epiſcopus Auguſtanus ſimul & Tridentinus an. 1665. mortuus.

EX DOMO BAVARICA.

Gerbaldus Dux Bavariæ Epiſcopus Leodienſis Secul. VIII.

Chrodogandus Dux Bavariæ Thaſſilonis III. frater Epiſcopus Metenſis Secul. VIII.

Bruno

Bruno S. Henrici Jmperatoris frater Episcopus Augustanus Secul. XI.

Theodvvinus Dux Bavariæ Episcopus Leodiensis Secul. XI.

Conradus III. Archiepiscopus Salisburgensis Ottonis V. Bavariæ Ducis ex stemmate Wittelspachio frater; idem electus est Moguntiæ Elector Secul. XII.

Joannes VI. Alberti I. filius, Ludovici Bavari Jmperatoris nepos, Episcopus Leodiensis Secul XIV.

Ernestus Alberti IV. filius Archiepiscopus Salisburgensis Archiepiscopatui Secul. XVI. an. 1560. nuntium remisit, ut solitudini & librorum lectioni sese totum impenderet.

Philippus Dux Bavariæ Maximiliani I. Electoris frater, Episcopus Ratisbonensis, & S. R. E. Card. in juventute mortuus an. 1598.

Ernestus Alberti V. Ducis filius, Elector Coloniæ, Episcopus Frisingensis, Hildesiensis & Leodiensis an. 1612. defunctus.

Ferdinandus Maximiliani I. Electoris frater, Elector Coloniensis, Episcopus Leodiensis, Monasteriensis & Paderbornensis an. 1650. mort.

Albertus Sigismundus Ducis Alberti simulque Comitis Leuchtenbergici filius, Episcopus Frisingensis & Ratisbonensis an. 1685. mort.

Maximilianus Henricus Elector Coloniensis & Episcopus Leodiensis, Maximiliani I. Electoris ex filio Alberto VI. nepos, Alberti Sigismundi Episcopi Frisingensis frater an. 1688. mort.

Josephus Clemens Maximiliani II. Electoris frater, Elector Coloniæ, Episcopus Monasteriensis, Leodiensis, Frisingensis & Ratisbonensis an. 1723. Mort.

Clemens Augustus Maximiliani II. Electoris filius, Elector Coloniensis & Episcopus Monasteriensis, Baderbornensis & Hildesiensis vivus.

Joannes Theodorus Maximiliani II. Electoris filius Episcopus Ratisbonensis & Coadjutor Episcopi Frisingensis vivus.

EX DOMO PALATINA.

Hermannus II. Henrici de Lacu Electoris Palatini frater, Elector Coloniæ Secul. XI.

Eberhardus Hezilonis Comitis Palatini filius, Elector Trevirensis Secul. XI.

Theodoricus II. D. Cunegundis Jmperatricis frater, Episcopus Metensis Secul. XI.

Aribo (aliis Erbo dictus) Comes Palatinus & Archiepiscopus Moguntiæ Secul. XI.

Rupertus Stephani Ducis filius, Ruperti Cæsaris abnepos, Episcopus Argentoratensis Secul. XV.

Albertus Ruperti Cæsaris ex filio Ottone nepos, Episcopus Argentoratensis Secul. XV.

Rupertus Friderici Victoriosi Electoris frater, Elector Coloniensis Secul. XV.

Rupertus Ottonis Ducis Palatini filius, Alberti Episcopi Argentoratensis frater, Episcopus Ratisbonensis Secul. XV.

Joannes Comes Palatinus Bipontinus Archiepiscopus Magdeburgicus simul & Episcopus Monasteriensis Secul. XV.

Joannes Philippi Ingenui Electoris filius Episcopus Ratisbonensis, trium Episcoporum frater, nimirum Philippi Episcopi Frisingensis simul & Naumburgensis, Georgii Episcopi Spirensis, & Henrici Episcopi Wormatiensis Secul. XVI.

Henricus II. Philippi Electoris filius, Episcopus simul Wormatiensis, Ultrajectensis & Frisingensis Secul. XVI.

Rupertus II. Friderici Comitis Palatini Simmerensis filius, Episcopus Ratisbonensis ad initium Secul. XVI.

Ludovicus Antonius Caroli Electoris frater, Coadjutor Moguntinus, Episcopus Wormatiensis simul & Leodiensis an. 1694. mort.

Alexander Sigismundus Caroli Electoris frater, Episcopus Augustanus ab an. 1690. usque hodie.

Franciscus Ludovicus Caroli Electoris frater, Elector Trevirensis, Episcopus Wormatiæ, Uratislaviæ, Magister Teut. Ord. Præpositus Elvacensis & Coadjutor Moguntiæ.

EX FAMILIA SAXONICA.

Heraclius Leodiensis Episcopus Secul. X.

Wilhelmus Ottonis M. filius, Archiepiscopus Moguntinus Secul. X.

Gero Marchio Lusatiæ ex stemmate Saxonico, Archiepiscopus Coloniæ Secul. X.

Albertus I. Archiepiscopus Bremensis simùlque Episcopus Hamburgensis Secul XI.

Albertus Alberti II. Electoris ex stemmate Ascanio filius, Episcopus Passaviensis, Secul. XIV.

Sigismundus natus Marchio Misniæ, Electoris Friderici cognomento Bellicosi frater, Episcopus Herbipolensis Secul. XV.

Ernestus Ernesti Electoris filius, Archiepiscopus Magdeburgicus & Episcopus Halberstadiensis Secul. XV. & XVI.

Magnus Saxo-Lauenburgicus, Episcopus Hildesiensis simul & Caminus Secul. XV.

Joannes IV. Saxo- Lauenburgicus, Episcopus Hildesiensis Secul. XVI.

Ericus Saxo-Lauenburgicus, Episcopus Hildesiensis simul & Monasteriensis Secul. XVI.

Eminentissimus S. R. E. Cardinalis Christianus Augustus Strigonii Archiepiscopus, Protector Nationis Germanicæ, Supremus Secretarius & Cancellarius regni Hungariæ, Legatus Sedis Apostolicæ &c vivus.

EX FAMILIA BRANDEBURGICA.

Sigfridus Marchio Brandeburgicus, Archiepiſcopus Bremenſis & Epiſcopus Brandeburgicus Secul. XII.

Ericus Marchio Brandeburgicus, ArchiepiſcopusMagdeburgenſis Secul. XIII.

Rudolphus Onolſpacenſis, Epiſcopus Halberſtadienſis Secul. XIV.

Henricus II. Onolſpacenſis, Epiſcopus Halberſtadienſis Secul. XVI.

Joannes Albertus Friderici Senioris Onolſpacenſis filius, Epiſcopus Halberſtadienſis ad initium Seculi XVI.

Albertus IV. Electoris Brandeburgici filius., Archiepiſcopus Moguntinus ſimul & Magdeburgicus, nec non Adminiſtrator Halberſtadienſis, & S. R. E. Cardinalis an. 1545. mortuus.

Fridericus IV. Joachimi II. Electoris filius Archiepiſcopus ſimul & Epiſcopus Halberſtadienſis Secul. XVI.

EX FAMILIA BRUNSUICENSI.

Otto I. Ducis Alberti M. filius, Eiſcopus Hildeſienſis Secul. XIII.

Henricus III. Ducis Alberti cognomento Pinguis filius, Epiſcopus Hildeſienſis Secul. XIV.

Conradus I. Ottonis, cui Pueri cognomen, Ducis filius, Epiſcopus Verdenſis Secul. XIV.

Otto II. Ducis Magni Torquati filius, Bremenſis Archiepiſcopus Secul. XV.

Albertus II. Ducis dicti Pii filius, Magni Torquati frater, Archiepiſcopus Bremenſis Secul. XVI.

Chriſtophorus Henrici Senioris filius, Henrici Junioris frater, Bremenſis Archiepiſcopus Secul. XVI.

SE-

SEQUUNTUR ALIORUM DUCUM FAMILIÆ ORDINE ALPHABETI.

DUCES BEREGENSES SEU MONTIUM.

Rupertus & Wilhelmus Epiſcopi Paderbornenſes Secul. XIV.

DUCES CARINTHIÆ.

S. Bruno Conradi Carinthiæ Ducis filius, Bpiſcopus Herbipolenſis Seculo XI.

Hartvvicus Engelberti Ducis Carinthiæ filius, Epiſcopus Ratisbonenſis Secul. XII.

DUCES LOTHARINGIÆ.

Fridericus Giſelberti Ducis Lotharingi frater, Moguntinus Archiepiſcopus Secul. X.

Adalbero I. Friderici Lotharingiæ Ducis frater, Metenſis Epiſcopus Secul. X.

Adalbero II. Friderici ejusdem Ducis filius, Epiſcopus Metenſis Secul. X.

Theodoricus IV. Matthæi Lotharingorum Ducis filius, Epiſcopus Metenſis Secul. XII.

Henricus I. Theodorici Loth. Ducis filius, Epiſcopus Tullenſis Secul XII.

Matthæus Matthæi Ducis Loth. filius, Tullenſis Epiſcopus Secul. XII.

Joannes II. Lotharingiæ Dux ex Linea Sircenſi, Epiſcopus Ultrajectenſis Secul. XIII.

Carolus Loth. Dux, Epiſcopus Metenſis, Argentoratenſis & S. R. E. Cardinalis Secul. XVI.

Ludovicus IV. Renati Lotharingiæ Ducis filius, Epiſcopus Secul. XVI.

Joannes VII. frater germanus Ludovici IV. Epiſcopus Verdunenſis eod. Secul.

Carolus Josephus haud ita pridem magno bonorum omnium dolore mortuus.

DUCES MERANIÆ.

Poppo I. Bertholdi IV. Ducis frater, Episcopus Bambergensis Secul. XII.

Erimbertus Bertholdi IV. Ducis Merani filius, Episcopus Bambergensis Secul. XIII.

Poppo II. Ottonis M. Ducis filius, Episcopus Bambergensis Secul. XIII.

DUCES, AUT SALTEM COMITES ANTIQUISSIMI EX WÜRTENBERGICORUM DUCUM STEMMATE NATI.

Bruno, electus Pontifex Romanus, & dictus S. Leo IX. Secul. XI.

Gebhardus Episcopus Eustadianus electus Pont. Rom. dictus Victor II. Secul. XI.

DUCES ZERINGENSES.

Gebhardus & Otto II. Episcopi Constantienses Secul. XII.

Rudolphus Episcopus Leodiensis, Secul. XII.

FAMILIÆ IN IMPERIO PRINCIPES RELIQUÆ ORD. ALPHABETI.

EX FAMILIA MARCHIONUM BADENSIUM.

Georgius Marchio Badensis Episcopus Metensis Secul. XV.

Joannes II. Elector Trevirensis Secul. XV.

Jacobus II. Elector Trevirensis Successor Joannis Secul. XVI.

Fridericus Episcopus Ultrajectensis, Secul. XVI.

Gustavus Adolphus Princeps Abbas Fuldensis, Campidunensis, & tandem S. R. E. Card.

EX FAMILIA PRINCIPUM FÜRSTENBERGICORUM.

Conradus Egonis IX. Auracensis Comitis filius S. R. E., Card. Secul. XIII.

Geb-

Gebhardus Egonis X. cognomento Barbati Comitis Friburgensis & Brisacensis filius, Episcopus Spirensis Seculo XIII.

Franciscus Egon, Egonis ex Linea Heiligenbergica filius Friderici nepos, Episcopus Argentoratensis Seculo XVII.

Wilhelmus Egon Francisci Egonis frater, Episcopus Argentoratensis, S. R. E. Card. & Coadjutor Moguntinus.

EX FAMILIA PRINCIPUM HOHENZOLLRANORUM.

Fridericus I. Eitel-Friderici II. filius, Episcopus Constantiensis Secul. XIII.

Fridericus III. cognomento Æpplin, Friderici VI. seu Nigri filius, Episcopus Constant. Secul. XV.

Fridericus inter Episcopos hujus nominis Augustæ III. ad initium Seculi XVI. Episcopus Augustanus.

EX FAMILIA PRINCIPUM NASSOVIÆ.

Hazego Nassovius, Wormatiensis Episcopus Secul. XI.
Gerlachus Nassoviæ Comes, Elector Moguntinus Secul. XIV.
Adolphus Nassovius, Elector Moguntinus Secul. XIV.
Joannes Nassovius, Elector Moguntinus Secul. XV.

EX FAMILIA PRINCIPUM ET COMITUM OETINGANORUM.

D. Notgerus Episcopus Leodiensis Secul. X.
Fridericus Episcopus Eustadianus Secul. XV.

EX FAMILIA PRINCIPUM SCHWARZENBURGICORUM.

Gerhardus Episcopus Herbipolensis & Naumburgensis Secul. XV.

Güntherus Archiepiscopus Magdeburgicus Secul. XV.
Henricus Archiepiscopus Bremensis Secul. XV.

Ha-

Hactenus de ſolis Archiepiſcopis & Epiſcopis ex multorum Virorum Principum in Romano Jmperio proſapia prognatis catalogus perſunctoriâ operâ eſt collectus: moliminis namque magni opus non foret, multò plures quamprimum invenire, ſi quærendi animus non deeſſet. Profectò properè percurrenti Genealogicas Virorum in Jmperio tabulas occurrunt paſſim præter nonnullos Romanos Pontifices, Archiepiſcopi, Epiſcopi, & Principes Abbates magno numero. Quodſi jam addere luberet ingentem numerum Jlluſtriſſimorum Comitum & Baronum in ſolo Romano Jmperio enatorum, quos vel in Archipræſules, vel quoſcunque alios Eccleſiæ Præſules lapſis Seculis multis elegerunt: quodſi etiam volupe eſſet huc adducere generis ſplendore nobiliſſimos Antiſtites quosvis, qui floruerunt in Italia, Hiſpania, Gallia, Anglia, Scotia, Hibernia, Dania, Suecia, Polonia, Bohemia, Hungaria, & demum in Aſia, Africa & America, tunc enimvero in admirationem ſui raperet æquiſſimè Lectorem decus clariſſimum & ſplendor lucidiſſimus, quem natalium nobilitas virtuti conjuncta generavit Romanæ Eccleſiæ. Nemini certè, niſi fortè obſcuriſſimis faunis, potuit unquam diſplicere & ingens virtutis pretium, & nobilitatis decus eximium. Utrumque ardentiſſimè amari, utrumque maximi æſtimari à ſe, fatetur Germanus, Anglus, Danus, Suecus &c, tametſi à Romano Dogmate ſit alieniſſimus: iidem verò omnes virtutem ſimúlque nobilitatem elegantiori & firmiori vinculo conjunctam nullibi in terrarum orbe citiùs invenient, quàm in Germana, Hiſpana, Gallicana &c, quæ omnes ſunt Romanæ, atque adeò omnes una Eccleſia nobiliſſima.

RE-

REFLEXIO XV.

DE CÆLIBATU ARCHIEPISCOPORUM, EPISCOPORUM &c, PRÆSERTIM GERMANORUM.

§. I.

Cùm de Archiepiſcoporum, Epiſcoporum & Clericorum virtutibus ac dotibus præclaris multa hactenus dixerimus, non oportet omittere multa, quæ de eorundem *Cælibatu* dici poterunt. Mirè ſtuduit Hübnerus eorum ſolerter meminiſſe Epiſcoporum, quos matrimonii vinculo ligatos fuiſſe vel verè exiſtimat, vel vana ſuſpicione permotus temere affirmat. Veritati teſtis ſit Hübnerianus calamus, qui tom. VII. pag. 875. Floribertum Leodienſem Epiſcopum S. Huberti Succeſſorem his paucis depinxit lineis: *fuit Floribertus filius Huberti*, qualem filium *alii dicunt ſpiritualem, alii naturalem.*

Tomul. VII. pag. 17. in Moguntina Hiſtor. de Gervilione Archiepiſcopo ita habet: *Gervilio legitimus Geroldi Archiepiſcopi Moguntini & Anteceſſoris ſui filius mortem parentis ſui tanto deſiderio ulciſci ſtatuit, ut ipſemet adverſùs Saxones hoſtes in aciem deſcenderit.*

Eod. tomul. in Curienſium Epiſcoporum Serie hunc in modum ſcribit pag. 465. *Paſchalis Epiſcopus natus eſt Brigantii Comes: conjux hujus Eſopeja nomine pariter è Comitum genere deſcendit. Inveniuntur antiquiſſimæ epiſtolæ, quibus etiam ſuum ſubſcripſit nomen, & ſeſe dixit Antiſtitam. Ex quo colligimus etiam Seculo VIII. Epiſcopos vixiſſe, qui D. Pauli monitum ſecuti, unam duxerunt uxorem.* Mox ita ſequuntur alia:

Victor I. (Epiſcopus Curienſis) *legitimus anteceſſoris ſui filius ſepultus eſt unà cum parentibus ſuis in Virginum monaſterio Cazenſi.*

Eod. tom. VII. pag. 837. & ſeqq. commendat Gebhardum Electorem Colonienſem, quòd Agnetem Comitem Mansfeldianam uxorem duxerit, & nihilominus Colonienſem Eccleſiam ſibi ſervare laborârit geminæ ſponſæ diſſimillimæ unus ſponſus.

Locis aliis pluribus affirmat, nullo autem argumento confirmat, Clericis licitum fuisse celebrare nuptias.

§. II.

Antequam his infirmissimis satisfiat narratiunculis, argumenta pro Archiepiscoporum, Episcoporum, & quod sequitur, Clericorum omnium in Romana Ecclesia à Seculo I. usque ad hoc nostrum XVIII. Cælibatu constanti ac perpetuo juvat præmittere: hoc enim modo contraria juxta se posita elucescent magis.

ARGUMENTUM I.

Votô perpetuam Castitatem Deo promittentium valor omni tempore in Romana Ecclesia fuit maximus, eò quòd ab ejusdem Ecclesiæ exordio exempla ad sui imitationem plurimos rapuerint validissimè. De exemplis Christi Servatoris nostri, ejusdem magnæ Matris, simul & Apostolorum, præsertim D. Pauli, in Apostolatu non nubentium abundè constat omnibus. Verba Christi sunt Matth. 19. v. 10. 11. *Dicunt discipuli ejus: si ita est causa hominis cum uxore, non expedit nubere. Qui dixit illis: non omnes capiunt verbum istud, sed quibus datum est.* v. 12. *Sunt eunuchi, qui facti sunt ab hominibus: & sunt eunuchi, qui seipsos castraverunt propter regnum cælorum.* Luc. 14. v. 26. *Si quis venit ad me, & non odit patrem suum, & matrem & NB. uxorem, & filios, & fratres, adhuc autem animam suam, non potest meus esse discipulus.* Matth 19. v. 21. *Si vis perfectus esse, vade, vende quæ habes, & da pauperibus, & habebis thesaurum in cælo: & veni sequere me.* Ibidem v. 28. *Ecce nos reliquimus omnia, & secuti sumus te: quid ergo erit nobis?* Ibid. v. 29. *Omnis qui reliquerit domum, vel fratres, aut sorores, aut patrem, aut matrem, aut NB. uxorem &c, centuplum accipiet.*

Verba Magnæ Virginis & Matris Lucas 1. cap. habet v. 34. *Quomodo fiet istud, quoniam virum non cognosco?* Paulus 1. Corinth. c. 7. à versu 25. ferè per totum caput reliquum ita disseruit: *De Virginibus autem præceptum Domini non habeo: consilium autem do.* v. 38. clarissimè prosequitur: *igitur & qui matrimonio jungit Virginem suam, bene facit, & qui non jungit*

jungit, *melius facit*. Et demum in fine capitis: *beatior autem erit si sic permanserit secundum meum consilium: puto autem, quod & ego spiritum Dei habeam.*

His clarissimis exemplis & verbis divinissimis persuasa firmissimè Ecclesia Romana, constanter tenuit, insistendum esse vestigiis castissimis Christi, Deiparæ & Apostolorum iis universis ac singulis, qui sponte sua eligunt statum Ecclesiasticum.

ARGUMENTUM II.

Quanto authoritatis robore præter allatos ex S. Codice textus nos Catholici contra quosvis Virginitatis hostes instructi simus, lubeat ex Conciliis etiam intelligere:

Concilium itaque *Nicænum* I. Seculo IV. tempore D. Sylvestri celebratum Can. 3. prohibuit Episcopis, Presbyteris & Diaconis domi alere fœminam præter *matrem, sororem, amitam*.

Concilium *Romanum* sub eodem D. Sylvestro Pont. congregatum pror●s idem statuit. His accesserunt Concilia per orbem ferè universum habita; nimirum

Concilium *Ancyranum* ante XIII. Secula jam in Galatia collectum Can. 10. dicit, Diaconos, qui in ipsa ordinatione non protestantur, se velle uxorem habere, non posse post ordinationem eam ducere: si autem protestentur, posse ducere, quia tunc censetur Episcopus cum eis dispensâsse.

Concilium Neocæsariense; paulò post Ancyranum in Cappodocia indictum Can. 1. inquit: *Presbyter, si uxorem duxerit, ordine suo moveatur.*

Concilium Carthaginense II. an. 390. celebratum Can. 2. sic statuit: *omnibus placet, ut Episcopi, Presbyteri, vel Diaconi, vel qui Sacramenta contrectant, pudicitiæ custodes etiam ab uxore se abstineant, ut quod Apostoli docuerunt, & ipsa servavit antiquitas, nos quoque custodiamus.*

Concilium Elibertinum Seculo IV. circa annum 370. congregatum Can. 33. decrevit hunc in modum: *Placuit in totum prohibere Episcopis, Presbyteris, Diaconis ac Subdiaconis, abstinere se à conjugibus, & non generare filios.* Similia habent Concilium Toletanum II. IV. & VII.

 Con-

Concilium Arelatense Seculo V. institutum Can. 2. eavit, *ne ullus conjugatus ad Sacerdotium assumatur, nisi continentiam ab uxore promiserit.* Prorsus similia statuerunt Concilia Turonense I. & II. Agathense & Aurelianense, cujus ultimi Can. 3. verba leges: *ut nullus Clericorum à Subdiacono & supra, propriæ, si fortè jam habeat, misceatur uxori.*

En Concilia Asiæ, Africæ, & maximæ partis in Europa, nimirum Jtaliæ, Hispaniæ, Galliæ & nostræ Germaniæ: idipsum namque statuerunt, & pridem statutum esse agnoverunt Concilia Germanica Aquisgrani, Wormatiæ & Moguntiæ Seculo VIII. & IX. habita. Sanè Concilium Wormatiense ferè repetiit verba Concilii Elibertini: Can. enim 9. hoc modo decrevit: *Placuit, ut Episcopi, Presbyteri, Diaconi & Subdiaconi abstineant se ab uxoribus, & non generent filios.*

ARGUMENTUM III.

Conciliorum Testimoniis jungo antiquissimorum Pontificum Decreta:

D. Clemens enim Seculi I. quartus Ordine Pontifex Can. 27. hæc habet: *Innuptis autem, qui ad Clerum provecti sunt, præcipimus, ut si voluerint, uxores accipiant, sed lectores cantoresque tantummodo.*

D. Calixtus Seculi III. Pontifex secundus Dist. 27. apud Gratianum Canone Presbyteris hæc præcepit: *Presbyteris, Diaconis, Subdiaconis & Monachis concubinas habere, seu matrimonia contrahere, penitus interdicimus.*

D. Siricius Seculi IV. Pont. ultimus in epistol ad Hemericum cap. 7. *prohibet cum uxore commercium iis, qui sunt in sacris*, quod non negavit Calvinus ipse. Non latent etiam nos præcepta

D. Innocentii I. Seculi V. Pontificis secundi,

D. Leonis I. ejusdem Seculi V. Pontificis septimi

D. Gregorii M. Seculi VI. Pontificis ultimi. Taceantur horum & multorum aliorum Pontificum verba, solius D. Leonis audiatur sententia, quæ est ista: *Omnium Sacerdotum tam excellens est electio, ut hæc, quæ in aliis membris Ecclesiæ vacant à culpa, in illis tamen habeantur illicita. Cùm enim extra Clericorum Ordinem constitutis nuptiarum societati & proce-*

procreationi filiorum studere sit liberum, ad exhibendam perfectæ continentiæ puritatem, nec Subdiaconis quidem carnale connubium conceditur, ut & qui habent, sint tanquam non habentes, & qui non habent, permaneant singulares & innupti: quodsi in hoc ordine qui quartus extat à capite, dignum est custodiri, quantò magis in primo, vel in secundo, tertiòve servandum est, ne aut Levitico ministerio, aut Presbyterali honore, aut Episcopali excellentia quisquam idoneus existimetur, qui se à voluptate uxoria, necdum firmâsse detegitur.

ARGMENTUM IV.

Præceptis Pontificum accedant testimonia antiquissimorum Patrum.

Origines Homil. 23. in librum Numeri: *certum est, quia impeditur sacrificium indesinens iis, qui conjugalibus necessitatibus serviunt; unde videtur mihi, quòd illius solius est offerre sacrificium, qui indesinenti & perpetuæ se devoverit castitati.*

D. Epiphanius contra hæreses: *Sanctum Sacerdotium ex Virginibus, ut plurimùm, aut ex solitariis, aut si hi ad ministerium non suffecerint, de his qui se à propriis uxoribus continent, & si quis ab initio continens viduus fuerit, habere potest locum Episcopi, Presbyteri, Diaconi, Hypodiaconi.*

D. Chrysostom. Homil. 2. de patientia Job: *dixit unius uxoris virum, non ea ratione, ut id nunc in Ecclesia observetur: oportet enim omni prorsus castitate Sacerdotem ornatum esse.*

D. Cyrillus Cathechesi 12. *si, qui apud Iesum bene fungitur sacerdotio, abstinet à muliere: ipse Iesus, quomodo ex Viro, & muliere proditurus esset?*

Oecumenius in cap. 3. epist. 1. ad Timoth. explicat verba D. Pauli notissima, nimirum: *unius uxoris virum* hac sua & ritè credentium omnium sententia: *non statuit, ut ab uxore pendeat Episcopus, aut uxorem necessariò habeat, sed si fiat è mundanis, non sit saltem bigamus, ita tamen, ut vocatus ad Episcopi munus, illud compleat: quòd qui habent uxores, sint tanquam non habentes.*

D. Hieronymus lib. in Vigilantium: *quid facient Orientis Ecclesiæ? quid Ægypti & sedis Apostolicæ, quæ aut virgines Clericos accipiunt, aut continentes, aut si uxores habuerint, mariti esse desistunt.*

Idem in fine Apologiæ pro libris contra Jovinianum: *Episcopi, Presbyteri, Diaconi, aut Virgines eliguntur, aut vidui, aut certè post Sacerdotium pudici.*

D. Ambroſius lib. 1. de officiis cap. ult. *Inoffenſum exhibendum & immaculatum miniſterium, nec ullo conjugali coitu violandum cognoſcitis, qui integro corpore, incorrupto pudore, alieni etiam ab ipſo conſortio conjugali, ſacri miniſterii gratiam recepiſtis &c.*

D. Auguſtinus lib. 2. de adulterinis conjugiis cap. 20. *ſolemus eis proponere continentiam Clericorum, qui plerumque ad eandem ſarcinam ſubeundam capiuntur inviti, eámque ſuſceptam uſque ad debitum finem Domino adjuvante perducunt.*

Idem lib. de S. Virg. c. 21. *nos ſecundum ſcripturarum ſanctarum fidem ſanámque doctrinam nec peccatum eſſe dicimus nuptias, & earum tamen bonum non ſolùm infra Virginalem, verùm etiam infra vidualem continentiam conſtituimus.* Satìs ſit adduxiſſe Patrum antiquiſſimorum & verba & exempla; non indigemus pluribus: non deſit tamen uberior locus argumentis reliquis.

ARGUMENTUM V.

Plerorumque Heterodoxorum hoc noſtro tempore conſtans eſt ſententia, primis minimùm tribus aut quatuor Seculis poſt Servatoris noſtri glorioſam aſcenſionem præceptis & conſiliis divinis ſimúlque Apoſtolicis Eccleſiam Romanam attendiſſe plurimùm, conformâſſe doctrinam & mores, extitiſſe per eum temporis decurſum Epiſcopos noſtrîs etiam ſeculîs imitatione digniſſimos. Obteſtor jam per Superos & inferos, Scriptores Heterodoxos, ut exhibeant tandem *abſque erroris periculo* nomen ullius Romani Pontificis, ullius Archiepiſcopi aut Epiſcopi per Jtaliam, Africam, Hiſpaniam, Galliam, Angliam, Germaniam &c, qui vel exemplo ſuo, vel alio teſtimonio publico Eccleſiæ probato docuerit, Clericis fuiſſe liberum, integrum & decorum in Latina præſertim Eccleſia uxorem ducere, ductam ſervare, more maritorum diligere.

ARGUMENTUM VI.

Demonſtrant Hübneriani tomuli, per univerſum Romanum Jmperium & hujus vicinas provincias ſediſſe Seculis XVII.

par-

partim Episcoporum, partim Archiepiscoporum abundè magnam copiam: atqui ex hac magna Antistitum copia Hübnerus & socii observatores sedulissimi non, nisi paucissimos ausi sunt expresso nomine nobis obiicere Episcopos, quos asserunt, neutiquã verò vel authoritatis vel alterius argumenti adminiculo ostendunt, matrimonii lege fuisse adstrictos: qualis inde fluat illatio, æquo rerum arbitro censendam relinquo.

ARGUMENTUM VII.

Si ullo unquam tempore fuisset liberum, integrum, aut minùs etiam decorum Sacerdotibus nubere, plurimi procul dubio Seculis primis & mediis vigente libertatis & licentiæ copia duxissent conjuges, quemadmodum videmus per duo jam Secula ministros Lutheranos & Calvinianos ambabus, ùt ajunt, non solùm manibus, sed brachiis totis ambire consortes thalami. De quibus tamen omnibus in utramque partem, cùm adeò constet, ut prius omnino lateat, posterius pateat, noverint prudentes judicium ferre.

ARGUMENTUM VIII.

Fingamus verò Sacerdotibus Romanis usque ad Nicolai I. vel Gregorii VII. ætatem integerrimum fuisse D. Pauli consilium sequi, vel matrimonio jungi. Fingamus denuo, non nisi dimidiam, aut fortè quartam eorundem classem conjugii vinculis manus dedisse: hoc si finxerimus, oportebit ex veterum annalibus eruere, scribere & pingere non tantùm Archiepiscoporum & Episcoporum, sed *& Archiepiscoporum & Episcoporum Seriem:* (liceat obsecro loqui methodo Hübneriana) atque adeò haud difficiliùs fuisset Hübnero genealogiam earundem contexere, quàm difficile fuit plerorumque Jmperatorum, Regum, Virorum Principum, harum conjugum, quin & multarum concubinarum lineas genealogicas solerter deprehendere. Certè cùm Hübnerus Gebhardi

hardi Electoris à Romana Ecclesia transfugæ Agnetem Mansfeldianam & Paschalis Curiensis Episcopi Esopejam & genere & nomine tenus nullo fere negotio potuerit cognoscere, res facilis omnino fuisset plurima similium mulierum nomina, stirpes, filios & filias recensere, quemadmodum nimirum hodie non est difficile Martini Lutheri Catharinam de Bore conjugem qualemcunque & horum filios nominare.

ARGUMENTUM IX.

Minimè verentur dicere Latini, in Ecclesia Græca seculis postremis, non verò primis, fuisse integrum viris, qui primam duxissent conjugem, inter Viros Ecclesiasticos etiam suscepto Sacerdotio numerari: quodsi igitur paribus argumentis permoti intelligerent, in Ecclesia Latina non absimilem nubendi datam fuisse licentiam, cur obsecro erubescerent fateri, quod res esset? cùm Oecumenica Concilia ipsamet palàm confessa sint hactenus, in Ecclesiæ potestate constanter fuisse, & esse hodie, Clericis nuptias non malè concedere, vel meliùs negare.

ARGUMENTUM X.

Docet Historia, dictat experientia, notum est lippis & tonsoribus, ministris Ecclesiæ Eg. Lutheranis vicinis nostris rem oppidò difficilem reddi curis domesticis, nimirum uxore ipsa, filiis, filiabus, nepotibus, cæterisque hæredibus apertis & occultis: has verò supervacaneas difficultates à Doctore gentium ritè notatas, ut maximam partem sublatas esse gauderet Romana Ecclesia, an non jure interdixit matrimonio iis, in quorum potestate & libertate est vel fugere vel accedere, eligere inter bonum & malum, inter bonum & melius? An non etiam in statu militari aut politico vel munus vel onus liberè in humeros susceptum, portandum est unà cum multarum difficultatum appendice? quamquam prudentum nemo dicit facilè, Clerico difficilius

cilius

cilius esse non nubere, quàm nubere, de ara tantùm, quàm de ara simul & Sara sollicitum esse, præsertim si nascatur brevì nec à Deo promissus Isaac, nec optatus Ismael.

ARGUMENTUM XI.

Affirmat equidem Hübnerus, D. Bonifacium severitate maxima animadvertisse Seculo VIII. in Parochos uxoribus alligatos. Is ipse refert, Suecorum saltem Sacerdotibus aliquo tempore vel concessum, vel permissum esse conjugii vinculum. Verùm similes levis armaturæ milites nullo labore repelluntur tum armis Hübnerianis, tum nostris: Hübnerus namque iisdem paginis confitetur, non modò Sacerdotibus Clericis, sed etiam Religiosis non paucis volupe fuisse non tantùm simplici, sed & multiplici adhærere mulieri: igitur vel arcus Hübnerianus est sine nervo, vel ita scopum attingit, ut evincat, Religiosis etiam viris nuptias fuisse concessas, & simul his aut aliis Sacerdotibus polygamiam non fuisse vetitam: Bonifacius enim *omnia in omnibus* Sacerdotibus, Diaconis & Subdiaconis carnis vitia detestatus est, & repetitis Pontificiis præceptis è medio sustulit: ex D. Bonifacii igitur odio, vel injuncto Clericis non nubendi præcepto nihil favoris aut valoris sperare sibi potuit Hübnerus. Multa sanè vetantur vitia annis à nato Christo fermè singulis, quæ nullo unquam ævo fuêre licita, quod quàm de adulteriis Eg. non ambiguum sit, nemo ambigit. Cæterùm de nubendi licentia primis Suecorum Sacerdotibus data, ut vel modicè constaret, ampliùs optandum est. Verumenimvero quidquid demum contigisse inter Suecos vel referat Historia, vel fingat Hübneriana fabula, parùm aut omnino nihil refert: jam enim memoravimus, ab aliquot Seculis Græcorum Sacerdotibus licuisse nuptias celebrare ante susceptos Ordines. Simile beneficium, vel ut dicam meliùs, carnis illicium si permisisset Ecclesia, minimè foret vituperanda; nisi fortè ipsum Supremum Numen ob hoc vitupe-

randum eſſe cenſeamus, quòd Polygamiam, & multa alia Hebræis in Teſtamento Veteri *permiſerit*.

ARGUMENTUM XII.

Tandem propoſitis noſtris argumentis jure deſideramus iterum iterúmque authorum legitimorum eorúmque maximè veterum tabulas & monumenta, quibus ob oculos ponant nobis amici Hübneriani, ullo unquam per XVII. Secula tempore Sacerdotibus Germanis licuiſſe nuptias impunè contrahere: de pœnis enim & mandatis Eccleſiaſticis à Seculo VII. crebrò repetitis, ipſe creberrimè dicit teſtimonium Hübnerus in tomulis ſuis contra ſe & ſuos teſtis validiſſimus. De prioribus autem Seculis tot, ut vidimus, tot ſunt inquam caſtiſſimorum Archiepiſcoporum, Epiſcoporum, Præſulum, & minorum Sacerdotum exempla, verba & monumenta, ut ſua multitudine & robore penitus elidant, enervent & abſumant quaſvis adverſariorum narratiunculas anilibus fabulis ſimillimas. Opponat jam, per me licet, Hübnerus etiam hoc loco, haud paucos fortè ex Pontificibus quoque Romanis uſos eſſe prorſus illicito carnis commercio; quid tum poſtea? An Jſcariotes mæchus, an magus, an fur fuerit, parùm intereſt, fuit nihilominus Chriſti diſcipulus, Apoſtolus miniſter Eccleſiæ. Vitia igitur tam parùm obeſſe poſſunt legitimæ Pontificum poteſtati, quàm parùm obeſſe novimus legitimæ Jmperatorum Regum, aut aliorum virorum Principum authoritati. Nega ſi potes, quisquis audacter negare conſueviſti, & tum quid firmum validúmque in orbe terrarum dici queat, haud ampliùs invenio. Habeant jam, quod tantopere deſiderant Hederodoxi, fuerint pauci ex Romanorum Pontificum longiſſima Serie carnis vitio aſſueti, tum verò dent etiam nobis, quod magnopere exoptamus, videlicet paucos ſaltem ex eadem Pontificum Serie, matrimonii vinculo ligatos: at votis noſtris minimè damnamur: Hübnerus enim ſin-

singulorum Pontificum solertissimus observator, & plurimorum criminator de solo Hormisda ausus est dicere, hunc connubii legem junxisse Pontificatui, atque adeò genuisse patrem Pontificem, genitum esse filium non minùs Pontificem. Verùm quàm vanè, quàm fictè sit ausus asserere, videatur Series Pontificum Friburgi in lucem edita.

Jam verò Gervilionis Archiepiscopi Moguntini & Pascalis Episcopi Curiensis exempla Hübneriana, quem Lectorum, obsecro, à communi tramite absterreant; aut in semitam nobis adversam abripiant. Vera enim vel falsa dicant adversarii, nec pilum nec hilum tamen inde lucrantur: fingamus, vel liberalitate maxima concedamus reipsa evenisse, ut Archiepiscopus & Episcopus suam duxerit uxorem, & tum sequitur planissimè, quòd uterque à rectissima Antistitum reliquorum omnium via aberrârit longissimè more ovium perditarum, aut potiùs more pastorum, quos ajunt lupos.

REFLEXIO XVI.

DE COELIBATU ET MORIBUS CLERICORUM ANTIQUORUM PRÆSERTIM GERMANORUM.

Quoniam Hübnerus variis iisque multis paginis Clericorum præcipuè antiquorum mores parùm honorifico pingere penicillo, aut describere calamo non est veritus adeò, ut miraculi aut monstri instar eidem visum sit invenisse *Parochum* in Divorum catalogum ritè adscriptum: hac de causa oportet etiam quæppiam opponere de statu Clericorum Episcopis minorum. Priusquam verò pro horum, præcipuè verò Parochorum causa justissima dicere aggredior, pauca præmitto,

to, quæ observanda priùs & præmittenda dedit cum sociis Hübnerus: meminisse itaque juvat

I. Hübnerum cum asseclis in eo totum esse, ut vel suâ Historiâ evincat, vel pridem evictum credi jubeat, Clericis non minùs quàm laicis licuisse uxores ducere.

II. Hanc ob causam iniquîs præceptîs institisse, & pœnis ursisse D. Nicolaum I. Gregorium VII. aliósque Pontifices Romanos, ut Sacerdotes à contrahendis nuptiis procul arcerent.

III. Non minùs malè, imò pejùs egisse in Germania D. Bonifacium, quòd totis viribus in id unum incubuerit, ut suas Parochis adimeret uxores.

IV. E contrario Henricum IV. Jmperatorem justissimè contravenisse Gregorii VII. præceptis & pœnis, concedendo suas Clericis conjuges. Legat hac super re cuicunque placuerit, Hübneri tomulum I. III. VII. & VIII. in quibus multoties repetit data hìc compendio.

His præmissis delectat ex Hübnero quærere: vel tulit antiqua Ecclesia legem, qua Sacerdotibus negandæ erant nuptiæ, vel veriùs legis non meminit? Horum prius si asserat cum sociis Hübnerus, tunc hercle ruit pars nimiùm magna de tomulis Hübnerianis, in quibus propugnavit, veluti pro aris & focis pugnaret, ministrorum in Dei Ecclesia nuptias, uxores, filios filiásque ùt vocat creberrimè, *legitimas*. Sin posteriùs affirmet, tunc nefas non fuit Clericis conjugem unam, & hac mortua secundam, & deinceps tertiam cum ancillis domi alere, amare & liberos suscipere. At enimvero sic denuo pars abundè magna de Hübnerianis argumentis evanescit: argumenta quippe, quibus Sacerdotum mores convellit sæpe, sunt ea maximè, quibus intendit docere, Sacerdotes Parochos nostros teneriùs dilexisse sponsas profanas, quàm sacras; liberis generandis majorē navásse operam, quàm libris legendis; paucis multa: inter curas domesticas & uxorias illecebras parùm curâsse animas &c.

Hasce

Hasce verò illecebras & curas maritorum more domesticas si lex nulla vetuerit, nec hodie Lutherana Religio suis ministris interdictas velit, non capio, cur usque adeò Hübneriani libri reprehendant liberum quorundam Sacerdotum cum uxoribus suis olim commercium & studium domesticum: conjugia namque è vestigio sequuntur multa commercia à Gentium Doctore pluribus descripta. *Qui sine uxore est, sollicitus est, quæ Domini sunt, quomodo placeat Deo. Qui autem cum uxore est, sollicitus est, quæ sunt mundi, quomodo placeat uxori, & divisus est.* Corinth. 7. Hæc ad hominem, cui ut multa fingendi amore permittamus, fingamus tantisper per varia Secula non nisi à paucioribus Clericis Venerem & quosvis vitiorum deos fuisse victos triumphatósque, quid tum postea? an ob pravos multorum etiam Sacerdotum mores ruit continuò Romanum ædificium? minimè gentium: abusus namque neutiquam tollant usum, & vitia reddant nequaquam ejus authoris doctrinam vitiosam, cujus essentia, uti cum Theologis loquimur, ipsissima est virtus. Hæc nisi capiant adversarii, de Ecclesia Testamenti Veteris pauca oportet dicere. Suos nimirum passi sunt manes cum Pontificibus Testamenti Veteris Duces, Reges, Judices: quin & Patriarcharum ac Prophetarum nonnulli: in vitiosissimorum hostium manibus erant Arca fœderis, & multo tempore universa Hebræorum Ecclesia: nec tamen Ecclesia, nec Arca de suo pretio amisêre quicquam. Obsecro fingat Hübnerus, aut fingant amici Hübneriani fuisse aliquo tempore Lutheranis placitis haud imeritò magnum pretium; si pravi mores ministrorum aut Virorum Principum hoc qualecunque diminuunt, aut tollunt omnino pretium, actum est de Lutherana Ecclesia. Testor Historiam publicam; testor quotidianos rumores & famam minimè dubiam: testor confessiones Lutheranorum & Calvinianorum publicas, quibus præter suorum partim Ecclesiasticorum, partim Politicorum Ministrorum infirmitatem maximam, utinam non etiam Principum confiteri cogerentur nævos & errores.

Hucusque profectò multa dissimulavi atque permittenda putavi, quæ deinceps permittam nuspiam & nunquam: probatos enim maximè doctrinâ, virtute multiplici, imò virtutum sanctitate clarissimos, & maxima veneratione dignissimos Parochos aliósque Clericos plurimos ex antiquissimo, medio & ultimo Ecclesiæ statu, ex Hübnero ipso, sed sui denuo oblito ostendere, est perquam jucundum, suave ac facile: meminit enim

I. Ipse Hübnerus præsertim tomulo suo VII. & VIII. persæpe ab Archiepiscopis & Episcopis à Seculo Reparatæ Salutis VIII. nunc Wormatiæ, nunc Moguntiæ, nunc Coloniæ, nunc aliis in Germaniæ urbibus celebrata esse Concilia, ut emendarentur non paucorum Sacerdotum mores & sacra. An non illi saltem probatis fuerunt moribus, qui authores & adjutores extiterunt horum Conciliorum?

II. Meminit, Episcopos ex Germania etiam multos unà cum Clericis longissimarum viarum sociis in Palæstinam venisse, ut venerarentur in suis vestigiis & monumentis posteritati relictis Servatorem suum unicè dilectum. An non horum saltem pars major aut magna promerita est multis celebrari laudibus?

III. Asserit, plenos animarum zelo & charitatis ardore incensos contendisse Apostolorum more *cum sociis Sacerdotibus* ad convertendos Frisones S. Bonifacium; ad Danos, Suecos & Polonos S. Ansgarium & S. Rembertum; ad Bohemos & Moravos S. Adalbertum; ad Brandeburgicos & Pomeranos S. Ottonem; ad Magdeburgicos S. Suibertum; ad Norvvegos S. Olaum; ad Westphalos S. Ludgerum &c. An non horum plerique saltem inter laudatissimos Apostolorum æmulos sunt numerandi?

IV. Refert, ex universis per Germaniam Archiepiscopis & Episcopis, si ipsi non venerint in provincias à se dissitas, non paucos sedulò curâsse, ut mitterentur idonei viri ex Clericorum

statu

ſtatu, ad erudiendas primò, vel pleniùs inſtruendas infidelium turmas. An non ſuus hos maneat honos ?

V. Affirmat, univerſam denique Germaniam à Seculo VII. VIII. & IX. uſque ad X. aut XI. Romanis acceſsiſſe ſacris, abdicata eſſe fœminarum conſortia; Clericos Romano jugo eſſe ſubjectos. An non reformatio hæc jure placeat ?

VI. Cum honore & laude refert, inſtitutas eſſe & ordinatas per Occidentales præſertim & Septentrionales partes, diœceſes novas unà cum paræciis diverſiſsimis: ipſos vicatim veniſſe Epiſcopos, ut ſacerdotum ſubditorum coram arbitri & cenſores obſervarent ſtatum. An poſsit Hübnerus vituperare Clericos, quos paulò antè laudavit ?

VII. Confirmat ſuo ſuffragio, quamvis ſchiſmata inter Pontifices & Jmperatores præcipuè Francos natione & Suevos oborta, multis repleverint malis Eccleſiam & Jmperium; inter adverſitates nihilominus maximas Archiepiſcopos & Epiſcopos plerosq; cum ſubditis Clericis Pontifici Romano conſtantiſsimè adhæſiſſe, contemptis quibusvis rerum temporalium periculis. Quis tales tantóſque Clericos jure reprehendat ?

VIII. Affert Hübnerus ipſe Archipræſules cum Epiſcopis ex Clericorum ſtatu electis à Seculo VI. ad hanc ſeram uſque ætatem noſtram profectò multos partim generis ſplendore, partim ſcientiarum peritiâ, partim morum probitate, partim virtutum ſanctitate, partim miraculorum claritate plurimùm conſpicuos; argumento ſit triplex Archiepiſcoporum noſtrorum Series & Reflexiones ſuperiùs allatæ. An ſaltem hos encomiîs extollere non pergat Hübnerus Clericos & Parochos maximos ?

IX. In Serie Romanorum Pontificum tametſi Hübnerus induſtria ſingulari conquiſiêrit omnes omnium ferè nævos per Secula ſingula; iisdem tamen Seculis in comparatione meliorum, imò optimorum ſimúlque multorum Pontificum ex Clericorum ſtatu electorum invenit admodum paucos, quos invitâ minervâ

veriùs

veriùs voluit, quàm jure potuit reprehendere, & Lectori exoſos reddere. Optatam igitur extollendi Clericos noſtros obtulit anſam Hübnerus licèt maximè invitus.

X. Veniant jam nobis Parochorum clariſſimorum nomina, ut ex paucorum exemplis appareat, quales quantique fuerint plurimi, quos ſua quæque novit ætas, & eos poſteritati licet facilè intelligere ex multorum authorum libris, ac fortè etiam ex hoc præſenti libello. Argumenti inſtar eadem præclara nomina erunt nobis ob id etiam, quòd Hübnerus ipſe eorundem aliquot ſuo more laudârit:

EX DIVORVM CLERICORVM MAXIMO NUMERO NONNULLA NOMINA ORDINE ALPHABETHI.

S. Albanus Epilepticorum ſolatium *dictus*.
S. Aquilinus peſte laborantium ſalus.
S. Batho famelicorum nutritius.
S. Burchardus claudorum baculus.
S. Eulogius Verbi Divini ſeminator zeloſus.
S. Felix ſuppreſſæ veritatis defenſor.
S. Florinus indefeſſi paſtoris ectypon.
S. Gamelbertus Propheta ſanctus.
S. Giſilarius Cathechiſta ſedulus.
S. Goar adversùs detractores Patronus.
S. Guilielmus vocatus à Deo Sacerdos.
B. Hieronymus Simon Paſſionis Dominicæ cultor.
S. Joannes Nepomucenus ſilentii cuſtos & juſti honoris defenſor.
Ven. Joannes Sarcander Martyr invictus.
S. Jvo pauperum advocatus.
S. Præcordius in provocandis pluviis alter Elias.
S. Toſſo cereus nunquam deficiens.
S. Trudo Hasbaniorum Apoſtolus.

S. Va-

S. Valentinus veritatis Christianæ zelotes.
S. Wolfoldus contra calculum Patronus.
S. Wonedulffus claudorum & cæcorum Adjutor.

Hos paucos ex multis colligere veluti in fasciculum florum placuit, ut virtutum multarum odorem olfaciendum darem Lectoribus Orthodoxis & Heterodoxis.

En! amicissime Lector argumenta decem ab ipsismet Clericorum nostrorum reprehensoribus in Hübneri tomulis ipsomet authore errorem suum non notante sparsim conscripta, & causæ melioris partibus relicta, ex quibus rem perfunctoriè etiam consideranti facilè patebit, partem Clericorum sanè magnam Seculis non modò à morte Servatoris nostri proximis, sed & omnibus reliquis constitisse sibi plurimùm in munere Apostolico ritè obeundo. Quod ipsum quàm egregiè, præsertim à Tridentini Concilii ætate præstetur à Pontificibus Romanis tanquam Supremis Ecclesiæ Parochis, item à Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis, Episcopis, Præsulibus minoribus, & Parochis plurimis omni virtutum & scientiarum genere celeberrimis, minimè opus est, ut pluribus scribat calamus, dum orbis Catholicus loquitur universus. Si igitur, veluti crebrò contendit Hübnerus cum sociis, fuit plurimorum Sacerdotum crassa ignorantia, legum divinarum ac humanarum libera transgressio, Veneris & Bacchi connubia perpetua &c, quæ vocat deficientis Ecclesiæ Romanæ argumenta; tunc considerent etiam atque etiam æquissimi rerum arbitri, an non hæc ipsa fuerint invalescentis, & instar lolii inter vepres crescentis Lutheranæ Religionis nutrimenta & augmenta ac prima fundamenta: considerent pariter, an si hodie cum sociis venirent, veluti venerunt Calvinus, Lutherus, Zvvinglius &c, an putas his locum concederent Parochi plurimi Romani, natione Germani literis, moribus & virtutibus instructissimi simúlque præstantissimi, quales ac quantos nimirum ante aliquot Secula multo tempore exoptârunt boni

omnes ſibi & exſpectârunt, non tamen impetrârunt, atque adeò ovium inſtar ex defectu paſtorum & pabuli melioris ad deteriora paſcua declinârunt plurimi, haudquaquam declinaturi hodie, ſi res foret integra. Argumento ſint Reges, Duces, Viri fœminæque Principes per Europam maximè, ad Orthodoxa Sacra reduces unà cum multis mortalium reſipiſcentium millibus. *Leg. Seriem Rom. Pont. Imperatorum, & reductorum paſſim nomina multa.*

REFLEXIO XVII.

AN CONSVLTIVS FVERIT ADHÆRERE ALBERTO ELECTORI MOGUNTINO IN FIDE ROMANA FIRMISSIMO, AN VERO IOANNI FRIDERICO ELECTORI SAXONICO LUTHERI PLACITA AMPLECTENTI.

QUantæ turbæ in Eccleſia & Jmperio Germanico ſecutæ fuerint duobus abhinc Seculis vel ob id maximè, quòd Albertus natus Marchio Brandeburgicus, electus dein Magdeburgicus Arhipræſul, & Moguntiæ Elector, poſthabito Luthero Joannem Tezelium ex Ordine Prædicatorum Virum doctiſſimum ſibi delegerit ad promulgandas Jubilæi indulgentias, non inter doctos duntaxat, ſed in vulgus etiam eſt notiſſimum. In illo maximo rerum diſcrimine Tezelius Alberto Electori tanquam petræ inſtitit & adhæſit firmiſſimè: Lutherus ut & ipſe inniteretur columnis, providit ſibi de Viris Principibus, præſertim verò de Joanne Friderico Electore. An igitur Albertus, an Fridericus, an Tezelius, an Lutherus ex prudentiæ regula egerit magìs, jam paucis eſt diſcutiendum.

I. Albertus eligendo ſibi in promulgatorem indulgentiarum Joannem Tezelium jure ſuo uſus, nullius jus læſit: Fridericus Lutherum electo Joanni ſummopere invidentem nullo jure, aut ſaltem maximâ Alberti offenſâ, ſibi propugnandum ſuſcepit.

II. Alber-

II. Albertus ut motos componeret fluctus, testibus epistolis etiam ad Lutherum datis, rem totam suaviter discutiendam esse docuit. Fridericus suadente Luthero turbas amavit, & turmas armavit.

III. Albertus ùt de fide controversias identidem excitari magìs advertit, in causis Ecclesiasticis ad Pontificem, in Politicis ad Cæsarem confugit: Fridericus urgente Luthero, & Pontificis, & Cæsaris sententias si non despexit, minimùm neglexit.

IV. Albertus ex communi bonorum omnium consilio Tridenti celebrandum esse Oecumenicum Concilium esse & ipse censuit: ejusdem consilii primò, sed non postremò fuit Fridericus.

V. Albertus ut staret promissis, & Ecclesiæ bono communi prodesset plurimùm, præsens Concilio adesse studuit: Fridericus parùm promissi, aut propositi sui tenax, nec ad Concilium venit, nec legatos misit.

VI. Albertus Concilii Canones, consilia & sententias examussim est secutus: Fridericus privatorum Doctorum inter sese parùm convenientium mentem est secutus.

VII. Albertus in Jmperii Comitiis constanter præsens verbo & opere prodesse Reipublicæ firmiter secum constituit: Fridericus unà cum sociis multa clam egit & comitia turbavit.

VIII. Albertus instar angeli pacis omni tempore bella dissuasit; obedientiam & reverentiam exhibendam esse & Pontifici & Jmperatori perseveranter dixit: Fridericus clam agitatis de gerendo bello consiliis in apertos denique campos exercitum adversùs Ecclesiam & Jmperium eduxit.

IX. Albertus decorem domûs Dei constanter diligendum optimè ratus, Ecclesiæ thesauros sanctè custodiri imperavit: Fridericus, aut hujus multiplex socius ablatis ex Ecclesia auro, argento & omni pretiosa suppellectile vacuas Deo ædes sine cul-

tu, ſine decore, pecorum ſtabulis non multùm abſimiles reliquit teſte hodiernâ experientiâ.

X. Albertus antiquiſſimæ Eccleſiæ mores & præcepta ritè edoctus, nunc jejunandum, nunc à comedendis carnibus abſtinendum, nunc Sacerdotibus ad aram facientibus attendendum, nunc de peccatis, ùt vocamus, mortalibus, ſecundum numerum & ſpeciem Sacerdoti confitendum, nunc juxta D. Doctoris gentium doctrinam, corpus caſtigandum & ſervituti ſubjiciendum; Clericis verò univerſis ac ſingulis à conjugii vinculo fugiendum &c, verbô, leges, licèt ſint difficiliores, in Eccleſia eſſe conſervandas, & ſanctè cuſtodiendas unà cum maxima orbis parte Catholica cenſuit: Fridericus cum minori longè opinantium grege faciliora & periculoſiora omnia arripuit.

XI. Albertus malis bellorum plurimis obrutus, inexpugnabilem & inviĉtiſſimum ſe oſtendit: Fridericus victus & captus à Cæſare, ut victori victas denique daret manus, cœlum monere & mandare eſt viſum: ſed monuit non audientem, mandavit renuenti, an conſtantiùs, an pertinaciùs, Fridericus jam didicerit.

XII. Albertus Eccleſiam Romanam à veritatis tramite aberrâſſe, quod affirmârunt Lutherani, haud bene doceri, minùs oſtendi argumentis, minimè demonſtrari aſſeruit: Fridericus nimiùm facilis ad credendum incredulis abſque ſolido fundamento dixit: *Eccleſia in multis erravit, reformatione opus eſt.*

XIII. Albertus uſurpans ſibi ſententiam illam hodiernis Proteſtantibus communiſſimam: moriendum eſt in Religione illa, in qua nati ſumus, niſi ratio luce meridiana clarior mutationem ſuadeat: Fridericus rerum graviſſimarum momentis in utramque partem ſatìs haudquaquam perpenſis & conſideratis, januam latiſſimam placitis novis & ſacris an non temere aperuit?

XIV. Albertus ea virtute & felicitate vixit tandémque fatis conceſſit, ut vivo & mortuo multas dixerint laudes non modò

dò Orthodoxi, sed & Heterodoxi, convicti Albertinis virtutibus: an ita evenit Friderico?

XV. Albertus ea virtute & felicitate vivens ac moriens præcessit exemplo Viros in Jmperio Principes, ut ejusdem vestigiis pedem figere relictâ Friderici viâ gavisi sint hactenus multi; veluti demonstrat reductorum Principum numerus. An (edicite obsecro) à multis omnino lustris nactus est sectatorem Virum in Jmperio Principem Fridericus?

Statue igitur amice Lector, an Joannes Tezelius Albertum, an Martinus Lutherus Fridericum secutus sit tutiùs. Statue pariter, an Albertus in stadio Romano feliciùs ad metam usque currere perseveraverit, quàm Fridericus currere cœperit, cursum tamen non consummaverit Elector meliori via, duce, doctore saniori dignissimus, si Superis placuisset, aut placere ampliùs studuisset.

REFLEXIO XVIII.

UTRUM JMPERIO PROSINT MINUS VIRI PRINCIPES ECCLESIASTICI, QUAM SECULARES.

PLurimùm interest Europæ nostræ Romanum Jmperium in statu constitutum esse optimo; huc tendunt bonorum omnium vota ac desideria; huc collimat Bulla Aurea Reipublicæ Germanicæ publica Regula, quæ eos Jmperatori requirit ac desiderat adjutores, ut tanquam columnis insistere possit ædificium Jmperii firmissimum, aut veluti membris ritè dispositis & compositis Caput Supremum Cæsar. Non defuerunt elapsis Seculis hostes multi, qui Electoribus in Jmperio tribus Ecclesiasticis, Archiepiscopis reliquis, Episcopis & Præsulibus aliis omnem dignitatis gradum, & quamlibet bonorum temporalium possessionem jure invidendam, quin occasione quavis diripiendam esse existimârunt, eo etiam persuasi argumento

fallacissimo, quòd minimè è re Germanici Jmperii sit Principes Ecclesiasticos tanto numero intueri ac venerari. Num ita res habeat, nunc paucis considerandum. Jmperatori ut integrum, planum, facile & expeditum sit pro potestate ac majestate sua quovis tempore imperare, virum & aurum dare, consiliis & auxiliis, præsertim si necessitas postulet, succurrere, nequaquam graventur Status Jmperii. Respiciamus jam præterlapsa ab institutione Electorum & aliorum Virorum Principum Secula omnia, an Ordines Ecclesiastici, an ab his diversi suo tempore expeditiùs jure poscenti auxilia Cæsari obediverint. Nisi odium pareret multorum singularia nomina & auxilia memorare, res continuò pateret, & discrimen appareret. Absit verò à nobis remotissimè cujuscunque demum Viri Principis nomen adducere, vel famam in discrimen vocare: exempla multis communia veluti per tenebras respexisse sufficiat. Probè autem meminisse juvat, inter eos intestinos Jmperii hostes veriùs, quàm amicos, & raro, & non nisi paucissimos numeratos fuisse Viros Principes Ecclesiasticos, si tamen excipias Henrici IV. Friderici II. Adolphi aliorúmque Jmperatorum iniquissima tempora, quibus eosdem Jmperatores omni dignitate ac potestate Jmperii exuendos esse judicârunt denique Status in Jmperio ferè singuli & universi; atque adeò nemini vitio vertendum fuit, partes talium Jmperatorum deseruisse. Si verò imperârunt Jmperatores ab his maximè diversi, hoc est supremo solio & sceptro dignissimi, tunc oculis intueri licuit nunc militum copias, nunc aurum belli nervum, nunc auxilia alia Cæsari ab Ecclesiasticis Ordinibus omni tempore longè expeditiùs, quàm ab aliquot Jmperii Civibus subministrari. Dum multa hic silens prætereo, non silendum est, quòd Ecclesiasticorum Statuum sit illa virtus maximè propria, qua consueverunt cives suos non nimiùm gravibus onerare tributis, non indulgere luxui, rem oppidò curare domesticam, prospicere tempori, consulere futuris tempestatibus,

pau-

paucis accipe multa, providè rem agere, ut in omnibus agatur prosperè. Non fugit Jmperatores, Reges, Duces & milites multos Principum Ecclesiasticorum ac in Monasteriis Præsulum solertia, cura domestica, & res Oeconomica; unde non rarò in angustiis nunc petiêrunt, nunc armatis precibus postulârunt suppetias aureas. Sileo hìc denuò multa, ne vel eminus etiam detur offensæ locus. Hæc pauca proinde pro Ecclesiasticorum in Jmperio Statuum honore debito dixisse satis: plura animo volvere, oculis in Historia publica legere, & calamo scribere relinquamus aliis.

REFLEXIO XIX.

AN LUTHERANI SCRIPTORES CITRA PRÆJUDICIUM SUI SCRIBERE POSSINT HISTORIAS RELIGIONIS CAUSA CREBRO PERMIXTAS.

POstquam Lutheranorum Historicorum libros non paucos volvi & revolvi, legi ac relegi, antecedentia & consequentia, majora & minora, Ecclesiastica & Politica, quo ordine aut methodo sibimet respondeant, consideravi, dubitare mecum non vanè occepi, num Lutheranæ fidei aut religionis author quispiam absque aperta verborum & sententiarum, atque in fide etiam articulorum repugnantia calamum instar gladii possit stringere, simúlque in hostem dirigere sine proprio vulnere. Nec multo hìc, nec magno labore opus erat, ut ipsa planissima veritas sese insinuaret, negans ac pernegans, ritè fieri posse, ut Scriptor hodiernus Luthero Eg. addictus Virorum in Jmperio Principum Historiam conscribat, nisi manu altera ædificet, altera destruat; vel profectò non nisi nominum & annorum jejunam Seriem consarcinet, quod Historicum commendat minimè. Multorum loco & exemplorum instar veniant nobis

nobis Hübneriani tomuli Germanorum plurimis non ignoti. Tomuli hi univerſi Hiſtoriam partim Eccleſiaſticam, partim Politicam complexi, qua verborum concordiâ & ſententiarum conſtantiâ ſibimet reſpondeant in Serie Romanorum Pontificum, Jmperatorum & nunc Eccleſiaſticorum Electorum, multis in locis deprehendimus & manu palpavimus. E.g.

In Serie Romanorum Pontificum omiſſis miraculis & laudatiſſimis factis ſola propemodum recenſet nomina & vitia, quæ ullo unquam tempore eveniſſe limati ingenii authores & Lectores Lutherani ne opinantur quidem: in tomulis autem aliis ampliſſimum concedit locum Archiepiſcoporum, Epiſcoporum factis egregiis, Regum, Ducum ac aliorum Virorum fœminarúmque ad Romanas aras converſionibus prodigioſis &c.

In eadem Pontificum Serie antiquæ Religionis ſeu Fidei lumen vel Seculo III. aut IV. aut certè his proximo abſconditum, modii aut ſcamni tenebris concreditum eſſe fidenter aſſerit; Pontificis Romani authoritatem in Epiſcopos alios, in Principes Politicos pernegat, ridet, contemnit: in tomulis aliis Eg. VII. & VIII. utì memoriâ probè tenemus, eſt ſibimet contrarius.

In tomulo I. laudat Lotharium II. quòd Sacerdotibus ad aram facientibus ſummo mane per unam alterámve horam adeſſe firmiter ſtatuerit: in tomulis verò aliis eos maximè commendat, qui Catholicorum ſacris adeſſe recuſârunt.

In Serie Jmperatorum, Regum ac Ducum diffitetur neutiquam, patratis multis etiam Seculo VII. VIII. IX. & X miraculis plantatam & propagatam eſſe Eccleſiam: in Serie autem eadem, aut non multùm diverſa eradicatam ferè eſſe ritè credentium Religionem affirmat.

In tomulorum ſuorum partibus variis, ubi Religio Catholica & Lutherana veluti in arena ſibi occurrunt hoſtes, ſigna cœleſtia facili negotio pro ſe ſuíſque admittit: at verò in partibus aliis eadem pro Romanis aſſerta extenuat, ſomnia vocat aut fabulas.

In

In tomulis VII. VIII. & aliis Divorum Evergetum apparitiones, auxilia prompta & ſolatia commemorat: at in tomulis iisdem, vel aliis honorem perexiguum Divorum choris admittit, negata penitus eorundem invocatione. Taceo res multas alias, quæ Hiſtoriæ concordiam maximopere deſiderant. Et ſanè argumentis pluribus oſtendere non eſt difficile, Hiſtorias ab Heterodoxis ſcriptas aut ſcribendas, ſi de Religione, more ſibi jam conſueto non ceſſent multa ſparſim inſerere capita, absque narrationum diſcordia & pugna propria conſiſtere vix poſſe: Hiſtoricis enim Lutheranam Eccleſiam propugnantibus incumbit

I. Palàm facere, Eccleſiam Romanam primis Seculis Deo dilectam ex viſibili, út ajunt ipſi, tranſiiſſe in inviſibilem. Incumbit

II. In cauſa hac omnium graviſſima argumentis non vero ſimilibus duntaxat, ſed certis, & luce meridiana clarioribus demonſtrare, Romanam Eccleſiam aliquo tempore integram, fuiſſe verè corruptam.

III. Coguntur exhibere, quo anno aut Seculo tantam metamorphoſin paſſa ſit Romana Eccleſia.

IV. Adiguntur edicere, quis aut quæ demum cauſa tantæ eclipſis in Eccleſia extiterit. Hinc ſi reponant, Romanos Pontifices tanti mali originem fuiſſe; tunc enimvero

V. Obligantur teſtimoniis declarare, Eg. Gregorium M. vel Bonifacium III. vel alium horum Succeſſorem in Dogmate ſaltem aliquo *certè* erràſſe, & in errorem traxiſſe pene infinitos alios mortalium miſeros.

VI. Tenentur hiſtoriâ ſuâ edocere Judicem, qua ratione urbes & orbis ferè univerſus, vel ſimul, vel ſenſim ſine ſenſu derelicto Deo Romano Pontifici jam non vera, ſed fallax Eccleſia pertinaciùs quàm firmiùs adhærere cœperit.

VII. Jubentur patefacere, cur Eccleſia per plurimorum annorum centurias omnino extingui non queat, ſi poſſit per multa omnino ſecula abſcondi, vel in paucis duntaxat capitibus, iiſque confertiſſimæ hominum multitudini penitus ignotis conſervari.

VIII. Docere ipſorum eſt, cur cœlorum, ùt vocamus, janua omnino non poſſit ſeris firmiſſimis concludi per dena Secula, ſi tam multis Seculis nemini ferè pateat (nam non niſi ritè credentibus patet) Eccleſia, quæ dicitur verè *Porta cœli*.

IX. Oportet manifeſtare, textus S. Codicis, qui communiſſimè in medium afferuntur pro Eccleſia perpetuò viſibili, in diverſo longiſſimè ſenſu procul dubio eſſe accipiendos, quàm nunc à Romana accipiuntur Eccleſia.

X. Ipſos decet defendere, in ſacris paginis patere textus alios, quibus demonſtrentur tempora, aut locus, aut modus Eccleſiæ veluti ſub terris abſconditæ.

XI. Demonſtrandum eſt Romanæ Eccleſiæ hoſtibus tam Græcorum, quàm Latinorum Patrum teſtimonia & Hiſticorum Hiſtoriam pro Eccleſiæ noſtræ perpetua viſibilitate editam, eſſe prorſus vanam ac fatuam.

XII. Oneribus aliis accedit & hoc; aperire nimirum & oſtendere, imitatores Chriſti innumeros pene Martyres vel à Seculo IV. vel V. VI. &c uſque ad Lutheri tempora fuiſſe deceptos, dum ſanguinem haudquaquam in teſtimonium latentis, ſed apertæ Eccleſiæ, ſcilicet Romanæ fuderunt.

XIII. Oſtendant neceſſe eſt, ſiniſtrâ prorſus doctrinâ fuiſſe inſtructos eos viros & fœminas Principes, quos à Seculo IV. V. VI. &c Romanæ Eccleſiæ propiùs acceſſiſſe ex Hiſtoria etiam Hübneriana novimus.

XIV.

XIV. Evincere oportet, Ecclesiam nostram in variis omnino dogmatibus *certissimè* differre ab ea Ecclesia, quæ floruit primis Seculis.

XV. Coguntur ob oculos ponere, quot & quænam censeantur ea diversa dogmata.

XVI. Officii ratio postulat inde, ut luce meridiana clariùs exponant, suam scilicet Lutheri Ecclesiam prorsus non differre ab ea Ecclesia, quæ primis Seculis supra candelabrum luxit.

XVII. Oportet demum Lutheri asseclas respondere an ipsorum Ecclesia sit manifestè vera & visibilis.

XVIII. Item an non & ipsa ex visibili mutari possit denique in non visibilem.

XIX. Si reponant, Ecclesiam suam esse veram ac visibilem, incumbit obligatio pandendi signa illa, an nimirum similia, an diversa sint ab iis, quæ vidit Ecclesia nostra à primis & mediis Seculis.

XX. Si respondeant esse similia nostris: tunc patrocinantur nobis. Si diversa placeant signa, necessitas cogit dicere, quæ & qualia sint illa; an nimirum extraordinariæ Eg. Virorum Principum conversiones, an miracula, an doctrinæ unitas, puritas, sanctitas &c? Si hæc non displiceant

XXI. Aperiant necesse est, quænam illæ fuerint conversiones, quænam illa miracula, qualis doctrinæ unitas, puritas &c, ita ut in nostra Ecclesia non sint omnia hoc etiam ex capite plura, illustriora, veriora?

XXII. Tandem cùm Ecclesiam nostram in multis errâsse asserant, & documentis Historicis assertum firmare laborent, Scriptores adversi, incumbit his ante omnia alia argumentis solidissimis ante oculos Lectorum ponere, Historiam nostram

longè antiquiorem ſua recentiori ſuperari, confutari, atque confundi.

XXIII. His aliisve ſimilibus rerum capitibus ritè datis & probatis, atque in fronte librorum ſuorum præfixis, aut ſi placet, à tergo poſitis, ſi ſcribant Hiſtorias fidei controverſiis mixtas, non vitandi, non vituperandi, ſed legitimis Lectoribus ſunt digni Scriptores Lutherani. *Vide argumenta plura in Serie Rom. Imperatorum pag. 15. 16. & 17.*

REFLEXIO XX.

QVANTI HÜBNERIANA ADMONITIO SIT FACIENDA, QUA UNO ALTEROVE DE ARCHIEPISCOPIS ET EPISCOPIS LOCO OBSCURE INTENDIT DICERE, SE POTIUS SCRIBERE MORE CATHOLICO ROMANORUM, QUAM LUTHERANORUM.

SCripſit ùt memini, Hübnerus in una & altera pagina, præſertim verò de origine antiquiſſimorum Epiſcoporum, & horum uno alteróve ſtupendo prorſus miraculo, *fidem admodum dubiam adhiberi meritò his aliisque Papiſtarum narratiunculis. Item non tam ſuam, quàm Papiſtarum credulam hic aperiri mentem &c. Vid. tom. VII. pag. 462. de Curienſium Epiſcoporum origine. Eod. tom. pag. 25. de Archiep. Mogunt. Eodem tom. pag. 774. &c.* Scripſit, inquam, hunc in modum Hübnerus, at ita ſcripſiſſe ac monuiſſe an Orthodoxis, an Heterodoxis profit magìs, haud obſcurum eſt: tametſi enim in una alteráve pagina dicto moneat modo, tale tamen monitum omiſit in mille paginis, Catholicorum quaſi manu & more, utinam & fide ab Hübnero exaratis. Monita item Hübneriana neutiquam multiplex, ſed unum alterúmve Lutheranis parùm acceptum caput, aut facinus attendunt, quod abundè Lectori teſtantur monitîs & cautelîs Hübnerianis notatæ paginæ. Adde, Hübnerum nunquam facilè omiſiſſe nunc dicteria, nunc acerba mo-

monita, nunc oppositiones Catholicis adversas, quotiescunque libuit magis, quàm licuit: libuit autem scribenti creberrimè non solùm Seriem de Romanis Pontificibus, sed etiam de Archiepiscopis, Episcopis & aliis Viris Principibus. Denique optarem sanè, ut Archiepiscoporum & Episcoporum Series scripsisset fideli calamo, veluti scriptas jam invenit in Authoribus Catholicis, tum enimvero appareret continuò discrimen inter veros & truncatos libros. Dum Serarii & Brovveri libros de Archiepiscopis Moguntinis & Trevirensibus in lucem editos crebrò perlegi, & manibus, ùt ajunt, palpavi, Hübnerum pleraque hisce ex Authoribus collegisse & suum addidisse, justissima indignatione accensus & iratus sum Scriptori, quòd multa & meliora planè omiserit, pauca & pejora expresserit. Quàm sæpe igitur pro Catholicis contra se suósque scripsit, *suimet oblitus, & Historiæ veritate convictus* scripsisse censendus est. Minimè proin solvuntur continuò argumenta nostra Hübnero Historiæ suæ & tomulorum discordiam maximam opponentia, dum fortassis reponit Hübnerianus hæres aut amicus, Hübnerum in tomulo VII. VIII. & aliis multa potiùs Catholicorum more & fide recensuisse: enimvero si hæc scribendi historiam methodus placuit in tomulis postremis, cur non pariter in primis, ubi de Romano Pontifice & Jmperatore præsertim de Phoca rem legendam dedit? Sinistrâ demere, quod dedit dextera; nunc affirmare, nunc affirmatum negare; nunc album, nunc nigrum dicere; nunc calidum nunc frigidum spirare, nec Superis, quin nec inferis jure potest placere. Doctrinæ constantia, Historiæ concordia, dictorum & scriptorum conformitas maximè commendant Authorem: vitia quævis his virtutibus contraria condemnant Historicum. Secus si res habeat, Hübnero epitaphium hoc brevissimum quadrabit perbene:

 Hüb-

Hübnerus hic jacet,
Quem dicunt Hiſtoricum.
Multa is ſcripſit,
Quæ ipſe non credidit,
Qua putas fide dignum?
Liberos & libros
Poſteris reliquit:
Ipſe ad plures abiît;
An ad Hiſtoricos,
An ad Fabulatores,
Viator ſta & diſcute.

Hæc ſi minùs arrideant, fingamus obſecro, utì aliàs, non more Hübneri fingere libuit & licuit, Authorem Catholicum attentâſſe ſcribere Lutheranæ Eccleſiæ Hiſtoriam eadem prorſus methodo, qua Hübnerus ſcripſit Seriem Archiepiſcoporum, Epiſcoporum & Virorum multorum in Romana Eccleſia clariſſimorum; an non continuò Lutheri aſſeclæ ſcriberent, clamarent, & vociferarentur: *en! ipſimet Papiſtæ fatentur non obſcurè, Lutherum non perperam docuiſſe, non vano aut vanatico ſpiritu impulſum reformâſſe Eccleſiam, damnâſſe ſuperſtitiones, & ſupervacaneos Romani Pontificis rigores, abuſus &c.* Si ita Themiſtocles, cur non & Epaminondas? Si ita noviſſimi, cur non & antiquiſſimi? Si ita Germanico-Lutherani, cur non ita Romano-Germanici? Intelligitis rem amici Hübneriani; quotieſcunque nimirum in Authore Catholico, præſertim Societatis noſtræ deprehendere fuit ſententiam, aut periodum verborum vobis in ſpeciem etiam faventem, ambabus manibus veſtrorum Scriptorum, Lectorum, & Oratorum plurimi continuò arripuerunt tanquam oracula, aut documenta ſaltem vobis jucundiſſima. Teſtes ſunt à C. Bellarmino & aliis Authoribus relictorum librorum Lectores amici & inimici; horum namq; ultimi objectiones, utì appellamus, à Purpurato Doctore poſitas, crebrò in partem ſuam accepêre, omiſſa penitus objectorum ſolu-

tione

tione, & argumentis à capite sententiarum positis. Ita ferè non raró sustinuit facere Hübnerus, quem secutus est unà cum aliis Erdmannus Uhsen, quemadmodum nos docuit ejusdem Series de Romanis Jmperatoribus fideli calamo minimè conscripta. Superi boni! qualis fides multorum nomine non re Historicorum! Si non volentibus, aut invitis error irreperet, utì errare humanum est, venia responderet facilè errori. At verò studiosè, non dicam malitiosè scribere, fallere, nullum concedit inter peritos veniæ locum. Absit igitur à nobis remotissimè hæc narrandi, hæc pugnandi, hæc fallendi aut decipiendi methodus. Abstergatur fucus, nativus color in ore & vultu, in verbis & factis placeat æternùm. Scapham scapham dicat Historicus: synceritas & veritas vincant, triumphent, floreant inter vepres & senticeta. Erudiatur, instruatur, & si opus sit in viam veritatis ducatur, aut reducatur Lector Tros & Rutilus, Orthodoxus & Heterodoxus.

IN-

INDEX PRÆCIPUORUM NOMINUM AC RERUM ORDINE PAGINARVM.

A.

Argumenta alia contra Heterodoxos sunt sequentia

B.

Bru-

C.

D.

E.

F. D. Felix

F.

G.

H.

Her-

I.

L.

Lotha-

M.

N.

O.

P.

Ra-

R.

S.

T.

V.

Volma-

W.

FINIS.

ERRORES TYPI CRASSIORES.

	Lege
Pag. 2. enumcratis	enumeratis.
pag. 4. inferiùs. 96.	69.
pag. 5. hac more	hoc more.
pag. 11. temlis	templis.
pag. 17. Thuringa	Thuringia.
Ibid. Pipni	Pipini.
pag. 23. examinantur	examinatur.
pag. 28. Hatto II.	Hatto III.
pag. 33. Gigfridus	Sigfridus.
pag. 61. Synodos Diœceſanos	Diœceſanas.
Herpipolenſem	Herbipolenſem.
pag. 67. conſumatus	conſummatus.
pag. 65. Joannes	Joan. III.
pag. 67. Joannes	Joan. IV.
pag. 70. deſidium	diſſidium.
pag. 72. Contendit,	conſcendit.
pag. 85. habebeantur	habeantur.
pag. 99. hebdomate	hebdomade.
pag. 122. Theodorico	Henrico.
pag. 138. de cretis	decretis.
pag. 156. Franorum	Francorum.
pag. 189. Cenſetur	cenſentur.
pag. 190. haud alium noſtrum	haud aliũ quàm noſtrũ ſenſum.
pag. 191. Godicis	Codicis.
pag. 205. In idolis	idolis.
pag. 252. Eiſcopus	Epiſcopus.
pag. 253. Beregenſes.	Bergenſes.

